

Glas občin

GLASILO ZDRUŽENJA
OBČIN SLOVENIJE

2023 / december

- 6 **Soočanje s posledicami največje naravne nesreče v zgodovini Slovenije**
- 18 **S podpredsedniki ZOS na kratko o aktualnih temah**
- 39 **Ste zavezani k imenovanju zaupnika?**
- 50 **Gremo s predlaganimi spremembami Zakona o sodiščih v smeri še večje centralizacije?**

Osrednja tema

3

Kljub višji povprečnini visok razkorak med njeno višino in stroški občin

Spoštovani,

končujemo še eno zahtevno leto, katerega je žal za-
znamovala vrsta vremenskih ujm, katerih posledica
so bile poplave, plazovi, vetrolomi, itd. Najhujša med
vsemi pa je bila avgustovska ujma, ki je povzročila
škodo apokaliptičnih razsežnosti. Ponovno je prišla
na plano medsebojna pomoč, dobrotelost in soli-
darnost. Znova smo dokazali, da je v slogi moč. Ne
smemo pa na to pozabiti, ko se bo pozornost medijev
in javnosti zmanjšala. Vsi nerešeni problemi bodo
ostali na plečih županov in županov, zato je tudi nalo-
ga Združenja občin Slovenije, da opominja in poziva
pristojne k sprejemanju ukrepov, ki bodo v pomoč in
ne breme občin. Izjemno pomembna bo pri obnovi
tudi uspešna poraba sredstev Solidarnostnega sklada.
Prostora za napake skorajda ne bo in vsekakor bo
treba biti v času trajanja poplavalne obnove izredno
 previden in pozoren na vsako pozornost, saj se po
navadi »hudič skriva v podrobnostih«.

Ključno za vse občine pa je še vedno stabilno finan-
ciranje. Država ne sme nalagati občinam naloge brez
ustreznih finančnih sredstev. Kljub povprečnini, ki
bo v prihodnjem letu za 25€ višja kot letos, pa se
bo razkorak med višino povprečnine in dejanskimi
stroški občin gibal na več kot 12%. To je absolutno
preveč in primarna naloga združenja je in bo še
naprej, da zagotovimo zmanjševanje tega razkoraka
in določitev povprečnine v znesku, ki bo zadoščal

kritju zakonsko obveznih nalog. Idealno bi seveda
bilo, da bi se to enostavno izračunalo, brez pogajanj
in pregovarjanj, ampak do tja bo treba preteči še
nekaj krogov. Izziv za prihodnje leto, nedvomno.

Mnogo izzivov bo v prihodnjem letu tudi na po-
dročju dolgotrajne oskrbe, primarnega zdravstva,
predšolske vzgoje in normativov, odprave plačnih
nesorazmerij - tudi županskih, migracijske politike
in nedvomno tudi na področju črpanja sredstev
NOO, Solidarnostnega sklada ...

Na trenutke se zdi, da se vladna koalicija vrta v krogu
negotovosti in notranjih razprtij. Na to kaže tudi
precejšnje število menjav na ministrskih mestih. Ko
se zdi, da smo se komaj navadili na vsa nova mini-
strstva in ministrske ekipe, pa je že prišlo do menjav.
Zadnji sta se zgodili na dveh, tudi za občine, zelo
pomembnih resorjih – Ministrstvo za javno upravo
in Ministrstvo za naravne vire in prostor. Le kaj nam
bo prineslo leto 2024? Edino pravilo nedvomno je,
da ga ni in ne preostane nam drugega kot da upamo,
da bomo na vladni strani imeli sogovornike, ki ne
le poslušajo, ampak tudi slišijo opozorila na težave
občin in predloge za njihovo odpravo.

Kot rečeno, končujemo zahtevno leto 2023. Upajmo,
da bo leto 2024 prijaznejše tako do države, občin in
državljanov in državljanov.

Uredništvo

Kljub višji povprečnini visok razkorak med njeno višino in stroški občin

V začetku meseca novembra je bil podpisan dogovor o višini povprečnine za leti 2024 in 2025. Ta bo znašala 725€. Res, da je višja od dosedanje, vendar nezadostna za kritje zakonsko določenih nalog. Žal bo razkorak med povprečnino in stroški občin na visokih, več kot 12%. Na to smo pristojne opozorili. Še preden pa smo prišli do pogajanj pa se je na ZOS zvrstilo veliko aktivnosti z enim samim ciljem – dvigom povprečnine.

Primarna naloga ZOS je skrb za stabilno financiranje občin in aktivnosti na tem področju potekajo skozi celo leto, najintenzivnejše pa so potekale od septembra pa do novembra. Pa pojdimo po vrsti, ker je bilo leto 2023 na tem področju resnično pestro.

Veliko upravičenega razburjanja je bil med občinami v začetku leta deležen dvig plač pomočnic vzgojiteljic za štiri plačne razrede. So bile občine, kot tiste, ki so dolžne zagotavljati sredstva za plače v vrtcih deležne kakšnih pogovorov s strani pristojnih? Ne, odločitev je bila sprejeta brez vedenja občin, njim je bilo naloženo samo breme. In odgovor pristojnih? Šel je v smeri »občine ste dobile višjo povprečnino« in razburjenje je bilo

še večje. Prav tako upravičeno, saj so se občine že tako ali tako spopadale z ne-nehnimi podražitvami. Ker se je zaradi reorganizacije Vlade RS napovedoval rebalans državnega proračuna, smo pozvali k dvigu povprečnine - za leto 2023 v višini 766,93€, za leto 2024 pa v višini 782,43€. Žal ali pa seveda nismo bili slišani, čeprav smo kot vedno podali konkretne argumente.

Da je treba absolutno in nujno dvigniti povprečnino so soglasno pozvale županje in župani na 25. letni skupščini. Ponovno so opozorili, da tako enostavno ne gre več – naloge in obveznosti se dodeli, na finančni del pa država pozabi. Posledično se prične krpanje lukenj s sredstvi namenjeni investicijam, kar pa posledično

vpliva tako na razvoj kot kvaliteto življenja. Ob vsem dopovedovanju pristojnim, da tako ne bo šlo več naprej in da občine niso na nasprotnem bregu vlade, temveč so gonilo razvoja in naj se jim vendarle prisluhne, se na trenutke zdi, da vladna stran niti ne razume sistema delovanja občin. Treba priznati, da je to zaskrbljujoče. Kot bi rekli – »Ah, se bodo občine že znašle.« Saj na koncu so županje in župani primorani, da najdejo ustrezne rešitve, saj druge poti niti. Vedno pa spomnimo tudi na nekaj – na koncu dneva smo vsi mi občanke in občani občine in zavedanje tega je treba prenesti v glave pristojnih.

Dolgo smo čakali, da se na naše pozive k sklicu sestanka na temo povprečnine odzove predsednik Vlade RS. Smo dočakali, vendar brez konkretnega izplena. Dialog je izjemno pomemben, ampak izgubi na pomenu, če ne gremo od besed k dejanjem. Občine so se že precej najedle praznih besed.

Po približno tretjini leta smo na ZOS že tretjič pozvali k nujnemu dvigu povprečnine. Pripravili smo nov izračun in na tej podlagi oblikovali predlog amandmaja k predlogu novele ZIPRS2324 in dvigu povprečnine iz 700,00€ na 773,66€. Tako poslanke in poslance smo večkrat pozvali k nujnosti dviga povprečnine. Državni svet RS ima posluš za občine in veselilo bi nas in občine, da bi se to preneslo tudi v Državni zbor RS. Občine in združenja bi na ta način manj energije

in časa vlagali v prepričevanje nujnosti dviga povprečnine in več časa namenjali projektom in razvoju občin.

Vsak mesec so nas znova in znova šokirale številke, ki so nakazovale povečevanje razkoraka med stroški občin in povprečnino. Že meseca maja je jasno kazalo, da je bila povprečnina za 10% prenizka glede na dejanske stroške občin. Vkllopili so se vsi alarmi in pričeli smo s pripravo strokovnih podlag za izračun povprečnine za leti 2024 in 2025.

Da bi dosegli željeno – dvig povprečnine, smo sredi leta k skupnim aktivnostim pozvali tudi ZMOS in SOS. Skupaj smo opozorili na težave občin zaradi enormnega povečevanja stroškov in tudi inflacije. To, da je obveznosti vedno več in da jim ne sledi finančni tok, vsekakor niso bili dobri obeti za nadaljevanje leta. Na pobudo in na podlagi izračunov ZOS pa je bil konec julija pristojnim posredovan skupen predlog višine povprečnine za leti 2024 in 2025. Ta bi za leto 2024 morala znašati 799,58€, za leto 2025 pa 815,69€. Že samo podatki finančnega ministrstva so pokazali, da so dejanski stroški občin v letu 2022 znašali visokih 725,76 evra, kar je jasen pokazatelj resnosti podfinanciranja občinskih nalog. Na ZOS že vrsto let pozivamo, da so dejanski stroški tisti, ki bi morali biti upoštevani pri izračunu povprečnine in ne povprečje zadnjih štirih let. Povprečje pa ni pokazatelj dejanskega stanja.

Pogajanja

Z julijskimi izračuni smo združenja občin smo septembra skupaj pristopila k pogajanjem za določitev višine povprečnine. Že samo to, da se je treba pogajati za sredstva, katera bi država morala zagotoviti občinam je absurdno. V prihodnosti bo treba priti do takega sistema, saj biti v milosti in nemilosti vsakokratne vlade in političnih sil v Državnem zboru RS je na meji tragikomike.

Pa se vrnimo k pogajanjem. Ta se niso pričela najbolje, saj na vladni strani ni bilo poslušnosti za vzorec. Predlog združenj je vladno stran verjetno precej šokiral, vendar je bil narejen na javno dostopnih podatkih in nikakor iz trte zvit. Presenetil pa je ponovni odnos do občin, ki vsekakor ni šel v pozitivno smer. Že na prvem krogu pogajanj je bilo jasno, da bo treba preteči kar nekaj krogov in da bo pot do dosege dogovora težka.

Res je bilo tako. Sestajali smo se vse do konca meseca oktobra. Seveda vmes nismo mirovali in čakali kaj bo vladna stran ponudila. Pripravljali smo nove izračune, kompromisne predloge, vse da bi bile občine deležne kolikor toliko pravične povprečnine. Bi lahko dosegli več? Dvomimo, saj so realnost tudi sanacijski ukrepi vlade v luči odprave posledic avgustovskih poplav. To je prioriteta države in temu ne oporekamo. Ne strinjamo pa se s tem, da se stroške oz. izdatke države za odpravo posledic ujm

želi enači z izdatki, ki jih mora država nameniti vsem občinam zato, da so krite zakonsko določene naloge.

Torej dosežen je bil dogovor, da bo povprečnina v prihodnjih letih znašala 725€. Že iz zgoraj navedenega podatka, da so dejanski stroški občin v letu 2022 znašali 725,76€ je kristalno jasno, da znesek ne bo zadostoval njihovemu kritju. Razkorak med stroški in povprečnino v prihodnjem letu na več kot 12%, kar je izjemno zaskrbljujoče, sploh ob dejstvu, da se tako rast stroškov kot inflacija ne umirjata v zadostni meri. Sploh slednja je med najvišjimi v EU.

Na ta razkorak smo pristojne večkrat opozorili in predlagali, da se to jasno zapiše tudi v dogovor o višini povprečnine. Nismo bili uspešni. Želeli smo, da se v dogovor zapiše, da se bo med letom

v okviru rebalansa proračuna usklajevala tudi višina povprečnine. Nismo bili uspešni. Pa smo spet pri tem ali nas pristojni poslušajo in slišijo.

Del dogovora pa je tudi, da se bo občinam z višjimi stroški iz naslova delovanja javnih zavodov, v naslednjih dveh letih namenilo dodatnih 54 milijonov evrov (20 mio evrov v letu 2024 in 34 mio evrov v letu 2025). Če so razlike je prav, da se jih naslovi in pelje aktivnosti v smeri njihove odprave. Treba je biti previden in k temu pristopiti previdno in na podlagi točnih podatkov ter jasnih izračunov. Mnogokatera občina v okviru občinske uprave izvaja naloge, ki jih druga v okviru javnih zavodov, prav tako tudi več občin skupaj ustanavlja zavode, skratka praksa je različna. Da bi se izognili morebitnim težavam in tudi neenakopravnosti, smo

DOGOVOR O VIŠINI POVPREČNINE ZA LETI 2024 IN 2025

1. Povprečnina, to je na prebivalca v državi ugotovljen primeren obseg sredstev za financiranje z zakonom določenih nalog občin, se v skladu z Zakonom o financiranju občin (ZFO-1) za leti 2024 in 2025 določi v višini **725,00 EUR**.
2. Poleg povprečnine iz prejšnje točke, se občinam iz državnega proračuna zagotovi sredstva v višini 20 mio EUR v letu 2024 in 34 mio EUR v letu 2025, pri tem pa se višina sredstev posamezni občini izračuna po naslednji enačbi:

$$Do = M * (Xi * Ni) / XN$$

Do = sredstva občine (v EUR);

M = sredstev iz DP (v EUR);

Xi = delež stroškov plač za javne zavode občine v predpreteklem letu po EK na podlagi ZR (podkonti: 411921 – v višini 80%, 413300, 413301 in 413310) v razmerju do sr. občine, dohodnina in FI;

Ni = število prebivalcev občine po ZFO-1;

XN = število vseh zmnožkov Xi*Ni.

3. Pravna podlaga za sredstva iz prejšnje točke se zagotovi v Zakonu o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2024 in 2025.
4. Ministrstvo za javno upravo ustanovi delovno skupino za pregled zakonsko določenih nalog občin, pripravo novega predloga financiranja nalog iz občinske pristojnosti in spremembe Zakona o financiranju občin.

Ljubljana, dne 7.11.2023

za SKUPNOST OBČIN SLOVENIJE
dr. Vladimir Prebilič, predsednik

za ZDRUŽENJE OBČIN SLOVENIJE
Robert Smrdelj, predsednik

za ZDRUŽENJE MESTNIH OBČIN SLOVENIJE
Peter Dermol, predsednik

za VLADO REPUBLIKE SLOVENIJE

Klemen Boštjančič
Minister za finance

Klemen Boštjančič
Minister za finance v funkciji Ministra
za javno upravo

na ZOS predlagali, da se v dogovor jasno zapiše kaj se bo upoštevalo pri izračunu razdelitve dodatnih sredstev, in sicer - le tiste javne zavode, ki so obvezni (vrtci, gasilci, knjižnice, ...), povprečje stroškov zadnjih štirih let, izvzetje plačila nadstandardov javnim zavodom (podobno kot pri izračunu stroškov, ki se upoštevajo za izračun osnov povprečnine... npr. subvencioniranje vrtcev), plačila občin, ki jih te namenjajo za delovanje javnih zavodov v drugih občinah. Žal spet nismo bili slišani.

Prav tako pa se bo ustanovila nova delovna skupina za pregled zakonsko določenih nalog občin in pripravo novega predloga financiranja občin. Tovrstnih delovnih skupin je bilo v preteklosti oblikovanih več. Rezultat zadnje je bil Zakon o finančni razbremenitvi občin. Če se bo šlo v smeri iskanja novih rešitev, je nadaljevanje dela smiselno, v nasprotnem primeru pa bo ostala samo mrtva črka na papirju.

Ne gre pozabiti, da sistem financiranja občin ni slab, verjetno pa je res prišel čas za popravke. Teh pa se je treba lotiti samo na podlagi točnih podatkov in jasnih izračunov, saj lahko v nasprotnem primeru pridemo le še do večjih anomalij in razkoraka med stroški ter povprečnino in seveda še do večjih razlik med občinami. Tega pa si na ZOS vsekakor ne želimo in se bomo še naprej trudili, da zagotovimo stabilno financiranje občin.

Soočanje s posledicami največje naravne nesreče v zgodovini Slovenije

Slovenija se je v letu 2023 že od meseca maja soočala z vremenskimi ujmami, katerih posledica so poplave, zemeljski plazovi in vetrolomi. Najhujša naravna nesreča pa se je nedvomno zgodila v začetnih dneh meseca avgusta, ko so narasle vode povzročile neopisljivo grozo.

Škoda tako v naravi kot na stvareh je resnično ogromna in za celotno sanacijo bo potrebnih veliko sredstev in predvsem časa. Vsi ukrepi morajo biti izvedeni premišljeno in z osredotočenostjo, da se jih izvaja dolgoročno. **Združenje občin Slovenije že več let opozarja pristojne na nujne zakonske spremembe na področju odprave naravnih nesreč in tudi na področju njihove preventive.**

Ob ujmah so vedno prve na terenu in v pomoč prebivalstvu gasilske enote in enote civilne zaščite. Hkrati z njimi pa županje in župani. Tudi ob avgustovskih poplavih ni bilo nič drugače. V prvi vrsti se je reševalo življenja in ko se je voda končno umaknila v svoje struge so se pokazale vse razsežnosti naravne katastrofe. Voda je s sabo nosila vse kar je prišlo na pot in podirala vse prepreke na poti. S sabo je odnašala ceste, mostove, hiše, vodovode in ostalo infrastrukturo, uničevala kmetijska in gospodarska poslopja... Prožili so se zemeljski plazovi in tudi oni odnašali pred seboj vse kar jim je bilo na poti – hiše, kmetije, ceste... Voda je spremenila pokrajino in življenje v prizadetih regijah. Za sanacijo posledic katastrofe bo potrebnih veliko finančnih sredstev in časa, prava tako pa bodo potrebne drastične spremembe tudi v odnosu do narave. Žal je dejstvo, da se je v preteklosti v vzdrževanje vodotokov vlagalo premalo sredstev, predvsem v manjše vodotoke. Na problematiko smo na ZOS opozorili že v letu 2021, ko so ob podobni vremenski ujmi (ujmah) hudourniki in drugi manjši vodotoki poplavljali ter povzročali škodo. Vedno znova opozarjamo, da sredstva za odpravo

posledic vremenskih ujm niso neomejena, zato jih vse prevečkrat zmanjka za prepotrebna redna, vsakoletna vzdrževanja. Letošnje vremenske ujme so ponovno jasno pokazale na problematiko (ne)vzdrževanja manjših vodotokov in hudournikov, ki ob močnejših nalivih poplavlajo in povzročajo škodo. Tudi ob redno vzdrževanih vodotokih prihaja do poplav in škode in avgusta ne bi bilo nič drugače, vendar smo prepričani, da bi bila škoda ob rednem vzdrževanju neprimerno manjša, posledično pa tudi stroški odpravljanja posledic pa nedvomno nižji. Dogodki po poplavih so se hitro odvijali, ljudje so zopet pokazali neizmerno solidarnost in pripravljenost pomagati posamezniku v stiski. To nesreče vedno vzbudijo v nas in takrat stopimo skupaj. Škoda le, da tega ne storimo večkrat.

Občine so pričela z ocenjevanjem škode, Vlada RS je pričela z izvajanjem aktivnosti v smeri zagotovitve čimprejšnje pomoči prizadetim občinam in posameznikom. Svoj del naloge se je trudilo opraviti tudi Združenje občin Slovenije. Nemudoma so se sestali člani predsedstva in **na izredni seji pripravili nabor 16 ukrepov**, ki so jih na prvem sestanku pri predsedniku Vlade RS, 9. 8. 2023, tudi predstavili, in sicer:

- optimizacija sistema povračil intervencijskih stroškov (občine so dobile povrnjenih 20 % odstotkov intervencijskih stroškov - odstotek takojšnjih povračil je treba povečati);

- intervencije naj bodo odprte dlje časa (vsaj do konca leta), da se poškodovani vodotoki učinkovito sanirajo;
- proučitev učinkovitejšega sistema upravljanja z vodotoki, da se preprečijo takšne elementarne nesreče (morebiten delni prenos na občine z ustrezno podporo finančnih sredstev iz vodnega sklada);
- proučitev učinkovitejšega sistema upravljanja z gozdovi (da se bodo krčili na način, da upravljanje ne bo povečevalo tveganja plazjenja zemljine, hudourniških vodotokov...);
- nadaljevanje izgradnje objektov (večnamenskih) na rekah - ta ukrep bo izboljšal protipoplavno varnost;
- povečanje sredstev v državnem proračunu za odpravo naravnih nesreč, spremeniti sistem financiranja naravnih nesreč na ravni države v večletne programe (sanacije so daljše od enega leta), sistem koriščenja proračunske rezerve je treba iz kratkoročnega obdobja podaljšati v srednjeročno obdobje ter kadrovsko povečati sektor za odpravo naravnih nesreč;
- povečanje sredstev za namene odprave naravnih nesreč v podnebnem skladu (povečanje sredstev za odpravo naravnih nesreč in subvencije opreme za gasilstvo in civilno zaščito);
- preusmeritev EU sredstev (kohezija in načrt za okrevanje) na način, da bi bila sredstva lahko namenjena tudi za

obnovo javne infrastrukture (lokalne in državne);

- hitra pomoč države pri vzpostavitvi občinske javne infrastrukture (ceste, mostovi, šole vrtci in drugi javni objekti) iz sredstev državnega proračuna, EU sredstev in solidarnostnega sklada;
- hitra pomoč gospodarstvu, da se čimprej vzpostavi izvajanje gospodarske aktivnosti v občinah iz sredstev državnega proračuna,
- vzpostavitev zakonskega okvirja za sistem pomoči s proračunskimi sredstvi neposredno oškodovanim občanom (avansna plačila- takojšnja pomoč);
- poenostavitev pridobitve projektne dokumentacije vključno z vsemi dovoljenji za izgradnjo protipoplavnih zaščit (proučiti učinkovitost sistema naravovarstvene stroke);
- za vse vodotoke v RS naj Direkcija za vode pripravi hidrološke hidravlične študije, ki naj se javno objavijo in so dostopne vsem za potrebe protipoplavnih ukrepov in za prostorsko načrtovanje;
- zagotovitev stabilnega in zadostnega financiranja občin – višina povprečne naj pokrije dejanske stroške občin (v letu 2022 so dejanski stroški občin bili 725,76 €) + inflacijo izračunano s strani SURS v tekočem letu – Tako se predlaga povečanje povprečnine že v letu 2023 (predlagana povprečnina za

letu 2023 769,58 € za leto 2024 799,58 € in 815,69 € za leto 2025);

- pospešitev izplačil občinam iz EU skladov za že opravljena dela - da se poveča trenutna likvidnost občin;
- vzpostavitev boljšega sistema sofinanciranja gasilske dejavnosti na vseh ravneh.

Poleg navedenih ukrepov pa so Vladi RS predlagali ustanovitev medresorske delovne skupine, ki bo v sodelovanju z združenji spremljala realizacijo predlaganih ukrepov. Predlog je bil sprejet. Dogovorjeno je bilo, da bo Vlada RS dodatno finančno podprla občine, ki so bile letos prizadete v ujmah. Tako je bilo z amandmajem v novelo Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč dodano, da bo Vlada RS s predplačilom iz državnega proračuna pokrila 40 odstotkov stroškov sanacij. Po prvotnem predlogu je bil delež predviden pri 20 odstotkih, da pa je to glede na situacijo premalo je opozorilo tudi Združenje občin Slovenije.

Sestanki so si v jesenskem času sledili kot po tekočem traku, enako pa se je ZOS odzivalo na vse predloge ukrepov. Ustanovljena tudi Služba Vlade RS za obnovo po poplavih, katero vodi Boštjan Šefic. Pod njenim okriljem potekajo mesečni koordinacijski sestanki, na katerih so predstavljene izvedene in načrtovane aktivnosti.

S predsednikom Vlade RS smo se sestali še enkrat, in sicer 16. 8. 2023. Na sestanku je bila podana informacija o pripravi predhodne ocene škode na območjih, ki jih je prizadela nedavna ujma. Na podlagi te ocene je bil pripravljen predhodni program odprave posledic, za katerega država občinam zagotavlja 40 odstotkov predplačil. Napovedana je bila vzpostavitev tehničnih pisarn na terenu, ki bodo občinam, posameznikom in gospodarstvu pomagale pri iskanju pravih rešitev za odpravo posledic naravne nesreče, obnovo obstoječih prizadetih objektov, pa tudi za novogradnje. S strani ZOS so bili ponovno izpostavljeni že podani ukrepi in še dodatne odprte zadeve - postopki dodeljevanja nadomestnih stanovanj, izdelava dokumentacije za vzpostavitev hudourniških strug, jasna navodila pri popisu škode na objektih in kontinuirano delovanje aplikacija AJDA.

Vlada RS je vzpostavila tudi spletno stran »Ukrepi države za pomoč po poplavih«, za katero lahko rečemo, da je primer dobre prakse in kjer so na enem mestu zbrane vse potrebne in uporabne informacije namenjene:

- gospodinjstvom,
- občinam,
- gospodarstvu,
- kmetovalcem,
- področju kulturne dediščine,

REPUBLIKA SLOVENIJA
GOV.SI

Domov > Zbirke > Projekti in programi >

Ukrepi države za pomoč po poplavih

> Za gospodinjstva
> Za občine
> Za gospodarstvo
> Za kmetovalce
> Kulturna dediščina
> Zbiranje pomoči
> Mednarodna pomoč

Vlada se je hitro odzvala in sprejela ukrepe za odpravljanje posledic poplav, ki so v začetku avgusta 2023 v večjem delu Slovenije povzročile katastrofalno razdejanje. Celovita obnova bo dolgotrajna, vključevala bo ukrepe za sanacijo in nadgradnjo infrastrukture ter oblike nadaljnje pomoči prizadetim.

Riševanju življenj med najhujšo ujmo, ki je prizadela Slovenijo, sledi odpravljanje posledic ter pomoč prebivalcem, kmetom, občinam in gospodarstvu. Vlada se je odzvala z novelo Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč, pripravila pa je še interventno zakonodajo, v kateri so ukrepi za pomoč prebivalcem, gospodarstvu in občinam ter sanaciji in preventivni ukrepi. Vlada je pripravila še osnutek Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev, ki prinaša razvojne naravnane ukrepe za celovito obnovo države, ki bodo razvijajo naravnani.

KAZALO

- > Rok za uveljavljanje pravice do plačane odsotnosti z dela
- > Aktualne novice
- > Predplačila za obnovo stanovanjskih objektov
- > Zakon o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev

ZAČETEK
3. 8. 2023

INŠTANCA
Vlada Republike Slovenije

114 - klicni center za informacije prebivalcem po poplavih 2023

Klicni center na telefonski številki

- področju zbiranja pomoči,
- področju mednarodne pomoči.

Od avgusta do sedaj je bilo v okviru ZOS izvedenih resnično veliko aktivnosti, zato vam v nadaljevanju podajamo kratek pregled. O vseh, ki pa še bodo izvedene, pa bomo vse občine sproti obveščali.

Dopisi

V mesecu avgustu smo na pristojni ministrstvu podali [izhodiščne predloge in poglede glede novosti v zakonodaji na področju naravnih nesreč](#). Predlagali smo:

- spremembo tretjega odstavka 11. člena Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (ZOPNN) in sicer iz 0,3 promila na 0,2 načrtovanih prihodkov državnega proračuna (znižanje praga za odpravo naravnih nesreč),
- vzpostavitev sistema po katerem bi se lahko na podlagi tega zakona zagotovilo odpravo naravnih nesreč regijskih oz. lokalnih razsežnosti,
- da se prisluhne pobudam občin v zvezi z povračili intervencijskih stroškov, in sicer, da se z njimi pokrije tudi stroške domačih gasilcev,

Podali smo tudi absolutno podporo predlogu predsednika Vlade RS, da bodo na podlagi predhodnega sanacijskega načrta občine upravičene do 20-odstotnega vnaprejšnjega plačila za nujne ukrepe, delna ocena stroškov pa bo omogočila ukrepanje še pred pripravo celovite ocene škode.

V okviru priprave Odloka o Programu porabe sredstev sklada za podnebne spremembe za leta 2023-2026 je združenje predlagalo tudi povišanje sredstev za sofinanciranje programov naravnih nesreč.

V državni zbor RS in Državni svet RS smo posredovali [predlog spremembe in dopolnitve Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč](#). Podali smo sledeče predloge dopolnitev:

- sprememb tretjega odstavka 11. člena Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (ZOPNN) in sicer iz 0,3 promila na 0,2 načrtovanih prihodkov državnega proračuna (znižanje praga za odpravo naravnih nesreč),
- vzpostavitev sistema po katerem bi se lahko na podlagi tega zakona zagotovilo odpravo naravnih nesreč regijskih oz. lokalnih razsežnosti.

V mesecu avgustu smo na Upravo RS za zaščito in reševanje posredovali [predloge ZOS v luči hitrejšega popisa škode](#). ZOS je za opolnomočenje občinskih javnih uslužbencev in občinskih komisij za oceno škode po poplavih v avgustu 2023 predlagal pripravo hitrih spletnih izobraževanj, in sicer ločeno za:

- oceno škode na kmetijskih zemljiščih,
- oceno škode na infrastrukturi - to kar občina prijavi,
- delne škode na objektih,
- škodo na stavbah.

V mesecu avgustu smo na Upravo RS za zaščito in reševanje posredovali [soglasje k](#)

[Merilom](#) za dodeljevanje javnih sredstev prve humanitarne pomoči za sofinanciranje nabave najnujnejših sredstev in izvedbo najnujnejših sanacijskih del na stanovanjskih objektih za prizadeto prebivalstvo ob močnih neurjih z dolgotrajnimi nalivi, močnim vetrom, točo in poplavljanjem hudournikov v času od 12. julija do 2. avgusta 2023.

V mesecu avgustu smo na Upravo RS za zaščito in reševanje in Ministrstvo za naravne vire in prostor posredovali [predlog podaljšanja intervencijskih ukrepov Državnega načrta zaščite in reševanja](#). ZOS je podal mnenje, da bi bilo smiselno, v izogib morebitnih problemov ob jesenskih deževjih, podaljšati intervencijske ukrepe ob poplavih, ki so prizadele občine 4. 8. 2023.

Na DZ RS smo posredovali pripombe na [predlog Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 \(dodatne pripombe\)](#), v katerih smo opozorili na ene izmed ključnih pomanjkljivosti in pozvali, da se jih ustrezno naslovi:

1. Predlog Zakona ne zagotavlja občinam kritja enormnih stroškov nujnih interventnih ukrepov vzpostavitev najnujnejše GJI;
2. Predlog zakona ne naslavlja stroškov v zvezi z začasno nastanitvijo
3. evakuiranih
4. občanov;
5. Predlog zakona ne vsebuje povračila škode za gasilsko in drugo mehanizacijo
6. ter za gasilsko opremo, ki je nastala ob intervenciji v lastni občini, ne le ob pomoči na območju druge občine;
7. Predlog zakona ne naslavlja zelo povečanih stroškov za prevoze otrok v šolo,
8. ki so posledica neprevoznosti posameznih cest in zato daljših tras prevozov;
9. Stroški projektne dokumentacije, nadzora in davka na dodano vrednost pri sanacijah oz. intervencijah naj se opredelijo kot upravičeni stroški;
10. Stroške za »zračni most« na aerodromu Slovenj Gradec za pomoč Mežiški in Savinjski dolini naj prevzame MORS.

Na MNVP je bila posredovana [pobuda za izvedbo spletnih delavnic na temo izvedbe nadomestnih gradenj](#), z namenom

© Gregor Ravnjak

pridobitve jasnega vpogled na različne situacije ter potrebe s terena po uničujočih poplavah.

Na Kabinet predsednika Vlade RS smo posredovali [prošnjo za podaljšanje roka za vnos v aplikacijo AJDA, zagotovitev rednega vzdrževanja in sanacije manjših pritokov in hudournikov](#), in sicer zaradi poznega pridobivanja navodil in nedelovanja aplikacije.

Poleg tega smo Vlado RS pozvali, da posveti pozornost rednemu vzdrževanju in sanaciji tudi manjših pritokov ter hudournikov. Zaradi izdelave ocen ogroženosti, naj se o tem redno poroča občinam, enkrat letno pa naj se poda tudi poročilo o tehničnem pregledu.

Kar 13 konkretnih predlogov k zakonu o obnovi smo v mesecu septembru

naslovili na Kabinet predsednika vlade posredovali [13 konkretnih predlogov Zakona o obnovi in razvoju](#).

Ko so občine pričele z izvajanjem sanacij poškodovane infrastrukture, se je izkazalo, da bi bila nujna sprememba določil Zakona o javnem naročanju. Tako smo na Ministrstvo za javno upravo naslovili [pobudo za spremembo 21. člena Zakona o javnem naročanju](#), v okviru katere predlagamo večkratno povišanje mejnih vrednosti iz prvega odstavka 21. člena. Menimo, da bi predlagano večkratno povišanje mejnih vrednosti po 21. členu ZJN-3, omogočilo hitrejše in učinkovitejše postopanje v sanacijah poškodovane infrastrukture.

Zelo aktiven je bil tudi mesec november, ko smo na Državni zbor RS in Državni

svet naslovili [dvoje pripomb na novelo Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023](#), ter na Službo Vlade RS za obnovo prav tako [dvoje pripomb na predlog Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev](#). Zakon je v postopku obravnave v Državnem zboru RS, kamor smo prav tako naslovili pripombe.

Na Službo Vlade RS pa smo naslovili tudi [prošnjo za dodatna pojasnila](#) glede določil Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 in ponoven poziv k sistemski ureditvi področja urejanja in vzdrževanja manjših vodotokov in hudournikov.

Sestanki s pristojnimi povezani z odpravo posledic julijskih in avgustovskih poplav

Datum	Organ	Teme
16. 8. 2023	MNVP	Priprava predhodne ocene neposredne škode na stvareh za namen priprave Predhodnega programa odprave posledic naravnih nesreč. S strani predstavnikov občin je bil dan apel, da se pripravi jasna navodila kako vnašati škodo v samo aplikacijo, da ne bi prišlo do napak.
18. 8. 2023	MNVP	Ukrepi sanacij po poplavah
18. 8. 2023	Videokonferenca s predsednikom Vlade RS dr. Robertom Golobom, ministrom za naravne vire in prostor Urošem Brežanom, ministrom za okolje, podnebje in energijo Bojanom Kumrom, generalnim direktorjem URSZR Leon Behinom in poveljnikom CZ Srečkom Šestanom	Popis škode in odprav posledic naravnih nesreč
31. 8. 2023	Odbor DZ RS za infrastrukturo, okolje in prostor	Obravnava Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 – predsednik ZOS Robert Smrdelj je poslancem predstavil predloge dopolnil ZOS k zakonu
27. 9. 2023	MOPE	Delovanje projektnih pisarn
28. 9. 2023	Računsko sodišče	Načini, pomoči, ki jih občinam ob spopadanju s posledicami poplav v okviru svojih pristojnosti nudi Računsko sodišče RS

Redne koordinacija na temo poplav in zemeljskih plazov z državnim sekretarjem Boštjanom Šeficem

Pod okriljem Službe Vlade RS za obnovo po poplavah od septembra dalje potekajo redne mesečne koordinacije. Pozdravljamo tovrsten način delovanja, saj so neposredne

izmenjave informacij ključne pri izvedbi vseh ukrepov povezanih s sanacijo, pa naj gre za izmenjavo informacij o izvajanju aktivnosti na terenu ali pa za podajo predlogov sprememb predpisov. Praksa bi se vsekakor lahko prenesla tudi na druga področja. V nadaljevanju vam podajamo nekaj informacij o izvedenih razpravah.

Na koordinaciji **15. 9. 2023** je državni sekretar Šefic podal informacije o

vzpostavitvi centralne tehnične pisarne, ki bo zaposlovala 25 strokovnjakov. Sestanka se je s strani ZOS udeležil župan Tine Radinja. Podane so bile informacije kje bodo izpostave tehničnih pisarn. Razprava je potekala tudi o odprtih izzivih na področju vodotokov, zato so na Direkciji za vode vzpostavili dodatne kapacitete. Predstavniki občin so pristojne opozorili na izjemno

visoko ovrednotene ure dela. Župan Tine Radinja, je glede števila delovišč na vodotokih sicer opozoril, da verjame državnim podatkom o številu delovišč, ne glede na to pa je opozoril, da marsikatera delovišča niso tako aktivna, kot se prikazuje, saj nadzorniki ne pregledujejo stanja, kot bi morali. Zato je predlagal, da se organizira še ustrezne strokovnjake izven Direkcije za vode, ki bi pomagali pri nadzoru oz. delu. Izražena je bila tudi želja, da se podaljša rok državne intervencije. Žal to ni bilo mogoče.

Predstavniki občin so izpostavili pobudo, da Direkcija RS za vode ali pristojno ministrstvo pregleda OPN-je občin in poda določbe, kje ni mogoča pozidava. Izvede naj tudi interventni ogled občin, skupaj z vodstvi občine ter zagotovi ustrezne strokovne rešitve za povečanje protipoplavne varnosti oz. sredstva in pooblastila za urejanje te problematike. Šefic je na pobudo odgovoril, da v občinah kjer bodo nadomestne gradnje in začasni objekti, interventni zakon določa pravila posebnega OPPN po poplavi.

Na sestanku so predstavniki države in občin namenili veliko časa tudi tematiki zagotavljanja nadomestnih gradenj in namestitev za oškodovane v poplavih. Prve podatke, kdo je brez bivališča, so pristojni dobili iz AJDE, nekaj pa iz CSD.

Na drugi koordinaciji **9. 10. 2023** je razprava potekala o problematiki zemeljskih plazov in razpisih Eko Sklada za sanacijo stanovanjskih objektov za občane in občanke in občanke, predvsem tiste iz socialno šibkejših okolij. Sestanka sta se s strani ZOS udeležila podžupan Občine Škofja Loka Robert Strah in dr. Tjaša Laznik iz Občine Ravne na Koroškem.

V razpravi o problematiki zemeljskih plazov sta sodelovala tudi člana Sveta vlade za obnovo po poplavih – dr. Miloš Bavec iz Geološkega zavoda Slovenije in dr. Janko Logar iz Fakultete za gradbeništvo in geodezijo. Dr. Bavec je podal informacijo, da se je po letošnjih neurjih na satelitskih in letalskih posnetkih evidentiranih več kot 10.000 plazov različnih

kategorij. Izpostavil je, da je to področje na državni ravni precej nedorečeno in neurejeno, saj zemeljski plazovi nimajo neke strukturne urejenosti, tako kot to velja za vodotoke v okviru Direkcije RS za vode. Na občine je naslovil apel naj se urejanja plazov lotijo zelo natančno na podlagi geoloških pregledov in analiz, raziskav, natančnega projektiranja in ustreznih sanacijskih ukrepov. Prav tako pa je pomembno oceniti ekonomsko upravičenost sanacije zemeljskih plazov. Občine je še pozval, naj pri načrtih sanacije gledajo širšo geološko sliko plazov. Namreč z ukrepi sanacije na enem delu plazov, lahko povzročijo škodo ali dodatne težave na drugem delu območja. Dr. Logar je opozoril na nujnost vzpostavitve evidenc zemeljskih plazov in določitev prioritetenega seznama reševanj težav oz. sanacije plazov, za kar pa je potrebno tudi sodelovanje z občinami. Dodal je še, da v aplikacijo e-Plaz do danes opravljenih več kot 1000 vpisov. Aplikacija je lahko pomembno orodje pri pregledu plazov in nadaljnjih postopkih njihove sanacije. Občine, ki se soočate s problematiko zemeljskih plazov pozivamo, da v aplikacijo e-Plaz do konca meseca oktobra vnesete podatke o zemeljskih plazovih pri tem pa upoštevajte prioritete njihove sanacije.

S strani predstavnikov občin je:

- bila izpostavljena problematika gozdnih vlak,
- bila izpostavljena problematika gradnje na območjih, katere ogroža erozija tal. Tudi to problematiko bi bilo treba ustrezno nasloviti in občinam podati ustrezna navodila kako v teh primerih postopati pri urejanju prostorskega načrtovanja.
- je bil podan predlog priprave navodil občinam glede prenosa gradbenega materiala iz vodotokov na gradbišča.

Predstavniki Eko Sklada sta podali informacije o pozivih na katerih lahko občanke in občani kandidirajo na razpisih za energetsko sanacijo prizadetih v poplavih. Za najbolj ranljive posameznike pripravljajo javni poziv, v okviru tega bodo lahko posamezniki kandidirali na razpisih za sanacijo stavb.

Na **novembrski koordinaciji** pa je razprava tekla o sprejeti noveli Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 ter o predlogu Zakona o obnovi,

razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev.

Prav tako pa so bila s strani predstavnikov občin ponovno izpostavljena sledeča vprašanja:

- področje prostorskega načrtovanja – vprašanje ali gredo občine v sprejem OPPN za obnovo ali izdajo lokacijske preveritve, problematika gozdnih cest, razlastitve, problematika pomanjkanja projektantov in izvajalcev, itd.
- ali bo AJDA odprta tudi za novembrske poplave (v zvezi s tem je bilo s strani gospoda Šefica podan odgovor, da odločitev o tem še ni bila sprejeta),
- dilema občin kako postopati pri postopkih javnega naročanja, saj sanacijski načrt s strani Vlade RS še ni bil potrjen;
- bojazen občin, da ne bodo uspeli porabit sredstev za sanacijo, zato je bil podan predlog, da bi se enoletni rok določil za oddajo naročila in ne za zaključek del;
- problematika urejanja hudournikov.
- podan predlog prenosa naloge na občine, s pripadajočimi finančnimi sredstvi.

Interventni zakon in zakon o obnovi

Prav je, da nekaj pozornosti namenimo tudi sprejeti noveli Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 ter o predlogu Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev. Oba zakona smo proučili in v sodelovanju z občinami nanju tudi podali pripombe.

Novela Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023

Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov je bil sprejet avgusta 2023, novembra pa je že sledilo sprejetje njegove novele, saj je praksa pokazala potrebo po tem. Tako se določajo posamezni ukrepi, za katere je bilo ocenjeno, da jih je treba sprejeti prednostno, in sicer s ciljem, da se lahko prebivalcem prizadetih območij dodatna pomoč zagotovi čim prej. Določajo se tudi ukrepi za odpravo ali omilitev posledic vremenske ujme iz avgusta letošnjega leta, ki jih je bilo treba po mnenju Vlade RS sprejeti še pred sprejemom zakona o obnovi po poplavih.

Iskreno smo na ZOS upali, da bodo pristojni v večji meri prislunili občinam in njihovim potrebam.

Ob podatku, da škoda avgustovskih poplav dosega 9,9 milijarde evrov je naravnost grozljiva in verjamemo, da so ob vsem tem občine še bolj zgrožene ob dejstvu, da bodo vse aktivnosti izredno težko izvedle, saj je manko tako na kadrovskem področju na občinah kot pri projektantih in samih izvajalcih.

Pa se vrnimo k zakonu, katerega ukrepi so usmerjeni v:

- nujno obnovo poškodovane ali povsem uničene javne infrastrukture,
- poenostavitev vrste postopkov in pridobivanja dovoljenj za čim hitrejšo obnovo,
- v ukrepe za pomoč občinam, gospodarstvu ter prebivalkam in prebivalcem – tako neposredno gmotno prizadetim kot v smislu ohranitve delovnih mest, kriznim namestitvam in drugim.

Cilj zakona je jasen - prebivalkam in prebivalcem, gospodarstvu in občinam omogočiti še hitrejšo, bolj transparentno in učinkovitejšo pomoč za odpravo posledic poplav in plazov.

Ključne rešitve zakona so:

- uvedba predplačila za obnovo stanovanj, ki se izplača v višini 20% škode zavedene v spletni aplikaciji AJDA, če gre za škodo višjo od 6000 evrov. Po sprejetju programa odprave posledic nesreče za obnovo stavb se od višine sredstev odšteje predplačilo. Omogoča

se tudi vračilo sredstev v primeru neupravičene dodelitve ali zavrnitve s strani lastnikov stanovanj;

- uvedba pavšalnega nadomestila za stroške bivanja v drugi stanovanjski enoti;
- podaljšanje ukrepa krizne nastanitve osebam, starejšim od 65 let, in odraslim osebam s motnjami v duševnem in telesnem razvoju, ki se zaradi poplav in plazov ne morejo vrniti v domače okolje;
- določitev sofinanciranja kritja stroškov materiala in storitev izvajalcem javnih socialno varstvenih programov, ki so imeli povečane stroške z zagotavljanjem storitev teh programov nastalih zaradi odprave posledic poplav in plazov;
- določitev dolžnosti države, da zagotovi prevzem in končno obdelavo onesnažene zemljine in sicer najpozneje do 1. julija 2024;
- povrnitev škode društvom in ustanovam;
- do izrednega plačanega dopusta v povezavi s poplavami in plazovi iz avgusta 2023 upravičen širši krog ljudi;
- urejanje prevoza donirane krme;
- sprememba plačila prispevka v sklad za obnovo v primeru opravljene solidarnostne sobote, ki še vedno ostaja prostovoljna, torej če se za njo odloči delodajalec, po predhodnem posvetu s predstavniki zaposlenih pri delodajalcu;

- ukinitvev solidarnostnega prispevka, ki bi bremenil vse zaposlene in delodajalce, ne glede na njihov položaj ter prizadetost v poplavah. Z dodatnim odstotkom bodo obremenjena tista podjetja, ki ustvarijo več. Ker je bila solidarnostna delovna sobota, opravljena do uveljavitve tega zakona, opravljena pod drugačnimi predpostavkami (predvsem kot zmanjšanje obveznosti plačila obveznega solidarnostnega prispevka), se tistim, ki so solidarnostno delovno soboto oddelali pod temi predpostavkami, omogoča vračilo prispevka, če bodo zahtevek podali najpozneje do 31. decembra 2023 na Finančno upravo Republike Slovenije;

- določitev postopka ugotavljanja in določanja objektov, ki jih je potrebno odstraniti zaradi izkazane visoke poplavne ogroženosti, erozije, zemeljskega ali hribinskega plazov kot posledice poplav in plazov in s tem povezane visoke nevarnosti porušitve ali poškodovanja objektov, s čimer bi lahko nastale škodljive posledice za življenje in zdravje ljudi. Za lastnike teh objektov oziroma nepremičnin s temi objekti se določa tudi več možnih nadomestitvenih ukrepov države.

Na ZOS smo pozdravili smo vsekakor pozdravili nadgradnjo ukrepov, ki pomenijo prednostno izvajanje postopkov in se odražajo tudi v hitrejši pomoči v poplavah prizadetim državljanom. Na predlog zakona smo podali obširne pripombe, ki so vse dostopne tudi na [spletni strani ZOS](#).

Eden ključnih dejavnikov za zagotovitev res hitre pomoči prizadetim je odprava administrativnih ovir. Menimo, da bi bili postopki enostavnejši tako na strani vlagateljev zahtevkov pomoči, kot države na drugi strani v vlogi izplačevalca, če bi bili obrazci čimbolj enotni in enako tudi roki izplačil. Vsekakor pa brez jasnih ne dvoumernih navodil s strani pristojnih ministrstev ne bo šlo.

Dejstvo je, da so podnebne spremembe realnost in, kot kažejo slike celega sveta, žal z njimi tudi naravne nesreče. Zato smo pozvali, da se v zakonu opredeli tudi povečanje sredstev za namene odprave naravnih nesreč v Skladu za podnebne spremembe do leta 2026. Nam je žal, da pristojni temu niso prislunili.

Žal nam je tudi, da zakon ni naslovil področje gasilstva in civilne zaščite. Spet se je izkazalo, da je njihova opremljenost izjemno pomembna, zato bi bilo prav, da se za njihovo delovanje v okviru Sklada za podnebne spremembe zagotovi dodatna sredstva.

Predlog Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev

Vlada RS je na eni dopisni seji konec novembra določila besedilo predloga Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev ter ga posredovala v postopek sprejema v Državni zbor RS, in sicer po nujnem postopku. Zakon naj bi bil sprejet do konca leta, da bo lahko začel veljati s 1. januarjem.

Zakon bo veljal za območja, ki so bila prizadeta v avgustovskih poplavah, »ugasnil« pa naj bi se s koncem leta 2028. Zdi se daleč, ampak ob vseh ukrepih in aktivnostih, ki jih bo potrebno izvesti, je to kar napeta časovnica.

Predlog zakona je resnično obsežen in posega na številna področja. Njegov namen in cilj pa sta jasna – omogočiti hitro obnovo in normalizacijo razmer na prizadetih območjih. Hkrati pa je cilj tudi zaščita pred naravnimi nesrečami v prihodnosti in pospešitev razvoja na prizadetih območjih.

Ustanavlja se namenski proračunski sklad za financiranje projektov in ukrepov, povezanih s poplavami in plazovi. Sredstva se bodo zbirala na posebnem računu, ločeno od drugih proračunskih sredstev. Žal se uvaja dodatna obremenitev gospodarstva, začasna, ampak kljub temu obremenitev. Gre za dodatno obremenitev gospodarstva na celotnem območju države, tudi na prizadetih območjih. V teh časih bi bilo verjetno smotrnejše pomagati gospodarstvu, ne pa ga bremeniti. V sklad se bodo stekala tudi sredstva iz proračunska, podprta tudi z evropskimi sredstvi, in prejemki od donacij ter solidarnostnih sobot.

Z zakonom se naslavljajo področja, kot so:

- pomoč prebivalstvu in gospodarstvu,
- gradnja infrastrukture, urejanje vodotokov,
- pospešitev administrativnih postopkov,
- hitrejša javno naročanje,
- kmetijstvo,
- varstvo okolja,
- varovanje kulturne dediščine,
- zdravje,
- psihosocialna pomoč,
- razvoj,
- socialne zadeve,
- viri za financiranje obnove,
- ureditev zbiranja in porabe sredstev

Na kratko o nekaterih ključnih področjih.

Ob tem naslavlja tudi postopke za razlastitev ter ureja razbremenitve in pospešitve birokratskih postopkov na področju investicijske dokumentacije in krajša tožbene postopke v primeru integralnih gradbenih dovoljenj.

Zakon določa možnost nadomestne in nadomestitvene gradnje. Nadomestni objekti se gradijo na isti lokaciji, a le na območjih, ki niso ogrožena. Za objekte, ki jih je treba le nekoliko prestaviti z obstoječe lokacije se predvideva odstop od Zakona o urejanju prostora. Če se objekt gradi na drugi lokaciji govorimo o nadomestitvenem objektu in nadomesti tistega, ki je določen za trajno odstranitev po Zakonu o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023.

Okoli 330 hiš, ki so bile prizadete v avgustovski ujmi je na takšnem mestu, da ne bodo morale več obstajati. Zanje bo treba poiskati nadomestne lokacije. V primeru obeh gradenj je predvideno, da se **komunalni prispevek** v obsegu nadomeščenega objekta za novo in obstoječo komunalno opremo ne plača, stroški izvedbe priključkov na gospodarsko javno infrastrukturo pa se bodo financirali iz javnih sredstev. ZOS je predlagal, da se občinam sredstva iz naslova komunalnega prispevka občinam povrnejo iz državnih sredstev, vendar v nameri nismo uspeli.

Z zakonom se določa, da se **gradbena dovoljenja**, ki so bil že izdana, podaljšujejo za dodatnih pet let. Državna pisarna bo v veliki meri pomagala vsem investitorjem, da jim bo poiskala nadomestne rešitve, ki bodo najmanj enakovredne. Z zakonom se določa tudi krajšanje tožbenih rokov v zadevah, kot so vloge za integralna gradbena dovoljenja.

Predlog zakona vpeljuje poroštveno shemo za fizične osebe, ki je namenjena obnovi poškodovanih objektov in za financiranje gradnje za nadomestitev objektov. Osredotočena je na obnovo stanovanjskih nepremičnin, v katerih so imeli oškodovanci prijavljeno stalno prebivališče in so v objektih dejansko prebivali pred naravno nesrečo. Poroštvo je v višini 100-odstotne glavnice posojila, ki je omejena na 100 tisoč evrov, obrestne mere bodo subvencionirane tudi v polni višini obrestne mere, posojila

pa morajo biti zavarovana s hipoteko ali zavarovalno polico.

S poroštveno shemo bodo pomagali tudi podjetjem za kredite s subvencijo pogodbene obrestne mere. Zakon obenem vključuje ukrep spodbud za investicije v gospodarstvu, in sicer za podjetja, ki so utrpela neposredno škodo v poplavih in plazovih. Omogoča se tudi, da prejemnik spodbude del dejavnosti opravlja v dodatnem objektu, ki ga zgradi, ne da bi bila potrebna zamenjava zemljišča v občini.

V predlogu zakona je tudi brezplačna odsvojitve občinskih nepremičnin v last državnemu stanovanjskemu skladu. Ukrep je namenjen zagotavljanju dodatnih nepremičnin stanovanjskemu skladu, in sicer za namen gradnje in obnove neprofitnih najemnih stanovanj.

Na področju **kmetijstva, varstva okolja in vodne infrastrukture** zakon določa obnovo uničenih gozdnih cest, gradnjo zadrževalnikov za potrebe namakanja kmetijskih zemljišč, gradnjo nadomestitvenih kmetijskih objektov in kmetij, obnovo in gradnjo vodne infrastrukture ter prednostno obravnava vlog prizadetih prebivalcev pri Eko skladu.

Zakon predvideva administrativne razbremenitve in pospešitve priprave investicijske dokumentacije za gradnjo železniške infrastrukture in za posege v varovalnem pasu javne ceste.

Z zakonom se določajo tudi posamezne oprostitev dajatev in poenostavitve pri javnih naročilih za projekte obnove na prizadetih območjih.

Zakon poleg nadzora nad porabo sredstev omogoča tudi veliko preglednost, saj se

ureja proaktivna javna objava podatkov o porabljenih in pridobljenih sredstvih, tudi o donacijah, če bodo donatorji za to dali soglasje. Do novembra je bilo iz državnega proračuna že izplačanih 420 milijonov evrov javnih sredstev, javnost pa lahko informacije o prejemnikih sredstev že zdaj vidi na spletnih straneh finančnega ministrstva – [prejete donacije po poplavih, izplačana pomoč po poplavih](#).

Tudi na ta predlog zakona je ZOS podal več pripomb in mnenj. Vedno se vse začne in konča pri financiranju in tudi tokrat ni nič drugače. Menimo, da je v zakonu dovolj manevrskega prostora, da se v **določenih delih še dodatno prisluhne občinam in se jih finančno razbremeni**. Namreč, stabilno in zadostno financiranje občin je pogoj za uspešno izvedbo vseh sanacij in obnov po uničujočih poplavih, zato bi moral zakon to še posebej nasloviti.

Opozarjamo tudi na težave občin pri izvajanju evropskih projektov. Tema, ki je ni za zaobiti. Namreč, ob vseh odhodkih, ki jih imajo občine zaradi poplav in plazov, je treba sredstva zagotavljati tudi za izvajanje evropskih projektov. Občinam bi bilo v veliko pomoč, če bi se **zadolževanje za zagotovitev lastnih sredstev občin za projekte, sofinancirane iz sredstev Evropske unije, izločilo iz dovoljene kvote zadolževanja občin**.

Čeprav je zakon ječasne narave menimo, da je pravi čas, da se prav z njim prične s sistemskim urejanjem financiranja področja naravnih nesreč. Tako smo na ZOS že večkrat smo pozvali k **povečanju sredstev za odpravo naravnih nesreč in spremembi sistema**

financiranja naravnih nesreč na ravni države v večletne programe in predlagali podaljšanje sistema koriščenja proračunske rezerve iz kratkoročnega obdobja v srednjeročno obdobje.

Tudi tu smo izpostavili nujnost ureditve **vzpostavitev boljšega sistema sofinanciranja gasilske dejavnosti na vseh ravneh**. Ob vsaki naravni nesreči vedno znova ugotovljamo, da brez ustrezno usposobljenih gasilcev ne gre, zato bi zakon moral posebej nasloviti področje gasilstva.

Izpuščeno je še eno področje, za katerega ocenjujemo, da bi moralo biti del Zakona, in sicer **šolski prevozi oz. povračila dodatnih stroškov**, ki so nastali z obvozi šolskih prevozov. Občinam je bilo s strani Ministrstva za vzgojo in izobraževanje namreč obljubljeni, da bo problematiko prevozov osnovnošolcev po daljših relacijah zaradi poškodbe cest urejal prav Zakon o obnovi.

Konec oktobra in v začetku meseca novembra je na že prizadetih območjih prišlo do ponovnega poplavljanja rek in proženja plazov, kar posledično pomeni tudi dodatno škodo na infrastrukturi in vodotokih. Zato smo predlagali, da se za izvajanje teh del ponovno odprejo intervencijska dela, ki naj bodo odprta vsaj do konca leta 2023.

Dejstvo je, da bi narava v vsakem primeru, tudi ob avgustovskih poplavih pokazala zobe, nedvomno pa bi bila bolj prizanesljiva, če bi bila redna vzdrževanja opravljena.

Vse podane pripombe so dostopne [tudi na spletnih straneh ZOS](#). Žal nam je, da niso bile upoštevane v večji meri. Država lahko pripravi in izvede uspešne ukrepe le ob sodelovanju z občinami, zato je dobro sodelovanje in sprotne izmenjave informacij nujna.

Se bodo pogajanja vlade s sindikati javnega sektorja premaknila v smer rešitve?

Zdi se, da so pogajanja med Vlado RS in sindikati javnega sektorja zašla v slepo ulico.

Tekom leta se je zgodilo kar nekaj sprememb na tem področju – od sprememb pri sestavi pogajalskih skupin do odstopa ministrice Ajanović Hovnik. Vodenje Ministrstva za javno upravo je v začetku decembra nasledil Franc Props, ki je med prednostnimi nalogami je naštel urejanje plač v javnem sektorju, izboljšanje delovnih pogojev in ohranjanje kadrov. Upajmo, da bo izkušnje iz prakse prenesel tudi na področje pogajanj o plačah in pri tem ne pozabil na prepotreben dialog z občinami. Teh pri sprejemanju odločitev in morebitnih dogovorov na področju plač ne sme zaobiti, ker posledice le-teh nosijo tudi občine.

Pa poglejmo kaj se je v letu 2023 dogajalo na področju pogajanj s sindikati javnega sektorja. Izvedenih je bilo kar nekaj krogov pogajanj in v nadaljevanju vam podajamo povzetek vseh.

Pogajanja so se pričela januarja 2023 in na seji je bilo predstavljeno stanje in ključni izzivi na področju plačnega sistema v javnem sektorju. ZOS je podal podporo dvigu plač javnih uslužbencev, direktorjev in funkcionarjev v občinah ob upoštevanju sorazmerij med posameznimi plačnimi skupinami in dvigu povprečnine iz naslova povečanih stroškov dela na vseh segmentih. O tej zahtevi je ZOS seznanil odgovorne na vladi.

Z informacijo glede števila zaposlenih in plač v javnem sektorju v zadnjih štirih letih ter ključnimi izzivi plačnega sistema v javnem sektorju se je vlada seznanila teden dni prej, vladni pogajalski skupini pa naložila, naj s tem seznanjeni reprezentativne sindikate javnega sektorja. Prav tako je pooblastila vladno pogajalsko skupino, da se z reprezentativnimi sindikati dogovori o časovni dinamiki usklajevanja posameznih faz prenove plačnega sistema in odprave nesorazmerij v osnovnih plačah do 30. junija. To je namreč predvideva oktobra 2022 sklenjen dogovor o ukrepih na področju plač in

drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2022 in 2023. V sindikatih pa so opozorili, da bi se pogajanja v skladu z dogovorom morala začeti že pred dvema mesecema in izrazili pričakovanje, da jim bo predstavila izhodišča za plačno reformo.

V mesecu **februarju 2023** so se sindikati in vladna stran sestali dvakrat. **10. 2. 2023** je vlada sindikatom **predstavila izhodišča za reformo plačnega sistema v javnem sektorju**. Med bistvenimi rešitvami so tudi nova plačna lestvica, s katero bi odpravili plače, nižje od minimalne, vzpostavitev plačnih stebrov ter prevetritev sistemov napredovanja in nagrajevanja. Z reformo želijo zagotoviti ustrezno in stimulatívno plačilo za delo, povečanje učinkovitosti posameznega dela javnega sektorja ter zagotoviti kakovostno in dostopno javno storitev. Samo prenova plačnega sistema ne bo dovolj, treba bi bilo ustrezno prenoviti tudi kriterije za nekatere pravice javnih uslužbencev, kot so letni dopust, dodatek za stalnost, poklicno zavarovanje.

Nova plačna lestvica bi izhajala iz minimalne plače in odpravila uvrstitve pod minimalno plačo - prvi plačni razred bi bil po prevedbi plačne lestvice določen v višini minimalne plače. Novo plačno lestvico bi sestavljalo 67 plačnih razredov, pri čemer bi bilo razmerje med najnižjo in najvišjo plačo ena proti sedem.

Vlada je predlagala tudi, da bi bil razpon med plačnimi razredi tri odstotke, in ne več štiri, kot je to sedaj. Vrednost plačnih razredov bi se usklajevala enkrat letno. Pri prevedbi v nove plačne razrede bi se osnovne plače največ povišale v spodnjem delu, nikomur pa se ne bi znižale. Uveljavitev nove plačne lestvice je predvidena do 1. januarja 2024. No, ta datum se je vsekakor prestavil.

S predlaganimi plačnimi stebri bodo ločeno urejali specifične, ki veljajo za posamezne dejavnosti. Pri tem ostaja načelo enakega plačila za enako delo, bi pa znotraj stebra zagotovili primerljivost posameznih poklicev, torej enako plačilo za primerljivo delo znotraj posameznega stebra, je pojasnila ministrica.

Eden od ciljev prenove plačnega sistema je tudi oblikovanje sistema, ki bo privlačnejši za mlade. Načelo senioritete bo treba, če bomo želeli privabljati mlade kadre, nekako omejiti, če ne vsaj neutralizirati. Vlada je zato predlagala tudi hitrejše napredovanje na začetku kariere. Ob novi plačni lestvici in stebrih so med bistvenimi rešitvami predlagane reforme še prevetritev sistema napredovanja in nagrajevanja ter pregled vseh dodatkov v javnem sektorju in potreb po ostalih spremembah v javnem sektorju. Vlada je sicer predlagala začasno zamrznitev napredovanj in redne delovne uspešnosti.

Na **drugi seji v mesecu februarju** so se sindikati javnega sektorja odzvali na vladna izhodišča za reformo plačnega sistema. Nekateri predlogi so bili zanje nesprijemljivi, med njimi tudi predlog za zamrznitev napredovanj in delovne uspešnosti.

Ministrica za javno upravo Sanja Ajanović Hovnik je po sestanku pojasnila, da morajo na vladni strani pripraviti še nekaj zadev, da bi pogajanja nato lahko hitreje stekla. V vmesnem času pa bodo potekali sestanki po dejavnostih, kjer se bodo po ministričinih navedbah pogovarjali o sistemu kot takem, ne o plačnem delu.

Vodja konfederacije sindikatov javnega sektorja Branimir Štrukelj je po sestanku povedal, da so med drugim izpostavili "nekatero zelo vprašljive elemente predlaganega plačnega sistema, povezane z ločenimi plačnimi stebri". Po njegovih besedah je bil njihov ključen očitke, da bi se anomalije iz sedanjega sistema v novem "preprosto legaliziralo", in sicer tako, "da se jih razporedi v posamezne škatle in škatle zapre, da se ne gledajo med seboj". Primerjavam po celotnem javnem sektorju, ne le znotraj stebrov, se ni mogoče izogniti in so potrebne ter dopustne. Zato so predlagali, "da kreirajo neko orodje", kako bodo lahko te primerjave izvajali.

Tudi v drugi sindikalni pogajalski skupini po besedah njenega vodja Jakoba Počivavška so kot neustrezno ocenili, "da primerjav med stebri ni in da se nekatere zadeve, ki danes generirajo različno rast

plač v dejavnostih, prenašajo v stebre". Prepričani so, da na takšen način ne bomo dobili bolj pravičnega plačnega sistema. Bolj pomembno vprašanje od tega, kakšni so stebri in koliko jih bo, je kaj se bo v stebrih lahko urejalo in kakšna bodo razmerja med posameznimi stebri. Kot eno pomembnih vprašanj je sicer Počivavšek izpostavil še vprašanje prevedbe delovnih mest na novo plačno lestvico. Pojasnil je, da je bilo razmerje med najnižjo in najvišjo plačo po njihovem predlogu res ena poti sedem, a je ključno, kako so delovna mesta znotraj tega razpona razporejena. Zagotovo je nesprejemljivo, da bi zgolj najvišja delovna mesta premaknili višje, ostala pa bi ostala bolj ali manj tam, kjer so danes. Zanimiv je bil tudi **mesec marec**. Tedanja ministrica za javno upravo Sanja Ajanovič Hovnik je predstavila časovnico prenove plačnega sistema. Poudarila je, da se bodo najprej začela pogajanja glede odprave nesorazmerij, kar sledi zadanim izhodiščem s oktobra podpisanim dogovorom, in sicer, da bo prenova plačnega sistema sestavljena iz dveh delov. Izhodišča za pogajanja z reprezentativnimi sindikati javnega sektorja o prenovi plačnega sistema in odpravi nesorazmerij v osnovnih plačah sledijo izhodiščem in analizam, ki so bile predstavljene v mesecih prej. Vlada

RS je pogajalski skupini naložila, da v pogajanjih z reprezentativnimi sindikati javnega sektorja upošteva naslednje usmeritve:

1. obseg pogajanj poleg prenove plačnega sistema in odprave nesorazmerij v osnovnih plačah vključuje tudi vzporedna pogajanja o prenovi nazivov, prenovi dodatkov, vključno z dodatki izven nabora dodatkov iz 23. člena ZSPJS in KPJS, določitvi pogojev in števila dni letnega dopusta ter o prenovi poklicnega zavarovanja;
2. rešitve glede odprave nesorazmerij v osnovnih plačah se dogovorijo do 30. junija 2023 s pridobitvijo pravice do plače iz naslova odprave nesorazmerij do 31. decembra 2024, ob upoštevanju javnofinančnega okvira;
3. predlog novega zakona o skupnih temeljih plačnega sistema javnega sektorja za novo plačno lestvico se v zakonodajni postopek vloži najkasneje v mesecu juliju 2023, s ciljem, da se praviloma uveljavi s 1. januarjem 2024; izhodiščni plačni razredi delovnih mest in nazivov iz spodnje tretjine plačne lestvice se na novo plačno lestvico praviloma prevedejo s 1. januarjem 2025, ostali plačni razredi delovnih mest in nazivov praviloma s 1. januarjem 2026, plačni razredi funkcij pa se na novo

plačno lestvico praviloma prevedejo s 1. januarjem 2027, ob upoštevanju javnofinančnega okvira;

4. nagrajevanje redne delovne uspešnosti se s 1. januarjem 2024 zamrzne;
5. pogajanja o prenovi plačnega sistema javnega sektorja in odpravi nesorazmerij se obravnavajo skupaj s pogajanja o drugih vsebinah, navedenih v točki 1; dokler ni dogovora o vseh vsebinah, nobena posamezna vsebina ne more biti realizirana.

Za odpravo nesorazmerij v osnovnih plačah je bila, upošteva predloge za imenovanje članov s strani ministrstev in generalnega sekretariata vlade, **imenovana posebna medresorska delovna skupina**, katere naloga je priprava vladnega predloga konkretnih uvrstitev določenih delovnih mest in nazivov v plačne razrede, o čemer bodo nato stekla pogajanja z reprezentativnimi sindikati javnega sektorja.

V skladu z izhodišči za prenovu plačnega sistema javnega sektorja, predstavljenimi na seji pogajalske komisije 9. februarja 2023, bi nesorazmerja v osnovnih plačah odpravljali v okviru plačnih stebrov ter upošteva razpon najnižjih in najvišjih izhodiščnih plačnih razredov po tarifnih razredih. V oktobra 2022 sta se vladna in sindikalna stran v 6. točki Dogovora o ukrepih na področju plač in drugih

stroškov dela v javnem sektorju za leti 2022 in 2023 zavezali, da bodo pogajanja oziroma usklajevanja tekla vzporedno tako o prenovi plačnega sistema javnega sektorja kot tudi o odpravi nesorazmerij v osnovnih plačah javnih uslužbencev.

Cilji prenove plačnega sistema javnega sektorja so med drugim:

- ohranitev transparentnosti in javno finančna obvladljivost plačnega sistema,
- upoštevanje specifik posameznih delov javnega sektorja in dopustitev možnosti, da se določene vsebine uredijo ločeno po posameznih stebrih plačnega sistema,
- odprava uravnilovke v spodnjem delu plačne lestvice zaradi učinka minimalne plače in vzpostavitev ustrežnejših razmerij v plačah med funkcionarji, direktorji in javnimi uslužbenci ter znotraj posameznih stebrov,
- večja variabilnost, povezana z učinkovitostjo dela,
- večja privlačnost sistema za mlade,
- manj administriranja in poenostavitve sistema.

S prenovu plačnega sistema želi vlada odpraviti vse večjo plačno uravnilovko, zagotoviti stimulativnost plač, odpraviti naraščajoče težave pri pridobivanju kadrov, zlasti mladih, ter plačni sistem narediti privlačen in v zadovoljstvo vsem – zaposlenim in posledično uporabnikom javnih storitev.

Konec marca je bilo pričakovati, da bodo sindikati zahtevali dodatna pojasnila o nedavno sprejetih izhodiščih za pogajanja o prenovi plačnega sistema. Več kritik je bilo med drugim slišati zaradi predlaganega zamika uveljavitve nove plačne lestvice.

Predsednik konfederacije sindikatov javnega sektorja Branimir Štrukelj je opozoril, da ima lahko načelo, da mora biti vse dogovorjeno, tudi negativen učinek. Po njegovi oceni je to zelo tvegana politika, ki ima za vlado neko varno zagotovilo, da se bodo o vsem dogovorili, za zaposlene pa lahko pomeni, da ne bo obveljalo nič, ker se o nekaterih stvareh ne bodo mogli dogovoriti.

Tudi v pogajalski skupini reprezentativnih sindikatov javnega sektorja so bili negativno presenečeni nad spremenjenimi izhodišči. Niso bili optimistični, da so na pravi poti do dogovora o odpravi plačnih nesorazmerij ter o boljšem in

pravičnejšem sistemu plač v javnem sektorju. Kot nesprejemljivo so ocenili, da bi določeni deli javnega sektorja višje plače iz naslova že sklenjenih parcialnih dogovorov prejeli že sedaj, medtem ko bi preostali, še zlasti najnižje plačani, morali na odpravo nesorazmerij čakati nadaljnje leto ali leto in pol. Ocenili so tudi, da s predlogi iz izhodišč ne bo mogoče doseči ciljev, ki si jih je pri reformi zadala vlada, kot so ohranitev transparentnosti in javnofinančne obvladljivosti plačnega sistema, večja variabilnost in večja privlačnost sistema za mlade.

Denar za reformo bi vlada zagotovila iz proračuna, del ga želijo dobiti tudi iz zamrznitve izplačila redne delovne uspešnosti z naslednjim letom, za katero letno odštejejo okoli 100 milijonov evrov. Koliko bi reforma stala v celoti, konec marca še ni bilo razkrito.

Tudi mesec april je bil pester. Vlada RS je v začetku aprila sindikatom javnega sektorja predstavila osnutek zakona o skupnih temeljih plačnega sistema. Sestanka se je udeležila tudi predstavnica ZOS, ki je zastopala stališče, da je **potrebno nesorazmerja na področju županskih plač odpraviti čimprej**. Takratna ministrica za javno upravo Sanja Ajanović Hovnik je napovedala, da bodo na tej podlagi skupaj s sindikati iskali konsenz za postavitve novega sistema plač v javnem sektorju.

Predstavljen je bil tudi **osnutek Zakona o skupnih temeljih plačnega sistema v javnem sektorju**. V plačni lestvici je najnižja plača za 1. razred določena v višini minimalne, razmerje med najnižjo in najvišjo v 67. razredu je ena proti sedem. Osnutek zakonskega besedila za uslužbenca javnega sektorja predvideva plačne stebre, to so delovna mesta, nazivi in funkcije, ki so med seboj primerljivi glede na vsebino del in nalog ali druge okoliščine v zvezi z opravljanjem dela.

V okviru plačnega stebra se zagotavlja načelo enakega plačila za delo na primerljivih delovnih mestih, nazivih in funkcijah. V posameznem plačnem stebri se lahko urejajo denimo uvrstitev delovnih mest, nazivov in funkcij v plačne razrede, kriteriji glede določitve višjega plačnega razreda ob zaposlitvi in uvrstitev v višji plačni razred, kot je določen v okviru razpona glede na tarifni razred, zaradi specifičnih oziroma redkih kompetenc, ki se zahtevajo glede na potrebe delovnih

procesov. Prav tako se lahko urejajo kriteriji za določitev in izplačevanje delovne uspešnosti.

V prvi plačni steber se uvrščajo funkcionarji, ki so izvoljeni ali imenovani na funkcije v državnih organih, samoupravnih lokalnih skupnostih, v drugega pa javni uslužbenci v državnih organih, samoupravnih lokalnih skupnostih, v javnih agencijah, javnih skladih, javnih zavodih s področja obvezne socialne varnosti in gasilci. Ob tem osnutek zakonskega besedila predvideva, da se za javne uslužbenca v organih državne uprave, pravosodnih organih in samoupravnih lokalnih skupnosti podrobneje opredeli kriterije, način delitve sredstev in postopek za določitev delovne uspešnosti s predpisom vlade, za javne uslužbenca v drugih državne organe pa z aktom organa.

Tretji plačni steber je namenjen javnim uslužbencem v zdravstvu in socialnem varstvu, četrti steber pa javnim uslužbencem v raziskovalni dejavnosti, izobraževanju in kulturi. Ob tem osnutek za uslužbenca v javnih vzgojno-izobraževalnih in visokošolskih zavodih predvideva tudi uskladitev plačila z obsegom učne oziroma pedagoške obveznosti. Peti plačni steber pa je predviden za javne uslužbenca v drugih javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih.

Osnovna plača za 1. plačni razred 1203,36 evra, za 67. razred pa 8465,50 evra. Plačna lestvica s plačnimi razredi za javne uslužbenca in funkcionarje v javnem sektorju predvideva 67 razredov, pri čemer je določena osnovna plača za prvi razred 1203,36 evra, za 67. razred pa 8465,50 evra. Razmerje med tema dvema zneskoma tako ustreza razmerju ena proti sedem.

V ureditvi plačnega sistema obenem ostajajo plačne skupine, ki jih sestavljajo funkcije oziroma delovna mesta in nazivi, značilni za dejavnost, oziroma istovrstna delovna mesta v vseh dejavnostih. Dopušča se tudi možnost, da se delovna mesta plačne skupine J, v katero se uvrščajo spremljajoča delovna mesta iz celotnega javnega sektorja, kot so strokovni, administrativni in drugi strokovno tehnični delavci, razporedijo po posameznih plačnih skupinah kot ena od plačnih podskupin.

Med dodatki, ki pripadajo javnim uslužbencem, pa se v osnutku dopuščajo tudi možnosti uvedbe dodatka za prepoved

ali omejitev stavke, in sicer v višini štirih odstotkov zadnje objavljene povprečne mesečne bruto plače, če je uslužbencu z zakonom določena prepoved stavke. Če pa je javnemu uslužbencu z zakonom določeno, da mora v času stavke opravljati določene naloge, pa mu za ta čas pripada dodatek k plači v višini dveh odstotkov zadnje povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji.

V mesecu maju so pogajanja potekala trikrat. Tako je 9. 5. 2023 potekala seja, na dnevnem redu katere je bil predlog Zakona o skupnih temeljih sistema plač brez predloga odprave plačnih nesorazmerij. Že takoj na začetku se je zataknilo pri vprašanju plačnih stebrov.

Na drugi majski seji so sindikati in vlada znova iskali soglasje o tem, kako izpeljati reformo plačnega sistema javnega sektorja. Nadaljevali so razpravo o plačnih stebrih in odpravi plačnih nesorazmerij, sindikati pa so pričakovali tudi usklajevanja o regresu, in sicer so predlagali. Predlagali so, da bi javni uslužbenci, uvrščeni do vključno 26. plačnega razreda, prejeli regres v višini 1503,36 evra neto. Regres za uslužbenca od 27. do vključno 35. plačnega razreda bi glede na predlog znašal 1453,36 evra neto, od 36. do vključno 40. razreda 1403,36 evra neto in od 41. do vključno 50. plačnega razreda 1303,36 evra neto. Za tiste, ki so uvrščeni v 51. ali višji plačni razred, pa so sindikati predlagali regres v višini 1203,36 evra neto. Prav tako pa med vlado in sindikati še ni bilo soglasja, na kakšen način izpeljati načrtovano prenovo plačnega sistema, torej kaj naj bi pomenili na novo vzpostavljeni plačni stebri, katere specifike bi urejali znotraj njih in kakšna bi bila primerljivost med njimi.

Na tretji majski seji je vladna stran predstavila predlog za odpravo plačnih nesorazmerij, in sicer v višini 267 milijonov evrov. Odprava plačnih nesorazmerij ne bo linearna, ampak naj bi plačne skupine prejele od enega do pet plačnih razredov več, kar že zajema aprilski dvig plač. Odprava nesorazmerij ne pomeni dviga plač, ampak izravnavo vseh poklicnih skupin ter dejavnosti z zdravstvom in socialnim varstvom.

Sindikati javnega sektorja in predstavniki Vlade RS so se **tudi v juniju sestali trikrat.** Na seji 13. 6. 2023 so se nadaljevala pogajanja s sindikati javnega

sektorja in vlade. Sindikati so predlagali, da se dnevni red razširi s točko regres za letni dopust za leto 2023, a se vladna stran s tem ni strinjala. So se pa med drugim dotaknili vprašanja odmere dopusta, kjer je bil na mizi vladni predlog za poenotenje splošnih kriterijev.

Na **drugi junijski seji** so predstavniki vlade in sindikatov javnega sektorja odprli vprašanje usklajevanja plač z inflacijo. Po vladnem predlogu bi se plače usklajevale v višini 65% inflacije, kar bi začelo veljati, ko bi v celoti zaživel nov plačni sistem. A takšen predlog za sindikate ni bil sprejemljiv. Kot je po pogajanjih pojasnil generalni direktor direktorata za javni sektor na ministrstvu za javno upravo Peter Pogačar, obstoječi zakon ne določa obveznosti usklajevanja, ampak je to v celoti prepuščeno dogovoru. A je to imelo za posledico, da se plače skoraj desetletje niso usklajevale, kar je povzročilo realen padec plač v nekaterih skupinah in posledično tudi nesorazmerja med plačami.

Zadnja junijska seja je bila v znamenju nadaljevanj pogajanj o prenovi plačnega sistema v javnem sektorju in odpravi plačnih nesorazmerij. Pogajalci so se dogovorili, da bo delovna skupina pripravila nekaj različnih modelov prevedbe sedanjih delovnih mest na novo plačno lestvico.

Pogajanja so se nadaljevala **v mesecu oktobru**, udeležila se jih je tudi predstavnica ZOS. V največji meri jih je zaznamovala zahteva sindikatov, da se iz predloga zakona o izvrševanju proračuna umakne določba, ki onemogoča usklajevanje plač v letu 2024.

Sindikati so od vlade in koalicije pričakovali jasno zagotovilo, da bo določba iz zakona umaknjena. S tem so pogojevali tudi nadaljevanje pogajanj.

Nadaljevanje je sledilo **v mesecu decembru**. Vladna stran je sindikalni predlagala, da se plače uskladijo v drugi polovici prihodnjega leta, za določitev višine uskladitve bi uporabili formulo, po kateri bi od letne inflacije odšteli 1,7 odstotne točke, kolikor v javnem sektorju avtonomno rastejo plače zaradi napredovanj. Končna višina uskladitve pa bi znašala 60 odstotkov tega zneska. Sindikati so zahtevali stoodstotno uskladitev z inflacijo.

Po besedah vodje pogajalske skupine dela sindikatov javnega sektorja Jakoba

Počivavška so sindikati podali predlog, po katerem bi se plačna lestvica z marcem prihodnje leto uskladila v višini 95 odstotkov inflacije v letu 2023. S celotno inflacijo pa bi uskladili lestvico, ki bi bila vključena v novi zakon o plačah v javnem sektorju. To bi po njegovih besedah zagotavljalo, da bi bila ob uveljavitvi novega plačnega zakona dejansko vrednost najnižjega plačnega razreda enaka minimalni plači, kar je tudi eden od ciljev plačne reforme. Vladna stran je glede višine uskladitve vztrajala pri svojem predlogu, je pa predlagala nekoliko zgodnejši datum uveljavitve uskladitve. Efektivno bi to pomenilo, da bi se vrednost plačnih razredov v letu 2024 uskladila za dobrih 40 odstotkov inflacije, kar za nas ni sprejemljivo. Gre za poenoten predlog obeh sindikalnih pogajalskih skupin. Tako Počivavšek kot Bojan Hribar iz Konfederacije sindikatov javnega sektorja pa sta opozorila, da je zanje nesprejemljivo, da vladna formula usklajevanja vključuje tudi avtonomno rast plač v javnem sektorju. Vlado so pozvali, naj ta element iz svojega predloga umakne.

Kaj bodo prinesla pogajanja je težko napovedati. Jasno pa je, da bodo pogajanja trajala tudi v letu 2024. Eden od razlogov zamika uveljavitve novega sistema pa je zagotovo tudi »zategovanje pasu« zaradi avgustovskih poplav. Novi minister je ob nastopu funkcije napovedal intenzivna nadaljnja pogajanja in ta so se pričela 11. 12. 2023.

O vseh aktivnostih in novostih vas bomo na ZOS sproti obveščali.

S podpredsedniki ZOS na kratko o aktualnih temah

V tokratni številki časopisa Glas občin smo nekaj vprašanj namenili podpredsednikom Združenja občin Slovenije. So župani med seboj si različnih občin, skupno pa jim je eno – so v službi svojih občanov in občank, ki jim svoje glasove namenjajo že kar nekaj mandatov.

Mag. Marko Diaci

Mag. Marko Diaci je aktivni član predsedstva ZOS že četrty mandat, drugi v funkciji podpredsednika ZOS in prav tako že četrty mandat v funkciji župana Občine Šentjur

**1. Slovenija se je letos znašla v pri-
mežu vremenskih ujm – poplave,
plazovi, vetrolomi. Vsekakor ni prvič,
da se Slovenija sooča z naravnimi ne-
srečami, vendar razsežnosti letošnjih
ujm, predvsem avgustovskih so bile
apokaliptične. Županje in župani
ste vedno v prvih bojnih linijah in
aktiviranje vseh razpoložljivih sil
na občinski ravni je vedno vzorno.
Vlada RS se je hitro odzvala, o tem ni
dvoma, vendar, ko so se intervencije
prevesile v sanacije, se vse bolj zdi,
da so občine vedno bolj prepuščene
sebi. Se strinjate? Kje je po vašem
mnenju ozko grlo, da se zdi, da stvari
ne potekajo kot bi morale oz. bi si vsi
želeli? Je morda krivda tudi na strani
prevelike birokratizacije?**

Vlada RS se je ob poplavah in tudi predhodnih ujmah hitro odzvala in to je potrebno pohvaliti. V naši občini je pomagala tudi Slovenska vojska. Tudi intervencijska sredstva so prišla relativno hitro, prav tako pogodba o akontaciji sanacijskih stroškov. Pričakanja, da bo vse sanirano in urejeno v kratkem času, pa so bila preoptimistična. Namreč, težko je v kratkem času urediti večletne pomanjkljivosti in neurejanja vodotokov – če govorimo o upravljanju z vodami. Kar se tiče ureditve dodatnih stavbnih zemljišč za gradnjo, pa vsi vemo, da imamo kopico soglasodajalcev in da smo tu zelo zbirokratizirani. Spomnimo

samo, kaj vse je potrebno storiti pri sprejemanju OPN-ov ali OPPN-ov. Zato je potrebno sprejeti ustrezno zakonodajo, kar pa ni povsem enostavno.

2. Za potrebe odprave posledic avgustovskih poplav država zateguje pas. Posledice se bodo nedvomno pokazale tudi pri investicijah v športno infrastrukturo, vrtce in šole, itd. Senca dvoma leži na prihodnjih javnih razpisih za navedena področja. Pretekle krize naj bi nas naučile, da zategovanje pasu ni vedno najbolj učinkovit pristop. Kaj menite vi? Je pristop pravi? Kaj bi za občine pomenilo morebitno zmanjševanje sredstev za javne razpise za investicije? Bi se vrnili v čas prejšnjih kriz?

Žal se posledice že kažejo in očitno je, da se bodo določene investicije oz. razpisi prolongirali zaradi sanacije škode na oškodovanih območjih. Kaj to pomeni za občine, mislim, da ni potrebno posebej razlagati.

3. Kot rečeno, država zateguje pas z namenom zagotovitve čim več sredstev za potrebe odprave posledic avgustovskih poplav in zemeljskih plazov. Občinam in ljudem je vsekakor treba pomagati, da čimprej pridejo do ustrezne osnovne infrastrukture in streh nad glavo. O tem ni nikakršnega dvoma in na ZOS podpiramo vse aktivnosti v tej

smeri. Poraja pa se drugo vprašanje, žal. Slovenija je zaprosila za sredstva iz Solidarnostnega sklada, spreminja se Načrt za okrevanje in odpornost in to prav z namenom zagotovitve več sredstev za odpravo posledic poplav, zagotavlja se dodatna proračunska sredstva, itd. Na voljo bo veliko sredstev. Pa jih bodo občine znale počrpati oz. ali bodo to sploh zmogle? Imajo namreč omejene kadrovske vire, prav tako primanjkuje izvajalcev, strojev, itd. Ali je naš pogled morda preveč črnogled?

Dejstvo je, da smo z resursi omejeni. Kljub temu pa smo občine že velikokrat dokazale, da marsikaj zmoremo. V tem kontekstu vidim problem predvsem v tem, da se bodo cene storitev in gradenj, če sledimo hipotezi o »veliko sredstev«, povečale. Kar pa ni dobro za celotno državo. Namreč, povečanemu povpraševanju ob omejeni ponudbi sledi dvig cen, če zanemarimo zunanje šoke.

4. Vsaka jesen je v znamenju pogajanj o višini povprečnine. Boste občine kdaj prišle na zeleno vejo in bo višina stroškov zakonsko dodeljenih nalog poravnana z dogovorjeno višino povprečnine? Bo kdaj nastopilo dovolj politične zrelosti in modrosti v državi, da se ne bo treba pogajati za višino povprečnine, ampak bo

ta temeljila na izračunih dejanskih stroškov?

Glede na dolgoletne izkušnje s pogajanj, bi si tega seveda želel. Na zadnjih pogajanjih je bila zopet izražena volja, da pridemo do takšnega sistema. Ampak to je bilo izraženo že večkrat. Spomnimo samo, kako dolgo smo potrebovali za »avtomatizem« pri 21. oz. 23. členu ZFO oz. t.i. investicijskih sredstvih.

5. Naraščanje stroškov občin, na katere le-te nimajo vpliva, je že večletna težava, katero verjetno odlično poznajo že vsi vrabci v državi. Kot, da se vrtimo v začaranem krogu. Katero področje je po vašem mnenju najbolj kritično?

Teh področij je kar nekaj, lahko pa jih razdelimo na zunanje in notranje vzroke. Zunanji so predvsem stroški energentov, ki so odvisni od svetovnih razmer, notranji pa so odvisni od države in standardov, ki si jih postavljamo. Nisem ravno prepričan, da javnofinancijsko vse to zmoremo oz. si lahko privoščimo. Prej ali slej se bomo verjetno s tem soočili in zmanjševanje v okviru možnega bo boleče.

6. Ena velika nedokončana zgodba, ki Sloveniji oz. državniki ne more biti ravno v ponos so pokrajine oz. žalostno dejstvo, da jih nimamo. Županje in župani opozarjate, da izgubljam velik razvojni potencial in tudi evropskih sredstev, da nas sosednje države prehitevajo po obeh straneh, pa se zdi, da vrh države tega ne sliši oz. ne razume. Kaj je po vašem mnenju glavni razlog, da jih še nimamo? Pa pustimo ob strani neizpodbitno dejstvo, da ni političnega poguma.

Menim, da smo veliko razvojnega potenciala že izgubili, saj bi bilo smotno pokrajine formirati že pred vstopom v EU. Tako je bilo tudi zamišljeno, žal pa ni bilo politične volje. In tudi ne poguma. Logično bi bilo, da se sredstva in pristojnosti prenašajo na nivo izpod države - torej na pokrajine, kar pa ni za nobeno oblast enostavno. Pomemben razlog pa je seveda tudi pri številu, mejah in sedežih pokrajin.

6. Brez stabilne lokalne samouprave bi tudi država težko delovala. Kakšna je po vašem mnenju prihodnost lokalne samouprave v Sloveniji? Znamo izkoristiti naš potencial ali smo

ujetniki fraze – Slovenija je majhna država?

Menim, da smo s pomočjo evropskih in tudi državnih sredstev marsikaj postorili, tudi in predvsem v krajih oz. manjših občinah, ki bi v okviru večjih celot težko prišle na vrsto. Ali pa vsaj ne v tolikšni meri. Daleč od tega pa, da smo izkoristili vse potencialne. Rezerve še obstajajo, glavna cokla je pokrajinska zakonodaja, ki smo jo omenili že prej. Majhne države imajo seveda večje »stroške na enoto«, če se tako izrazim, hkrati pa bi po definiciji morale biti fleksibilnejše predvsem v organizacijskem smislu.

7. Kakšna pa je po vašem mnenju prihodnost združenj občin? Imamo tri. Na vsake toliko se pojavijo težnje

po združevanju, vendar ni enotnega mnenja med županji in župani. Tako kot občine smo si v določenih segmentih združenja zelo različna, hkrati pa podobna. Nas tudi tu raznolikost bogati?

Občine v Republiki Sloveniji smo nedvomno različne, zato je iskanje najmanjšega skupnega imenovalca zelo zahtevna naloga. Ta raznolikost nas zagotovo bogati in o tem ne bi smelo biti dvoma. Pomembno pa je, da smo občine pri temeljnih vprašanjih lokalne samouprave enotne. Najslabše je, da izkazujemo neenotnost, saj lahko to privede do efekta »Divide et impera« (»deli in vladaj«).

Valter Mlekuž

Valter Mlekuž je aktivni član predsedstva in tretji mandat na čelu Občine Bovec

1. Slovenija se je letos znašla v primežu vremenskih ujm – poplave, plazovi, vetrolomi. Vsekakor ni prvič, da se Slovenija sooča z naravnimi nesrečami, vendar razsežnosti letošnjih ujm, predvsem avgustovskih so bile apokaliptične. Županje in župani ste vedno v prvih bojnih linijah in aktiviranje vseh razpoložljivih sil na občinski ravni je vedno vzorno. Vlada RS se je hitro odzvala, o tem ni dvoma, vendar, ko so se intervencije prevesile v sanacije, se vse bolj zdi, da so občine vedno bolj prepuščene sebi. Se strinjate? Kje je po vašem mnenju ozko grlo, da se zdi, da stvari ne potekajo kot bi morale oz. bi si vsi želeli? Je morda krivda tudi na strani prevelike birokratizacije?

Občina Bovec ima, žal, bogate izkušnje z naravnimi nesrečami, saj smo samo od leta 1998 do danes doživeli dva rušilna potresa, uničujoč plaz v Logu pod Mangartom, kjer je življenje izgubilo tudi 7 domačinov, vetrolome, požar večjih razsežnosti v naravnem okolju. Izkušnje kažejo, da so prve intervencije in intervencijski ukrepi hitri, strokovni in kakovostni, postopki sanacije pa dolgotrajni in ne vedno pravi. Zagotovo je ena od težav pretirana birokratija, v danem primeru pa po vsej verjetnosti pomanjkanje denarja za te namene v državni blagajni. Seveda pa je treba v celoti izkoristiti sredstva iz solidarnostnega sklada EU. Za zmanjšanje škode ob vseh nesrečah je treba ravnati preventivno, saj je kurativa draga in zamudna. V primeru zadnjih poplav to pomeni preventivno čiščenje vodotokov, kar je dokazala Občina Železniki, ti pa so v lasti države in ne Občin. Seveda pa je treba biti pozoren tudi ob sprejemanje občinskih aktov o urejanju in izkoriščanju prostora (OPN in OPPN), saj bi morali gradnjo na ogroženih območjih prepovedati. Ustanovitev Državne tehnične pisarne je logistično smiselno, vendar je treba biti pozoren predvsem na cene storitev, ki se po navadi ob nesrečah hudo dvignejo. Če pa denarja ni za plačilo izvajalcev odpravljanja posledic naravnih nesreč, ti upravičeno ne sodelujejo, saj si ne morejo privoščiti propada lastnega podjetja. Tudi v takem primeru se seveda sanacija upočasni oziroma ustavi.

2. Za potrebe odprave posledic avgustovskih poplav država zateguje pas.

Posledice se bodo nedvomno pokazale tudi pri investicijah v športno infrastrukturo, vrtce in šole, itd. Senca dvoma leži na prihodnjih javnih razpisih za navedena področja. Pretekle krize naj bi nas naučile, da zategovanje pasu ni vedno najbolj učinkovit pristop. Kaj menite vi? Je pristop pravi? Kaj bi za občine pomenilo morebitno zmanjševanje sredstev za javne razpise za investicije? Bi se vrnili v čas prejšnjih kriz?

Ne morem si predstavljati, da bi zaradi katerokoli naravne nesreče ustavili projekte oziroma investicije, ki so že v teku. Morda se nenujne investicije lahko prestavijo za leto ali dve, ampak res samo nenujne. Zategovanje pasu ni prava pot, prav tako ne dodatna obremenitev gospodarstva in državljanov. Država je dolžna biti pripravljena na naravne nesreče. Ne spomnim se, da bi zaradi potresov v Posočju ustavili katerokoli investicijo v državi. Slovenci tudi ni treba prisiliti v neke dajatve, kot so bile položnice ob potresu v Posočju, saj se s tem pokriva le luknja oziroma manjkajoča sredstva v državnem proračunu, ki bi jih država morala za ta namen vnaprej predvideti. Slovenci smo vedno bili, smo in bomo solidarni. Bi pa morala država poskrbeti, da z vsako solidarnostno pomočjo državljanji znižajo lastno dohodnino. Za Občine pa zmanjšanje ali ukinitvev razpisov za investicije pomeni samo eno: stagnacijo in po vsej verjetnosti tudi nazadovanje. Samo razvoj gospodarstva lahko generira več prihodkov tudi v državnem blagajni, nasprotno pa nazadovanje. V končni fazi pa smo Občine samo podaljšana roka države.

3. Kot rečeno, država zateguje pas z namenom zagotovitve čim več sredstev za potrebe odprave posledic avgustovskih poplav in zemeljskih plazov. Občinam in ljudem je vsekakor treba pomagati, da čimprej pridejo do ustrezne osnovne infrastrukture in streh nad glavo. O tem ni nikakršnega dvoma in na ZOS podpiramo vse aktivnosti v tej smeri. Poraja pa se drugo vprašanje, žal. Slovenija je zaprosila za sredstva iz Solidarnostnega sklada, spreminja se Načrt za okrevanje in odpornost in to prav z namenom zagotovitve več sredstev za odpravo posledic poplav,

zagotavlja se dodatna proračunska sredstva, itd. Na voljo bo veliko sredstev. Pa jih bodo občine znale počrpati oz. ali bodo to sploh zmogle? Imajo namreč omejene kadrovske vire, prav tako primanjkuje izvajalcev, strojev, itd. Ali je naš pogled morda preveč črnogled?

Če je denar, so tudi rešitve hitre. Vendar je treba zagotoviti debirokratiziranje postopkov za pridobitev sredstev, da bodo ta čim prej prišla na pravo mesto. Občine smo zagotovo sposobne počrpati sredstva, če so ta na voljo brez pretirane birokratije. Ko je izdelan popis škode, je treba sredstva zagotavljati na način transfernih sredstev v občinskih proračunih, saj Občine najbolje vemo, kje je denar najbolj potreben in ga znamo tudi najbolj racionalno uporabiti. Kot sem dejal, bodo tudi izvajalci na voljo, če bodo za to tudi poplačani. Evropski prostor je velik, zato bi bilo napačno razmišljati samo o domačih izvajalcih. Večina postopkov pa bo tudi tokrat zagotovo potekal preko Državne tehnične pisarne, kar bo razbremenilo občinske uprave. Če smo zmogli mi po prvem potresu, ko se je na pravih in napačnih odločitvah učila vsa država, bo to mogoče tudi tokrat, ko so naše izkušnje veliko večje.

4. Vsaka jesen je v znamenju pogajanj o višini povprečnine. Boste občine kdaj prišle na zeleno vejo in bo višina stroškov zakonsko dodeljenih nalog poravnana z dogovorjeno višino povprečnine? Bo kdaj nastopilo dovolj politične zrelosti in modrosti v državi, da se ne bo treba pogajati za višino povprečnine, ampak bo ta temeljila na izračunih dejanskih stroškov?

Na to vprašanje je težko odgovoriti, predvsem zato, ker je vse odvisno tudi od velikosti posamezne občine v kontekstu poseljenosti. Občina Bovec je ozemeljsko četrta največja občina v Sloveniji, ima pa samo slabih 3300 prebivalcev. Velik teritorij pomeni veliko stroškov vzdrževanja celotne infrastrukture, da o novogradnjah niti ne govorimo, majno število prebivalcev pa tudi manjšo povprečnino. Samo izračun povprečnine glede na dejanske stroške je po mojem mnenju pravi pristop, saj gre z zagotavljanjem državnih sredstev Občinam pravzaprav za financiranje same sebe (države). Ko kmet razporeja

dobrine po svojem posestvu, jih razdeli glede na dejanske potrebe posameznega območja, kako to storiti pa najbolje ve on sam. Kdaj bo na državni ravni dovolj politične volje za tak pristop, pa je težko reči, čeprav bi moralo biti to samoumevno.

5. Naraščanje stroškov občin, na katere le-te nimajo vpliva, je že večletna težava, katero verjetno odlično poznajo že vsi vrabci v državi. Kot, da se vrtimo v začaranem krogu. Katero področje je po vašem mnenju najbolj kritično?

Težko bi izpostavil bolj ali manj kritično področje, saj se zelo povečujejo stroški za izvajanje zakonskih nalog na vseh ravneh. Izpostavim lahko stroške za delovanje vrtca, oskrbnine v domovih za ostarele, prevoze otrok v šolo, ki na tako razpršeni poseljenosti, kot je v Občini Bovec, pomeni še posebno velik strošek. Sofinancirati moramo delovanje podružnične šole v Soči, čeprav je bistvenega pomena za zaustavitev izseljevanja iz obrobnih delov občine. Občina Bovec izdatno financira tudi prostovoljna gasilska društva, kar je seveda nujno potrebno, a bi lahko ta strošek prevzela država. Imamo zelo veliko občinskih cest, ki potrebujejo vzdrževanje in seveda pozimi vedno dražje zagotavljanje prevoznosti ter druge infrastrukture. Zato pa trenutna povprečnina že dolgo ne sledi trendu povečanju stroškov in bi morala biti v našem primeru vsaj 850,00€.

6. Ena velika nedokončana zgodba, ki Sloveniji oz. državni politiki ne more biti ravno v ponos so pokrajine oz. žalostno dejstvo, da jih nimamo. Županje in župani opozarjate, da izgubljam velik razvojni potencial in tudi evropskih sredstev, da nas sosednje države prehitevajo po obeh straneh, pa se zdi, da vrh države tega ne sliši oz. ne razume. Kaj je po vašem mnenju glavni razlog, da jih še nimamo? Pa pustimo ob strani neizpodbitno dejstvo, da ni političnega poguma.

Tu ne gre za politični pogum, temveč za preprosto dejstvo, da državna uprava ni resno pripravljena na decentralizacijo. Moč centra bo velika samo toliko, kolikor ji bodo dopuščale regije. Te moči pa v centru niso pripravljene izpustiti iz rok. Kar zadeva naše Občine ob meji z Italijo, ki ima regije, province in celo avtonomno pokrajino FJK, bi zagotovo lahko veliko bolje sodelovali kot regija. To bi prineslo tudi boljše neposredno črpanje evropskih kohezijskih in razvojnih sredstev. Zato težko razumem, da se tako močno oklepajo centraliziranega delovanja, čeprav je politično to seveda oportuno, saj bi

z vzpostavitev regij lokalno lahko pridobili veliko več sredstev, ki jih zdaj pričakujemo od države.

6. Brez stabilne lokalne samouprave bi tudi država težko delovala. Kakšna je po vašem mnenju prihodnost lokalne samouprave v Sloveniji? Znamo izkoristiti naš potencial ali smo ujetniki fraze – Slovenija je majhna država?

Slovenija je defacto majhna država, pa to ne pomeni biti ujetnik neke fraze, saj je Slovenija tudi tako raznolika, da je to zagotovo naša prednost. Od morja do gora je zelo majhna razdalja. Bovec ima v 110 km tri letališča. Slovenijo v štirih urah prevozimo od skrajnega vzhoda do zahoda, torej smo majhna država, to pa je tudi velika priložnost za razvoj turističnega gospodarstva. Smo inovativni in po kakovosti sposobni konkurirati tudi največjim narodom, kar dokazujejo gospodarstveniki na zelo raznolikih področjih. Ni je močne združbe, ki bi nastala od zgoraj navzdol. Vsak posameznik ustvarja velike koncerne in vsakemu posamezniku je treba dati priložnost, da se sam čim bolj razvije. Samo tako bo tudi največji koncern vedno bolj razvit. Star rek pove, da je veriga močna toliko, kot njen posamezni člen. Enako bi moralo biti pri upoštevanju

lokalne samouprave. Kolikor bodo močne lokalne skupnosti, tako močna bo država, kar pa je v končni fazi eno in isto.

7. Kakšna pa je po vašem mnenju prihodnost združenj občin? Imamo tri. Na vsake toliko se pojavijo težnje po združenju, vendar ni enotnega mnenja med županji in župani. Tako kot občine smo si v določenih segmentih združenja zelo različna, hkrati pa podobna. Nas tudi tu raznolikost bogati?

Raznolikost nas gotovo bogati, zato je tudi moj odgovor jasen. Združenja občin so potrebna in za vse tudi koristna. Podpiram tri ločena združenja, ki po potrebi lahko tudi medsebojno sodelujejo. Če izmenjava mnenj in izkušenj med nami župani je neprecenljive vrednosti, zato mora biti prihodnost združenj občin neizpodbitno svetla. Skupaj smo občine močnejše, verjetno smo skupaj modrejši in kot taki uspešnejši. Vsak od nas ima neke lastne izkušnje, ki bogatijo združenje. Na tak način pa pridemo tudi do boljših pravih odločitev, ki so v korist občankam in občanom, ki so seveda tudi državljanke in državljanji. Kot taki smo tudi bolj kredibilen sogovornik do države. Vendar še enkrat poudarjam, da moramo ohraniti tri združenja, saj bi se sicer tudi v tem primeru centralizirali.

Dušan Strnad

Dušan Strnad je prav tako prvi mandat v predsedstvu ZOS in četrti v funkciji župana Občine Ivančna Gorica. Prav tako pa je že tretji mandat državni svetnik in drugi mandat tudi predsednik Komisije za lokalno samoupravo Državnega sveta RS

1. Slovenija se je letos znašla v primežu vremenskih ujm – poplave, plazovi, vetroolomi. Vsekakor ni prvič, da se Slovenija sooča z naravnimi nesrečami, vendar razsežnosti letošnjih ujm, predvsem avgustovskih so bile apokaliptične. Županje in župani ste vedno v prvih bojnih linijah in aktiviranje vseh razpoložljivih sil na občinski ravni je vedno vzorno. Vlada RS se je hitro odzvala, o tem ni dvoma, vendar, ko so se intervencije prevesile v sanacije, se vse bolj zdi, da so občine vedno bolj prepuščene sebi. Se strinjate? Kje je po vašem mnenju ozko grlo, da se zdi, da stvari ne potekajo kot bi morale oz. bi si vsi želeli? Je morda krivda tudi na strani prevelike birokratizacije?

Občini Ivančna Gorica je bila avgustovska ujma na srečo prizanešana, zato smo se lahko takoj odzvali in nudili pomoč drugim. Štab CZ in gasilska zveza sta že naslednji dan po nesreči na prizadeta območja poslala prostovoljne gasilce in delavce komunalnega ter gradbenih podjetij z mehanizacijo. V različnih občinah so bili nato prisotni še skoraj en mesec. Zavedali smo se namreč, da bi se to lahko zlahka zgodilo tudi nam in da je medsebojna pomoč nujna. Kot že mnogokrat doslej se je tudi v letošnjih naravnih nesrečah pokazalo, da je županska funkcija najbolj izpostavljena in odgovorna. Ljudje od nas pričakujejo takojšnje in učinkovite rešitve. Naravnost občudujem tiste kolege in kolege iz najbolj prizadetih občin, ki so bili praktično noč in dan na terenu ter reševali izjemno težke izzive. Upam, da bodo deležni primerne zahvale in tudi nagrade.

Kar se vlade tiče je potrebno priznati, da se je s tako obsežno naravno nesrečo srečala prvič, zato je bil prvi odziv kar dober. Kot državni svetnik in predsednik Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj lahko rečem, da se tudi ustrezna interventna zakonodaja sprejema hitro, vprašanje pa je, kako bo z njeno realizacijo. Bojim

se, da bo trajalo predolgo in da pomoč ne bo pravočasno prišla tja, kjer je potrebna.

2. Za potrebe odprave posledic avgustovskih poplav država zateguje pas. Posledice se bodo nedvomno pokazale tudi pri investicijah v športno infrastrukturo, vrtce in šole, itd. Senca dvoma leži na prihodnjih javnih razpisih za navedena področja. Pretekle krize naj bi nas naučile, da zategovanje pasu ni vedno najbolj učinkovit pristop. Kaj menite vi? Je pristop pravi? Kaj bi za občine pomenilo morebitno zmanjševanje sredstev za javne razpise za investicije? Bi se vrnili v čas prejšnjih kriz?

Upam, da je vlada vsaj zdaj spoznala, da občine nismo njeni nasprotniki temveč neločljivi partnerji. Si lahko kdo predstavlja kako bi izgledal odziv na naravne nesreče letošnjega leta brez občinskih struktur? Vsi se zavedamo, da bo za to potreben tudi denar, vendar se zaradi varčevanja ne sme ogroziti razvoja skupnosti. Občinske investicije so rešile državo v prejšnji krizi, čeprav je takratni finančni minister govoril, da le-te nimajo multiplikativnih učinkov in so zato nepotrebne. Zato bi bilo po mojem mnenju treba varčevati tam, kjer to država lahko naredi, zagotovo pa ne pri občinskih investicijah. Pričakujem, da se bo sprejeta zakonodaja v zvezi z razpisi izvajala nemoteno in da bomo občine imele možnost na njih kandidirati.

3. Kot rečeno, država zateguje pas z namenom zagotovitve čim več sredstev za potrebe odprave posledic avgustovskih poplav in zemeljskih plazov. Občinam in ljudem je vsekakor treba pomagati, da čimprej pridejo do ustrezne osnovne infrastrukture in streh nad glavo. O tem ni nikakršnega dvoma in na ZOS podpiramo vse aktivnosti v tej smeri. Poraja pa se drugo vprašanje, žal. Slovenija je zaprosila za sredstva iz Solidarnostnega sklada, spreminja se Načrt za okrevanje in odpornost in to prav z namenom zagotovitve več

sredstev za odpravo posledic poplav, zagotavlja se dodatna proračunska sredstva, itd. Na voljo bo veliko sredstev. Pa jih bodo občine znale počrpati oz. ali bodo to sploh zmogle? Imajo namreč omejene kadrovske vire, prav tako primanjkuje izvajalcev, strojev, itd. Ali je naš pogled morda preveč črnogled?

Predvsem je treba zagotoviti, da bodo vsa sredstva, namenjena za odpravo posledic ujme, porabljena namensko, racionalno in brez tako imenovanih "vojnih dobičkarjev". Zaradi tega ne smejo še dodatno narasti cene gradbenih storitev, ki bi nato vplivale tudi na cene drugih investicij po občinah. Naivno si predstavljam, da bi te morale biti celo nekaj nižje, solidarne. Naj tokrat ne bodo solidarni in požrtvovalni samo gasilci in drugi prostovoljci, ki delajo zastonj. Vsaj za našo občino in občine s katerimi bolj sodelujem lahko zatrdim, da imamo velike razvojne načrte in da vemo kako jih uresničiti. Samo možnosti nam je treba dati in nas ne omejevati tam, kjer to ni potrebno. Nobene bojzani torej ni, da ne bi zmogli pripraviti takih projektov, s katerimi se bodo lahko počrpala razpoložljiva sredstva.

4. Vsaka jesen je v znamenju pogajanj o višini povprečnine. Boste občine kdaj prišle na zeleno vejo in bo višina stroškov zakonsko dodeljenih nalog poravnana z dogovorjeno višino povprečnine? Bo kdaj nastopilo dovolj politične zrelosti in modrosti v državi, da se ne bo treba pogajati za višino povprečnine, ampak bo ta temeljila na izračunih dejanskih stroškov?

Gotovo ni potrebnih nikakršnih pogajanj glede zagotavljanja proračunskih sredstev za delo občin saj zakonodaja določa kako in kaj glede tega. Žal se to v praksi ne dogaja in občine smo prepuščene spretnosti pogajalcev z naše strani in dobri volji vsakokratne vlade oziroma finančnega ministra. In nato smo veseli, da smo vsaj nekaj dobili, saj bi bilo lahko še slabše.

V času prejšnje vlade Janeza Janše je bilo storjenih kar nekaj korakov v smeri izboljšanja finančne situacije občin. Menim, da bi sedanja vlada lahko ta prizadevanja nadaljevala in da bi končno dosegli cilj: ukinitvev pogajanj in zagotovitev sredstev občinam v skladu z zakonodajo oziroma dodeljenim jim nalogam.

5. Naraščanje stroškov občin, na katere le-te nimajo vpliva, je že večletna težava, katero verjetno odlično poznajo že vsi vrabci v državi. Kot, da se vrtimo v začaranem krogu. Katero področje je po vašem mnenju najbolj kritično?

Najbolj kritično je gotovo področje plač v javni upravi. Po eni strani so le te nizke in težko dobi ustrezno usposobljen kader za vedno nove izzive s katerimi se srečuje, po drugi strani pa se vsaka njihova rast zajeda v investicijski del občinskega proračuna. Rast cen gradbenih storitev je prav tako nenormalna in ji občine težko sledimo. Projektantska vrednost naše največje investicije v kulturno upravni center je v samo treh letih narasla za več kot 100%.

6. Ena velika nedokončana zgodba, ki Sloveniji oz. državnim politikom ne more biti ravno v ponos so pokrajine oz. žalostno dejstvo, da jih nimamo. Županje in župani opozarjate, da izgubljam velik razvojni potencial in tudi evropskih sredstev, da nas sosednje države prehitevajo po obeh straneh, pa se zdi, da vrh države tega ne sliši oz. ne razume. Kaj je po vašem mnenju glavni razlog, da jih še nimamo? Pa pustimo ob strani neizpodbitno dejstvo, da ni političnega poguma.

Ne bi rekel, da ni političnega poguma glede tega, prej gre za to, da ni politične volje. Država bi s prenosom določenih nalog na pokrajine nedvomno izgubila velik del pristojnosti in tudi denarja, tem pa tudi vpliva in moči. Državni svet RS v prejšnji sestavi je na podlagi dogovora tedanjih predsednikov države, vlade, parlamenta in državnega sveta obudil prizadevanja za vzpostavitev pokrajin in skupaj s številnimi strokovnjaki pripravil predloge zakonov, da bi Slovenija končno dobila pokrajine. Sedanja koalicija pokrajin ni postavila med prednostne naloge, kljub temu pa aktivnosti v državnem svetu niso popolnoma zamrle. Verjamem, da bo prišel čas, ko bo Slovenija pokrajine dobila. Upam pa, da se bomo lokalne skupnosti znale pametno dogovoriti o številu pokrajin, saj je bil tudi to eden

izmed pomembnih razlogov, da pred leti nismo dobili pokrajin.

6. Brez stabilne lokalne samouprave bi tudi država težko delovala. Kakšna je po vašem mnenju prihodnost lokalne samouprave v Sloveniji? Znamo izkoristiti naš potencial ali smo ujetniki fraze – Slovenija je majhna država?

Ne samo težko, brez uspešne lokalne samouprave država sploh ne bi mogla delovati. Občine smo del te države in njen temelj. Žal se je zaradi uvedbe nezdržljivosti poslanske in županske funkcije zelo oslabila vez med lokalno in državno ravni in smo državni svetniki še edini predstavniki lokalnega nivoja v državni politiki. Urediti je potrebno tudi status lokalnih funkcionarjev. Glede na plače županov in glede na njihove odgovornosti obstaja resno vprašanje, kdo bo še hotel kandidirati za ta položaj. Se bojim, da sposobni ljudje v najbolj produktivnih letih ne. Občine znajo izkoristiti svoje potencialne, samo delati jim je treba pustiti in urediti stvari, ki bi jih že davno morali. Dokaz za to je nedavna ustanovitev Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje "Poti prihodnosti Ljubljana - Novo mesto - Karlovec -Zagreb", ki je prvo tovrstno združenje s sedežem v

Sloveniji in ki bo občinam članicam, poleg obnove železniške proge, nudilo številne druge razvojne priložnosti.

7. Kakšna pa je po vašem mnenju prihodnost združenj občin? Imamo tri. Na vsake toliko se pojavijo težnje po združevanju, vendar ni enotnega mnenja med županji in župani. Tako kot občine smo si v določenih segmentih združenja zelo različna, hkrati pa podobna. Nas tudi tu raznolikost bogati?

Veliko je razlogov, ki napeljujejo k razmišljanju o potrebi ustanovitve enotnega združenja občin v Sloveniji. So pa seveda tudi taki, ki govorijo v prid sedanji ureditvi. Gotovo je nelogično, da je ena občina lahko članica dveh ali celo vseh treh združenj. To bi bilo najbrž treba spremeniti. So pa občine različne med seboj in zato so lahko povsem upravičeno članice združenja, ki najbolj nagovarja njihove interese. Zato najbrž ni nobene potrebe po samo enem združenju. Izkušnje kažejo, da so vsa tri združenja takrat, ko je to bilo potrebno, delovala enotno in zagovarjala interese občin. Nikakor pa ne bi smeli dopustiti, da se zaradi posameznih bombončkov združenja in s tem občine med seboj sprejo in s tem oslabijo svoj položaj do vlade.

Šest novih članic Združenja občin Slovenije

V letu 2023 se je Združenju občin Slovenije pridružilo kar šest novih občin članic – Občina Sevnica, Občina Benedikt, Občina Rogašovci, Občina Jesenice, Občina Lenart in Občina Vransko. V ZOS je tako vključenih 120 občin. Pozitiven trend vključevanja občin je jasen pokazatelj dobrega dela združenja in tudi velika zaveza za dobro delo tudi v prihodnje. Vsem občinam še enkrat izrekamo dobrodošlico in se zahvaljujemo za izkazano zaupanje. Verjamemo, da bomo s konstruktivnim sodelovanjem dosegli še več.

Občina Benedikt

Občina Benedikt leži v severovzhodnem delu Slovenije. Občina meri približno 24 km², kjer je združenih 13 naselij, in sicer Benedikt, Drvanja, Ihova, Ločki Vrh, Negovski Vrh, Obrat, Spodnja Bačkova, Spodnja Ročica, Stara Gora, Sveti Trije Kralji v Slovenskih goricah, Štajngrova, Trotkova in Trstenik. Na območju občine živi približno 2567 prebivalcev. Občina Benedikt meji na občine Sveta Ana, Lenart in Gornja Radgona.

Občina Benedikt je postala občina po sklepu Državnega zbora RS šele leta 1998, po delitvi Občine Lenart. Čeprav na eni strani majhna in mlada, je Občina Benedikt po drugi strani velika, in sicer v napredku. V letih svoje samostojnosti je pospešeno razvijala tržno gospodarstvo in svobodno podjetništvo. Pridobila si je lastno obrtno-industrijsko cono in z njo nove zaposlitvene možnosti za občane. Z izgradnjo novih neprofitnih stanovanj, s prodajo nezazidanih stavbnih zemljišč, z vso potrebno infrastrukturo v kraju in z vsemi naravnimi in kulturnimi danostmi kraja, je občina postala zanimiva tudi za številne mlade in ustvarjalno aktivne posameznike in družine.

Poleg že omenjenega gospodarskega razvoja pa je v vzponu tudi turizem. Gostje od blizu in daleč se lahko "sprehodijo" po občini in povsod najdejo kaj zanimivega. Okrepčajo se lahko na turističnih kmetijah ali v gostinskih obratih. Občina ima tudi nekaj naravne, kulturno-zgodovinske znamenitosti, kot so Slatinski vrelci, cerkev Svetih treh kraljev, župnijsko cerkev sv. Benedikta, gomilna grobišča, spominske plošče, znamenja, kapelice, križe ipd.

Praznik Občine Benedikt je 11. julij.

Občina Jesenice

Občina Jesenice se je Združenju občin pridružila konec maja. Občina Jesenice se razprostira na skrajnem severozahodu Slovenije in je del gorenjske statistične regije. Meri 76 km² in ima približno 21.650 prebivalcev. Kraji v Občini Jesenice so: Blejska Dobrava, Hrušica, Javorniški Rovt, Jesenice, Kočna, Lipce, Planina pod Golico, Plavški Rovt, Podkočna, Potoki, Prihodi, Koroška Bela in Slovenski Javornik.

Bogata in pestra zgodovina Jesenic je pustila dolgotrajen pečat ne le pri prebivalcih, ki tu živijo in delajo, ampak tudi v kraju. Številni ohranjeni kulturni spomeniki, prenekateri pročelja jeseniških mestnih poslopij, mnoge razstavljene najdbe in še številnejši ohranjeni zapisi zbudijo obiskovalcu, ki ga je pot namenoma ali kako drugače zanesla v ta kraj, željo, da si ga podrobneje ogleda in razišče.

Naravne lepote okolice Jesenic, prelepe vasice, planine, bližnji vrhovi, reke in potoki, smučišča in gozdne poti pa radovednega in vedoželjnega turista, ki se je prej dodobra seznanil z mestom in njegovimi znamenitostmi, zlahka zgrabijo v svoj objem, ga očarajo in mu omogočijo, da si oddahne in nabere svežih moči.

Občinski praznik Občine Jesenice je 20. marec. Na ta dan so leta 1929 preimenovali trg Jesenice v mesto.

Občina Lenart

Konec junija se je Združenju občin pridružila Občina Lenart. Lenart je središče Slovenskih goric, njihovega najbolj značilnega in osrednjega dela. Občina Lenart meri 61,80 km² in šteje približno 8.175 prebivalcev. Obsega naslednja naselja: Črmljenšak, Dolge njive, Gradenšak, Hrastovec v Slovenskih goricah, Lenart v Slov. goricah, Lormanje, Močna, Nadbišec, Radehova, Rogoznica, Selce, Spodnja Voličina, Spodnje Partinje, Spodnji Porčič, Spodnji Žerjavci, Straže, Šetarova, Vinička vas, Zamarkova, Zgornja Voličina, Zavrh in Zgornji Žerjavci. Je tipična in po mnenju mnogih osrednja in najbolj slovenskogoriška občina, ki je ohranila podeželski značaj.

Na celotnem območju občine je 400 kmetijskih gospodarstev, najbolj razvite panoge so živinoreja, sadjarstvo in vinogradništvo. V Območno obrtno zbornico Lenart je vključenih 206 obrtnikov, samostojnih podjetnikov in gospodarskih družb. Občina Lenart je s svojo razgibanostjo od gričevnatega do nižinskega sveta privlačna za izletnike, ki jih pritegujejo naravne lepote, poleg tega pa tudi številni naravni, zgodovinski in kulturni spomeniki, športne in kulturne prireditve ter ohranjeni ljudski običaji.

Praznik Občine Lenart je 6. november.

Občina Sevnica

Občina Sevnica leži v vzhodnem delu osrednje Slovenije in je del posavske statistične regije. Po površini je 12. največja slovenska občina, in meji na občine Radeče, Litija, Šentrupert, Mokronog – Trebelno, Škocjan, Krško, Šentjur in Laško. Občina šteje nekaj več kot 17.500 prebivalcev na skupni površini 272,2 km². Prebivalci živijo v skupaj kar 119 naselij, ki so skupno povezana v 11 krajevnih skupnosti: Loka pri Zidanem Mostu, Zabukovje, Sevnica, Blanca, Dolnje Brezovo, Boštanj, Šentjanž, Krmelj, Tržišče, Primož in Studenec.

Tradicija gospodarstva in razvoj podjetništva sta prisotna tako v Sevnici kot tudi v nekaterih drugih krajevnih središčih. Kovinarska, lesno-predelovalna in tekstilna industrija so prevladujoče panoge v občini. Pomemben je tudi razvoj kmetijstva in samooskrbe. Lokalni pridelovalci in predelovalci hrane se povezujejo v prepoznavno Kmečko zadruho Sevnica.

Praznik Občine Sevnica je 12. november. To je dan, ko je leta 1941, komandir Dušan Kveder Tomaž s svojo skupino partizanov iz sevnškega zapora rešil skupino političnih ujetnikov.

Občina Rogašovci

Občina Rogašovci je del pomurske statistične regije. Meri 40 km² in ima približno 3.120 prebivalcev. Občino sestavlja enajst razloženih vasi: Fikšinci, Kramarovci, Nuskova, Ocinje, Pertoča, Rogašovci, Ropoča, Serdica, Sotina Sveti Jurij in Večeslavci.

Sestava prebivalcev je kmečko delavska, obrtniki raznih panog, pomembnih za obstoj takšne komune (trgovec, frizer, pek, avtomehanik, cvetličar, vinar, kovač, mizar ipd.). Lepo urejeni in obdelani vinogradi in sadovnjaki, med nje pa lično postavljeno čebelnjaki dajejo odlične in iskane darove narave.

Praznik Občine Rogašovci je 24. april.

Občina Vransko

Občina Vransko leži na jugozahodnem obrobju Spodnje Savinjske doline. Občina ima okoli 2.680 prebivalcev. Površina občine znaša 53,3 km². Sestavljajo jo naselja: Brode, Čeplje, Čreta, Jeronim, Limovce, Ločica pri Vranskem, Prapreče, Prekopa, Selo pri Vranskem, Stopnik, Tešova, Vologa, Vransko, Zahomce, Zajasovnik – del in Zaplanina.

Občina Vransko nudi pestro gostinsko ponudbo ter lokalne zanimivosti, ki dajejo kraju posebno podobo. Ene izmed njih so: športno-rekreativno (plezalna stena, številne markirane planinske poti), kulturno (muzeji, sakralni objekti) ali izletniško (naravni park Čreta, kraška jama Škadavnica. Vransko je med drugim znano tudi po številnih zgodovinskih in naravnih znamenitostih.

Legenda pravi, da je bilo nekoč v kotlini, kjer danes leži trg, jezero, ob katerem je živel veliko vran. Po osušitvi jezera je na tem mestu zrastle naselje, ki so ga poimenovali po teh močvirskih prebivalcih. V trškem grbu, ki od leta 1868 simbolizira trg Vransko ter je od leta 1999 tudi grb Občine Vransko je upodobljena vrana, stoječa na veji prikrajšanega smrekovega debla.

Občinski praznik Občine Vransko je 14. maj.

Bo Zakon o javnih uslužbencih prinesel zelene spremembe?

Junija 2023 so bile predstavljene rešitve predloga Zakona o javnih uslužbencih, njegovega sprejeta pa še ni na vidiku. Na MJU so zapisali, da je predlog zakona pripravljen v luči večje učinkovitosti uslužbenskega sistema in posledično storitev javne uprave, usmerjen predvsem v dodatno krepitev strokovnosti in neodvisnosti javnih uslužbencev ter v večjo fleksibilnost pri upravljanju s kadri v javni upravi. Sliši se lepo, kaj pa bo nastalo iz tega pa je zavito v tančico skrivnosti.

Prvotni predlog je vseboval določila glede letnega dopusta, ki so precej razburila javnost, zato je bilo to umaknjeno iz besedila zakona in se bo na predlog sindikatov urejalo s kolektivno pogodbo.

Ključni element predloga novega uslužbenskega zakona je uvedba kompetenčnega modela v javni upravi in njena profesionalizacija. V luči večje učinkovitosti uslužbenskega sistema in posledično kakovostnih storitev javne uprave želi Vlada RS krepiti strokovnost in neodvisnost javnih uslužbencev ter večjo fleksibilnost pri upravljanju s kadri v javni upravi.

Trenutno veljavni Zakon o javnih uslužbencih (ZJU), ki ureja posebnosti delovnih razmerij javnih uslužbencev v državnih organih in upravah lokalnih skupnosti, je bil sprejet leta 2002. V dvajsetih letih uporabe ZJU so se v praksi pokazale določene pomanjkljivosti, ki se jih odpravlja s poenostavitvami in pohitritvami nekaterih postopkov oziroma njihovo drugačno ureditvijo. Hkrati pa se s prenovo uslužbenskega sistema naslavlja tudi spreminjajoča se družbena realnost, saj dolgoživa družba vpliva tudi na starostno strukturo zaposlenih, kar terja nove instrumente za učinkovitejše in fleksibilnejše upravljanje s kadri in posledično ustrezen normativni okvir.

Ena najbolj pomembnih novosti v predlaganem novem zakonu o javnih uslužbencih vzpostavitve je Centra za kadre, ki bi bil organ, pristojen za enotni kompetenčni model v državni upravi oziroma enotna vstopna točka za delo v državni upravi. S tem bi bila centralizirana prva faza izbirnega postopka javnega natečaja z namenom poenotenja, center pa bi v nadaljevanju skrbel tudi za razvojno pot zaposlenih, kar bi prispevalo k izboljšanju kompetenc javnih uslužbencev, njihovem kariernemu razvoju in usposobljenosti ter k oblikovanju sodobnega in učinkovitega sistema upravljanja s kadrovskimi viri v državni upravi. Javne natečaje bi Center za kadre objavljala enkrat mesečno, in sicer za vse organe hkrati. Po predhodnem preverjanju izpolnjevanja pogojev kandidatov bi v prvi fazi izbirnega postopka najprej preverili splošno strokovno usposobljenost (splošno poznavanje ustavne ureditve) in kompetence. Na ta način bi zagotovili vsem enake vstopne pogoje. Center za kadre bi v naslednjem koraku organu posredoval seznam strokovno usposobljenih kandidatov, ta pa bi izvedel drugi del izbirnega postopka, prilagojen določenemu delovnemu mestu. Izbirni postopki bi bili podprti z ustreznimi digitalnimi rešitvami, in sicer tako, da bi bila med drugim omogočena poenotena prijava kandidatov prek portala eUprava.

Na ZOS smo podali mnenje, da bi **občine morale biti na področju zaposlovanja kadra samostojne in neodvisne**. Namreč s strani občin so izraženi precejšnji pomisleki nad izvajanjem postopkov zaposlovanja preko centra za ravnanje s kadrovskimi viri v organih državne uprave. Postopek naj bi se vodil centralizirano in prvi del postopka izbirnega postopka v javnem natečaju bi potekal preko tega centra. Izraženi so pomisleki o učinkovitosti sistema in bojazen za dodatno birokratizacijo. Ocenjujemo, da bi bili postopki do izdaje sklepa o izbiri daljši kot sicer. Predlagali smo tudi, da se zakon v tem delu dopolni na način, da bi občinam, ki so pristopile k internemu trgu, bila dana možnost odločitve ali bodo sodelovale s Centrom za ravnanje s kadrovskimi viri v organih državne uprave ali ne. Namreč,

zaradi pomanjkanja kadra, morajo občine v nekaterih primerih čim hitreje zaposliti uradnika, z objavami prostih delovnih mest, enkrat mesečno, pa bi postopek izvedbe javnega natečaja trajal predolgo.

Javne uslužbenke, ki so že v sistemu, želijo spodbuditi k dodatnim usposabljanjem in jim s tem omogočiti nadaljnji karierni razvoj. Zakon predvideva, da minister pristojen za javno upravo predpiše program obveznega obdobjnega usposabljanja za javne uslužbenke v organih državne uprave, pravosodnih organih in upravah lokalnih skupnosti. Na ZOS smo predlagali, da se v načrt priprave izobraževanja vključi tudi združenja občin, saj imamo dober vpogled v to področje na nivoju lokalnih skupnosti.

Zakon ponovno uvaja štipendijske sheme in izpit iz javne uprave, s katerim bi preverili znanja s področja javnih financ, proračuna, državne ureditve in splošnega upravnega postopka.

Kot že pri prenovi plačnega sistema tudi pri novem uslužbenskem zakonu posebno pozornost posvečajo privabljanju mladih. Želijo jim približati delo v javni upravi že v obdobju študija, tako s prakso in pripravništvom, kasneje pa tudi s predlaganimi rešitvami, kot so hibridni način dela, prenos znanja, spodbujanje internega trga dela in mobilnosti javnih uslužbencev.

Zakon naj bi bil po prvotnih načrtih sprejet do 31. 12. 2023, njegova uveljavitev pa je bila predvidena s 1. 1. 2024. Kdaj pa bo prišlo do dejanskega sprejema in uveljavitve pa je, kot že uvodoma rečeno, zavito v tančico skrivnosti.

Delovna skupina za lokalno samoupravo aktivna tudi v letu 2023

Vlada RS poudarja pomen konstruktivnega dialoga. Občine so pomemben člen v stabilnem delovanju države, zato je pomembno, da se jim prisluhne. ZOS poziva in opozarja, da bi občine morale biti bolj vključene v pripravo zakonodaje, še preden ta ugleda luč javne obravnave, vendar še nismo uspeli doseči tega pri vseh resorjih. Mesto kjer imajo občine možnost odpreti vse pereče teme je prav Delovna skupina za lokalno samoupravo, katere člani so se v letu 2023 sestali trikrat.

Če prištejemo še lanskoletne seje, so se sestali petkrat in odprli mnogo tem, med njimi je med najbolj perečimi vsekakor financiranje občin. V delovni skupini kot predstavniki ZOS delujejo predsednik Robert Smrdelj, podpredsednik mag. Marko Diaci in član predsedstva dr. Ivan Žagar.

Člani delovne so se na svoji **tretji seji sestali 24. 3. 2023**, katere osrednji temi sta bili prenova Resolucije o preprečevanju korupcije Republike Slovenije in obveznosti občin ter dvig plač pomočnic vzgojiteljic v vrtcih.

Veliko pozornosti pa so namenili tudi reorganizaciji upravnih enot. V zvezi s tem je bila sprejeta skupna izjava Ministrstva za javno upravo (MJU), Združenja občin Slovenije (ZOS), Skupnosti občin Slovenije (SOS), da se upravnih enot ne zapira, temveč je skupen cilj v sodelovanju ustaviti boljšo javno upravo za ljudi in gospodarstvo.

Na dnevni red je bila dodana točka dnevnega reda, kjer je ministrica Sanja Ajanović Hovnik s prisotnimi izmenjala poglede na reorganizacije dela upravnih enot. Ministrica je zagotovila, da se upravne enote ne bodo zapirale. Strinjali so se, da je treba njihovo delo optimizirati s ciljem boljše dostopnosti, kakovosti in učinkovitosti.

**REPUBLICA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO**

Skupna izjava Ministrstva za javno upravo, Združenja občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije in Združenja mestnih občin Slovenije:

Ne zapiramo upravnih enot – naš skupen cilj je boljša javna uprava

Vodilni predstavniki Ministrstva za javno upravo, Združenja občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije in Združenja mestnih občin Slovenije smo za skupno mizo izmenjali poglede na reorganizacijo dela upravnih enot.

Občinska združenja smo prejela pomirjujoča pojasnila, da se upravne enote ne bodo zapirale ter da bomo skupaj za vse državljanke in državljanke ter gospodarstvo ustvarili javno upravo še bolj dostopno, kakovostno in učinkovito.

Ljubljana, 24. 3. 2023

Četrta seja delovne skupine je potekala 30. 5. 2023, ključna rdeča nit pa so bile predvidene novosti na področju skladnega regionalnega razvoja in brezplačni prenos premoženja iz države na občine.

Državna sekretarka MKRR Andreja Katič je člane delovne skupine seznanila, da bo delovna skupina za pripravo osnutka zakona obravnavala vsebino zakona po sklopih z namenom čim bolj učinkovitejše priprave predloga. V Združenju občin Slovenije smo v to delovno skupino predlagali dva člana, ki bosta z svojim znanjem in izkušnjami skušala čim več doprinesiti za vsebinsko dober predlog zakona.

ZOS je na pristojne posredovalo pisanje v zvezi z sklepom Vlade RS, po katerem je potrebno upoštevati obvezne usmeritve Strategije ravnanja z nepremičnim premoženjem iz leta 2009, ki določa, da je potrebno zemljišče pred brezplačnimi prenosi na občine, poskusiti prodati ali oddati v najem. Opozorili smo, da se s tem posega v zakonsko določene pravice iz Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, kar ima škodljive posledice na delovanje vseh občin in izpolnjevanje njihovih zakonskih nalog. Na dopis še nismo prejeli odgovora.

6. 10. 2023 so se člani sestali na svoji šesti seji, na dnevnomu redu katere je bilo:

- seznanitev z osnutkom sprememb in dopolnitev Zakona o lokalnih volitvah,
- seznanitev z delom Operativne podskupine za pripravo predlogov za morebitno spremembo financiranja občin,
- seznanitev z možnostmi sodelovanja s Stalnim predstavništvom RS pri Evropski uniji za pridobitev neposrednih spodbud.

Osnutek novele Zakona o lokalnih volitvah je predstavnikom združenj predstavil dr. Roman Lavtar in med glavnimi razlogi za spremembo zakona navedel odločbo stavnega sodišča RS, ki zahteva urejanje volilnega spora po dnevu glasovanja. S predlogom novele zakona se ureja tudi področje informacijske podpore lokalnim volitvam. Nove rešitve gredo v smeri povezanosti evidenc. Podana je bila informacija, da je Državna volilna komisija naročila enoten informacijski sistem, ki podpira volitve tako na lokalni kot državni ravni ter vse vrste referendumov. Ta sistem je že bil preizkušen v praksi. Predlog Zakona predvideva, da se svetov krajevnih skupnosti ne bo volilo na neposrednih volitvah, ampak na posrednih ali pa na zborih občanov oz. v občinskih svetih. To Zakon

o lokalni samoupravi že omogoča. V zvezi s predlogom novele Zakona o lokalnih volitvah bo 17. 10. 2023 potekala razprava s predstavniki združenj občin.

Člani delovne skupine so se tudi seznanili z delom Operativne podskupine za pripravo predlogov za morebitno spremembo financiranja občin, v okviru katere se je iskalo rešitve za občine, ki imajo višje stroške predvsem v javnih zavodih. Tem občinam naj bi se zagotovilo dodatna sredstva za kritje teh stroškov. V ta namen naj bi se ustrezno dopolnil Zakon o financiranju občin.

Informacije o možnostih sodelovanja s Stalnim predstavništvom RS pri Evropski uniji za pridobitev neposrednih spodbud je članom delovne skupine predala državna sekretarka MKRRR Andreja Katič. Prav tako

pa je podala informacije o oddaji vloge na solidarnostni sklad, ki je bil določen za 27. 10. 2023. V ta namen je bila ustanovljena

medresorska delovna skupina, v okviru katere je bil med drugim podan predlog spremembe sistema AJDA, ki je zastarel.

Bo delovna skupina našla rešitev financiranja občin, ki bo sprejemljiva za vse?

V okviru Delovne skupine za lokalno samoupravo je bila oblikovana Operativna podskupina za pripravo predlogov za morebitno spremembo financiranja občin, katere cilj je najti rešitev financiranja občin, ki bo sprejemljiva za vse in na podlagi katere ne bo nobena občina dobila manj sredstev. Tako kot se sliši zapleteno, verjetno tudi je. Člana delovne skupine sta tudi predstavnika ZOS – mag. Monika Kirbiš Rojs in Marko Drofenik.

ZOS je že večkrat poudaril, da je sistem financiranja dober, morda potreben nadgradnje, vendar v osnovi dober. Sistem je precej zapleten in vsakršne spremembe

se je treba lotiti s tresočo se roko in na podlagi jasni ter nedvoumni podatkov in izračunov. Le tako je moč pristopiti k spremembam in le tako jih je mogoče

vpeljati v prakso. V nasprotnem primeru pa se lahko kaj hitro pripeti, da bomo imeli pred sabo sistem, ki bo povzročil neenakost med občinami ter še večje poglobljanje razlik med njimi. Tega pa si nikakor ne želi nobeden.

Delovna skupina se je sestala na nekaj sejah, konkretne rezultate pa nestrpnost pričakujemo vsi. Z delom je pričela že **v mesecu februarju in na prvi seji**, ki je potekala v sredini februarja, so se sogovorniki po izmenjavi različni stališč načeloma strinjali, da ne bodo posegali v samo enačbo za izračun primerne porabe občin.

Na drugi seji so člani ponovno potrdili izhodišča, in sicer se ne bo spreminjala višina dohodnine, ki pripada občinam za izvajanje obveznih nalog (54%) in ne bo nikakršnega posega v formulo za izračun primerne porabe občin.

V nadaljevanju razprave je bilo dogovorjeno, da reprezentativna združenja poiščejo naloge občin, ki dokazano povzročajo skupinam občinam večje stroške, zaradi česar bi bili utemeljeni do prejema dodatnih sredstev. Te naloge bodo člani na naslednji pregledali seji in se do njih opredelil.

Načrt za okrevanje in odpornost

Sredstva iz Načrta za okrevanje in odpornost so pomembna za izvajanje investicij v občinah. Že v osnovi je zapisano, da gre za nacionalni program ukrepov (reform in naložb), namenjen blažitvi gospodarskih in socialnih posledic pandemije covid-19 v Sloveniji. Je podlaga za koriščenje sredstev Mehanizma za okrevanje in odpornost, ki je finančno najobsežnejši del evropskega svežnja za okrevanje in odpornost NextGenerationEU. Od potrditve slovenskega načrta s strani Sveta EU julija 2021 je prišlo do sprememb, zato so že bile potrebne uskladitve. Žal so rezultirale v tem, da bo na voljo manj sredstev.

Slovenija je za doseganje ciljev evropskega načrta [REPowerEU](#) za odpravo odvisnosti od ruskih fosilnih goriv in pospešitev zelenega prehoda načrtovala oblikovanje novega poglavja NOO.

Skladno z veljavno spremembo evropske uredbe o načinu izvajanja Mehanizma za okrevanje in odpornost, ki predvideva vključitev samostojnih poglavij REPowerEU v načrte za okrevanje in odpornost, bo lahko Slovenija za te namene koristila dodatnih 117 milijonov evrov iz stabilnostne rezerve sistema trgovanja z emisijami. Vlada RS načrtuje, da bo za te namene koristila tudi 5 milijonov evrov iz evropskega sklada za pomoč državam članicam pri spopadanju z negativnimi posledicami brexita.

Sprememba NOO naslavlja tudi popravek zneska razpoložljivih nepovratnih sredstev. Skladno s podatki, ki jih je EK objavila junija 2022, znaša za Slovenijo najvišji prispevek nepovratnih sredstev mehanizma 1,49 milijarde evrov in ne 1,78 milijarde evrov, kot je bilo načrtovano ob prvi potrditvi načrta v letu 2021. Prvotni izračun iz leta 2021 je namreč temeljil na jesenski gospodarski napovedi iz leta 2020, pri zadnjih izračunih

pa je EK upoštevala realne podatke o bruto domačemu proizvodu (BDP). Zaradi boljše razvitosti v letih 2020 in 2021 Sloveniji pripada 286 milijonov evrov manj nepovratnih sredstev, zato je morala prilagoditi načrtovane ukrepe, saj jih ni več mogoče izvajati v sprva načrtovanem obsegu. Vlada RS bo za izvedbo aktivnosti, ki so zaradi znižanja razpoložljivih sredstev izločene iz okvira NOO in so pomembne za okrevanje države, poiskala druge finančne vire.

NAČRT ZA
OKREVANJE
IN ODPORNOST

Ob potrditvi NOO s strani Sveta EU julija 2021 je bilo predvideno, da bo Slovenija koristila tudi 705 milijonov evrov posojil mehanizma.

Vlada RS je julija 2023 pričela s pogovori z EK za spremembo slovenskega NOO in naslovila zmanjšanje razpoložljivih nepovratnih sredstev mehanizma, dodatna evropska sredstva za doseganje ciljev načrta REPowerEU in druge objektivne okoliščine (visoka inflacija in motnje v dobavni verigi zaradi vojne v Ukrajini). Konec avgusta pa je v usklajevanje posredovala tudi seznam možnih področij za najem dodatnih posojil iz mehanizma.

Na podlagi izhodišč za pripravo novega poglavja načrta REPowerEU, sprejetih marca 2023, je Vlada RS usklajeno različico predloga julija 2023 posredovala v potrditev v Bruselj. Pri pripravi vsebin je sledila načelu komplementarnosti z obstoječimi ukrepi NOO, in sicer na področju energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in trajnostne mobilnosti. Posebna pozornost je bila namenjena izvedljivosti ukrepov do zaključka programskega obdobja oziroma do sredine leta 2026. Poleg naložb je bilo treba pripraviti tudi nabor povezanih reform.

Po avgustovskih poplavah je bilo potreben ponovni razmislek glede najema posojil mehanizma in konec avgusta

je Vlada RS EK posredovala seznam možnih področij za povečanje posojil. Po novem je bilo predvideno koriščenje do 1,07 milijarde evrov posojil. Dodatna posojila v vrednosti 404,5 milijona evrov vključujejo povečanje dveh naložb prvotnega načrta in dodajanje treh novih naložb za povečanje zmogljivosti železniške infrastrukture. Naložbe se nanašajo na nadgradnjo železniških postaj in strateških železniških prog, vključno z infrastrukturo, ki so jo prizadele nedavne

poplave. Dodatna posojila v višini 22,5 milijona evrov pa bodo namenjena financiranju naložb v trajnostno prenovu stavb.

Dodatna posojila bodo na voljo tudi za področje zmanjševanja poplavne ogroženosti in zmanjševanja tveganja za druge podnebno pogojene nesreče, in sicer v višini 220 milijonov evrov. Prav tako pa bo za navedeni področji na voljo 45 milijonov evrov nepovratnih sredstev.

S povečanjem nepovratnih sredstev iz naslova REPowerEU in posojil mehanizma Slovenija še krepi prizadevanja za zeleni prehod. Tako bo 48,9 odstotka vseh razpoložljivih sredstev v okviru NOO (v primerjavi s 42,45 odstotka v prvotnem načrtu) namenjenih zasledovanju podnebnih ciljev.

EK je konec septembra pozitivno ocenila predlog spremembe slovenskega Načrta za okrevanje in odpornost, katerega so finančni ministri držav članic EU 17. 10. 2023 tudi dokončno odobrili. Sprememba vključuje tudi poglavje [REPowerEU](#) in je skupno vredena 2,68 milijarde evrov, od tega predstavljajo 1,61 milijarde evrov nepovratna sredstva in 1,07 milijarde evrov posojila.

Koliko sredstev je Slovenija že prejela?

Slovenija je za izvedbo ukrepov NOO iz evropskega proračuna do zdaj prejela 305 milijonov evrov. Proti koncu letošnjega leta bo iz Bruslja prejela še izplačilo drugega zahtevka za plačilo v višini 614 milijonov evrov bruto oz. okvirno 536 milijonov evrov neto, upoštevajoč že prejeto sorazmerno predplačilo iz mehanizma septembra 2021 in predujem, z dne 13. 12. 2023 za izvedbo ukrepov REPowerEU.

Evropska komisija je namreč konec novembra 2023 predhodno ocenila, da je Slovenija zadovoljivo izpolnila vseh 44 mejnikov in ciljev drugega zahtevka za plačilo, ki ga sestavljajo drugi in tretji obrok za nepovratna sredstva in prvi obrok za posojila. Potem ko se bodo z oceno EK seznanili še nekateri odbori Sveta EU, bo EK podala končno oceno in izdala sklep, s katerim bo tudi uradno odobrila izplačilo okvirno 227 milijonov evrov neto nepovratnih sredstev in 310 milijonov evrov neto posojil mehanizma.

EK je ob obravnavi zahtevkov za plačilo obrokov, ki jih je Slovenija posredovala v Bruselj, ocenila, da je le-ta tudi uradno uspešno izpolnila 56 od skupno 205 mejnikov in ciljev. Ob tem ministrstva v vlogi odgovornih organov za izvedbo naložb in reform preliminarno ocenjujejo, da so izpolnila tudi 14 mejnikov in ciljev

na obrokih, ki bodo predmet naslednjih zahtevkov za plačila.

Ministrstvo za finance in Urad RS za okrevanje in odpornost bosta vlado v prihodnje informirala o izvajanju NOO na vsake tri mesece.

Poziv skupščine ZOS

Članstvo je na letošnji 25. redni skupščini opozorilo na problematično zmanjševanje sredstev za ukrep »Projekti oskrbe in varčevanja s pitno vodo«, za ukrep »Zmanjševanje poplavne ogroženosti ter zmanjševanja tveganja za druge podnebno pogojene nesreče«, za ukrep »Trajnostna obnova in oživljanje kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture«, itd.

Opozorili so, da so projekti zagotavljanja oskrbe s pitno vodo so za občine zelo pomembni, in sicer predvsem investicije v sisteme, ki oskrbujejo manj kot 10.000 prebivalcev. Občine so na pristojno ministrstvo oddale vloge in računajo na ta sredstva. V primeru krčenja sredstev pa obstaja bojazen, da občine teh sredstev ne bodo prejele, kar ima lahko za posledico ali neizvedbo projekta ali pa iskanje dodatnih virov, tudi dodatno zadolževanje. Slednje pa bi zaradi visokih obrestnih mer tudi podražilo samo investicijo. Zato je zmanjševanje teh sredstev za občine nesprejemljivo. Enako velja za ukrep »Zmanjševanje poplavne

ogroženosti ter zmanjševanja tveganja za druge podnebno pogojene nesreče«. Slovenija se v zadnjih letih sooča kar s precej poplavami in lansko leto tudi z zelo obsežnim požarom in zagotovitev teh sredstev je nujno potrebna.

Prav tako pa so opozorili, da sredstev za področje obnove in ohranjanja kulturne dediščine tudi ni za zmanjševati, kvečjemu povečevati, saj je to področje resnično podhranjeno in če želimo Slovenijo razvijati na tem področju ter tudi z vidika turistične ponudbe nadgraditi, je ohranitev teh sredstev nujna.

Med ukrepi nismo navedli področja dolgotrajne oskrbe, kjer so tudi predvidena zmanjševanja sredstev. Področje ni urejeno in z zmanjševanjem teh sredstev se bomo le oddaljili od njegove ureditve.

Res je, da se sredstva znižujejo zaradi ugodnejših gospodarskih gibanj v letih 2020 in 2021, vendar pa je bilo leto 2022 izredno zahtevno zaradi vseh podražitev in povečanja inflacije, kar pa ima precejšnje posledice pri izvajanju investicij, ki se dražijo.

Pozvali smo k pospešitvi aktivnosti na področju črpanja sredstev iz NOO in racionalnemu pristopu pri oblikovanju seznama ukrepov za prilagoditev NOO ter vključitvi občin pri njihovi pripravi.

#223

Kaj se dogaja z napovedano prenovo sistema nujne medicinske pomoči?

Aprila smo bili s strani Ministrstva za zdravje seznanjeni o načrtovani prenovi sistema nujne medicinske pomoči. Od decembra 2022 do aprila 2023 so na to temo v koordinaciji ministrstva potekale številne strokovne razprave, katerih rezultat je bil dokument z naslovom Strokovna izhodišča za prenovo sistema NMP.

Predlog je med občinami naletel na ostre kritike. Odzvali smo se tudi na ZOS in jasno podprli županje in župane v nameri, da zaščitijo delovanje nujne medicinske pomoči na svojih območjih. V prvi vrsti je treba zagotoviti, da se dostop do NMP za državljane nikakor ne poslabša. Prav tako pa je pri kakršnikoli spremembi sistema NMP nujen konstruktiven dialog z občinami.

Ministrstvo za zdravje je želelo še pred začetkom priprave podlag za prenovo sistema nujne medicinske pomoči pridobiti mnenja vseh ključnih deležnikov, z namenom izpeljave ukrepov za postavitev stabilnega in delujočega sistema nujne medicinske pomoči, ki bo vsem prebivalcem v Republiki Sloveniji zagotavljal primerno, kakovostno in strokovno zdravstveno obravnavo. Dokument vsekakor ni sledil temu namenu. Se je pa vse pričelo že konec leta 2022.

ZOS se je pridružil ogorčenju županij in županov občin, kjer naj bi ostali brez dežurnega zdravnika, da je ukinjanje NMP nedopustno in nesprejemljivo. Navedenih je bilo sledečih 28 občin - Gornja Radgona, Ljutomer, Lenart, Slovenska Konjice, Ormož, Črna na Koroškem, Dravograd, Šentjur, Žalec, Laško, Nazarje, Rogaška Slatina, Kozje, Hrastnik, Zagorje, Krško, Radeče, Metlika, Radovljica, Bled, Bohinj, Kranjska gora, Tržič, Kamnik, Trebnje, Ribnica, Logatec in Cerkljica. Nesprejemljivo je, da bi prebivalci v nočnem času, med vikendi in ob praznikih

ostali brez zdravnika. Tisti prebivalci, ki bi se znašli v življenjski nevarnosti, pa bi se morali obrniti na urgentni center, ki bi bil praviloma precej oddaljen. Menimo, da bi na ta način izgubili marsikatero življenje. Ne gre pa pozabiti tudi na starostnike v domovih za starejše občane, kateri še toliko bolj potrebujejo 24 urni dostop do NMP.

ZOS je že v letu 2015, ko so se obetale drastične spremembe na področju organizacije NMP, opozarjalo na posledično poslabšanje stanje zdravstvene oskrbe zlasti zaradi povečanja dostopnega časa do zdravstvenih storitev. Že v letu 2015 smo opozarjali, da bi jo najslabše pri tem odnesli prav odročnejši kraji. Pa ne gre samo za odročnejše kraje, temveč tudi za kraje, kjer je ena glavnih dejavnosti turizem in je koncentracija ljudi še toliko večja, pa za kraje s pomembnimi prometnicami in kraje z razvito industrijo, ipd.. Vsake spremembe se pričnejo pri številkah in pri tokratnih številkah za prebivalce navedenih 28 občin.

Prvotni predlog

Že prvotni predlog reorganizacije sistema nujne medicinske pomoči (NMP) iz konca lanskega leta je med občinami dvignil veliko prahu, ministrstvo pa je hitelo s pojasnili, da je vse še v fazi usklajevanja.

Po tem predlogu naj bi bile v vseh zdravstvenih domovih ob delavnikih od 7.00 do 20.00 organizirane akutne ambulante za nujna in neodložljiva stanja, v urgentnih in satelitskih urgentnih centrih pa bi takšne ambulante delovale neprekinjeno.

Prav tako naj bi na terenske intervencije zdravniki prihajali le iz satelitskih in urgentnih centrov, reševalci pa tudi iz drugih zdravstvenih domov (ZD) v mreži NMP-ja. Oblikovani so bili tudi kriteriji za vključitev zdravstvenega doma med satelitske urgentne centre. Ti kriteriji naj bi bili naj sprva ne bi bili tako strogi, po letu ali dveh pa bi moral biti zdravstveni dom z namenom postati satelit, od drugega urgentnega ali satelitskega urgentnega centra oddaljen

vsaj 40 minut ali pa pokrivati območje z vsaj 45.000 prebivalci ali pa z vsaj 24.000 prebivalci na območju 400 kvadratnih kilometrov. Na podlagi tega je bilo predvidenih 12 urgentnih centrov in 20 satelitskih urgentnih centrov.

In kaj pravi drugi predlog prenove NMP?

Na kratko. Strokovna izhodišča so navajala nekoliko drugačna pravila za vključevanje zdravstvenih domov v mrežo satelitskih urgentnih centrov. Med kriteriji so pripravljavci izhodišč našli preveliko oddaljenost (približno 40 kilometrov) od urgentnega centra (in sosednjega satelitskega urgentnega centra), večjo gostoto prebivalstva v regiji (vsaj približno 50.000 prebivalcev) in strateški pomen.

Snovalci strategije podpirajo sprejem krovnega zakona o NMP. Temeljni cilj reorganizacije NMP (dežurne službe) je, da se zdravnikom družinske medicine omogoči opravljanje dela v skladu z njihovimi kompetencami in le na enem delovišču hkrati. Opozarja se, da so družinski zdravniki na primarni ravni kljub njihovem pomanjkanju za delo v ambulantah med delovnikom še vedno razpisani na več delovišč hkrati. Tako pokrivajo 60 odstotkov mreže NMP-ja. Zato se predvideva prednostno razpisovanje izbranih osebnih zdravnikov v njihove redne ambulante 40 ur tedensko, šele nato pa v enote za hitre preglede urgentnih centrov in satelitske urgentne centre.

Strategija opredeljuje organizacijo dežurne službe na primarni ravni v pristojnosti lokalnih skupnosti, in ni neposredni del sistema NMP. Tu se postavlja vprašanje financiranja DS, ki je bilo do sedaj pokrito v sklopu NMP. Iz dokumenta ni razbrati ali bo sedaj to pokrito s programom ZZZS v sklopu splošnih ambulant ali pa bo breme morala prevzeti občina.

ZOS jasno nasprotuje ukinjanju sistema NMP, ki je v Sloveniji dobro delujoč. Nedvomno se vsi akterji zavedajo, da so možnosti izboljšav sistema NMP in

strinjamo se, da je ponekod potreben izboljšav. Prav je, da se te izvedejo, ampak tam kjer je potrebno, kjer pa sistem dela dobro, pa menimo, da ga ni potrebno spreminjat. Kakršnemukoli nižanju standardov ne nasprotujejo le občine kot organi, temveč tudi občani, ki so se v mnogih občinah povezali in zbirali podpise proti ukinjanju NMP.

Strategija predvideva vzpostavitev **10 satelitskih urgentnih centrov** - Kočevje, Kranj, Postojna, Velenje, Sežana, Tolmin, Ilirska Bistrica, Idrija, Šmarje pri Jelšah, Sevnica. K temu so dodali, da bodo *"druge regije oziroma kraji, ki ne izpolnjujejo zgoraj navedenih meril, glede ustanovitve dodatnih satelitskih urgentnih centrov obravnavani posamično oziroma regionalno."* Precej nejasno, na kar so v okviru obravnave predloga strokovnih izhodišč opozorili tudi člani Odbora ZOS za socialo, vzgojo, izobraževanje, kulturo, šport in ostale družbene dejavnosti. Treba je določiti jasne in nedvoumne kriterije, na podlagi katerih se bodo vzpostavljali SUC in resnično upoštevati vse specifične posameznih območij. Občine so se vsekakor pripravljene povezovati med sabo, o tem ni nobenega dvoma, saj gre za dobrobit občanov, vendar bi bilo prav, da jim pri tem prisluhnejo tudi pripravljavci tako strokovnih izhodišč kot tudi pripravljavci predpisov.

Za izvajalce službe NMP se bo pripravil poziv za pripravo dokumentacije za izgradnjo satelitskih urgentnih centrov na podlagi pogojev, ki jih bosta pripravila MZ in Urad za nadzor, kakovost in investicije v zdravstvu in bodo podlaga za financiranje po Zakon o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih od 2021 do 2031 ter za črpanje EU-sredstev. Naj opomnimo, da so občine vložile in še vlagajo veliko sredstev v investicije in

nakup opreme, reševalnih vozil – vse z namenom zagotavljanja dostopnosti in kakovosti zdravstvenih storitev, tudi NMP. Z morebitnim ukinjanjem slednje pa se lahko zgodi, da bodo prostori zdravstvenih domov prazni.

Strategija predvideva tudi, da bo sistem **nujnih hišnih obiskov** v pristojnosti lokalnih skupnosti, kar pomeni tudi financiranje. S tem se ne strinjamo, saj menimo, da mora sistem NHO ostati v domeni države, kar pomeni tudi, da je vir financiranja državni proračun. Gre za preveč občutljivo in pomembno vprašanje, ki se ga ne sme prepustiti v odločanje občinam, zato menimo, da mora ostati del zdravstvenega sistema.

Izhodišča se dotikajo tudi **pediatričnih urgentnih centrov in nujne medicinske pomoči otrok**. Po predlogu bi taki centri delovali ponoči med 20. in 7. uro ter ob koncih tedna in praznikih.

Mrliško pregledna služba naj se ne bi izvajala hkrati s službo NMP, a za zdaj se predlaga možnost izjeme v dveh primerih - kadar se ugotovi smrt v okviru zdravniške intervencije NMP, in krajevni ogled na zahtevo Policije. Ta se trenutno izvaja hkrati s službo NMP, čeprav v delo NMP ne spada. Razumeti je, da bi se ta med tednom še vedno lahko izvajala v sklopu DS. Opozarjamo, da bi bila ob ukinitvi le te ponoči in med vikendi, potrebna reorganizacija MPS, ki pa je za sedaj še vedno v pristojnosti lokalnih skupnosti, čeprav je financiranje z Zakonom o finančni razbremenitvi občin preneseno iz občin na državo. Sicer je želja urediti MPS kot mrežo regijskih mrliških preglednikov, dosegljivih 24/7, vendar je tudi tu še veliko nejasnosti.

Za **dispečerski sistem zdravstva** bo potrebna vzpostavitev celovitega informacijskega sistema. Treba vzpostaviti povezljivost informacijskih sistemov tudi za urgentne centre.

Da pa ne bomo samo kritični, naj povemo, so v strokovnih izhodiščih tudi dobri predlogi in usmeritve - predvsem o enotni metodologiji v celotni državi, samostojni službi za vodenje na državnem nivoju – ki pa jih je treba ustrezno nasloviti in tu je dialog z občinami še toliko bolj nujen.

Odziv Ministrstva za zdravje

Na naše precejšnje presenečenje pa smo prejeli tudi odgovor ministrstva, v katerem so zapisali, da jih je presenetil oster odziv naših »članic, trditve o ukinjanju NMP, ocene posledic, izražanje ogorčenja z napovedmi o nasprotovanju spremembam ter o neprimernem načinu delovanja, saj ministrstvo v zvezi z NMP ni sprejelo, niti ni izdalo nobenega uradnega dokumenta, na katerega bi se lahko sklicevali.« Pojasnili so, da je bila v potreba po prenovi sistema NMP v preteklosti že večkrat izražena, še posebej ob soočanju z težavami zaradi pomanjkanja zdravnikov, ki se morajo zraven svojega rednega dela vključevati tudi v zagotavljanje službe NMP. Prav tako so pojasnili, da »ne gre za ukinjanje NMP, temveč za izhodišča nujnih ukrepov za preoblikovanja mreže in načina izvajanja NMP na terenu in ambulantni. Namen ukrepov ni, da bi se omejevala dostopnost prebivalstvu do nujnih storitev, temveč reševanje težav, zaradi katerih v določenih krajih izvajalci službe NMP ne morejo več kontinuirano zagotavljati zdravnikov za izvajanje NMP.« Na koncu so dodali, da se zavedajo nujnosti situacije na področju zdravstvenega varstva, zato vlagajo velike napore, da se na področju NMP čimprej doseže širok konsenz stroke in kasneje z vključitvijo ostalih deležnikov resnično zagotovi vsem prebivalcem Slovenije zakonsko določene pravice na področju nujnega zdravstvenega varstva.

Kot že navedeno tokratni poizkus reforme NMP nikakor ni edini. Spremembe so se obetale že v letu 2015 in tudi takrat so se občine uprle in tudi takrat je vse potihnilo.

Rok za podajo pripomb na dokument je bil 5. 5. 2023 in od tedaj se ni zgodilo nič. Vse je zastalo najverjetneje tudi zaradi sprememb v vodstvu ministrstva. Upamo lahko le, da to ni le tatišje pred nevihto.

Težko pričakovane spremembe Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja

Da je Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja potreben sprememb je med občinami že kar splošno znano. ZOS je v zadnjih letih že večkrat pozvalo k spremembam in tudi podalo predloge sprememb, zato veseli dejstvo, da je Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj ugriznilo v to jabolko in pričelo z aktivnostmi v tej smeri.

Z namenom oblikovanja predloga zakona je v okviru MKRR **oblikovana delovna skupina za pripravo predloga sprememb Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja**. S strani ZOS sta bila v delovno skupino imenovana dva predstavnika, in sicer dr. Petra Vrhovnik, županja Občine Poljčane in Stanko Ivanušič, župan Občine Razkrižje. Oba sta tudi člana predsedstva ZOS.

Delovna skupina se je junija sestala na prvi seji, katere namen je bil dogovor o načinu dela, vsebinah in terminskemu planu dela. Podana je bila informacija, da so v okviru priprav sprememb zakona načrtovane tudi javne razprave usmerjene v različne vsebinske sklope. Člani skupine so se seznanili, da je spremembe zakona potrebno pripraviti do konca leta 2023. ministrstvo načrtuje obravnavo pri Vladi RS v začetku leta 2024.

Kakšno je besedilo predloga zakona še ni znano, je pa MKRR izvedlo pet javnih razprav za namenom pridobiti čim več predlogov »terena«. Predstavniki občin so se v lepem številu udeleževali javnih razprav in v njih aktivno sodelovali, sedaj pa upamo le, da bodo njihovi predlogi v čimvečji meri tudi upoštevani.

Javne razprave

V septembru in oktobru so bile opravljene štiri javne razprave.

Prva javna razprava je potekala v začetku septembra v prostorih Kovačnice v Kranju, kjer je bil vsebinski poudarek na vlogi kohezijskih in razvojnih regij ter razpravi o krepitvi regionalnih struktur (razvojni svet regije, svet regije, razvojni svet kohezijske regije, regionalne razvojne agencije).

Na MKRR želijo s spremembo zakona: opredeliti naloge kohezijskih in razvojnih regij ter okrepiti vloge regionalnih razvojnih agencij; opredeliti regijske projekte;

- urediti način financiranja;
- sistemsko urediti depreviligrana, obmejna in druga problemska območja;
- pripraviti strategijo regionalnega razvoja;
- določiti spremljanje in vrednotenje regionalne politike ter opredeliti medresorsko sodelovanje.

Druga javna razprava o predlogu Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja je konec septembra potekala v Gradu Rajhenburg in je bila tematsko osredotočena na obmejna in druga problemska območja, razvojne spodbude za enakomeren regionalni razvoj in financiranje.

Predstavljeni so bili ključni korak pri pripravi predloga Zakona, in sicer je bil to pregled obmejnih območij in podrobnejši pregled sedanjega stanja. Želeli so izhajati iz uveljavljenih kazalnikov – razvojne ogroženosti občin. Pripravili so štiri tipe, ki se glede na značilnosti med seboj delno razlikujejo. Treba je razmisliti katera so območja, katerim je treba zagotoviti pomoč.

Po trenutno veljavni zakonodaji morajo občine za določitev obmejnih in problemskih območij izpolnjevati merila, ki so tekom let privedla do velikih anomalij. Na te je ponovno jasno opozoril tudi član predsedstva ZOS in župan Občine Razkrižje Stanko Ivanušič, ki je izpostavil, da mora biti državi v interesu, da se ohranja poseljenost obmejnih

območij države. Ne sme se dopustiti, da bi obmejna območja ostala neposeljena. Predstavniki MKRR Rok Drobnič je v razpravi na to odgovoril, da so prepoznali anomalije in jih bodo skušali v največji meri tudi ustrezno nasloviti.

V razpravi je bil podan poziv naj se ne vzpostavlja novih problematičnih območij in opozoril, da so državni ukrepi tisti, ki so ključni in pomembno vplivajo na razvoj teh območij. Prometna umaknjenost je za občine ravno tako problematična kot obmejna. Kot primer centralizacije države in problematičnosti je bilo izpostavljeno tudi zapiranje davčnih pisarn, poštних poslovalnic in poudaril, da se s tem samo pogloblja centralizacija. K temu je dodal tudi primer srednjega šolstva, ko se v večjih središčih razpiše več mest v srednjih šolah kot v manjših središčih.

V letu 2022 se je zmanjšalo število občin, ki so izpolnjevale kriterije, in sicer iz 90 na 86 občin. predstavniki občin so poudarili, da se na obmejnih in problemskih območjih ukvarjajo z zagotovitvijo pogojev za ustvarjanje razvoja, medtem, ko se večjih središčem ni treba in lahko aktivnosti usmerijo v sam razvoj.

Pristojni so bili pozvali k ohranjanju razpisov, ki se tičejo problemskih območij. Prav tako naj se še naprej vlaga sredstva v razvoj ekonomskih in poslovnih con. Izkoristiti je treba potenciale posameznih območij, z namenom doseči skladnejši razvoj oz., da se vsaj razlike med regijami ne povečujejo.

Potrebna so vlaganja tudi v mobilnost in trajnostni razvoj in tudi za obmejna oz. problemska območja bi bilo treba zagotoviti sredstva na način kot so za mestne občine sredstva CTN.

V razpravi je bila izpostavljena tudi problematika prostorskega načrtovanja in šolskih prevozov. Izdatki občin za šolske prevoze iz leta v leto naraščajo in pričakovati je, da bodo v naslednjem letu ali dveh presegle 50 mio €. Občine z razpršeno poselitvijo imajo iz tega naslova

vsako leto višje stroške. Stroške bi se dale znižati, tudi z vzpostavitvijo varnih povezav kot npr. kolesarske poti. Veliko težav je pri prostorskem načrtovanju. Treba je posebej opredeliti manj razvita območja, obmejna območja pa naj bodo opredeljena kot taka in mešanje le-teh ni najboljša rešitev. predstavniki razvojnih regij in občin so pozvali, da se pri pripravi kriterijev za določitev obmejnih in problemskih območij z merili ne pretirava, saj se lahko hitro zaplete. Treba je najti tudi sinergijo med različnimi programi. Občine na problemskih in obmejnih območjih, ki imajo razvito industrijo se soočajo s težavami preobremenjenosti cest s tovornim prometom, kar posledično predstavlja večje stroške vzdrževanja cest,

solidarnostni sklad povedala, da ocena škode zajema vse vidike naravne nesreče, od zagotavljanja nadomestitve stavb, sanacije vodotokov, ponovne vzpostavitve infrastrukture, zaščite in obnove objektov kulturne dediščine ter odlaganja in ravnanja z odpadki. Izpostavila pa je tudi pobudo, ki je v predlog zakona o obnovi in razvoju vgradila instrument, ki vladi omogoča, da posameznim območjem ali posameznim subjektom pomaga s ciljno usmerjenimi ukrepi, zato da se doseže dodaten razvoj v katerikoli prizadeti regiji, tudi Koroški. Na podlagi tega zakonskega okvira se bodo, skupaj z akterji na regionalni ravni, pripravljali konkretni programi.

regionalni razvoj in povečevanje razlik med regijami kaže na to, da je treba na regionalnem razvoju nekaj spremeniti in da tudi zato potrebujemo strategijo in vrednotenje regionalne politike. Cilj je vzpostaviti strategijo, ki bo povečala pomen skladnega regionalnega razvoja in opolnomočila razvojne regije. Pomembno je, da strategija opredeljuje cilje in kazalnike ter redno poročanje na Vladi RS in v DZ RS, saj se bo na tak način o regionalnem razvoju razpravljajo kontinuirano, sistematično in na najvišji ravni. Namen spremembe Zakona je opredelitev nalog kohezijskih in razvojnih regij ter okrepitev vloge regionalnih razvojnih agencij ter ureditev načina financiranja.

Državna sekretarka je med drugim udeležence povabila, da posredujejo prispevke, tudi strokovne, saj je načrtovano, da bo predlog Zakona pripravljen do konca tega leta, ki bo potem posredovan še v javno razpravo.

[Na spletni strani Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj](#) so objavljene vse dosedanje razprave, zapisniki in predlogi objavljeni tudi na spletni strani ministrstva ter še enkrat povabila udeležence k posredovanju predlogov.

Opozorila ZOS

Na ZOS smo že večkrat pozvali k spremembi zakona, saj postavlja občine v neenakopraven položaj. Prav je, da se anomalije odpravijo, prav tako pa je ključno, da se pogleda širša slika regionalnega razvoja in se ne osredotoča zgolj na obmejna območja. Cilj zakona mora biti jasen – odprava razlik med regijami in zagotovitev skladnega razvoja na vseh območjih Slovenije. doseči je treba, da se trend centralizma države ne nadaljuje.

Merila za določitev obmejnih območij so potrebna sprememb oz. dopolnitev. Spremembi zakona bo morala slediti tudi sprememba Uredbe o določitvi obmejnih problemskih območij in nadejamo se, da se bo ministrstvo to izvedlo sočasno s zakonom oz. v najkrajšem možnem roku po sprejemu zakona.

Na ZOS pa je v ustanavljanju tudi delovna skupina, ki bo podrobno pregledala predlog zakona, ko ga prejmemo.

zato je bil ponovno podan poziv k vzpostavitvi ustrezne cestne infrastrukture.

Velik problem so dnevne migracije v središču, predvsem v Ljubljano. Predstavniki občin so pozvali, da je treba, ne samo na obmejnih in problemskih območjih, ohraniti javne pisarne, pošte in banke, saj se tem zmanjšamo tudi dnevne migracije v center države.

Tretja javna razprava je potekala 12. 10. 2023 v sklopu Slovenskih regionalnih dni, ki so pod naslovom »Zeleni prehod na regionalni ravni« potekali v Pivki. Razprava je potekala o poteku priprave vloge za solidarnostni sklad in o predlogu spremembe Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Razprave se je udeležil tudi predsednik ZOS Robert Smrdelj.

Državna sekretarka na MKRR Andreja Katič je v zvezi s pripravo vloge za

V razpravi o predlogu spremembe Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja je bilo s strani državne sekretarke povedano, da želi ministrstvo s spremembami zakona zmanjšati razvojni zaostanek na območjih, kjer z dosedanjimi spodbudami država ni bila dovolj uspešna. Dodala je, da si želijo decentralizacije, močnih in okrepljenih regij. Izpostavila je še, da je treba zagotoviti financiranje regionalnega razvoja in regijskih projektov tudi iz slovenskega proračuna in ne samo z evropskimi sredstvi.

Četrta javna razprava je 25. 10. 2023 potekala v Mariboru in je bila posvečena temam spremljanja regionalnega razvoja, o kazalnikih in merilih ter indeksu razvojne ogroženosti.

Državna sekretarka Andreja Katič je v uvodu poudarila, da neenakomeren

Akcijski načrt strategije digitalnih javnih storitev 2030

Vlada RS je konec avgusta potrdila [Akcijski načrt Strategije digitalnih javnih storitev 2030](#), ki je bila sprejeta 15. 12. 2022. Za uresničitev strategije je v sodelovanju z vsebinsko pristojnimi institucijami pripravljen akcijski načrt, kjer so zbrani konkretni ukrepi, ki bodo v prihodnjih 2-3 letih najbolj prispevali k digitalizaciji javnih storitev v Sloveniji do leta 2030 in imeli največji vpliv na digitalno preobrazbo javnega sektorja in družbe ter širši ekosistem s tem povezanih deležnikov.

Vizija, ki jo podpira [Strategija digitalnih javnih storitev 2030](#), so digitalne javne storitve, osredotočene na državljane in poslovne subjekte, ki omogočajo povezano, usklajeno, varno ter učinkovito sodelovanje državljanov in podjetij z javno upravo. Jasno je začrtana smer razvoja digitalnih javnih storitev, kar bo omogočilo razvoj preprostih storitev ter spodbujalo njihovo široko uporabo.

Od vseh pristojnih institucij, ki so potencialni nosilci ukrepov in so večinoma sodelovale že pri pripravi same strategije, so bili v več krogih usklajevanja zbrani obstoječi ukrepi, ki jih omenjene institucije že imajo v svojih načrtih in imajo za njih določene tudi vire in nosilce. Zbranih je 109 ukrepov od 26 vsebinsko pristojnih institucij. Za doseganje ambicioznih ciljev strategije bodo morale vsebinsko pristojne institucije v naslednjih letih vzpostaviti še dodatne ukrepe, ki bodo prispevali k uresnitvi vizije in strateških prioritet:

1. do leta 2030 bodo vse ključne javne storitve zagotovljene na spletu in dostopne vsem uporabnikom,
2. vsaj 80 % ključnih javnih storitev, ki so dostopne digitalno, bo opravljenih digitalno in
3. vsaj 80 % uporabnikov javnih storitev bo uporabljalo digitalno identiteto.

Še posebej so pomembne javne storitve, ki so v strategiji izpostavljene kot "ključne" ter so skladne tudi z EU programom politike Pot v digitalno desetletje do leta 2030 in Digitalnim kompasom ter pri katerih bo ključnega pomena aktivno sodelovanje vsebinsko pristojnih institucij:

- Ustanovitev podjetja (življenjski dogodek s področja gospodarstva, ki zajema storitve glede orientacije, administrativnih zahtev, osnovne registracije, davčnih zadev, zavarovalniških zadev, zaposlitve prvega sodelavca in zahtev za okoljevarstvena dovoljenja itd.)
- Redno poslovanje podjetij (življenjski dogodek s področja gospodarstva, ki zajema davke in finance podjetij, DDV in spremembe poslovanja itd.)
- Kariera (življenjski dogodek s področja zaposlovanja, ki zajema storitve v zvezi z ukrepi za brezposelne, napotki za dodatne ugodnosti in nadomestila, ohranjanjem veljavnih nadomestil, iskanjem nove zaposlitve in izpolnjevanje obrazcev ob zaposlitvi in upokojitvi itd.)
- Študij (življenjski dogodek s področja izobraževanja, ki zajema storitve v zvezi z orientacijo, vpisom in študijskim usmerjanjem itd.)
- Družina (življenjski dogodek s področja socialne zaščite, ki zajema storitve v zvezi z rojstvom, poroko in smrtjo)

- Selitev (življenjski dogodek s stanovalniškega področja, ki zajema storitve v zvezi z iskanjem, s prilagoditvami in selitvijo v novo stanovanje ter selitvijo v tujino in življenjem tam itd.)
- Spori majhne vrednosti (življenjski dogodek s področja pravosodja, ki zajema storitve v zvezi s pripravo in sprožitvijo spora, spremljanjem statusa itd.)
- Transport (življenjski dogodek s področja transporta, ki zajema storitve glede nakupa vozila ter s tem povezanimi davki in potrdili, parkirnimi dovoljenji ter z javnim prevozom itd.)
- Zdravje (življenjski dogodek s področja zdravja, ki zajema osnovne zdravstvene storitve glede iskanja ustreznega izvajalca zdravstvenih storitev, EU zdravstvenega zavarovanja, naročanja na zdravstvene storitve, možnosti spletne komunikacije z zdravnikom (e-posvetovanja), e-receptov, dostopa do zdravstvenih podatkov - recepti, izvidi, cepljenje itd.)

Za spremljanje in koordinacijo izvajanja strategije ter pripadajočega akcijskega načrta je odgovorno Ministrstvo za digitalno preobrazbo. Vsebinsko pristojne institucije bodo redno vsako leto poročale o stanju implementacije, Akcijski načrt pa bodo posodabljali vsaki dve leti.

Investicijam v osnovne šole se ne bo moč izogniti

V prejšnji številki časopisa Glas občin smo že pisali o obveznostih, ki jih občinam prinaša Zakon o šolski prehrani. No takrat je bil še predlog, sedaj pa je sprejeta realnost. Kosilo bo od 1. 9. 2027 dalje brezplačno za vse učence. Investicije v šole bodo potrebne. Hkrati s tem zakonom pa se je spremenil tudi Zakon o osnovni šoli.

Novela Zakona o šolski prehrani določa brezplačno šolsko kosilo kot pravico vseh redno šolajočih osnovnošolcev. Z Zakonom se zagotavlja dnevni topli obrok vsem učencem brez plačila in zagotavlja minimalni standard zdrave prehrane ter razvoja vseh osnovnošolskih otrok. Tako se šolsko kosilo izvzema iz sistema subvencij.

Skladno z določili novele, ki se začnejo uporabljati 1. septembra 2027, bo morala šola v okviru dejavnosti javne službe organizirati malico za vse učence oziroma dijake ter kosilo za učence. Za učence in dijake, ki predložijo zdravniško potrdilo o medicinski predpisani dieti, pa bo organizirala dietno malico oziroma kosilo. Kot dodatno ponudbo lahko osnovna šola organizira tudi zajtrk in popoldansko malico, srednja šola pa zajtrk, kosilo in popoldansko malico. Dietne obroke v okviru dodatne ponudbe organizira šola v skladu s svojimi zmoglostmi.

Poleg skrbi, ki jih občinam povzročajo nove investicije, pa skrbijo tudi kadrovske težave in bojazen, da bo veliko zavržene hrane.

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje mora zaradi ugotovitve kaj bi uvedba brezplačnih kosil pomenila za šole izvesti **pilotni projekt osrednje šolske kuhinje**. Zakon v prehodnih in končnih določbah določa, da ministrstvo v treh mesecih od uveljavitve zakona objavi javni razpis. Tega nismo zasledili in samo upamo, da se bo izvedel, ker časa do septembra 2027 ni ravno na pretek.

S tem projektom se bo preverilo možnosti za uvedbo sodobnejšega načina priprave hrane za več šol. Osrednjo šolsko kuhinjo bi organizirali v okviru javne šole. Sredstva za izvedbo pilotnega projekta pa se zagotovijo iz državnega proračuna in proračuna lokalne skupnosti. Na podlagi izsledkov navedenega projekta pa bo mogoče oblikovati tudi ustrezne kadrovske normative.

S spremembo Zakona o šolski prehrani pa je povezana tudi sprememba Zakona o osnovni šoli, ki je prav je stopila v veljavo istočasno. Določa pa, da osnovna šola za vse učence organizira prehrano v skladu z zakonom, ki ureja šolsko prehrano.

Oba zakona je v zakonodajni postopek vložil Inštitut 8. marec s podpisi več kot 5000 državljanek in državljanov. Po prvotnem predlogu bi brezplačna kosila uvedli že z letom 2024, vendar je Vlada RS opozorila, da veliko šol niti prostorsko niti kadrovske ni pripravljenih na takšno povečanje števila kosil, ki jih bo treba zagotoviti zaradi novele. Zato se spremembe uvajajo postopoma. Na vse to je opozarjal tudi ZOS in vsaj v tem delu so bile uslišane občine, čeprav obveza ostaja.

S spremembo zakona o osnovni šoli se kot pravico za vse šoloobvezne otroke uvaja šolsko kosilo, z novelo zakona o šolski prehrani pa se to ureja na »tehnični ravni« in brez zunanjih izvajalcev.

Brez sredstev za investicije bo težko

ZOS je že v fazi javne razprave opozoril na predvidene nove obveznosti občin z vidika investicij, na kadrovske stisko in na to, da se bodo šole soočale s povečanimi količinami zavržene hrane. ZOS je podal jasen predlog, da se morajo oceniti dodatni stroški državnega proračuna, in sicer tako za investicije širitve kuhinj in jedilnic kot za dodatne izdatke iz naslova stroškov dela in za povečane materialne stroške.

Izvedba investicij je žal postala realnost, občine pa le-teh nimajo predvidenih, zato se poraja vprašanje

kdo bo zagotovil sredstva za njihovo izvedbo. Sredstva, ki jih Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport zagotavlja v okviru javnih razpisov vsekakor že sedaj ne zadoščajo, prav tako pa niso zagotovljena za ta namen. Vsekakor pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da mnogo kje izvedba investicije sploh ne bo izvedljiva. Nenazadnje pa to zahteva tudi določen čas, saj investicije v tako kratkem času niso izvedljive. Morda bi tu v pomoč določilo, da bodo lahko šole izjemoma s pogodbo na zunanjega izvajalca prenesle nabavo, pripravo in razdeljevanje obrokov, vendar ob soglasju sveta šola. Pogrešamo bolj natančno opredelitev kaj ta »izjemoma« pomeni.

Bojazen o povečanju zavržene hrane je še vedno precejšnja. Pogrešamo aktivnosti v smeri kako se spoprijeti s to težavo, do katere že sedaj vemo, da bomo prišli. Ena od rešitev je nedvomno doniranje hrane, ki pa zopet odpira vprašanja o finančnih, kadrovskih in administrativnih obremenitvah zaposlenih.

Strinjamo se, da je korist otroka na prvem mestu in ne nasprotujemo tovrstnim rešitvam. Moti pa način sprejemanja odločitev – brez vnaprejšnjega dialoga in jasne predstavitve posledic – dejanskih in morebitnih.

Bomo z Zakonom o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije bolje izkoristili kar narava ponuja?

O zakonu smo pisali že v prejšnji številki časopisa Glas občin. Zakon je bil sprejet pred poletnimi počitnicami, njegov podzakonski akt - Uredba o podrobnejših pravilih urejanja prostora za umeščanja fotonapetostnih naprav pa se trenutno nahaja v medresorskem usklajevanju. Ponovno opozarjamo, da je treba za nove naloge občin zagotoviti tudi ustrezna finančna sredstva.

Tako sonca kot vetra imamo v Sloveniji nedvomno dovolj, svetovni trendi pa določajo usmeritve v smeri izkoriščanja teh dveh virov energije, saj gre za okoljsko najmanj sporna vira energije. Kljub temu pa smo precej na repu držav članic EU na področju izkoriščanja sončne in vetrne energije. Nič kaj bolje nam ne kaže pri povečanju deleža obnovljivih virov energije (OVE).

Spomnimo kaj določa zakon

Zakon je med drugim podlaga za določitev potencialnih prednostnih območij za sončne in vetrne elektrarne. Zakon določa proaktivnejšo vlogo države pri umeščanju proizvodnih naprav iz OVE. Ta bo morala pripraviti akcijski načrt z določenimi prednostnimi območji umeščanja naprav za proizvodnjo električne energije iz sonca in vetra. Taka območja za sončne elektrarne so na primer strehe večjih objektov, utrjena parkirišča, območja okoli energetskih objektov, območja cestnih in železniških zemljišč, opuščena odlagališča in kamnolomi. Te proizvodne naprave bo obvezno namestiti že pri novogradnjah, rekonstrukcijah parkirišč in stavb, ki so večje od 1000 m²

oziroma na vseh objektih s površino, ki presega 1700 m².

Zakon omogoča postavitev sončnih in vetrnih elektrarn na območjih z neizkoriščenim potencialom, kjer so do sedaj veljale absolutne prepovedi za njihovo postavljanje, kot so na primer nekatera kmetijska zemljišča (vpeljava tako imenovane agrovoltaike), površinski rudarski kopi, umetna rudarska jezera, zaprta odlagališča odpadkov. Dovoljuje se tudi postavitev vetrnih elektrarn na gozdovih, ki niso varovalni.

Zakon uzakonja tako imenovane regulativne peskovnike za preizkus novih tehnologij, določa pa tudi pogoje za podelitev raziskovalne geotermalne koncesije za namene raziskovanja in proizvodnje električne energije z izrabo geotermalne energije.

Zakon znižuje delež potrebnih soglasij za postavitev fotonapetostne naprave na nepremičnini v solastnini ali na skupnih delih stavbe v etažni lastnini. Treba bo pridobiti soglasje solastnikov, ki imajo več kakor tri četrtine idealnih deležev, ali etažnih lastnikov, ki imajo več kakor tri četrtine solastniških deležev na skupnih delih stavbe.

Tudi v primeru, da je treba za izvedbo fotonapetostne naprave ustanoviti služnost

ali stavbno pravico bo veljalo enako. Pod določenimi pogoji zakon predvideva tudi brezplačno ustanovitev služnosti ali stavbe pravice za postavitev, vzdrževanje in obratovanje fotonapetostne naprave na objektu v lasti države ali samoupravne lokalne skupnosti. Uvaja se tudi možnost izplačila enkratnega nadomestila za občino, v kateri je postavljena nova vetrna proizvodna naprava, ki ga lahko določi Vlada RS.

Z zakonom se znižuje zahtevan delež soglasij solastnikov za postavitev fotonapetostnih naprav na nepremičnine v solastnini in etažni lastnini, uvaja se možnost ustanovitve brezplačne služnosti ali stavbe pravice na objektih v javni lasti za postavitev skupnostnih sončnih elektrarn ter uvaja nepotrednost pridobivanja kulturnovarstvenega soglasja v določenih primerih.

Zakon posega na področja nekaterih drugih zakonov, saj se z njim odpravlja nekatere od obstoječih absolutnih prepovedi in ovir, vendar ob hkratnem upoštevanju omejitev pri uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz OVE – prostorskih, naravovarstvenih, okoljskih, kulturnovarstvenih, idr.

Usmeritev Evropske komisije

Osnovni cilj Evropske unije čim večja samooskrbnost. S tem namenom je bila sprejeta tudi Uredba Sveta (EU) 2022/2577 o okviru za pospešitev uvajanja obnovljivih virov energij.

Glede na nujnost čim prejšnje postavitev naprav, ki izkoriščajo obnovljive vire energije, Evropska komisija kot prednostno in ključno izpostavlja proizvodnjo električne energije z izrabo energije sonca, saj ima ta tehnologija zelo majhne vplive na okolje (še posebej, če se postavlja na obstoječih objektih, degradiranih površinah), je v javnosti visoko sprejemljiva, projekti so tehnično najhitreje izvedljivi in ne nazadnje tudi cenovno ugodni. Velik potencial v Uniji predstavlja tudi izgradnja vetrnih elektrarn, ki zagotavljajo relativno stabilen vir energije, kar je zelo pomembno, upoštevajoč nestanovitno proizvodnjo iz obnovljivih virov energije, ki je problematična z vidika delovanja omrežja in zanesljivosti.

Evropska komisija ugotavlja, da so ključne ovire za uporabo obnovljivih virov energije v vseh državah članicah praktično enake. V prvi vrsti so izpostavljeni dolgotrajni (večletni) in zapleteni administrativni postopki umeščanja v prostor in dovoljevanja, pri čemer naj bi se postavitev naprav na obnovljive vire energije prednostno spodbujala na umetnih površinah, kot so strehe, območja prometne infrastrukture, odlagališča odpadkov, industrijska območja, degradirana območja, rudniki, umetna vodna telesa, umetna jezera ipd. Ob tem Evropska komisija izpostavlja predvsem pomen večjih sončnih elektrarn (t. i. »utility-scale«), ki bodo ključnega pomena za nadomestitev fosilnih goriv.

Sprejem ZUNPEOV predstavlja pomemben korak k povečanju deleža energije iz

obnovljivih virov energije, kar je ključno za zagotavljanje trajnostne energije, večje stopnje samooskrbnosti pri proizvodnji električne energije in večje zanesljivosti oskrbe z energijo.

Uredba o podrobnejših pravilih urejanja prostora za umeščanja fotonapetostnih naprav

Uredba se nahaja v fazi medresorskega usklajevanja in je eden od podzakonskih aktov, katere določa zakon in ki bodo določili pravi obseg posegov v prostor. Na temo določil uredbe je potekal tudi sestanek s predstavniki MNVP, katerega se je udeležila tudi predstavnica ZOS. Podali pa smo tudi pisne pripombe.

Predlog Uredba v tretjem poglavju določa podrobnejša pravila urejanja prostora za postavitev fotonapetostnih naprav pri novogradnjah in rekonstrukcijah objektov ter izjeme od njihove obvezne postavitev - novogradnja parkirišča, katerega površina je večja od 1000 m² in novogradnja objekta, katerega tlorisna površina strehe je večja od 1000 m², prizidava objektov v horizontalni in vertikalni smeri in rekonstrukcijah objektov, kadar se posega tudi v nosilno konstrukcijo strehe, katere tlorisna površina strehe je večja od 1000 m².

V svojem četrtem poglavju določa tudi podrobnejša pravila urejanja prostora za umeščanje fotonapetostnih naprav na predpisana prednostna območja – za obstoječe strehah objektov, katerih tlorisna površina strehe je večja od 1000 m² in utrjene površine parkirišč na stavbnih zemljiščih, katerih površina je večja od 1000 m², cestna zemljišča, železniško območje, območje objektov za

proizvodnjo elektrike in območje zaprtih odlagališč.

V petem poglavju pa določa podrobnejša pravila urejanja prostora za umeščanje fotonapetostnih naprav na druga območja in objekte - strehe in parkirišča, katerih površina je manjša od 1000 m², ter fasade objektov.

Na sestanku je bila s strani občin podana bojazen kaj v primeru, ko občinski OPN ne določa umestitvi fotonapetostnih naprav na večstanovanjske objekte, saj v tem primeru veljajo določila Uredbe. Predstavniki ministrstva so zagotovili, da bodo Uredbo dopolnili na ustrezen način, ki bo določal, da bodo občine lahko dovoljevale namestitve naprav.

Pripombe ZOS

Predlagali smo dopolnitev skupnih podrobnejših pravil glede umeščanja, in sicer, da mora pri umeščanju fotonapetostnih naprav na nepozidanih stavbnih zemljiščih in raščeni površinah sodelovati občinski urbanist oz. pooblaščen prostorski načrtovalec, kateri poda mnenje ali je umestitev fotonapetostnih naprav glede na krajinsko okolico oz. že obstoječi prostor, temu primerna. To pa z namenom, da se ne bi na nepozidanih stavbnih zemljiščih, ki je namenjeno gradnji, povsod oz. kjerkoli postavljale fotonapetostne naprave. Pri tem je potrebno tudi sodelovanje urbanistov, ki se ukvarjajo s planiranjem in oblikovanjem prostora.

Predlagali smo tudi, da se za umestitev fotonapetostnih naprav na nepozidanih stavbnih zemljiščih in raščeni površinah izdela občinski podrobni prostorski načrt, zato da se tam, kjer se izkaže investicijska namera, pristopi k izdelavi OPPN in izvede javna razgrnitev, v kateri se seznanijo širšo javnost o nameri. Ta pa lahko sodeluje v postopku sprejema OPPN s podajo pripomb in predlogov.

Predlagali pa smo tudi, da se pri prostorskih izvedbenih pogojih umeščanja na strehe objektov umakne pristojnost občin za ugotavljanje skladnosti s podrobnejšimi pravili urejanja prostora, ki bodo sprejeta s to uredbo. S tem se občinam nalaga nova zakonska naloga, temu pa ne sledi vir financiranja za njeno izvedbo, kar bi skladno z veljavno zakonodajo ministrstvo moralo zagotoviti.

O vseh nadaljnjih aktivnostih bo članstvo ZOS sproti obveščeno.

Ste zavezani k imenovanju zaupnika?

Zaupnika morajo skladno z Zakonom o zaščiti prijaviteljev imenovati organizacije v javnem in zasebnem sektorju z več kot 50 zaposlenimi. Določene so tudi izjeme za imenovanje zaupnika v organizacijah z najmanj 10 zaposlenimi. 17. 12. 2023 je bil zadnji rok za vzpostavitev notranjega postopka za prijavo nepravilnosti.

Ta rok velja za organizacije z zaposlenimi s številom zaposlenih od 50 do 249, organizacije z več kot 250 zaposlenimi pa so bile zavezane to storiti do 23. 5. 2023.

Z Zakonom o zaščiti prijaviteljev (ZZPri), ki je bil sprejet v začetku leta in začel veljati konec februarja, se celovito ureja področje varstva prijaviteljev kršitev. Zakon prinaša pomembne ukrepe za zaščito oseb, ki prijavijo kršitev v svojem delovnem okolju, določa pa tudi dodatne obveznosti za zavezance tako v javnem kot zasebnem sektorju.

Od sprejema je preteklo že skoraj leto dni in je bilo napisanega veliko, zato na kratko podajamo informacije o določilih zakona. Zakon je sestavljen iz dveh delov. Prvi del zakona določa obveznost vzpostavitve prijavnih poti za zavezance v javnem in zasebnem sektorju z več kot 50 zaposlenimi. Gre za preko 2500 zavezancev za vzpostavitev notranje prijave poti, medtem, ko bo zunanje prijave obravnavalo 24 nadzornih državnih organov v okviru svoje stvarne pristojnosti.

Drugi del zakona določa prepoved povračilnih ukrepov ter ureja zaščitne ukrepe za pomoč prijaviteljem. Ko bodo prijavili kršitve predpisov, bodo deležni zaščite pred razkritjem njihove identitete in tudi zaščite v primeru povračilnih ukrepov. Zagotavlja se jim tudi brezplačno pravno pomoč, nadomestilo za primer brezposelnosti, psihološko podporo, sodno varstvo inčasne odredbe v primeru povračilnih ukrepov.

Zavezanci

Obveznosti za zavezance v javnem in zasebnem sektorju so določene v prvem delu zakona. Kot smo že uvodoma navedli obsegajo tudi rok za vzpostavitev prijavnih poti:

do 23. maja 2023 za zavezance v javnem sektorju in za zavezance v zasebnem sektorju z več kot 250 zaposlenimi, ter do 17. decembra 2023 za zavezance v zasebnem sektorju, ki imajo med 50 in 249 zaposlenih.

Vzpostavitev notranjih prijavnih poti je obvezna tudi za subjekte v javnem in zasebnem sektorju z najmanj 10 zaposlenimi, in sicer:

če svojo glavno registrirano dejavnost opravljajo na področju zdravstva ali na področjih zbiranja, prečiščevanja in distribucije vode, ravnanja z odpadki, če svojo glavno registrirano dejavnost opravljajo na področjih zbiranja in odvoz odpadkov ter ravnanja z njimi in pridobivanje sekundarnih surovin,

če svojo glavno registrirano dejavnost opravljajo na področjih saniranja okolja in drugega ravnanja z odpadki,

Ne glede na število zaposlenih pa je to obveza tudi **za:**

- ministrstva,
- upravne enote,
- vladne službe,
- javne agencije,
- Urad predsednika Republike Slovenije,
- Državno odvetništvo Republike Slovenije,
- Ustavno sodišče Republike Slovenije,
- Računsko sodišče Republike Slovenije,
- Varuha človekovih pravic,
- Informacijskega pooblaščenca,
- Komisijo za preprečevanje korupcije,
- Državno revizijsko komisijo,
- Zagovornika načela enakosti,
- samoupravne lokalne skupnosti

Za osnovne šole, vrtce, glasbene šole ter zavode za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami na območju iste samoupravne lokalne skupnosti velja, da lahko vzpostavijo skupno notranjo pot za prijavo, ki jo

upravlja eden izmed vključenih zavodov ali samoupravna lokalna skupnost.

Za srednje in višje šole ter dijaške domove na območju iste samoupravne lokalne skupnosti prav tako velja, da lahko vzpostavijo skupno notranjo pot za prijavo, ki jo upravlja eden izmed vključenih zavodov.

Zavezanci, ki morajo roka v skladu z zakonom vzpostaviti notranji sistem za prijavo nepravilnosti znotraj organizacije. Vzpostavitev notranje prijave poti obsega:

- imenovanje zaupnika,
- opredelitev naslova za prejem prijave,
- sprejem notranjega akta.
- Z notranjim aktom se opredeli postopek s prijavo, preiskavo, odpravo kršitev in seznanjanja vodstva s postopkom. Zakon tudi natančno določa vsebino, in sicer je treba določiti:
 - zaupnika,
 - informacijsko podprt način prejema in evidentiranja prijav,
 - vse kontaktne podatke za prejem prijave,
 - postopek prejema notranje prijave in njene obravnave,
 - postopek in ukrepe za preprečitev dostopa nepooblaščenim osebam do informacij o prijavitelju in drugih vsebin iz evidence prijave,
 - postopek obveščanja notranjih organizacijskih enot, odgovornih za odpravo kršitve,
 - način seznanitve vodstva o obravnavi prijave,
 - način informiranja zaposlenih in drugih oseb v delovnem okolju.

Za prijavitelja se poskrbi v prvi vrsti z zahtevo po zagotovitvi tehničnih in organizacijskih ukrepov za preprečevanje dostopa nepooblaščenim osebam do informacij o prijavitelju in drugih pomembnih informacij, ki izhajajo iz same prijave.

Zaupnik

V okviru organizacije je potrebno imenovati zaupnika, lahko tudi več. Gre za osebo na katero se prijavitelj lahko obrne, ki mu bo lahko dala vse

potrebne podatke o postopkih in zaščiti ter ustreznih pravnih možnostih.

Za zaupnika zakon **ne predpisuje zahtevane izobrazbe niti drugih pogojev**. Se pa pričakuje, da ima določene delovne izkušnje in dovolj dobro pozna delovanje organizacije.

Prijavitelji

Prijavitelji oz. žvižgači so posamezniki, ki delijo svoje znanje o nepravilnostih, ki se po njihovem mnenju dogajajo v organizaciji. Je zaposlen posameznik z

visoko stopnjo integritete v organizaciji, ki razkrije kršitev, domnevno nepošteno, neetično, diskriminatorno, neprimerno ali nelegalno dejavnost, ki se pojavlja v organizaciji. Njihova zaščita in ohranjanje njihove anonimnosti pa sta ključna za njihovo varnost

Prijavitelji odkrivajo in preprečujejo škodo, ki škodi javnemu interesu, kot so goljufije, korupcija, izogibanje davkom od dohodkov pravnih oseb ali škoda za zdravje ljudi in okolje.

Zagotovljena jim bo morala biti pravica do sodnega varstva, začasne odredbe, brezplačne pravne pomoči, nadomestila za brezposelnost in tudi do psihološke podpore. Identiteta prijavitelj se brez njegovega izrecnega dovoljenja ne sme razkriti, razen če to zahteva državni tožilec, če je to nujno potrebno zaradi preiskovanja kaznivih dejanj, ali če to zahteva sodišče, zaradi vodenja sodnih postopkov, vključno s sodnimi postopki

zaradi zaščite osebe, ki jo prijava zadeva. Namen vseh teh varovalk je zaščita prijavitelja pred povračilnimi ukrepi. Med t.i. povračilne ukrepe šteje tudi grožnja s povračilnim ukrepom ali poskus povračilnega ukrepa

Njihovo pravno varstvo je tudi pred sprejetjem zakona urejal Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije, vendar le v ožjem obsegu, saj je bil namenjen le za prijavljene primere korupcije, ne pa za vse ostale primere razkrivanja nepravilnosti.

Poleg vzpostavitve **notranje prijavnih poti** zakon predvideva vzpostavitev **zunanje prijavnih poti v 24 državnih organih – inšpektorati, FURS, ZIRS, KPK, itd...**

Zakon je pomemben z vidika preprečevanja korupcije. V kolikor uspemo z zakonom obrniti trend korupcije in zmanjšati oškodovanje javnih sredstev, smo na dobri poti tudi pri zmanjševanju proračunske luknje.

Po mnenju ZOS novela Zakona o socialnem varstvu preohlapna

Novela Zakona o socialnem varstvu je bila sprejeta istočasno z Zakonom o dolgotrajni oskrbi. Prvi zakon sodi pod okrilje MDDSZ, drugi pa pod okrilje MSP.

Z zakonom so se med drugim tako določile podlage za kadrovske štipendiranje na področju socialnega varstva in potrebne spremembe za izvajanje ukrepov in črpanje sredstev evropskih skladov za ukrepe spodbujanja socialnega vključevanja oseb, izpostavljenih tveganju revščine ali socialni izključenosti, vključno z najbolj ogroženimi osebami in otroki. Kljub temu pa je odbor ZOS podal oceno, da zakon nima jasno določenih ciljev in da so njegova določila preohlapna.

Ena izmed osrednjih sprememb zakona se nanaša na kadrovske problematiko na področju socialnega varstva. Centri za socialno delo vrsto let opozarjajo, da se kadrovska struktura ne veča skladno s

povečanim obsegom dela. Novela pa bo omogočila tudi usposabljanje za socialne delavce na najtežjih področjih, kot je na primer nasilje v družini.

Spremembe zakona so bile nujne tudi zaradi sprejetja programa evropske kohezijske politike za obdobje 2021-2027. Z namenom spodbujanja socialnega vključevanja oseb, izpostavljenih tveganju revščine ali socialni izključenosti, vključno z najbolj ogroženimi osebami in otroki, bodo podprti ukrepi v tega okviru specifičnega cilja programa. Ukrepi bodo osredotočeni na programe socialnega vključevanja, ukrepe socialnega vključevanja oseb s posebnimi potrebami, izvajanje ukrepov mreže večgeneracijskih centrov ter večnamenskih romskih centrov, izvajanje aktivnosti na področju zaprtih oseb in oseb v probaciji ter ukrepe za izboljšanje vključitve priseljencev v izobraževalni sistem. Sofinanciranje navedenih specifičnih ciljev programa je predvideno s sredstvi evropskih skladov.

Z reorganizacijo Vlade RS se je posledično spremenil tudi Zakon o

državni upravi, ki je del pristojnosti na področju socialnega varstva prenesel na Ministrstvo za solidarno prihodnost in zakon o socialnem varstvu določa tudi popravke ter vsebinske uskladitve glede na prenesena področja dela. Tako se ureja institucionalno varstvo in področja starejših, ki jih ureja Zakon o dolgotrajni oskrbi.

Opozorila ZOS

ZOS je pristojno Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, že tekom javne obravnave Zakona, opozorilo, da je ta preohlapen in ni jasne opredelitve njegovega cilja. Pozvali smo k jasni in nedvoumni določitvi ciljev in določil Zakona.

Pozvali smo k jasni določitvi katere storitve sodijo v materijo tega zakona in katere v materijo Zakona o dolgotrajni oskrbi. Pozvali pa smo tudi k jasni določitvi virov financiranja posameznih storitev.

Zaprosili smo tudi za jasno pojasnilo glede namena določanja dodatnega

programa v obliki materialne pomoči. Namreč tudi za to je treba zagotoviti finančna sredstva in zato smo pozvali k jasni določitvi virov financiranja tovrstne pomoči. Bili smo jasni - v primeru, da gre to v breme občinskih proračunov, je treba to jasno navesti in upoštevati tudi pri določitvi višine povprečnine.

Občine tudi ugotavljajo in opozarjajo, da je v trenutnem sistemu programov in nalog CSD na podeželskih območjih absolutno premalo preventivnih programov. Ti so nekoč v obliki krepitev družin, področnih lokalnih svetov za preventivo ter podobnih programov odlično zagotavljali preventivo in neposredno delo z uporabniki. Preventiva ne more in ne sme biti na podeželju zgolj domena nevladnih organizacij, zato smo predlagali tudi, da se preventiva sistemsko vključi v zakonodajo.

Opozorili smo tudi na nejasnost člena, ki določa, da lahko VDC opravlja tudi institucionalno varstvo odraslih duševno in telesno prizadetih oseb ter pomoč na domu družinam duševno in telesno prizadetih oseb. Pozvali smo da se jasno navede kdo je plačnik katerih storitev. Ker ni razbrati kdo je plačnik pomoči na domu, je nejasno tudi kdo bo potrdil ceno pomoči na domu in zato se med drugim poraja vprašanje ali to pomeni, da je občina tudi v tem primeru plačnik pomoči na domu, ki jo bo izvajal VDC. Zakona tudi določa, da se ukrepi na področju socialnega varstva lahko financirajo ali sofinancirajo tudi iz občinskih proračunov. Temu nasprotujemo, saj občine za ta namen ne dobijo dodatnih sredstev iz naslova povprečnine in zato to predstavlja dodatno breme za občinske proračune. Naj še dodamo, da izvajalci zaradi iztekov projektnega financiranja

ne morejo nadalje zagotavljati programov in se za finančno podporo obračajo na občine, ki pa zaradi zakonskih obveznosti in omejenih sredstev, le teh ne morejo zagotoviti, ne glede na to, da vedo, da je program za njihove občane ključen in potreben.

Predlagali smo tudi, da izvajalca v mreži javne službe, vsebino in območje, na katerem se izvajajo ukrepi na področju socialnega varstva, na podlagi analize potreb določi minister, pristojen za socialno varstvo, sam ali na predlog drugih, strokovnih institucij, lokalnih skupnosti, reprezentativnih uporabniških združenj in raziskovalnih organizacij.

Občine namreč najbolje poznajo potrebe v svojem okolju in zato bi bila njihova vključenost v postopek več kot dobrodošla.

Nič več dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja

Julija je bila sprejeta novela Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki določa ukinitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja in njegov prenos v obvezno zavarovanje v obliki plačil obveznega zdravstvenega prispevka v enotnem znesku 35 evrov mesečno. Novela se bo začela uporabljati 1. januarja 2024.

Ukinitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja je sicer koalicijska zaveza sedanje vlade, ampak povod za tako hitro ukrepanje na tem področju pa so nedvomno bile napovedane podražitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja s strani zavarovalnic.

Storitve

Z novelo zakona se je spremenilo določilo njegovega 23. člena, ki zdaj določa

storitve, katerih plačilo se zavarovani osebi v celoti zagotavlja iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, in sicer:

1. preventivne zdravstvene storitve;
2. zdravljenje, ki obsega diagnostične zdravstvene storitve, terapevtske

3. zdravljenje v tujini;
- zdravstvene storitve, zdravstvene storitve s področja reprodukcije in zdravstvene storitve v zvezi z dajanjem in izmenjavo tkiv in organov za presaditev drugim osebam;

4. medicinska rehabilitacija;
5. zdravstvena nega;
6. paliativna oskrba;
7. reševalni prevozi;
8. sobivanje enega od staršev, rejnika, skrbnika, zakonca ali zunajzakonskega partnerja, kadar sobiva ob otroku svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja, v zdravstvenem zavodu ali zdravilišču z bolnim otrokom do vključno 14. leta starosti; z bolnim otrokom do 18. leta starosti oziroma dokler traja roditeljska pravica v primeru težje okvare ali poškodbe možganov ali hrbtenjače, pri kateri je potrebno usposabljanje za poznejšo medicinsko rehabilitacijo na domu, ali v primeru kronične bolezni ali okvare v času usposabljanja za poznejšo medicinsko rehabilitacijo na domu, ali v primeru zdravljenja težkega zdravstvenega stanja; ne glede na starost z osebo s posebnimi potrebami, ki potrebuje 24-urno nego in oskrbo, oziroma z osebo s statusom po zakonu, ki ureja socialno vključevanje invalidov;
9. skupinski zdravstveni programi zaradi krepitev zdravstvenega stanja otrok do 18. leta starosti, ki so v koledarskem letu večkrat hospitalizirani ali vsaj dvakrat bolni;
10. skupinski zdravstveni programi zaradi usposabljanja za obvladovanje zdravstvenega stanja otrok do 18. leta starosti s cerebralno paralizo, živčno-mišičnimi boleznimi ali druge vrste gibalne oviranosti, poškodbo glave, otrok z juvenilnim

revmatoidnim artritisom, sladkorno boleznijo, fenilketonurijo, celiakijo ali čezmerno telesno težo ter otrok z motnjo avtističnega spektra, razvojnimi zaostankom ali intelektualno manjzmožnostjo ter

11. skupinski zdravstveni programi za izboljševanje, ohranjanje ali preprečevanje poslabšanja zdravstvenega stanja oseb z mišičnimi in živčno-mišičnimi boleznimi, s paraplegijo, tetraplegijo, cerebralno paralizo, poškodbo glave, najtežjo obliko hemiplegije ali generalizirane psoriaze, multiplo sklerozo, poliomyelitisom, Parkinsonovo boleznijo ali težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju ob določeni funkcionalni okvari.

Zavarovanje in zavezanci

Spremenil se je tudi 48. člena zakona, ki sedaj določa, da se obvezni zdravstveni prispevek v višini 35 evrov za posamezni plačuje Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, in sicer za posamezni koledarski mesec ne glede na število dni zavarovanja v koledarskem mesecu. Sredstva se bodo stekala v blagajno Zavoda za zdravstveno zavarovanje, ki pa je že izrazil dvom o tem, da bodo ta sredstva zadostovala za kritje stroškov vseh storitev.

Zavezanci za plačilo obveznega prispevka so zavezane zavarovane osebe, v določenih primerih pa tudi država in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Zdravstveni prispevek se bo enkrat letno, in sicer 1. marca, usklajeval z rastjo povprečno bruto plače v Sloveniji v preteklem letu. Višino zneska obveznega prispevka pa bo najpozneje v mesecu februarju določil zdravstveni minister.

Novela se bo **začela uporabljati 1. januarja 2024**.

Po prvotnem predlogu je bil začetek izvajanja predviden za 1. september, matični odbor Državnega zbora RS pa je na predlog vlade sprejel dopolnilo, ki začetek zamika na 1. januar 2024. V zakon pa so vključili tudi proračunsko varovalko v višini do 240 milijonov evrov, za primer ko sredstva obveznega prispevka ne bodo zadostna.

Finančna sredstva iz dopolnilnega zavarovanja se bodo prenesla v obvezno zdravstveno zavarovanje, ob tem pa bodo pacienti ohranili vse dosedanje pravice, prav tako pa bodo premije ostale iste.

Odziv ZOS

Besedilo predloga Zakona je bilo obravnavano na seji Odbora ZOS za socialo, vzgojo, izobraževanje, kulturo, šport in ostale družbene dejavnosti. Člani odbora so predlogu Zakona podali načelno podporo, vendar pri tem opozorili, da se pridobljene pravice zavarovancev nikakor ne smejo zmanjševati.

Evidence delovnega časa po novem

20. novembra 2023 se je pričel uporabljati Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti, ki je bil v Državnem zboru RS sprejet na aprilski seji. Vodenje evidenc v javnosti sproža različne polemike in odzive. Zanimivo je, da je minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti še pred uveljavitvijo zakona napovedalo njegove morebitne spremembe. Dileme so se le še povečale in mnogi ocenjujejo, da gre le za dodatno administrativno breme tako delodajalce kot delojemalce, pa tudi za dodatne stroške.

Minister Luka Mesec vseskozi poudarja, da je »namen in smisel zakona zaščititi pravice zaposlenih in zagotoviti plačilo za opravljeno delo in preganjati najhujše oblike kršitev delavskih pravic, ki smo jim bili zaradi neurejenega stanja na tem področju priča v preteklosti.«

Res je, da obveznost vodenja evidenc kot dnevna obveznost obstaja že sedaj, novela zakona določa le podrobnejšo opredelitev kako jih voditi, z namenom da bodo urejene evidence v interesu obeh zaposlenega in delodajalca. Že na podlagi dosedanje ureditve, bi se moralo evidentiranje izvajati na način, da se vsak posamezni delovni dan zabeleži dejansko število ur, ki jih je opravil zaposleni.

Zakon natančneje določa za katere osebe je vodenje evidenc o delovnem času obvezno, kateri podatki morajo biti iz evidence delovnega časa razvidni in tudi pravica zaposlenih, da so s temi podatki seznanjeni.

Zakon spodbuja elektronsko vodenje evidenc delovnega časa, zaradi zahtevnosti in obsega potrebnih podatkov, še posebej pri večjem številu zaposlenih. Kljub temu elektronsko vodenje ni obvezno. Delodajalci imajo možnost ročnega vodenja na papirju, v Excelu, Wordu, ali z nakupom specializiranih programov.

Za kršitelje pa je elektronsko vodenje obvezno za dve leti.

Tako je treba evidenco o delovnem času je potrebno voditi za **vse osebe, ki so pri delodajalcu v delovnem razmerju, se pri delodajalcu usposablajo** in tiste, ki pri delodajalcu opravljajo delo bodisi preko avtorske ali podjemne pogodbe ipd., seveda pod pogojem, da to delo opravljajo osebno, so vključeni v delovni proces organizacije ali pri svojem delu večinoma uporabljajo sredstva v lasti podjetja.

Beleženje delovnega časa je po novem obvezno **tudi za vse študente in honorarne sodelavce**, ki delo opravljajo.

Zakon določa tudi izjeme, in sicer so evidentiranja delovnega časa »**oprosčeni**« **funkcionarji in poslovodne osebe**.

Novela **delodajalcem nalaga kar nekaj dodatnih obveznosti**, vezanih na vodenje evidenc o izrabi delovnega časa, poostrejejo pa se tudi določbe glede sankcioniranja kršitev v zvezi z delovnim časom.

Na kratko o evidencah

Popolna in zakonsko skladna evidenca delovnega časa mora vsebovati sledeče podatke:

podatke o številu ur,

skupno število opravljenih delovnih ur s polnim delovnim časom in s krajšim delovnim časom od polnega, z oznako vrste opravljenega delovnega časa,

opravljene ure v času nadurnega dela,

neopravljene ure, za katere se prejema nadomestilo plače iz sredstev delodajalca, z oznako vrste nadomestila,

neopravljene ure, za katere se prejema nadomestilo plače v breme drugih organizacij ali delodajalcev in organov, z oznako vrste nadomestila,

neopravljene ure, za katere se ne prejema nadomestilo plače,

število ur pri delih na delovnem mestu, za katera se šteje zavarovalna doba s povečanjem oziroma na katerih je obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje, z oznako vrste statusa,

čas prihoda na delo in odhoda delavca z dela,

izraba in obseg izrabe odmora med delovnim časom,

opravljene ure v drugih posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa (zlasti opravljene ure nočnega, nedeljskega, izmenskega, prazničnega dela, dela v deljenem delovnem času in druge oblike razporeditve delovnega časa, določene z zakonom ali kolektivno pogodbo),

opravljene ure v neenakomerno razporejenem delovnem času ali v začasno prerazporejenem delovnem času in tekoči seštevek ur v tednu, mesecu oziroma letu, iz katerega je razvidno referenčno obdobje, ki se upošteva za neenakomerno razporeditev in za začasno prerazporeditev polnega delovnega časa.

Delodajalec mora evidence o izrabi delovnega časa hraniti na svojem sedežu ali na kraju opravljanja dela delavca. Evidence se hranijo kot listina trajne vrednosti, kar pomeni, da njihovo uničenje ni dovoljeno, niti v primeru prenehanja dejavnosti delodajalca. V tem primeru je treba evidence predati Arhivu RS.

Še nekaj koristnih informacij

Čas poti in dejansko opravljanje **dela na službeni poti se všteva v delovni čas**. V skladu s sodno prakso se za službeno pot šteje vsaka pot, ki ne predstavlja rednega dela na sedežu delodajalca oziroma v kraju, dogovorjenem v pogodbi o zaposlitvi. Delavci imajo pravico, da od delodajalca **enkrat tedensko zahtevajo pisno seznanitev s podatki iz evidence o delovnem času**. Če je pri delodajalcu

uveden elektronski sistem evidentiranja, je obveznost seznanitve izpolnjena, če se delavcu zagotovi neposredni elektronski dostop do podatkov.

Zakon uvaja tudi **ново zahtevo za delodajalce**, in sicer so sedaj dolžni zaposlene **mesečno pisno obveščati** o podatkih iz evidence o izrabi delovnega časa, in sicer najkasneje do konca plačilnega dne za pretekli mesec. Pisno obvestilo

(pisni izpis mesečne evidence) se lahko delavcem pošlje tudi po elektronski pošti na službeni elektronski naslov delavca.

Kaj pa v primeru vodenja evidenc delovnega časa v exel tabeli? Zakon ustrezno vodenje evidenc delovnega časa v Excelu ne prepoveduje. Tovrstno vodenje ni elektronsko, saj ne omogoča revizijske sledi. Delodajalec, ki delavcu ne omogoča dostopa do elektronskih

evidenc delovnega časa, mora poročilo o izrabi delovnega časa vsak mesec priložiti plačilnemu listu.

Tudi pri delu od doma je treba voditi evidenco o izrabi delovnega časa tako kot na sedežu delodajalca. Z vsemi enakimi rubrikami, na enak način, nobenih izjem.

Bo Zakon o dolgotrajni oskrbi dosegel namen?

V začetku avgusta je stopil v veljavo novi Zakon o dolgotrajni oskrbi. Zakon, ki ga nedvomno potrebujemo, saj ureja pravice in storitve, namenjene širši skupini ljudi, ki potrebujejo osnovno vsakodnevno pomoč in podporo za vključenost v skupnost, pri čemer ni omejen le na starejše, ampak vključuje vse upravičence. Kljub temu je še vedno veliko nejasnosti, katere bodo upamo s sprejetjem podzakonskih aktov odpravljene. Ključno za občine je, da vedo kaj so njihove naloge in kako je s financiranjem. Eden izmed velikih izzivov pa je nedvomno tudi pomanjkanje ustreznega kadra.

Zakon naslavlja tri največje izzive, in sicer:

- staranje družbe - bo leta 2055 naj bi bilo v Sloveniji skoraj 32 odstotkov prebivalcev starih nad 65 let.
- pomanjkanje kadrov v sistemu dolgotrajne oskrbe - države OECD imajo 4,9 kadra v dolgotrajni oskrbi na sto prejemnikov, starih nad 65 let, v Sloveniji pa le 2,7.
- izdatki za dolgotrajno oskrbo – v Sloveniji se namenja en odstotek BDP, leta 2022 v EU v povprečju 1,3

odstotka BDP, posamezne države celo do tri odstotke.

Uveljavljanje novih storitev dolgotrajne oskrbe bo potekalo postopoma – prve že z začetkom leta 2024, ostale se uvajajo z letom 2025. ZOS v okviru posvetovalnega telesa sodeluje pri pripravi podzakonskih aktov.

Z zakonom se:

- vzpostavlja vstopna točka, ki bo omogočila enostaven dostop do informacij in storitev za vse, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo;
- krepi storitev pomoči na domu, da se upravičenci čim dlje zadržijo v domačem okolju;
- vključuje elektronske zapestnice za sledenje stanja oskrbovancev in hitro ukrepanje v primeru nesreče;
- uvaja institut oskrbovanca družinskega člana, ki prejme ustrezen prejemek in dopust za oskrbo družinskega člana.

Ena ključnih sistemskih novosti, ki jo uvaja Zakon je zagotovljen sistem javnega financiranja. Poleg letnega proračunskega deleža bodo delež prispevali tudi delavci, delodajalci in upokojenci.

Uveljavljanje novih storitev dolgotrajne oskrbe bo potekalo postopoma. Prva sprememba bo začela veljati že z začetkom leta 2024 in se bo nanašala na status oskrbovancev družinskih članov. Ostale storitve bodo uvedene v letu 2025, in sicer 1. januarja vstopne točke, 1. julija dolgotrajna oskrba na domu, e-oskrba in prispevek za dolgotrajno oskrbo, 1.

decembra krepitev področja dolgotrajne oskrbe v instituciji in denarni prejemek.

Vloge za uveljavljanje pravic iz dolgotrajne oskrbe bodo centri za socialno delo začeli prejemati en mesec pred začetkom izvajanja vsake od pravic, kar pomeni, da se vloga za oskrbovalca družinskega člana lahko pri pristojnem centru za socialno delo oddaja od 1. 12. 2023 naprej, za vse ostale pravice pa postopoma po 1. 6. 2025.

Uporabnik bo lahko uveljavlja pravico do ene izmed štirih skupin storitev dolgotrajne oskrbe, in sicer:

- oskrbo v instituciji,
- oskrbo na domu,
- oskrbovalec družinskega člana,
- denarni prejemek.

Uporabnik bo plačal le za nastanitev, medtem ko bo celoten obseg socialno-varstvenih storitev pokrila solidarnostna blagajna. Z istim datumom kot pravica do oskrbe v instituciji bo na voljo tudi pravica do denarnega prejemka, ki bo nadomestila zdajšnja pravico do dodatka za pomoč in postrežbo.

Cilji in rešitve zakona

Čeprav je bilo o zakonu napisanega veliko naj na kratko povzamemo njegove cilje in rešitve.

Cilj zakona je ustrezna nadgradnja in poenotenje ureditve dolgotrajne oskrbe na način, ki v praksi omogoči njeno izvajanje in uporabniku na enem mestu ponuja širok nabor po njegovi meri prilagojenih storitev oskrbe. Zakon pri

tem sledi načelom univerzalnosti dostopa dolgotrajne oskrbe, solidarnosti, enakosti in zagotavljanju pravic iz dolgotrajne oskrbe brez diskriminacije. Pri organizaciji in izvajanju dolgotrajne oskrbe se v ospredje postavlja javni interes na način, ki zavarovanim osebam omogoča enako razpoložljivost, dostopnost, dosegljivost in kakovost storitev dolgotrajne oskrbe ter pravico do neodvisnega in samostojnega življenja upravičencev do dolgotrajne oskrbe.

Vstopna točka bodo centri za socialno delo, ki ne bodo ocenjevali le upravičenosti do dolgotrajne oskrbe, temveč tudi svetovali, informirali in ustrezno usmerjali uporabnike glede na njihove potrebe in pravice. Zakon določa kategorije, v katere se bodo delile upravičene osebe in glede na katere jim bo pripadal določen obseg storitev. Pravice do dolgotrajne oskrbe obsegajo osnovnih pravic do oskrbe na

domu, oskrbe v instituciji, oskrbovalca družinskega člana ali denarnega prejemka obsegajo tudi dodatni storitvi e-oskrbe in storitve za ohranjanje in krepitev samostojnosti.

Kot izvajalca dolgotrajne oskrbe v instituciji predlagani zakon določa izključno domove za starejše. S tem lajša nadaljevanje izvajanja preostalih socialnovarstvenih storitev, ki jih že predvideva veljavna ureditev, in sicer na način, ki ocenjuje in odraža potrebe uporabnika.

Precej izzivov čaka na kadrovskega področju. Zakon sicer določa minimalne kadrovske pogoje za izvajanje osnovnih dnevnih opravil in oskrba ni vezana zgolj na smer oziroma program socialnega oskrbovalca, ampak omogoča širši nabor profilov oziroma poklicev za ključna delovna mesta. Zakon tudi znižuje stopnjo znanja slovenskega jezika za zaposlene pri izvajalcu dolgotrajne oskrbe, ki opravljajo svoje delo v neposrednem stiku z uporabnikom, z ravni B1 na raven A2 po lestvici

Skupnega evropskega jezikovnega okvira. Dodano uvaja administrativno-tehnični kader, ki bo razbremenil izvajalce dolgotrajne oskrbe. Med izvajalci se izpostavlja velik problem pomanjkanja kadra, ki se ga ne bo dalo rešiti čez noč. Gre za izjemno občutljivo področje, zato je pomembno, da se vzgaja kader že v srednjih šolah, zato je treba povečati število vpisnih mest. To je ena rešitev na dolgi rok, druga pa je povezana tudi z ustrezno plačno politiko in če ne bo privlačna, bo izredno težko zagotavljati kakovosten in ustrezen kader.

Zakon uvaja nekatere spremembe ureditve oskrbovalcev družinskega člana. Nadomestilo izgubljenega dohodka, do katerega so upravičeni, določa v višini 1,5-kratnika minimalne plače v Republiki Sloveniji in natančno določa, kdaj oskrbovalcu družinskega člana pripada pravica do delnega plačila za izgubljen dohodek na način, da ta začne veljati z datumom sklenitve izvedbenega načrta. V primeru, da bo oskrbovalec skrbel za dva uporabnika hkrati, pa bo to delno plačilo v vrednosti 1,8-kratnika minimalne plače. Na voljo pa bo imel tudi 21 dni dopusta, kar pozdravljamo. V času odsotnosti oskrbovalca bo oskrbovanec v socialnovarstveni ustanovi, ki mu bo nudila enak obseg storitev.

Podlaga za izvajanje dolgotrajne oskrbe bo osebni načrt, ki je temeljno izhodišče izvajanja oskrbe. Vsak upravičenec do dolgotrajne oskrbe bo v posvetovanju z ekipo na vstopni točki pripravil pregled zmožnosti in potreb ter se na podlagi tega sam odločil, katere storitve dolgotrajne oskrbe, ki so mu na voljo, bo prejel.

Zakon določa tudi možnost alternativnega izvajanja pravic. Kaj to pomeni? V primeru zasedenosti zmogljivosti izvajalca, pri katerem upravičenec želi uveljavljati pravice iz dolgotrajne oskrbe, lahko upravičenec sam odloči, ali bi raje koristil obliko dolgotrajne oskrbe na domu, v instituciji ali začasni denarni prejemek. Hkrati se uvaja možnost, da uporabniki v času odsotnosti oskrbovalca družinskega člana koristijo nadomestno oskrbo v instituciji ali prejmejo začasni denarni prejemek.

Seveda obstaja bojazen neupravičenega koriščenja pravic, zato predlagani zakon jasno določa primerljive storitve in prejemke, ki se izključujejo s pravicami iz dolgotrajne oskrbe, postopek ukinitve primerljivih storitev in prejemkov ter podatkovni tok med odločevalci o primerljivih

storitvah in prejemkih. Vzpostavlja pa se tudi sistem dolžnosti preverjanja splošnih pogojev za pridobitev pravic iz dolgotrajne oskrbe ves čas njihovega izvajanja.

S 1. 7. 2025 se bo začela izvajati dolgotrajna oskrba na domu, v okviru katere bo uporabnik lahko dobil vso pomoč in oskrbo, ki bi jo sicer lahko dobil le v domu za starejše in ki sega od pomoči pri oblačenju in hranjenju do pomoči pri jemanju zdravil.

Prav tako s 1. 7. 2025 se bo začela izvajati e-oskrba. Uporabnik bo nosil elektronsko zapestnico, ki bo nenehno spremljala njegovo stanje. Storitve je že na voljo na trgu, z zakonom pa bo ta brezplačna in splošno dostopna.

Kako pa je z obveznim prispevkom?

1. 7. 2025 je datum, ki vsem prinaša plačilo obveznega prispevka za dolgotrajno oskrbo v višini enega odstotka – tako delodajalcem, delojemalcem in upokojujencem. Na Ministrstvu za solidarno prihodnost ocenjujejo, da bodo s prispevkom dobili 620 milijonov evrov letno. Na ZOS smo nasprotovali dodatnim bremenitvam prebivalstva in pozivamo, da se vire za DO zagotovi iz drugih sredstev. Namreč, prebivalstvo bo z naslednjim letom že obremenjeno z dodatno dajatvijo, in sicer se v obvezno zdravstveno zavarovanje dodaja tudi sedanje dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Zavedamo se, da je sprejem Zakona nujno potreben in ga kot družba nedvomno potrebujemo, vendar ne podpiramo dodatnega finančnega obremenjevanja prebivalstva.

Bo pa država za dolgotrajno oskrbo letno namenjala do 190 milijonov evrov, od 1. 7. 2025 dalje pa bodo potrebna sredstva dobili tudi z obveznim prispevkom za dolgotrajno oskrbo v višini enega odstotka, ki ga bodo delodajalci in delojemalci plačali od bruto plač, upokojujenci pa od neto pokojnin.

Zakon dopušča možnost, da bo uporabnik od 1. 1. 2028 prispeval deset odstotkov od vrednosti nedenarne storitve oz. nedenarne pravice oskrbovalca družinskega člana, če sredstev iz drugih virov ne bo dovolj. Bo pa lahko vlada, če bo sredstev iz drugih virov dovolj, vsako leto prestavila ta datum prestavila še za eno leto. Bo pa zakon do takrat sigurno že bil deležen kakšnih popravkov, tako da se lahko zgodi tudi, da tega prispevka ne bo. Pustimo času čas.

Odločbe

ZZZS je že pričel z izdajo odločb o dolgotrajni oskrbi. Z njo se prejemniku odločbe priznana lastnost zavarovane osebe v obveznem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo na dan 3. 8. 2023.

Aktivnosti ZOS v okviru posvetovalnega telesa in priprave pripomb k predlogom zakona in pravilnikov

ZOS je bil ob pripravi zakona razočaran nad delovanjem MSP, saj nismo bili niti povabljeni k sodelovanju. Pozvali smo k nujnosti vzpostavitve dialoga z vsemi tremi združenji občin, saj sta bila dva izvzeta iz pogovorov. Sledilo je povabilo k sodelovanju in na prvem sestanku, ki je potekal 18. 5. 2023, je predstavnica ZOS ponovno opozorila na pomanjkanje sodelovanja med ministrstvom in občinami, kar je argumentirala z dejstvom, da tako ZOS kot ZMOS nista bila pozvana k imenovanju članov v posvetovalno delovno telo za pripravo predloga Zakona, kar pomeni, da nismo bili niti seznanjeni z njegovo vsebino. Pozvala je k nujni predstavitvi predloga Zakona občinam oz. združenjem občin. Državni sekretar je povedal, da je sodelovanje z občinami za njih izjemnega pomena in da bodo pomanjkljivosti na tem področju odpravili.

Rezultat poziva ZOS je bil, da je ministrstvo konec maja sklicalo nov sestanek, na katerem so bile s strani občin na kratko predstavljene ključne pripombe na predlog Zakona, kateri je bil obravnavan tudi na Odboru ZOS za socialo, vzgojo, izobraževanje, kulturo, šport in ostale družbene dejavnosti. Sprejeta so bila sledeča izhodišča:

- natančne naloge občin, natančne finančne obveznosti
- terminska določitev obveznosti (kdaj nastopijo...)
- dva sistema nista dolgoročno dobra – upanje, da se bo združilo, v prehodnem obdobju je to razumljivo...
- uporabniki socialno varstvenih storitve morajo imeti enake pravice kot uporabniki storitev DO.

Dosegli smo tudi, da smo vključeni v posvetovalno telo za pripravo Zakona in kasneje tudi predlogov podzakonskih predpisov.

ZOS vseskozi poudarja, da je za občine ključno, da je natančno določeno kakšne so njihove obveznosti tako v vsebinskem kot finančnem smislu in kaj je tista temeljna razlika med pomočjo na domu po Zakonu o socialnem varstvu ter DO na domu, saj se Zakon o socialnem varstvu ne spreminja in so občine še vedno zavezane k plačilu domske oskrbe in pomoči na domu (zakon predvideva, da se domovi preoblikujejo v DO za najmanj 80 % posteljnih zmogljivosti, se pravi do 20 % ostaja klasična domska oskrba).

Ključno je tudi kdaj in na kakšen način je predvidena prevedba uporabnikov pomoči na domu v DO na domu.

V mesecu oktobru in novembru sta potekali dve seji posvetovalnega telesa, na katerih so bili obravnavani sledeči predlogi pravilnikov:

- Pravilnik o ocenjevalni lestvici za oceno upravičenosti do dolgotrajne oskrbe;
- Pravilnik o vlogi za vpis v Register izvajalcev;
- Pravilnik o strokovnem svetu;
- Pravilnik o vlogi za uveljavljanje pravic do dolgotrajne oskrbe;
- Pravilnik o vsebini preizkusa spoznavnih sposobnosti;
- Pravilnik o spremljanju, poročanja in objavi podatkov izvajalcev dolgotrajne oskrbe.

ZOS je že v fazi javne obravnave predlogov pravilnikov podala pripombe na predlog Pravilnika o ocenjevalni lestvici za oceno upravičenosti do dolgotrajne oskrbe, kjer smo pozvali k dodatnemu ovrednotenju lestvice s točkami za uporabnike, ki ne živijo v urbanih okoljih. Pripomba ni bila upoštevana, in sicer s pojasnilom, da so testiranja ocenjevalne lestvice za oceno upravičenosti do dolgotrajne oskrbe potekala tako v urbanih kot ruralnih okoljih. Ocenjevalci bodo na terenu dali poudarek temu kaj posameznik zmore opraviti sam in ne njegovi zdravstveni diagnozi. Pripravlja pa se priročnik za ocenjevalce z metodološkimi pravili za uporabo na terenu. Ta naj bi bil ocenjevalcem na terenu

v veliko pomoč. Informacija o tem kdaj bo izdan, ni bila podana.

ZOS je podal pripombe tudi k predlogu Pravilnika o strokovnem svetu, in sicer smo pozvali k določitvi načina in postopka imenovanja članov sveta. Konkretnih odgovorov s strani pristojnih nismo dobili in ponovno pozvali k določitvi postopka in načina imenovanja. Namreč, že Zakon o dolgotrajni oskrbi v 9. členu določa, da je član strokovnega sveta tudi predstavnik lokalnih skupnosti. Bodo pa člane sveta imenovali štirje ministri, in sicer minister za dolgotrajno prihodnost, minister za zdravje, minister za delo, družine in socialne zadeve ter minister za finance. Na predlog, da bodo člani imenovani v roku treh mesecev od sprejema pravilnika in da bo v roku treh mesecev od oblikovanja sveta sklicna konstitutivna seja, smo podali poziv, da se ti roki občutno skrajšajo. Po ocenah članov posvetovalnega telesa je izjemno pomembno, da začne svet delovati čimprej in ključno bo njegovo delovanje v prvem mandatu.

Prav tako pa smo podali pripombe na predlog Pravilnika o spremljanju, poročanju in objavi podatkov izvajalcev dolgotrajne oskrbe, in sicer smo opozorili, da bodo vsa poročanja predstavljala veliko birokratsko oviro in pozvali k poenotenju obrazcev. Prav tako smo prosili za pojasnilo ali se predvideva vnos podatkov v enotni informacijski sistem. Pristojni so podali odgovor, da bodo stvari poenotene v informacijskem sistemu, ki bo vzpostavljen v roku petih let.

V začetku decembra pa so bili v javno obravnavo dani dodatni predlogi pravilnikov:

- Pravilnik o minimalnih prostorskih in tehničnih pogojih za opravljanje dolgotrajne oskrbe,
- Pravilnik o načinu in pogojih dostopa do podatkov iz centralne zbirke podatkov,
- Pravilnik o načinu spremljanja meril pri določitvi javne mreže izvajalcev dolgotrajne oskrbe na ravni statistične regije,
- Pravilnik o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi.

Predstavniki ZOS bodo še naprej aktivno sodelovali v posvetovalnem telesu za dolgotrajno oskrbo in podajali konstruktivne pripombe in predloge. Kot že navedeno je področje izjemno občutljivo in zadeva nas vse, zato je prav, da se uredi na način, da bodo zagotovljeni ustrezni standardi tako za oskrbovance kot za oskrbovalce. Seveda pa brez ustreznih finančnih sredstev ne bo šlo.

Z novostmi Zakona o delovnih razmerjih v izboljšanje delovnih pogojev

S 16. 11. 2023 je v veljavo stopila novela Zakona o delovnih razmerjih, katero so poslanke in poslanci so oktobra sprejeli novo Zakona o delovnih razmerjih. Prinaša kar nekaj novosti, njen namen pa je izboljšati delovne pogoje s spodbujanjem preglednejše in predvidljivejše zaposlitve ob zagotavljanju prilagodljivosti na trgu dela, izboljšanje dostopa delavcev do informacij o njihovih delovnih pogojih in izboljšanje samih delovnih pogojev. Skratka zaščita zaposlenega.

Naj podamo ključne novosti zakona. Novela ZDR-1 uvaja **dodatnih pet dni neplačanega dopusta v primeru oskrbe oziroma nege družinskega člana ali osebe, s katero delavec živi v skupnem gospodinjstvu**, ki potrebuje obsežnejšo nego in podporo iz zdravstvenih razlogov. Določena je obveznost delavca, da mora v primeru te odsotnosti, delodajalca pred nastopom odsotnosti o tem obvestiti, pa tudi o razlogu nastale odsotnosti. Upravičenost do odsotnosti delavec izkaže s predloženo izjavo delodajalcu, ob izjavi pa predloži dokazila, ki jih delavec lahko predloži glede na okoliščine odsotnosti (npr. zdravniško potrdilo, potrdilo centra za socialno delo itd.).

Zakon za **žrtve nasilja v družini uvaja do pet delovnih dni plačane odsotnosti** za obdobje, ko morajo žrtve urejati zadeve na centrih za socialno delo (CSD) in sodiščih, organizirati stike pod nadzorom ter se v nekaterih primerih tudi seliti ali začasno bivati v varnih hišah. Če bo žrtev nasilja v družini želela uveljavljati pravico do odsotnosti z dela, bo morala delodajalcu predložiti potrdilo o izdelani oceni o ogroženosti zaradi nasilja v družini, dokazilo o podani prijavi na policijo ter dokazila o urejanju zadev v zvezi z nasiljem v družini. Uvaja se tudi **krajši delovni čas žrtev nasilja v družini**. Delavec, ki je žrtev nasilja v družini, bo lahko v času trajanja delovnega razmerja

zaradi potreb usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, predlagal **sklenitev pogodbe o zaposlitvi za krajši delovni čas**. Sklenitev pogodbe se navezuje na obdobje urejanja zaščite, pravnih in drugih postopkov ter odpravljanje posledic nasilja v družini. Določa se tudi, da je odreditev opravljanja dela preko polnega delovnega časa, neenakomerna razporeditev ali začasna prerazporeditev delovnega časa ali nočnega dela je dopustna le s predhodnim pisnim soglasjem tega delavca.

Uvaja se **pravica do odklopa**, ki daje delavcu pravico, da delodajalec ne posega v njegov prosti čas v času dnevnega ali tedenskega počitka, izrabe letnega dopusta ali

Delavec lahko, zaradi potreb usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja, poda predlog za **opravljanje dela na domu in drugačno razporeditev delovnega časa**, Delodajalec mu mora pisno utemeljiti svojo odločitev najkasneje v 15 dneh. Ta pa se lahko pošlje tudi po elektronski poti na elektronski naslov delavca, ki ga zagotavlja in uporaba nalaga delodajalec.

Ureja se nediskriminatorno subsidiarno odgovornost pogodbenika za neplačilo plače delavcu, in sicer v okviru izvajanja storitve v okviru podizvajalstva, ki je bila do sedaj omejena le na tuje delodajalce, ki opravljajo delo z delavci v okviru čezmejnega izvajanja storitev. Naročnik storitve,

druge upravičene odsotnosti z dela. Pravica do odklopa vključuje obveznost delodajalca, da za ta namen sprejme ustrezne ukrepe, le-ti pa se primarno opredelijo v kolektivni pogodbi na ravni dejavnosti oziroma ožje ravni.

Delavcu, ki **neguje otroka do osmega leta starosti**, se zaradi potreb usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja zagotavlja možnost predlaganja sklenitev pogodbe o zaposlitvi za krajši delovni čas za določen čas. In to ne glede na ureditev v predpisih o starševskem varstvu. Za lažje usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja se dodatno tudi uvaja možnost podaje predloga za delo s krajšim delovnim časom za določen čas delavcev – oskrbovalcev v primeru oskrbe. Določa se rok, v katerem se mora delodajalec na delavčev predlog odzvati oziroma utemeljiti svojo odločitev najkasneje v 15 dneh.

pri katerem podizvajalec izvaja storitev, bo subsidiarno odgovoren za neplačilo plače delavcu s strani delodajalca podizvajalca, in sicer v skladu z določbami ZDR-1. Subsidiarna odgovornost velja za dejavnost gradbeništva.

Zvišuje se nadomestilo plače agencijskim delavcem pri podjetjih. S tem se povečuje socialna varnost delavcem v času nezagotavljanja dela. V času, ko agencija ne zagotavlja dela delavcev pri uporabniku bodo delavci namesto najmanj 70 odstotkov minimalne plače upravičeni do 80 odstotkov plače delavca, kot to velja za nadomestilo plače preostalih delavcev v primeru čakanja na delo.

Novela ZDR-1 v zakon prenaša zahtevo Direktive 2019/1152/EU, da se delavcu omogoči, da delodajalcu predlaga drugo, predvidljivejšo in varnejšo obliko zaposlitve, kadar je ta na voljo. Kadar do sklenitve

spremenjene oziroma nove pogodbe o zaposlitvi ne bo prišlo, bo moral delodajalec delavcu na podan predlog podati obrazložen odgovor v pisni obliki. Prenaša se tudi zahteva direktive, da mora delodajalec delavcu v pisni obliki zagotoviti informacije, ki se nanašajo na sklenjeno delovno razmerje, tudi ustrezne informacije o pripadajočem plačilu, ki morajo zajemati vse sestavine plačila (vključno s plačilom dodatkov, tudi za nadurno delo), ter informacijo o morebitni pravici do usposabljanja, ki ga zagotovi delodajalec.

Zakon določa obveznost delodajalca, da delavcu v primeru podanega opozorila pred odpovedjo na njegovo pisno zahtevo, ki jo lahko poda v treh delovnih dneh od prejema pisnega opozorila, omogoči, da se v razumnem roku, ki ne sme biti krajši od treh delovnih dni in daljši od 30 dni, o njih izjavi (**izjava o očitanih kršitvah**), razen če obstajajo okoliščine, zaradi katerih bi bilo od delodajalca to neupravičeno pričakovati. S tem se na zahtevo delavca izvede zagovor o okoliščinah kršitve in se na predlog delavca vključi tudi predstavnik delavcev (sindikat, če delavec ni član sindikata, pa svet delavcev oziroma delavski zaupnik) ali drugo osebo, ki jo delavec pooblasti za ta namen.

Za zagotavljanje dodatne pravne varnosti delavca v primeru izreka opozorila pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga se na novo določa rok

možne odpovedi, če bi delavec ponovno kršil pogodbeno in drugo obveznost iz delovnega razmerja po tem, ko je bil s strani delodajalca pisno opozorjen na kršitev oziroma neizpolnjevanje obveznosti. Rok, v katerem delavec ne sme ponovno storiti kršitve, se z zakonom spreminja iz enega leta na šest mesecev. Skrajšuje se tudi najdaljši dovoljeni rok, v primeru, da je rok določen v kolektivni pogodbi na ravni dejavnosti, in sicer iz dveh let na 18 mesecev.

Delavskim predstavnikom in sindikalnim zaupnikom bo po novem zagotovljena učinkovita pravna varnost.

Novela Zakona tako uzakonja zadržanje učinkovanja odpovedi do odločitve delovnih sodišč na prvi stopnji oziroma najdlje 6 mesecev za delavske predstavnike in predstavnice ter njihovo višje nadomestilo zaradi prepovedi opravljanja dela (namesto 50 odstotkov bodo upravičeni do 80 odstotkov plače) in pravno varstvo zoper pisno opozorilo pred odpovedjo. Novela ZDR-1 določa tudi možnost vzpostavitve posebnega sklada, katerega namen je povračilo izplačanih nadomestil delavcu za čas prepovedi opravljanja dela v času, ko se zadrži učinkovanje prenehanja pogodbe o zaposlitvi iz prejšnjega odstavka, kadar sodišče prve stopnje ugotovi, da je bilo prenehanje pogodbe o zaposlitvi zakonito. Podrobnosti glede sklada se določijo s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti.

Z zakonom se tudi **povečuje pravno varnost delavcev na področju izredne odpovedi delavca iz razlogov na strani delodajalca in v primeru soglasja k pobotu plačila za delo**. Po novem bo delavec lahko izredno odpovedal pogodbo o zaposlitvi tudi, če mu delodajalec ne bo izplačeval nadomestila plače, kar do sedaj ni bilo možno. Pri pobotu plačila za delo pa bo delodajalec moral pridobiti delavčevo soglasje, če bo hotel s svojo obveznostjo pobotati obveznost plačila tudi drugih prejemkov iz delovnega razmerja (na primer povračilo stroškov) in to ne bo omejeno le na plačo, kot je bilo urejeno do sedaj.

Z zakonom **podaljšuje obdobje za prenos letnega dopusta**. V primerih iz četrtega odstavka 162. člena zakona se obdobje za prenos letnega dopusta podaljšuje do 31. marca leta, ki sledi letu, v katerega je možen prenos letnega dopusta v skladu s tretjim odstavkom tega člena.

Zakon se dotika tudi **področja dela otrok**. Tako se, skladno z ugotovitvijo Evropskega odbora za socialne pravice redefinira časovno trajanje dela otrok, mlajših od 15 let, ki opravljajo lažja dela v času šolskih počitnic, in sicer tako, da to delo ne presega šest ur dnevno (prej sedem) in 30 ur tedensko (prej 35) ter se dodatno zahteva neprekinjen počitek v trajanju najmanj dveh tednov v času šolskih letnih počitnic.

Skratka novosti je kar nekaj in nadejamo se, da bodo dosegle svoj namen.

Z interventnim zakonom na področju zdravstva v črtanje sredstev za investicije

V novembru smo na ZOS prejeli predlog Zakona o nujnih ukrepih na področju zdravstvenega varstva, za podajo pripomb pa smo imeli zgolj tri dni časa. Že samo to je lahko pokazatelj, da predlagana določila ne obetajo nič dobrega. In ja, res je. Takoj nam je padlo v oči zmanjševanje sredstev za investicije v zdravstvo. Toliko let smo se borili za to, potem pa z enim predlogom

globok rez. Prav tako pa za poklice v zdravstveni dejavnosti ukinja dodatek za posebne pogoje na območjih občin z nižjo razvitostjo.

Zakon je po izjemno hitri poti prišel od ministrstva do državnega zbora. 14. 11. 2023 smo ga na ZOS prejeli v pregled in mnenje, 24. 11. 2023 je šel čez vladino sito in 11. 12. 2023 je na Odboru DZ RS za zdravstvo že doživel prve spremembe. Prva je sigurno njegovo preimenovanje

– sedaj nosi naslov Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin.

Kot rečeno zakon je naletel na precej kritik v javnosti in ministrica za zdravje Valentina Prevolnik Rupel je napovedala dopolnitve. Se je pa Vladi RS mudilo s sprejetjem zakona tudi zato, ker v njem opredeljuje tudi tehnične rešitve za način pobiranja obveznega zdravstvenega prispevka, ki nadomešča dopolnilno zavarovanje. Prispevek naj bi pobiral Zavod za zdravstveno zavarovanje, a upravni odbor

ZZZS-ja predlaga, naj nalogo prevzame Finančna uprava RS.

V nadaljevanju podajamo pregled določil zakona in tudi odziv ZOS nanje.

Kaj prinaša?

Razlog za pripravo interventnega zakona tiči v poslabšanih razmerah v zdravstvu in delnem slabem delovanju nekaterih podsistemov.

Zakon uvaja določene trajne in začasne nujne ukrepe na področju zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, zdravstvene dejavnosti, absentizma in poklicev v zdravstveni dejavnosti, s čimer odpravlja nekatere organizacijske slabosti zdravstvenega sistema in nerazumno dolgih čakalnih dob.

Zakon bo v letih 2023 in 2024 omogočil objavo izrednega razpisa specializacij. Razširja seznam upravičencev do dodatka za izbiro specializacije iz družinske medicine. Po zakonu bodo tudi zdravniki, ki jim bo specializacija iz družinske medicine prvič odobrena v letu 2024, za čas trajanja specializacije upravičeni do mesečnega dodatka v višini tisoč evrov bruto.

Odbor DZ za zdravstvo je sprejel dopolnilo, tudi v členu, ki določa dodatke za povečan obseg dela za posebne obremenitve zaposlenih v ambulantah družinske medicine ter otroških in šolskih dispanzerjev v javnih zdravstvenih zavodih. Tako naj bi zaposleni v teh ambulantah lahko prejeli višje mesečne dodatke, kot je predvidel prvoten predlog zakona – zdravniki specialisti do 1500 evrov bruto (in ne 1000 evrov), diplomirane medicinske sestre do 750 evrov (in ne 500 evrov), srednje medicinske sestre do 600 evrov (in ne 400 evrov), zdravstveno-administrativni delavci pa do 400 evrov (in ne 300 evrov). Do dodatka bodo po spremembi upravičene tudi referenčne medicinske sestre, ki bodo do prenosa kompetenc v ambulantah opravljale enake naloge kot doslej.

Zakon tudi določa, da se morajo v zagotavljanje neprekinjenega zdravstvenega varstva (NZV) vključevati vsi zdravniki v javni zdravstveni mreži na vseh ravneh zdravstvene dejavnosti, vključno s koncesionarji. Za izvajalce neprekinjene nujne zdravniške pomoči se s predlogom zakona zagotovi lažjo organizacijo dela, za zdravnike, ki se vključujejo v NZV, pa enakomernejše obremenitve.

Ministrstvu za zdravje bo zakon omogočil neposreden dostop do agregiranih in anonimiziranih podatkov iz podatkovnega skladišča Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). Ministrstvo ob tem ne bo imelo dostopa do osebnih podatkov, da iz prejetih podatkov ne bo mogoče določiti posameznika oziroma dostopati do njegove zdravstvene dokumentacije ali podatkov, ki izhajajo iz nje.

Zakon omejuje pravni promet s koncesijo, in sicer onemogoča statusno preoblikovanje koncesionarja iz samostojnega podjetnika v gospodarsko družbo. Če koncesionar zdravstvene dejavnosti na podlagi podeljene koncesije ne želi več opravljati, zakona zahteva preverbo obstoja potrebe po nadaljnjem izvajanju koncesionirane dejavnosti in postopek za podelitev (nove) koncesije.

Po prvotnem predlogu je bilo predvideno podaljšanje koncesijskih pogodb za dobo petih let, vendar je bilo to umaknjeno iz zakona in velja prejšnja določba, ki podaljšuje koncesije do konca leta 2024. Da je podaljšanje iz dveh na pet let predlog obdobje smo v prvih pripombah ocenili tudi na ZOS in podali mnenje, da ni potrebe po podaljševanju obdobja podelitve koncesij.

Na področju absentizma zakon predlaga več ukrepov:

- skrajša se obdobje prejemanja nadomestila za čas odsotnosti v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja, in sicer tako, da se podaljša obdobje bolniškega nadomestila v breme delodajalca za obdobje 30 dni,
- višina nadomestila se ohranja na isti ravni celoten čas odsotnosti,
- uvaja zgornjo mejo višine nadomestila na 2,5-kratnik povprečne plače.

Zakon podrobneje določa način pobiranja obveznega zdravstvenega prispevka, ki bo od 1. 1. 2024 nadomestil dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Odbor DZ za zdravstvo je sprejel dopolnilo, da bo šolajočim se otrokom do 18. leta starosti nov prispevek plačevala država.

Prav tako se do 31. decembra 2025 se podaljšuje ukrep znižane ravni znanja slovenskega jezika na stopnjo B2 za posamezne poklice v zdravstveni dejavnosti, in sicer za diplomirane medicinske sestre, diplomirane babice in magistre farmacije.

Predvideni so tudi ukrepi na področju lažjega zaposlovanja tujcev zdravnikov, in

sicer črtanje letne kvote za število ponudb za delo, skrajšanje prilagoditvenega obdobja, možnost opravljanja le posameznih vsebin strokovnega izpita (in priznanje preostalih vsebin), prenos stroškov postopka od kandidata na izvajalca zdravstvene dejavnosti, ki je dal ponudbo za delo.

Zakon natančneje ureja pravice do preventivnih pregledov za športnike, saj dodatno določa pravico do preventivnih pregledov tudi za registrirane športnike, in sicer do dopolnjenega 26. leta starosti.

Hiter odziv ZOS

Na ZOS smo se takoj odzvali in v roku podali prve pripombe. Drastično zmanjševanje sredstev za zdravstvo je nesprijetljivo. že prvotni predlog je sredstva nižal, in sicer je določal, da se » V letu 2021 se zagotovi 127,27 milijona evrov iz prejšnjega odstavka, v letu 2022 197,62 milijona evrov, v letu 2023 219,66 milijona evrov, v letu 2024 233,22 milijona evrov, v letu 2025 227,74 milijona evrov, v letu 2026 252,64 milijona evrov, v letu 2027 220,44 milijona evrov, v letu 2028 172,12 milijona evrov, v letu 2029 169,91 milijona evrov, v letu 2030 136,84 milijona evrov in v letu 2031 135,51 milijona evrov, ..« Po tem predlogu naj bi to pomenilo, da se sredstva za leto 2024 zmanjšajo iz 233,22 milijona evrov na slabih 87,5 milijona evrov, v letu 2025 pa iz 227,74 milijona evrov na 89,3 milijona evrov.

Zadnji predlog nas je pa še bolj presenetil, saj določa da se za investicije zagotavlja sredstva v višini najmanj 63 milijonov evrov, natančneje pa z zakonom, ki ureja izvrševanje proračuna za posamezno leto. Popolnoma nesprijetljivo.

Seveda pa iz zakona niti ni razvidno kaj to pomeni za investicije na primarni ravni. Ponovno smo opozorili, da občine izvajajo investicije ali so v fazi pričetka izvajanja del, kar pomeni, da računajo na ta sredstva, zato je vsakršno zmanjševanje sredstev resnično in popolnoma nesprijetljivo.

Resnično gre za drastično rezanje prepotrebni sredstev na nivoju celotne države in morebitno pojasnilo, da ne gre za zmanjševanje temveč za prerazporejanje sredstev, nikakor ne vzdrži. Razumemo, da se zaradi obnov po poplavah in zemeljskih plazovih mrzlično išče dodatne vire, vendar to absolutno ni pravi pristop, zato smo pozvali k iskanju drugih virov.

Gremo s predlaganimi spremembami Zakona o sodiščih v smeri še večje centralizacije?

Oktobra je bil dan v javno obravnavo predloga Zakona o sodiščih, ki predvideva združitev okrajnih in okrožnih sodišč, ki naj bi pripomogla k enakomernjši obravnavi zadev po državi. Na ZOS in tudi na občinah smo takoj videli smer dodatne centralizacije države in odmik storitev od občank in občanov. Na to je jasno opozorilo tudi predsedstvo ZOS in namero označilo za nesprejemljivo in temu nasprotujejo.

Med glavnimi cilji predloga zakona na pravosodnem ministrstvu izpostavljajo povečanje učinkovitosti in kakovosti sodnega sistema, povečanje dostopnosti sodnega sistema in povečanje zaupanja v sodstvo.

Ena od glavnih sprememb predloga zakona ukinitvev instituta okrajnih sodišč. To pomeni, da *ne bomo imeli več delitve na okrožna in okrajna prvostopenjska sodišča, ampak bomo poznali samo še okrožna sodišča, torej enovito prvo stopnjo*. Okrajna sodišča naj bi tako postala zunanje enote obstoječih okrožnih sodišč. Združitev bi po mnenju ministrstva predsednikom obstoječih okrajnih sodišč olajšala prerazporejanje kadrov, predvsem sodnikov. Po oceni ministrstva je treba v Sloveniji zagotoviti pogoje za učinkovito delovanje sodnega okrožja, zato se z novim zakonom vzpostavlja okrožje kot osnovna organizacijska raven sodišč.

Zakon o sodiščih se na tem mestu tesno povezuje z zakonom o sodniški službi, ki torej ne predvideva več okrajnih in okrožnih sodnikov, temveč sodnike prve stopnje. Ti bi lahko po novem sodili vse zadeve, ne

le tistih, ki so zdaj ločene na pristojnosti okrajnih in okrožnih sodišč.

Veljavni zakon o sodiščih sicer omogoča razporejanje okrajnih sodnikov na okrožna sodišča za omejeno časovno obdobje, vendar pa to ni dolgoročna rešitev za reševanje pripada na nivoju okrožnega sodišča. Podatki namreč kažejo, da so okrožna sodišča bolj obremenjena kot okrajna sodišča, posledično pa stranka na okrožnem sodišču pride kasneje do pravice kot stranka na okrajnem sodišču.

Na ministrstvu so prepričani, da bo sprememba pripomogla k enakomernjšemu reševanju zadev znotraj države, predvsem v primerljivih časovnih rokih.

Med ključnimi rešitvami novega zakona o sodiščih izpostavljajo tudi spremembo območij višjih sodišč, ureditev instituta razširjenih senatov in zagotavljanje varnosti na sodiščih.

Ena od sprememb se nanaša tudi na imenovanje predsednika sodišča, ki se prenaša na Sodni svet. Po predlagani spremembi bo Sodni svet imenoval tudi predsednika vrhovnega sodišča.

Srečanje s pravosodno ministrico

Prav na temo Zakona o sodiščih je konec novembra potekal sestanek z ministrico za pravosodje dr. Dominiko Švarc Pipan.

Predstavnica ZOS je podala pripombe ZOS na predlagan zakon in opozorila na bojazen pred še dodatno centralizacijo države. Vzporednice smo vlekli s primeri zapiranja krajevnih in davčnih uradov, geodetskih pisarn, bank in pošt. Ocenili smo, da se tudi z odpravo okrajnih sodišč nadaljuje centralizacija države. Predstavnica ZOS je v razpravi poudarila, da je ključno, da se storitev ne oddaljuje od ljudi. Treba je stremeti k temu, da so posamezniku na voljo enake javne storitve, ne glede na kraj bivanja. Ministrica Švarc Pipan je zagotovila, da spremembe ne gredo v smeri centralizacije in da se storitev ne oddaljuje od ljudi. Po ministričinih besedah naj bi bilo prav nasprotno – te naj bi bile dostopne še naprej vsem. Predsedniki okrožnih sodišč bodo, z namenom čimprejšnje obravnave zadev,

imeli na voljo vse sodnike posameznega okrožja, ki jim bodo na podlagi načrta dela razporejali posamezne zadeve. S spremembami želijo doseči to, da bo posameznikova zadeva obravnavana v enakem času, ne glede na bivališče.

Odziv predsedstva

V začetku decembra so se na svoji šesti redni seji sestali člani predsedstva in med drugim razpravljali tudi o predlogu Zakona o sodiščih, ki ukinja institut okrajnih sodišč.

Člani predsedstva ZOS nasprotujejo predlogu Zakona o sodiščih, ki med drugim odpravlja 44 okrajnih sodišč. Ta se bodo štela za zunanje enote okrožnih sodišč. Predsedstvo ZOS meni, da gre taka ureditev v smeri centralizacije, zato odločno nasprotuje ukinjanju okrajni sodišč.

Župani so opozorili, da se s predlaganimi določili ne sledi decentralizaciji oz. regionalizaciji ter da določbe neposredno vplivajo predvsem na tiste občine, ki bi zaradi predvidenih sprememb teritorialne organiziranosti in pristojnosti sodišč potencialno ostale brez pomembne državne institucije v občini. Res je, da s predlogom sicer zaenkrat ni predvideno ukinjanje posameznih izpostav sodišč, ne morejo pa mimo dejstva, da se predlagane spremembe gibljejo v tej smeri, kot se je v preteklosti že zgodilo npr. pri reorganizaciji FURS.

Podane pripombe k predlogu Zakona o sodiščih

Na Združenju občin Slovenije smo do Zakona skeptični, saj menimo, da gre v smeri centralizacije sodišč in s tem se nadaljuje centralizacija na nivoju celotne države. Zakon namreč odpravlja 44 okrajnih sodišč, ki se bodo štela za zunanje enote okrožnih sodišč.

Ocenjujemo, da bo posledica Zakona zapiranje zunanjih enot sodišča po vzoru krajevnih uradov, kot izpostav upravnih enot. S tem se bodo storitve oddaljevale ob prebivalstva in poglobljale se bodo razvojne razlike med regijami.

Zakon naj bi bil obravnavan na vladi še v tem letu, v Državnem zboru RS pa naj bi bil sprejet do poletja 2024.

Zakon o gospodarskih javnih službah se nikakor ne premakne z mrtve točke

Zakon o gospodarskih javnih službah je na dnevnem redu razprav že drugo leto in se še kar ne premakne nikamor. Zamenjala sta se že dva ministra in ko se zazdi, da se bo končno le nekaj premaknilo, se spet ustavi, zastane in se vrnemo v prvotno izhodišče. Področje, ki ga zakon zadeva je pomembno, zato je še toliko bolj nujno, da so del njegove priprave tudi občine oz. združenja občin. Z namenom, da bi bil glas občin slišan smo se združenja povezala tudi z Zbornico komunalnega gospodarstva.

Tako kot v letu 2022 je tudi v letu 2023 potekalo kar nekaj aktivnosti v zvezi z zakonom. Bil je v javni obravnavi, pa smo združena pozvala k sodelovanju in prosila za sklice sestankov, pa tiskovna konferenca je bila na to temo, podajali smo pripombe in predloge, se končno usedli z ministrom za mizo in se pričeli pogovarjati in potem spet nič. Vedno znova opozarjamo, da na nepremišljene in celo neustavne spremembe, predvidene v predlogu, pa nič. Na vladni strani ni sogovornikov, ki poslušali, slišali in razumeli.

Ko je bil zakon vloženo v javno obravnavo in ko smo že upali, da so bile vsaj delno upoštevane naše pripombe in predlogi, smo ugotovili, da temu ni bilo tako. Še več, nova verzija predloga zakona se skoraj v ničemer ni razlikovala od prejšnje. Opozarjali smo, da je predlog zakona pripravljen brez analiz stanja na področju izvajanja gospodarskih javnih služb in da ruši sicer dobro delujoč sistem njihovega izvajanja. Če je potreben izboljšav naj se to uredi na primeren način, z nadgradnjo, ne pa z njegovim rušenjem.

Pa gremo lepo po vrsti.

Kaj določa zakon?

Pa pogledimo na kratko kam vse zakon posega. Posega v:

gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo - opredeljeno kot prenesena naloga iz države na občine, čeprav 70.a člen Ustave RS določa, da gre za izvirno pristojnost lokalne samouprave.

gospodarsko javno službo odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode - ukinitve možnosti izvajanja službe preko režijskih obratov in določitev, da jo je treba opravljati za vsaj 3.000 uporabnikov. Prepovedano da se prepusti izvajanje javne službe podizvajalcem.

gospodarsko javno službo ravnanja z odpadki - državna gospodarska javna služba sežiga komunalnih odpadkov, državna gospodarska javna služba ravnanja z živalskimi stranskimi proizvodi kategorije 1 in 2;

občinsko gospodarsko javno službo ravnanja z odpadki (zbiranje, obdelava, odlaganje – v okviru javne službe lahko odpadke obdeluje le izvajalec, ki je javno podjetje ali javni zavod v lasti občine oziroma oseba, ki je za opravljanje dejavnosti pridobila koncesijo;

javno službo zbiranja odpadkov s plovil - za plovila se bo plačala posredna pristojbina za pokritje stroškov za prevzem odpadkov s plovil;

gospodarsko javno službo urejanja in čiščenja javnih površin – gre za novost.

evidentiranje gospodarske javne infrastrukture varstva okolja – povezovanje različnih evidenc kot so npr. register osnovnih sredstev, upravljavski kataster, itd.;

cene - določa se postopek njenega oblikovanja in sestave.

Jasni in ostri odzivi in pozivi združenj občin in Zbornice komunalnega gospodarstva

Junija je potekala novinarska konferenca, na kateri so predstavniki združenj in

zbornice, katere namen je bil opozoriti tako na sporne predloge določil zakona kot na neprimeren način komunikacije z združenji in na to, da niso bila objavljena k pripravi zakona.

Predstavniki občin so bili ostri:

»Ukinitev režijskih obratov predstavlja resno grožnjo za sistem, saj so se ti pogosto izkazali kot najracionalnejša in cenovno najbolj primerna oblika izvajanja javne službe manjših sistemov. Še posebej na razpršenih podeželskih območjih, kjer so prisotni manjši sistemi odvajanja in čiščenja odpadne vode, so režijski obrati ključnega pomena.«

»Načrtovani posegi v sistem izvajanja gospodarskih javnih služb, kot je to ukinitve režijskih obratov, združevanje ali ustanavljanje novih javnih podjetij, posledične prekinitve koncesijskih pogodb, so z vidika lokalnih skupnosti nedopustni. Vse prelagane spremembe s seboj nosijo tudi administrativna, predvsem pa finančna bremena, ki jih resorno ministrstvo niti ni ocenilo. Za občine, koncesionarje ter občanke in občane zagotovo ne pomenijo finančne razbremenitve.«

»Predlog zakona je zasnovan v duhu očitne tendence po krepitvi državne centralizacije, kar se najbolj očitno kaže pri poskusu poddržavljenja oskrbe s pitno vodo, ki sicer sodi v izvirno pristojnost občin, in pri obsegu državnega nadzora, s čimer se nedopustno krši zagotovljen položaj lokalne samouprave.«

»V predlogu zakona predlagane spremembe bodo zagotovo zamajale finančno in organizacijsko stabilnost komunalnih podjetij. Takšne spremembe lahko prinesejo tudi propad nekaterih komunalnih podjetij. Postavlja se vprašanje kdo bo potem odvažal odpadke iz gospodinjstev, dobavljal pitno vodo.«

MNVP smo pozvali naj opravi temeljito analizo delovanja gospodarskih javnih služb varstva okolja in tako opredeli ter utemelji nujne spremembe v sistemu. Na podlagi tega naj MNVP naj poda oceno finančnih posledic nujnih sprememb in določi vire za prilagoditve novi zakonodaji. Vsekakor pa je nujno, da se vse to

izvede v okviru delovne skupine, katere člani bomo tudi predstavniki združenj občin in zbornice.

Pristojnim na ministrstvu žal še ni uspelo ustrezno utemeljiti, zakaj je treba ukiniti režijske obrate, prav tako pa se ni preverjalo posledic prekinitve koncesijskih pogodb in opravilo ocene stroškov za občine, koncesionarje in državljane.

Pisni odzivi na predlog zakona

Vsa opozorila, ki so bila javno izražena, so bila v obliki pisnih pripomb in predlogov posredovana MNVP, in sicer od aprila do junija vsaj štirikrat.

Vedno znova smo opozarjali, da predlog ni bil usklajen z glavnimi deležniki, predvidene spremembe pa bi lahko povzročile motnje v delovanju teh služb. Prav tako pa na MNVP niso prisluhnili zahtevam po ustanovitvi skupne delovne skupine, ki bi skušala najti najboljše rešitve na tem področju.

Tudi način oblikovanja cene nikakor ni pravi. Predlagani način, da se cena oblikuje na podlagi stroškov pred tremi leti, vsekakor ni pravi in po oceni poznavalcev tudi popolnoma zgrešen. Namesto primerjalne analize, ki je uporabljeno orodje v razvitem delu Evrope, predlog uvaja še več administracije in zamrznitev cen. Cene bi se potrjevale z odlokom in ti postopek sprejema ne steče ravno čez noč. Prav tako pa je vprašanje koliko podjetij bi ob vseh podražitvah

in inflaciji sploh še uspelo ohraniti glavo nad vodo.

Zavzeli smo enotno stališče, da je treba predlog zakona umakniti iz nadaljnjega postopka, tako zaradi njegove vsebinske neustreznosti kot tudi zaradi nometničnih pomanjkljivosti predloga. Predlagali smo pripravo temeljite analize stanja na področju GJS, oblikovanje, delovne skupine, pripravo jasne in nedoumne ocene finančnih posledic ter določitev virov za prilagoditve novi zakonodaji. Pri tem smo opozorili še na nedopustna administrativna bremena za izvajalce lokalnih javnih služb in občin kot njihovih ustanoviteljic, ter na način in obseg nadzora državnih organov, s čimer predlog zakona nedopustno posega v ustavno zagotovljen položaj lokalne samouprave.

Kaj smo dosegli na srečanju s pristojnimi?

Z ministrom Brežanom in njegovo ekipo o predlogu zakona o gospodarskih javnih službah varstva okolja in o ukrepih sanacije po poplavih

Avgusta smo se sestali s tedanjim ministrom za naravne vire in prostor Urošem Brežanom in mu podali kritiko na račun priprave besedila zakona, saj se njegovo besedilo pripravlja že več kot leto dni, prav tako pa se zadnja različica, ki je bila v javni obravnavi ne razlikuje od te iz prve. Opozorili smo, da smo združenja občin v zadnjem letu na ministrstvo podala več pripomb in dopisov, na katera nismo prejela nobenega pisnega odgovora in v tej luči je bil ministru podan predlog k vzpostavitvi konstruktivnejšega dialoga na tem področju. Združenja občin smo zaprosila tudi za pisni odziv na vse podane pripombe in predloge.

Predsednik ZOS Robert Smrdelj je v zvezi z režijskimi obrati jasno opozoril naj se dobro delujočega sistema ne spreminja, tam, kjer pa so zaznane težave pa naj se jih odpravi. Poudaril je, da ti delujejo po drugačnem konceptu, funkcionirajo dobro in so racionalni. V kolikor pa je na strani ministrstva ocenjeno, da je težava v nadzoru naj se najde način kako to urediti. Dodal je, da vzpostavljanje dodatnih institucij in spreminjanje sistema ni smotno, saj se bodo na dolgi rok stvari zbirokratizirale in samo še dodatno zapletle, pravega učinka pa ne bo.

Minister je povedal, da se bo šlo v iskanje možnosti, da se uvede nadzor pri režijskih obratih, ki bo zagotovljen s strani države.

V zvezi z oskrbo s pitno vodo je bilo s strani predstavnikov združenj občin ponovno poudarjeno, da gre za preneseno nalogo s strani države na občino in za izvajanje nalog mora država občinam zagotoviti ustrezna finančna sredstva. Predstavniki ministrstva so v zvez s tem podali odgovor, da je treba na finančne posledice gledati s širšega vidika – sredstva za infrastrukturo, komunalni prispevek, omrežnina – in da ni enoznačnega odgovora. Predsednik Smrdelj je podal jasno stališče, da je treba najti način kako naj to ostane izvirna pristojnost občin.

S strani predstavnikov Ministrstva za okolje, podnebje in energijo so bili podani odgovori na pripombe združenj občin. Tako je bila upoštevana pripomba, da se bodo cene komunalnih storitev sprejemale z odlokom občinskega sveta. V zvezi z dajatvijo za odlaganje odpadkov, je bilo povedano, da bo strošek prenesen v vrednost odlagalništva, ki ga občina v obliki najemnine zaračuna izvajalcu. Zbira se bo pri občini in ne pri izvajalcu.

Če povzamemo...

Sedaj veljavni zakon ni slab in omogoča kakovostno izvajanje gospodarskih javnih služb, razvoj zelene komunalne infrastrukture, ustrezen ekonomski položaj komunalnih podjetij in njihovo racionalno poslovanje. Režijski obrati delujejo dobro in marsikje predstavljajo precejšnjo racionalizacijo poslovanja, zato predlogu ukinitve jasno nasprotujemo. Kjer so težave naj se jih ustrezno naslovi, vendar ne na račun rušenja celotnega sistema.

Poizkus opravičila, da se s pripravo in sprejemom zakona mudi zaradi črpanja sredstev iz Načrta za okrevanje in odpornost, nikakor ne mor vzdržati. Poseg v tako pomemben sistem delovanja celotne države mora biti premišljen, narejen na podlagi jasnih analiz in izračunov ter predvsem v sodelovanju z občinami in izvajalci javnih služb. Brez sodelovanja nikakor ne bomo prišli do ustreznih rešitev.

S podnebnim zakonom v blaženje podnebnih sprememb

Podnebne spremembe so dejstvo in realnost kateri ne moremo ubežati. Vsako leto jih bolj občutimo tudi v Sloveniji – lansko leto požari na Krasu, letos uničujoče poplave in zemeljski plazovi, vetrolomi. Z namenom spopadanja s podnebnimi spremembami in njihove blažitve pa je treba sprejeti določene ukrepe in jih zakonsko opredeliti. ZOS podpira aktivnosti v tej smeri, a opozarja - brez sodelovanja z lokalnimi skupnostmi ne bo šlo. Prav tako pa ne bo šlo brez zagotovitve dodatnih finančnih sredstev.

Predlog Podnebnega zakona, ki ga je pripravilo Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo ureja tako blaženje podnebnih sprememb kot prilagajanje nanje. Zakon daje celovit okvir za učinkovitejše izvajanje podnebnih politik in izpolnitev cilja podnebne nevtralnosti najkasneje do 2050 ter ureja tako blaženje podnebnih sprememb kot prilagajanje nanje. Zakon naj bi bil v začetku leta obravnavan na Vladi RS, poslanke in poslanci pa naj bi ga predvidoma sprejeli v sredini prihodnjega leta.

Med cilji zakona je zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanje podnebnim spremembam, in sicer predvsem:

razogljičenje in doseganje podnebne nevtralnosti v Republiki Sloveniji najkasneje do leta 2050;

učinkovit, pravočasen in pravičen prispevek k doseganju ciljev in izvajanju politik in ukrepov, ki zavezujejo Republiko Slovenijo v skladu z ratificiranimi in objavljenimi mednarodnimi pogodbami in predpisi Evropske unije na področju podnebnih sprememb;

zmanjševanje ranljivosti ali povečanje odpornosti naravnih in človekovih sistemov v Republiki Sloveniji na trenutne ali pričakovane vplive podnebnih sprememb na okolje in družbo.

Cilj podnebne nevtralnosti zahteva ustreznejšo organizacijsko strukturo, ki bo omogočila optimalen in aktivnejši pristop k izpolnjevanju zastavljenih ciljev in ukrepov že v vmesnem obdobju, tudi na letni ravni. Predlog Zakona tako vzpostavlja sistem, ki podaja jasen cilj zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, temelji na pripravi strateških dokumentov in akcijskih načrtov, koordinaciji dela vseh relevantnih resorjev ter poročanju o politikah in ukrepih za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov. Predvideva tudi finančne elemente, kot je presoja vplivov na podnebje za projekte, ki prejemajo javna sredstva in sistem ozelenitve javnih financ.

Prilagajanje podnebnim spremembam postaja neizbežen vidik pri naslavljanju podnebnih sprememb, saj zmanjšuje ranljivost ter povečuje odpornost proti posledicam podnebnih sprememb. Zakon na področju prilagajanja podnebnim spremembam predpisuje nacionalno strategijo prilagajanja podnebnim spremembam ter regionalne akcijske načrte, ki bodo opredelili potrebne ukrepe na lokalni ravni za dvig odpornosti naše družbe in obenem vzpostavlja ogledalo prilagajanja, ki poroča o izvajanju politik in ukrepov na tem področju.

V okviru predloga Zakona se v slovenski pravni red prenaša tudi posodobljene evropske predpise s področja podnebnih politik, kot je prenovljeni sistem trgovanja z emisijami, in druge vsebine, katerih urejanje je nujno potrebno za uresničitev nacionalnih podnebnih ciljev.

Zakon ureja strateško načrtovanje podnebne politike in poleg Dolgoročne podnebne strategije in Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN) ureja tudi **nacionalno strategijo prilagajanja in regionalne akcijske načrte**. Slednje bodo pripravljale Regionalne razvojne agencije, sprejeli pa jih bodo Razvojni sveti regij po predhodnem soglasju ministrstva, pristojnega za podnebje. Za spremljanje izvajanja politik blaženja in prilagajanja bodo **uzakonjena podnebna ogledala o. letna poročila o doseženem napredku**.

Tudi pri pripravi drugih strateških načrtov bo treba upoštevati vidike blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja

nanje. **Projekti, ki prejemajo javna sredstva, morajo biti podnebno odporni**, za kar mora biti tekom priprave projekta izvedena posebna analiza.

Poleg Podnebnega sveta, ki je že vzpostavljen kot znanstveno posvetovalno telo, zakon uvaja **podnebne koordinatorje**, ki se bodo vzpostavili pri ministrstvih, ki so zadolžena za izvajanje ukrepov po NEPN.

Največ konkretnih ukrepov je finančne narave. Po tem ko je vlada konec septembra sprejela metodologijo zelenega proračunskega načrtovanja, zakon končno **vpeljuje zeleno proračunsko reformo** in prinaša obveznost finančnega načrtovanja v skladu s to metodologijo. Tako bo od 1. 1. 2027 dalje določen obvezen delež državnega proračuna namenjen doseganju ciljev NEPN, vlada pa bo skupaj z letnim zaključnim računom Državnemu zboru RS morala predložiti tudi poročilo o oceni realiziranega proračuna glede na navedeno metodologijo. Z zakonom **se ukinjajo finančne podpore, ki spodbujajo rabo fosilnih goriv, do konca leta 2025** in določitev namenske rabe dosedanje **dajatve za emisije ogljikovega dioksida** – doslej so bile te prihodek državnega proračuna, zakon pa predvideva, da bodo postale **namenski prihodek Podnebnega sklada**. Za financiranje podnebnih ukrepov bo lahko država izdala tudi **obveznice**.

Za prehod v podnebno nevtralno družbo je ključno, da je ta pravičen in da ne prizadene najranljivejših skupin družbe in s tem v vidu zakon predvideva tudi **socialni načrt za podnebje**, ki bi določal ukrepe in naložbe za obravnavanje vpliva zakonskih ukrepov na ranljiva mikropodjetja in ranljive uporabnike prevoza, da se zagotovijo cenovno dostopno ogrevanje, hlajenje in mobilnost. Tudi ta bo moral biti ustrezno finančno podprt.

Predlog zakona ureja tako blaženje podnebnih sprememb kot prilagajanje nanje. Prilagajanje podnebnim spremembam postaja neizbežen vidik pri naslavljanju podnebnih sprememb, saj zmanjšuje ranljivost ter povečuje odpornost proti posledicam podnebnih sprememb. Na področju prilagajanja podnebnim spremembam zakon predpisuje nacionalno strategijo prilagajanja

podnebnim spremembam ter regionalne akcijske načrte, ki bodo opredelili potrebne ukrepe na lokalni ravni za dvig odpornosti naše družbe in obenem vzpostavlja ogledalo prilagajanja, ki poroča o izvajanju politik in ukrepov na tem področju.

V okviru predloga zakona se v slovenski pravni red prenaša posodobljene evropske predpise s področja podnebnih politik, kot je prenovljeni sistem trgovanja z emisijami, in druge vsebine, ki so potrebne za uresničitev nacionalnih podnebnih ciljev.

Predlog Podnebnega zakona:

- uvaja državno dolgoročno podnebno strategijo,
- opredeljuje pomen NEPN kot akcijsko-strateškega dokumenta za načrtovanje energetske in podnebne politike,
- uvaja strategijo prilagajanja podnebnim sprememba in socialni načrt za podnebje,
- uvaja se tudi regionalne akcijske načrte prilagajanja podnebnim spremembam.

Za občine je pomembna obveznost usklajenosti politik in strategij z omenjenimi dokumenti. Predlog predvideva tudi možnost, da lahko ministrstvo glede projektov, ki jih sofinancira država, od občine zahteva, da pridobi mnenje nevladne organizacije v javnem interesu na področju podnebnih sprememb glede vprašanj, povezanih s področjem njenega delovanja. **Na ZOS menimo, da se s tem nalaga obveznost občini**, zato smo predlagali spremembo na način, da se občine izvzame. Status nevladnih organizacij podeljuje država oz. resorno ministrstvo in predlagamo, da le-to kot podeljevalec tovrstnega statusa od nevladnih organizacij pridobi potrebno mnenje. V kolikor pa ta obveznost ostane na plečih občin, pa naj se to ustrezno finančno ovrednoti in s tem seznaniti tudi Ministrstvo za finance, katero naj nalogo ovrednoti tudi v okviru izračuna višine povprečnine.

V 12 mesecih od sprejetja zakona naj bi bila sprejeta **dolgoročna podnebna strategija**, ki bi za obdobje vsaj 30 let opredelila med drugim cilje podnebne politike in možne ukrepe za njihovo doseganje. Strategija bi se pregledala in po potrebi posodobila vsakih deset let.

V zakonu je **nacionalni energetski in podnebni načrt** naveden kot akcijsko-strateški dokument za 10-letno obdobje, katerega naj bi se pregledalo vsake dve leti.

V okviru podnebne strategije ali ločeno bi se v letu dni po sprejetju zakona pripravila **strategija prilagajanja podnebnim**

spremembam, ki bi prav tako za 30 let opredelila pripravo politik in ukrepov za prilaganje podnebnim spremembam, med drugim z usmeritvami za ukrepe po sektorjih. Na njeni podlagi naj bi v 18 mesecih od uveljavitve zakona regionalne razvojne agencije pripravile **regionalne akcijske načrte prilagajanja podnebnim spremembam** z ukrepi, ki bi upoštevali posebnosti na regionalni ravni.

Vlada naj bi kot neodvisno znanstveno posvetovalno telo za podnebne politike ustanovila **podnebni svet, v okviru katerega naj bi delovalo** devet neodvisnih strokovnjakov, od katerih bi štiri predlagale javne univerze, tri Slovenska akademija znanosti in umetnosti, dva pa nevladne organizacije, ki delujejo v javnem interesu na področju podnebnih sprememb. Svet bi med drugim spremljal izvajanje omenjenih strateških dokumentov in dajal predloge glede ukrepov.

Zakon predvideva tudi uvedbo **dneva za podnebje**, ki bi bil glede na osnutek vsako leto tretji četrtek v septembru. Na ta dan bi DZ obravnaval podnebno ogledalo, izvajali bi se izobraževalni in promocijski dogodki na področju podnebnih sprememb, tem temam bi se posvečali tudi vsi vzgojno-izobraževalni in visokošolski zavodi.

Zakon tudi za naprej predvideva **financiranje s subvencijami ali drugimi oblikami dajanja nepovratnih sredstev iz Eko sklada** ali drugih gospodarskih javnih služb, med instrumenti pa sta navedena npr. še trgovanje s pravicami do izpustov in izdaja posebnih državnih obveznic za zniževanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanje na podnebne spremembe, neke vrste podnebnih obveznic. Podnebni zakon bo pri tem glede na zakonski osnutek tudi podrobno opredelil vse vidike delovanje Eko sklada.

Žal pa zakon določa tudi uvedbo **okoljske dajatve** za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida. Prihodki od dajatve so predvideni kot namenska sredstva državnega proračuna, plačevali pa naj bi jo tisti, ki povzročajo onesnaževanje zraka z emisijami ogljikovega dioksida.

Vlada naj bi po sprejetju zakona podrobneje določila osnovo za obračun dajatve, povzročitelje onesnaževanja, način izračuna, obračunavanja, odmere in plačevanja dajatve, merila in pogoje za oprostitvev plačila, vračilo že plačane okoljske dajatve ter izjeme, ko se okoljska dajatev ne plačuje.

Pogled ZOS

Razprava o predlogu Podnebnega zakona je bila opravljena tudi znotraj ZOS. Gre za pomemben zakon, katerega ukrepi naj bi pomembno doprinesli k soočanju s podnebnimi spremembami.

Zakon prinaša obveznosti tudi občinam. Tega se nikakor ne otepajo, pomembno pa je, da se za naloge, katere se jim dodeli, zagotovi tudi ustrezna finančna sredstva.

Menimo, da je v predlogu zakona še precej nejasnosti, zato smo zaprosili za posredovanje pojasnil. Prav tako so znotraj zakona podane različne časovnice sprejem posameznih dokumentov in morda bi veljalo na tem področju razmisliti v smeri poenotenja časovnic. Tako se med drugim določa, da **dolgoročna podnebna strategije (10. člen)** zajema obdobje najmanj 30 let, po potrebi pa se posodablja vsakih 10 let. **Celoviti energetski in podnebni načrt** zajema obdobje najmanj 10 let (11.člen), vlada pa na vsake dve leti sprejme poročilo o stanju njegovega izvajanja. Nadalje se za obdobje najmanj 30 let sprejema **Strategija prilagajanja podnebnim spremembam**, katera se vsakih 10 let pregleda, dopolnjuje ali spremeni. V 15. členu pa se določa priprava **regionalnih akcijskih načrtov prilagajanja podnebnim spremembam**, za pripravo katerih so odgovorne regionalne razvojne agencije. Ti načrti pa se pregledujejo in posodablajo vsakih pet let. Predlagamo, da se **poenotijo obdobja pregleda, dopolnitev in morebitnih sprememb, in sicer za obdobje 10 let.**

Regionalne razvojne agencije predstavljajo neko vmesno vez med občinami in državo, vendar kljub temu pozivamo, da se vzpostavi redno sodelovanje tudi z občinami, saj člani razvojnih agencij ne prihajajo zgolj s strani občin. Zakon tudi določa, da občine za namen pospeševanja in doseganja ciljev s področja podnebnih sprememb zagotavljajo lastna proračunska sredstva. Že zgolj zaradi te obveze in dejstva, da občine samostojno oblikujejo politike razvoja na svojem območju, je potrebno, da se jih vključi v pripravo regionalnih akcijskih načrtov. Samo zaveza, da morajo zagotoviti proračunska sredstva je premalo.

Kot rečeno, podnebne spremembe in z njimi njihove posledice so postale naša realnost. Ubežati jim ne moremo, zato se j treba na njih pripraviti in vzpostaviti mehanizme za učinkovit način spoprijemanja z njihovimi posledicami.

Smele napovedi nacionalne strategije za muzeje in galerije 2024–2028

Do 20. 11. 2023 je bil v javni razpravi predlog Nacionalne strategije za muzeje in galerije 2024–2028, ki jo je pripravilo Ministrstvo za kulturo. Veljavna strategija se letos izteče, v letu 2024 bo stopila v veljavo nova.

Nacionalna strategija je ključni instrument za reformo in usmerjanje muzejskega sektorja, zagotavljanje kakovosti, inovativnosti in trajnostnega razvoja ter izpolnjevanje družbenih potreb in pričakovanj na področju muzejske dejavnosti.

Omogočila bo usmerjanje razvoja muzejev na državni ravni. S strategijo želimo zagotoviti celovit pristop in usklajeno delovanje ter preprečiti razdrobljen in nepovezan razvoj muzejev, ki so del javne muzejske mreže. Zajema skupna strateška področja, cilje, prioritete in dejavnosti, ki jim bodo sledili muzeji, strokovne organizacije s področja muzejstva ter ohranjanja premične kulturne dediščine in Ministrstvo za kulturo.

Predlog strategije je pripravila delovna skupina za muzejsko politiko, v pripravo so bile vključene strokovne muzejske organizacije. Strategija temelji na opravljenih analizah in strokovnih strateških smernicah mednarodnih organizacij. Tokrat se muzejev in galerij prvič lotevajo s sektorsko strategijo. Oboji v več pogledih predstavljajo zelo pomemben del kulture: letno razpolagajo z 63 milijoni evrov, od tega je približno 85 odstotkov javnih sredstev, imajo približno 1000 zaposlenih in še 2000 zunanjih sodelavcev ter privabijo številne obiskovalce. V lanskem letu si je razstave v slovenskih muzejih in galerijah ogledalo več kot dva milijona obiskovalcev.

Slovenska muzejska mreža je po besedah državnega sekretarja zelo razvejana in raznolika tako tipološko in vsebinsko kot tudi organizacijsko. Prvi izziv je tako, kako vse te raznolike institucije spraviti v enotno delujoč sistem, ki bo sledil enakim kakovostnim standardom. Strategija to raznolikost priznava in je zastavljena na način, da lahko vsaka od institucij prispeva k uresničevanju skupnih ciljev strategije. Obenem želijo s

strategijo institucije spodbuditi k povezovanju programov in izmenjavi.

Drugi pomemben izziv je, kako povezati fizične zbirke z digitaliziranimi vsebinami, da bo ponudba zanimiva za obiskovalce. Izziv je tudi, kako vzpostaviti bolj sistematično izobraževanje za muzejske delavce, tako formalno izobraževanje skozi univerzitetne programe, kar bo moralo biti predmet medresorskega dogovarjanja, kot izobraževanje, ki že poteka znotraj muzejskih organizacij.

Ob strategiji se oblikuje tudi večletni načrt investicij in vlaganj v muzeje. Strategiji bo sledila prenova zakonodaje, ki bo na novo opredelila javno službo muzejev in jo uskladila z novo definicijo muzeja, ki jo je sprejel Mednarodni muzejski svet. Omenjena definicija sicer odpira in širi javno poslanstvo muzejev ter jih zavezuje k delu s skupnostmi, trajnostnemu razvoju in povečevanju dostopnosti zbirk tudi skozi digitalne vsebine.

Ob sami strategiji pa je v nastajanju tudi izvedbeni načrt strategije, ki se bo začel izvajati po sprejetju.

Predlog strategije že upošteva, da se v okviru NOO pripravlja digitalni register nepremične kulturne dediščine, na katerega se bo vezal razvoj spletne platforme, ki bo povežala slovenske muzeje ter omogočila boljše sodelovanje med njimi in boljšo promocijo programov doma in v tujini.

ZOS pozdravlja pripravo strategije

Na ZOS smo pregledali predlog strategije. Pozdravljamo pripravo dokumenta, za

katerega ocenjujemo, da bo pripomogel ohranjanju in razvoju muzejev in galerij tako na državni kot lokalni ravni.

Predvsem nas veseli, da je že v sami strategiji izpostavljeno, da bo Ministrstvo za kulturo izdelalo večletni načrt investicij v prenovu in novogradnje muzejskih stavb. Žalostno dejstvo je, da Infrastruktura na tem področju kar kliče k investicijam, ki so nujne tako na državni kot lokalni ravni.

Ministrstvo smo opozorili na velik manko investicijskih sredstev, predvsem za lokalno raven. Večletnemu načrtu investicij morajo takoj slediti tudi večletni razpisi s pogoji, na podlag katerih bodo nanje lahko kandidirale vse občine, ne glede na velikost. Prepričani smo, da bi morala iti razmišljanja v smeri, da se razpisi pripravljajo tudi v sodelovanju z občinami.

Ocenjujemo tudi, da bi mogoče veljalo posebno pozornost nameniti muzejem in galerijam na lokalnem nivoju, ki sicer so manjšega obsega, vendar velikega pomena za določeno lokalno okolje. So podlaga tudi za razvoj turizma in spremljajočih panog. Veseli nas, da je to spoznanje prepoznano tudi skozi strategijo.

Kot pozitivno ocenjujemo tudi namero, da bo Ministrstvo za kulturo z večletnimi programi in finančnimi načrti poskrbelo za stabilno in zadostno financiranje tako državnih kot lokalnih muzejev in omogočilo izvajanje njihovih nalog na visoki ravni.

Morda pa je prišel tudi čas, da Ministrstvo za kulturo pristopi k pripravi Zakona o muzejih, in sicer na način kot to velja za knjižnice.

Odprtje interpretacijskega središča za ribištvo in pilotni projekt gradnje ekološkega otoka s potopnimi zabojniki

Letos poleti je bilo v Občini Bovec zaključenih kar nekaj projektov, če izpostavimo najpomembnejše, pa lahko omenimo zaključeno novo kolesarsko pot Bovec Čezsoča, odprtje interpretacijskega središča za ribištvo na Kal Koritnici in pilotni projekt gradnje ekološkega otoka s potopnimi zabojniki na obrobju Bovca.

Podrobneje pa velja tokrat izpostaviti in opisati dva zanimiva projekta. Občina Bovec v Ribiški hiši na Kal-Koritnici namreč v začetku julija odprla **Interpretacijsko središče za ribištvo ujemi in spusti**. Novo pridobitev sta odprla župan Občine Bovec **Valter Mlekuž** in predsednik KS Kal-Koritnica **Valter Mlekuž**. Nad tem projektom je za Občino Bovec bdela strokovna sodelavka **Katja Mrakič**.

Ribiška hiša je bila zgrajena na mestu stare mlekarne v dveh fazah. V prvi fazi projekta Breka 1 je bil zgrajen objekt, zaključeno in opremljeno pa je bilo 1. nadstropje, kjer so prostori KS Kal-Koritnica. Celotna vrednost investicije je bila 348.072,94 €. Nepovratna sredstva Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo za 1. fazo so znašala 193.208,50 €. Razliko je krila Občina Bovec.

V 2. fazi projekta se je dokončno uredilo pritličje, skupaj z namestitvijo opreme s predstavljenimi filmčki, uredila se je okolica objekta in dodane so bile table na obstoječo sprehajalno pot. Izvedene so bile tudi delavnice za ozaveščanje javnosti na temo ribištva in izobraževanje za interpretatorje. Celotna vrednost investicije je bila 210.047,93€. Nepovratna sredstva Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo so znašala 120.014,38€.

Izdelavo notranjosti in recepcijskega pulta je znašala 52.334,34 € in je bila financirana iz proračuna Občine Bovec zaradi presežka stroškov. Razliko je krila Občina Bovec.

»V projektu so aktivno sodelovali, člani KS Kal-Koritnica s prispevkom v naravi. V prvi fazi projekta so prispevali upravljavski načrt ter predstavitveni filmček, v drugi fazi so urejali Ribiško pot do tolmuna Breka. V RH sodelujejo in organizirajo vsebine na temo ribištva, še posebej je poudarek na kulinariki,« je ob odprtju povedala **Katja Mrakič**.

Zgornji tok reke Soče je območje, ki še vedno velja za enega najmanj onesnaženih področij v Evropi. Soča s svojo smaragdno zeleno barvo, belim prodom in živahnim tokom vijuga po dolini obkrožena z visokimi gorami, pogled nanjo osupne marsikaterega obiskovalca. Ribiči iz vsega sveta prihajajo v dolino reke Soče predvsem zaradi ohranjenega naravnega okolja in v veliki meri zaradi ribolova. V reki Soči še vedno plava soška postrv, endemit, ki je sicer že skoraj izumrl, a so ga uspeli ohraniti, prav zaradi dolgoletnih raziskovanj in delovanja mnogih ribičev, ribiških družin in Zavoda za ribištvo Slovenije. Soška postrv privablja ribiče, nekaterim je njen ulov, glavni razlog za prihod v Soško dolino. Loviti ribe v reki Soči je privilegij!

»Muharjenje je edini dovoljeni način ribolova, s katerim ribič skuša preslepiti ribo, tako da ji ponudi na trnek brez zalusti posebej izdelano »muho«, ki posnema pravo muho oziroma različne žuželke v naravi. Po režimu ujemi in spusti torej ribič ribo ujame, ji da poljubček in hitro spusti nazaj v reko. Tako je ime tudi našemu Interpretacijskemu središču ujemi in izpusti,« dodaja **Katja Mrakič**.

Nove pridobitve se je veselil tudi župan Občine Bovec Valter Mlekuž, saj je zdaj objekt Ribiška hiša tudi vsebinsko dokončan in za Kal-Koritnico in celotno Občino Bovec pomeni bogato dodano vrednost tako z izobraževalnega vidika kot tudi v smislu dodatne turistične ponudbe:

»Ob nastopu mojega prvega mandata so me predstavniki KS Kal-Koritnica pobarali, da si želijo prostorov, v katerih bi se lahko srečevali in delovali. Prejšnji objekt je bil v

razsulu in takrat smo začeli iskati možnosti za pridobitev evropskih sredstev, ki smo jih našli na ribiškem skladu. Ker je bil ribolov v tej vasi nekoč celo preživetvenega pomena, je bila odločitev za izgradnjo tega objekta, na katerega smo danes lahko naduse ponosni, soglasno sprejeta. Vrhnji del objekta je namenjen potrebam KS, spodnjega pa smo svojemu namenu predali v okviru praznika Občine Bovec. Prepričan sem, da bo zanimanje za obisk interpretacijskega središča za ribištvo veliko, predvsem pa si želimo, da bi sem prihajali po nova znanja glede ribištva in ribarjenja učenci iz vse Slovenije. Z odprtjem teh prostorov izpolnjujemo še eno od obljub in pridobivamo pomembno novost na področju sonaravnega turizma,« je poudaril župan Občine Bovec Valter Mlekuž in skupaj s predsednikom KS Kal-Koritnica Valterjem Mlekužem na zelo izviren način odprl novo pridobitev. V umetnem tolmunčku namreč plavajo »elektronske ribice«, prvi dve pa sta za uradno odprtje ulovila prav onadva. Ribico sta po tem položila na aparaturu za prepoznavanje ulovljenih elektronskih rib in ta pokaže vse podatke o njih.

Interpretacijsko središče za ribištvo ujemi in spusti je opremljeno z moderno tehnologijo, kjer si lahko na zgornjih ekranih ogledamo ribiča v vodi, kako muhari, istočasno pa na spodnjem ekranu spremljamo dogajanje pod vodo. Tako vidimo ribičevo »šviganje« nad vodo, istočasno pa približevanje ribe, padec muhe v vodo in odziv ribe, ki se pravilno izbrani vabi pač ne more upreti. Zagotovo pa je najlepši del ribolova trenutke, ko ribič ribo nepoškodovano sname s trnka brez zalusti, jo poljubi in izpusti nazaj v njeno naravno okolje.

Ribiška hiša je do nadaljnjega odprta vsak dan od 8:30 do 11:30, za dodatne informacije pa lahko pokličete strokovno sodelavko pri Občini Bovec, Katjo Mrakič, na telefonsko številko 05 38 41 905.

Druga pomembna investicija pa je zaživela na obrobju Bovca. Občina Bovec orje ledino tudi na področju upravljanja z odpadki, saj je v Zgornjem Posočju kot prva izvedla sistem potopnih zabojnikov za odlaganje

različnih odpadkov po sistemu ločevanja posameznih odpadkov. Lokacija za pilotno postavitev potopnih zabojnikov »Remont« je bila izmed štirih potencialnih lokacij izbrana na osnovi številnih argumentov.

Pri iskanju ustrezne rešitve ter postavitvi pilotnega projekta sta Občina Bovec in Komunala Tolmin zasledovali naslednje cilje:

- željo po estetski ureditvi in ustrezni krajinski umestitvi ekoloških otokov v okolje,
- zmanjšanje obremenjenosti ekoloških otokov v glavni turistični sezoni,
- izboljšanje urejenosti in čistoče,
- povečanje kapacitete ekološkega otoka,
- zmanjšanje stroškov odvozov odpadkov zaradi manjše frekvence pobiranja,
- enostavna dostopnost in praznjenje ekološkega otoka,
- možnost tehnološke nadgradnje (kartice, senzori polnosti,...),
- rešitev mora omogočati praznjenje z obstoječimi smetarskimi vozili.

Kot pove direktor Komunale Tolmin Mitja Constantini, so prednosti takega sistema velikega pomena, začeni z dejstvom, da je bila ob veliko izboljšani funkcionalnosti pridobljen vsebinsko celosten in lično urejen ekološki otok: »Kar 70% potopnih zabojnikov se nabaja pod zemljo, kar pomeni manj neprijetnih vonjav in več zbranih odpadkov na enaki tlorisni površini, bistveno je izboljšana estetski videz ekološkega otoka, skladnejši videz okolice ter pozitivno nadgrajena vhodna veduta v kraj. Zaradi linijske postavitve je omogočeno lažje urejanje otoka ter lažji dostop s smetarskimi vozili. Barviti pokrovi posameznih frakcij ter namensko izdelane odprtine zabojnikov omogočajo lažje ter predvsem pravilnejše ločevanje odpadkov. Pomembno dejstvo je tudi, da zmanjšamo stroške odvoza odpadkov na račun večjega volumna zabojnikov in posledično manjše frekvence praznjenja,« je ob uradnem odprtju pilotnega ekološkega otoka povedal direktor Komunale Tolmin **Mitja Constantini**.

Nov ekološki otok vsebuje zabojnike z volumni 5.000 litrov za embalažo, 5.000 litrov za papir, 3.000 litrov za steklo ter nadzemna zabojnika za odpadno olje in tekstil.

»Bovčani smo stopili spet korak naprej, predlog svetnika **Adisa Hrovata** pa je imel mojo polno podporo in tudi soglasno potrditev Občinskega sveta. Dobro in

smiselne predloge je treba vedno podpreti in jih čim prej tudi realizirati. Do zdaj smo že večkrat dokazali, da to znamo in zmoremo. Pogodbena vrednost investicije je bila sicer 38.000,00€,

vednar se je z racionalnim delom predvsem pri zemeljskih gradbenih delih ta znesek znižal na nekaj več kot 30.000,00€. V ta znesek je tako vključena nabava samih ECODip zabojnikov ter vsa gradbena dela, od izkopa in drenažiranja temeljev, kot tudi

vgradnjo, zasipanje, utrjevanje, podložno betonsko ploščo in končno ureditev okolice. Veseli me, da so bila dela izvedena hitro in kakovostno, zagotovo bo to primer dobre prakse tudi za postavitev enakih ekoloških otokov na drugih lokacijah po Bovškem in drugod v Zgornjem Posočju,« je ob predaji ekološkega otoka s potopnimi zabojniki zadovoljno povedal župan Občine Bovec Valter Mlekuž.

Foto: Milan Štulc

Delovna srečanja s predstavniki ministrstev

Predstavniki ZOS so se v tem letu udeležili kar precejšnjega števila različnih sestankov in srečanj s predstavniki Vlade RS in drugih organov in organizacij. Skupno vodilo ZOS pri vseh srečanjih je bilo zagovarjanje interesov občin.

Na Agenciji za varnost prometa o javni razsvetljavi na lokalnih cestah

Generalna sekretarka ZOS se je 16. 2. 2023 na Javni agenciji RS za varnost prometa udeležila sestanka, katerega tema je bila javna razsvetljava na lokalnih cestah.

Poudarjeno je bilo, da javna razsvetljava pomembno prispeva k varnosti predvsem ranljivejših udeležencev v prometu, ob pogoju, da je ustrezno načrtovana in izvedena, tudi ob upoštevanju svetlobnega onesnaževanja.

Predstavniki združenj občin so poudarili, da se občine med seboj razlikujejo in soočajo tako s finančnimi kot organizacijsko-strokovnimi izzivi ter, da je prometna varnost v interesu vseh.

Dogovorjeno je bilo, da se pripravijo strokovna priporočila, ki bi bila lahko občinam v pomoč pri presoji konkretnih ukrepov s tega področja ter bi prispevala k ohranjanju ravni varnosti na lokalni ravni vsaj na enaki ravni.

Srečanje županov o oblikovanju turizma z večjo vrednostjo za vse

V Kongresnem centru Brdo na Brdu pri Kranju je 22. 2. 2023 potekalo peto srečanje z županji in župani slovenskih občin. Srečanja se je udeležil tudi predsednik ZOS Robert Smrdelj.

Na srečanje so bili vabljeni županje in župani vseh slovenskih občin, razprava pa se je pod sloganom »Povezani zmoremo več in veliko bolje« osredotočila na pomen sodelovanja lokalnih oblasti pri nadaljnjem razvoju slovenskega turizma. Ta v novem strateškem obdobju zasleduje vizijo zelene butičnosti z nižjim odtisom in večjo vrednostjo za vse.

Leto 2022 lahko v slovenskem turizmu opišemo kot leto uspešnega okrevanja po pandemiji covid-19. A vendar so pred panogo številni izzivi, ki jih bo mogoče nasloviti le v tesnem sodelovanju med državno ravni in lokalnimi skupnostmi.

Tokratno srečanje z župani je bilo hkrati spoznavne in delovne narave, njegov osrednji namen pa je bil spodbujanje intenzivne razprave in krepitev sodelovanja. Novo turistično strategijo, načrte ter osrednje prihajajoče projekte na področju turizma so prisotnim županjam in županom so med drugim predstavili minister za gospodarstvo, turizem in šport Matjaž Han, generalna direktorica Direktorata za turizem na Ministrstvu za

gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ) Dubravka Kalin, direktorica Slovenske turistične organizacije mag. Maja Pak.

Pomemben del srečanja je bil posvečen razpravi, v kateri so župani lahko podali svoja mnenja, razmišljanja in pobude. Njihov prispevek, ki si ga prek najrazličnejših kanalov želimo tudi v prihodnje, bomo upoštevali pri snovanju prihodnjih korakov na področju turizma na državni ravni. Le s skupnimi močmi bomo lahko zagotovili, da bo turizem v Sloveniji v skladu z zastavljeno vizijo resnično ustvarjal večjo vrednost za vse.

Na Ministrstvu za naravne vire in prostor o vsebinah s področja narave

24. 2. 2023, je v prostorih Ministrstva za naravne vire in prostor potekal sestanek o temah s področja narave. Največ pozornosti se je namenilo področju Nature 2000 ter problematiki invazivnih tujerodnih vrst rastlin in živali. Sestanka se je v imenu ZOS udeležil predsednik Robert Smrdelj, ki je opozoril tudi na problematiko inšpekcijskih nadzorov na področju vodovarstvenih območij in problematiko velikih zveri.

Prva tema sestanka, katerega je vodila vodja Direktorata za okolje dr. Katarina Zeiler Groznik, so bila vodovarstvena območja. Predstavniki združenj so opozorili, da so občine omejene pri razvoju in pozvali k ureditvi področja. Opozorili so na to, da so težave predvsem pri izvajanju okoljskega nadzora in inšpekcijskih služb. Kot primer, ki se ne bi smel dogajati so navedli težave pri umeščanju stanovanjskih objektov v prostor, ko za ta objekt ni moč pridobiti dovoljenja, na tem istem območju pa je bilo izdano dovoljenje za postavitve industrijskega objekta. S strani predstavnikov ministrstva je bil podan odgovor, da razumejo težave občin. Poudarili so, da pri vseh uredbah o vodovarstvenih območjih potekajo intenzivna usklajevanja z občinami, se pa dogaja, da tudi oni s strani občin prejmejo podatke, ki ne držijo. Problematika inšpekcijskih nadzorov bo ena izmed naslednjih tem rednih sestankov z ministrstvom.

V razpravi o Naturi 2000 je predsednik ZOS Robert Smrdelj poudaril, da je treba najti način boljše promocije Nature 2000 in jo prikazati kot izziv, priložnost razvoja in pridobitve razvojnih sredstev, ne pa kot težavo, ki razvoj občin zavira. Pozval je še k nujnosti zagotovitve dodatnih sredstev na tem področju. Ministrstvo je dalo v javno obravnavo predlog Uredbe o programu upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023, kjer je za občine predvidenih cca. 145 ukrepov.

V zvezi s problematiko invazivnih tujerodnih vrst je bilo s strani predstavnikov združenj povedano, da se vedno večkrat srečujejo s težavami rastlinskih invazivnih tujerodnih vrst. Težave so kar velike, na kar je opozoril tudi predsednik ZOS Robert Smrdelj in podal primer urejanje brežin z »okuženo« zemljo po opravljeni investiciji in kako težko je to sanirati. Podan je bil predlog, da se za občine pripravijo strjene informacije o tem kako naj postopajo pri preprečevanju pojava tujerodnih rastlinskih vrst, na kaj naj bodo pozorne in kako naj pristopijo reševanju težav ob njihovem pojavu. Prav tako je bil podan predlog, da se za občine pripravijo posveti na to temo. S strani ministrstva je bilo povedano, da se zavedajo težav in jih veseli dejstvo, da vedno več občin prepozna težave in jih tudi naslavlja. Ministrstvo je napovedalo področno uredbo, ki bo zajela vse tiste invazivne tujerodne vrste, ki jih določa evropska uredba. Za razširitev njihovega nabora pa bi bilo treba pristopiti k pripravi področnega zakona.

Točka dnevnega reda sestanka je bila tudi problematika velikih zveri. Predsednik ZOS Robert Smrdelj je na predstavnike ministrstva naslovil vprašanje kdaj bodo izvedene aktivnosti za oblikovanje delovne skupine za to področje. S strani predstavnikov ministrstva je bilo povedano, da bo skupina oblikovana v mesecu marcu.

Na Ministrstvu za finance o evidentiranju dejanske rabe javne občinske cestne infrastrukture

27. 2. 2023 se je predstavnica ZOS udeležila sestanka s predstavniki Ministrstva za finance in Ministrstva za infrastrukturo, na katerem je bila s strani pristojnih izpostavljena problematika evidentiranja

dejanske rabe javne občinske cestne infrastrukture.

Na sestanku, katerega je vodil državni sekretar na finančnem ministrstvu Tilen Božič, je bila uvodoma podana kratka analiza stanja na tem področju, nato pa so bili podani predlogi na kakšen način doseči, da bodo podatki v evidencah čimbolj popolni.

Skladno z Zakonom o evidentiranju dejanske rabe zemljišč javne cestne in javne železniške infrastrukture (Uradni list RS, št. 13/18) se podatki o dejanski rabi zemljišč javne cestne oziroma javne železniške infrastrukture vodijo v matični evidenci dejanske rabe zemljišč javne cestne in javne železniške infrastrukture, ki jo vzpostavi, vodi in vzdržuje Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo, pridobivajo pa od upravljalcev, zadolženi za posamezne vrste podatkov.

Razpoložljiva analiza kaže, da so podatki o javnih državnih cestah evidentirani v celoti, stanje evidentiranja javne občinske cestne infrastrukture pa je še pomanjkljivo. Tako je bilo v matično evidenco do 31. 1. 2023 vpisanih 166 elaboratov javne občinske cestne infrastrukture (JOCI), kar predstavlja cca. 24.500km oz. cca 76% celotnega občinskega omrežja (cca. 32.300 km). V dopolnjevanju ali popravljanju ima elaborate 16 občin, kar predstavlja 4.347 km oz. 13,5% celotnega omrežja. Elaborata še ni oddalo kar 30 občin (med njimi tudi Mestna občina Krško) kar predstavlja 3.443 km oz. 10,6% celotnega omrežja.

Predstavnica ZOS je podala predlog, da pristojno ministrstvo pripravi uraden poziv za občine, ki podatkov še niso poslale in jih tudi preko združenj pozove k ureditvi evidenc. Ker je ozaveščanje o pomembnosti dokončanja evidenc ključno za dosego cilja, in to so čimbolj popolne evidence, je predstavnica ZOS podala tudi predlog organizacije spletnega izobraževanja za občine.

Srečanje s Predsednico Državnega zbora RS

Predsednik ZOS Robert Smrdelj in podpredsednik ZOS mag. Marko Diaci sta se 10. 3. 2023 v Državnem zboru RS udeležila srečanja vodstev združenj občin s predsednico Državnega zbora RS mag. Urško Klakočar Zupancic.

Predstavniki združenj so poudarili pomen dialoga med Vlado RS in občinami ter pozvali k vzpostavitvi tesnejšega sodelovanja med občinami in delovnimi telesi Državnega zbora RS. Predstavniki združenj so predstavili težave s katerimi se srečujejo pri sodelovanju z vlado in kot predlog kako priti do rešitev predlagali, da so združenja občin vabljeni na seje delovnih teles, ko le-ta obravnavajo zakonodajne predloge, ki posegajo v delo občin. Hkrati s tem pa tudi nujnost posredovanja teh zakonodajnih predlogov v mnenje združenjem. Predsednica DZ RS se je strinjala, da je sodelovanje dobrodošlo in nujno. Oblikovan je bil tudi predlog, da bi kabinetu predsednice Državnega zbora RS imenovali osebo, ki bi bila zadolžena za boljšo komunikacijo med DZ RS in združenji občin.

Z namenom boljšega razumevanja delovanja lokalne samouprave je bil oblikovan predlog za organizacijo posveta v Državnem zboru RS, na katerem bi bile obravnavane različne teme, med drugim tudi sistem financiranja občin. Predsednik ZOS Robert Smrdelj je predlagal, da bi bil del posveta namenjen tudi pokrajinam in pomembnosti njihove vzpostavitve. Brez njih namreč izgubljam pomemben razvojni potencial. Z njihovo vzpostavitvijo pa bi bili vsekakor uspešnejši pri črpanju evropskih sredstev. Predsednica DZ RS je pozdravila predlog.

Dotaknili pa so se tudi aktualne problematike podražitve cen vrtcev. Podpredsednik ZOS mag. Marko Diaci je povedal, do podražitve zelo bremenijo občinske proračune in občine bodo težko celotno breme le-teh nosile same. Poudaril je, da bo treba najti kompromis tudi na področju standardov in normativov na področju predšolske vzgoje in narediti temeljit razmislek kaj si kot država lahko privoščimo. Predsednica DZ RS je v zvezi s tem poudarila, da bo treba najti kompromis, katerega rezultat bo ta, da bodo občani čim manj občutili breme podražitev.

Predsednik ZOS je v pogovoru o težavah občin izpostavil, da do največ težav prihaja zaradi nedomišljenih sistemskih rešitev na različnih področjih, tudi na področju financiranja občin. Pri slednjem je izpostavil povprečnino in dodal, da bi država morala za dodeljene obveznosti

občinam, zagotoviti tudi ustrezna finančna sredstva.

Del razprave pa je bil namenjen tudi reorganizaciji upravnih enot in nujnosti tega, da se v razpravo o tem vključi tudi občine oz. njihova reprezentativna združenja.

S predstavniki MOPE o dovoljenjih za začasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom

10.3.2023 je na Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo potekal sestanek v zvezi dovoljenji za začasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom. Razprava pa je potekala tudi o predlogu Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih. Udeležila se ga je tudi predstavnica ZOS.

Predstavniki ministrstva so v uvodnem delu sestanka povedali, da težava v zvezi dovoljenji za začasno čezmerno obremenitev okolja s hrupom in obremenitvami okolja s hrupom ni nova, cesar se zavedajo. Področna uredba, ki sega v leto 2006, ima kup težav in je potrebna prenove, zato so pristopili k njeni prenovi. Razumejo, da si želijo imeti občine v mestnih središčih živo animacijo in različne dogodke, vendar hkrati opozarjajo, da so ponekod stvari »šle iz rok« in se ljudje pritožujejo. Poudarili so, da je treba zavarovati ljudi, prav tako pa je treba stremeti k zagotavljanju širšega javnega dobra. Izpostavili pa so še, da do težav pri čezmernih obremenitvah zaradi hrupa prihaja tudi zaradi prostorskega in urbanističnega načrtovanja.

S strani predstavnikov občin je bilo izpostavljeno tudi, da prihaja do nepravilnosti pri izvajanju Uredbe o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodnih in prireditvah povzročajo hrup, in sicer predvsem pri samem nadzoru hrupa na prireditvah oz. pri izvajanju meritev hrupa.

Predstavnica ZOS je v okviru razprave povedala, da je treba najti ravnovesje med potrebami, željami in pričakovanji občanov na eni ter javnim dobrim na drugi strani. Predlog nove uredbe naj bi vseboval finančne obremenitve občin, in sicer na področju izvajanja meritev hrupa. V zvezi s tem je predstavnica ZOS povedala, da pričakuje, da dodatnih finančnih obremenitev ne bo. Hkrati se tem pa je

zaposila za čimprejšnje posredovanje predloga nove uredbe.

Sodelujoči so se strinjali, da bo treba najti prožnost skozi sama dovoljenja za prireditve. Predstavniki ministrstva so med drugim podali predlog, da se s področno uredbo določi neke osnove, nato pa občinam dopusti možnost podrobnejše ureditve z odloki. Oblikovan je bil predlog, da bi se v mestih in naseljih določilo območja, ki bi bila namenjena različnim prireditvam in te bi se rangiralo po stopnji dovoljene glasnosti (določitev št. prireditev, ki so najbolj glasne in nato še število drugih po različnih stopnjah glasnosti).

Drugi del sestanka je bil namenjen predlogu Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov na odlagališčih, ki določa, da sredstva zbrana z okoljsko dajatvijo za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja na odlagališčih, ne bodo več prihodek občin, temveč državnega proračuna. Predstavniki občin so podali nestrinjanje s predlogom in predlagali, da se najde ustrezna rešitev, ki bi omogočala, da vsaj del takse še naprej ostane del občinskih proračunov.

Predstavniki ministrstva so v zvezi s tem povedali, da so bile namere o tej spremembi opredeljene že v operativnem programu leta 2016. poudarili so, da okoljska dajatev ni bila nikoli namenjena vzdrževanju infrastrukture in da žal argumenta za to, da bi taksa ostala prihodek občin ni. Država bi zbrana sredstva iz tega naslova namenila sanaciji odlagališč. Država že ima seznam teh področij, določene pa so tudi prioritete. S strani ministrstva je bilo povedano, da je že bil podan predlog, da bi občine za namene ločenega zbiranja odpadkov uvedle novo dajatev in na ta način zagotavljajo sredstva za ureditev področja odlaganja odpadkov. To je bilo s strani predstavnikov občin zavrženo, sploh z vidika sedanje draginje. Podano je bilo vprašanje kako in na kakšen način občinam zagotoviti sredstva za vzdrževanje obstoječe infrastrukture.

Na pristojnem odboru Državnega zbora RS o upravnih enotah

Na nujni seji pristojnega odbora DZ RS, ki je potekala 29. 3. 2023, so predlagatelji iz opozicije poudarili nasprotovanje reorganizaciji upravnih enot, ki bi pomenila

centralizacijo in manjšo dostopnosti. Da temu nasprotujejo in se zavzemajo za večanje dostopnosti, kakovosti in učinkovitosti, so zatrjevali v koaliciji. Tako eni kot drugi so se strinjali, da so spremembe potrebne. Na seji so bili prisotni tudi župani s strani ZOS.

Kot je predstavila Simona Lep Šimenko iz opozicijske SDS, ki je zahtevala nujno sejo odbora DZ za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo, je iz ene od različnih izhodišč skupine pod okriljem ministrstva za javno upravo, ki so prišla v javnost, razvidno, da naj bi trenutnih 58 upravnih enot zmanjšali na 12, preostale bi postale izpostave, po drugi različici pa naj bi šlo za združitev podpornih nalog na 12 izbranih upravnih enotah. V SDS menijo, da gre za korake, ki oddaljujejo upravne storitve od ljudi, v čemer vidijo korak k še večji centralizaciji države. Podpirajo pa vsak korak k manjši birokraciji in skrajšanju upravnih postopkov, pri čemer je treba postopke približati ljudem, je poudarila Lep Šimenko. Med drugim je omenila, da se upravne enote soočajo z mankom kadra, in izrazila strinjanje, da so nujne izboljšave.

Državni sekretar na MJU Jure Trbič je poudaril, da nikakor ne zapirajo ničesar, ampak je njihov cilj izboljšati dostopnost, kakovost in učinkovitost. S tem se po njegovih besedah ukvarja "cvetober slovenskih strokovnjakov s področja uprave", ki deluje v strokovnem svetu za trajnostni razvoj javne uprave. Tega je ustanovila takratna ministrica Sanja Ajanović Hovnik. Sistem upravnih enot je po njegovih navedbah nevzdržen, upravne enote imajo vedno več opravil, obenem se soočajo s kadrovske stiskami. O konkretnih načrtih ni želel govoriti, saj da je to preuranjeno.

Do izhodišč, ki so zaokrožila v javnosti, so kritični tudi v SD. Po besedah njihove poslanke Bojane Muršič je sicer reorganizacija potrebna, saj so nekatere upravne enote preobremenjene. "Absolutno pa nasprotujemo enostranskim posegom v organizacijo in delovanje sedanjih upravnih enot, ker je to izjemno pomemben servis za občane," je bila jasna. Na posameznih primerih vlog je ugotavljala, da so manjše upravne enote učinkovitejše, glede preobremenjenosti pa predlagala, naj se vloge po zgledu sodišč dodelijo drugam.

Nasprotovanje občin

Seje odbora so se udeležili tudi nekateri župani, ki so izrazili odločno nasprotovanje načinu reorganizacije, ki bi pomenila ukinjanje storitev in odvzem samostojnosti upravnih enot. Izrazili so nasprotovanje morebitni centralizaciji in izrazili pričakovanje, da bodo v proces reorganizacije vključene tudi lokalne skupnosti. Po mnenju več županov bi veljalo razmisliti tudi o prenosu določenih nalog, denimo izdaje gradbenih dovoljenj, na občine.

Opozorili so, da reorganizacija upravnih enot ne sme potekati po vzoru nekaterih drugih reorganizacij, denimo finančne uprave in centrov za socialno delo, saj so se na teh področjih storitve oddaljile od ljudi. "Kogar je pičila kača, ta se boji zvite vrvi," je na podlagi omenjenih izkušenj z drugih področij strahove občin pojasnil član predsedstva ZOS in župan Občine Slovenske Bistrice dr. Ivan Žagar.

Po zagotovilih državnega sekretarja na MJU razumejo strahove, a se učijo na preteklih napakah. Poudaril je, da racionalizacija nikakor ne pomeni krčenja okenc, dostopnosti in potrdil, da bodo iskali sinergije z lokalno skupnostjo.

Člani odbora po skoraj štiriurni razpravi niso sprejeli nobenega od predlaganih sklepov opozicije, izglasovali pa so koalicijska sklepa, da odbor zaznava potrebo po reorganizaciji upravnih enot in podpira ministrstvo v prizadevanjih za večjo optimizacijo njihovega delovanja ter da tovrstno problematiko na odboru v roku enega leta znova obravnavajo.

Posvet o digitalni povezljivosti

13. 4. 2023 je potekal posvet o digitalni povezljivosti, ki so ga organizirali na Ministrstvu za digitalno preobrazbo v sodelovanju z reprezentativnimi združenji občin – Združenjem mestnih občin Slovenije, Združenjem občin Slovenije in Skupnostjo občin Slovenije.

Posvet je bil namenjen predstavitvi aktualnih vsebin, ki se nanašajo na digitalno povezljivost, še posebej na izvajanje projektov sofinanciranja gradenj širokopasovnih omrežij (GOŠO) in zagotavljanja univerzalne storitve. Udeleženci so spregovorili o vlogi lokalnih skupnosti in države pri zagotavljanju digitalne povezljivosti ter strateških usmeritvah na ravni EU, na nacionalni in lokalni ravni.

Predsednik ZOS z ministrom Brežanom o osnutku Zakona o gospodarskih javnih službah varstva okolja

Predsednik Robert Smrdelj se je 12. 4. 2023 na MNVP udeležil sestanka na temo osnutka predloga Zakona o gospodarskih javnih službah varstva okolja. Tedanji minister Uroš Brežan je uvodoma navedel terminski načrt po katerem naj bi zakon v parlamentu bil sprejet v začetku jeseni. Razlogi za takšno časovnico so povezani s črpanjem sredstev iz Načrta za okrevanje in odpornost.

Glede na prejšnje predloge je pričakovati posege v načinu izvajanja gospodarskih javnih služb, ukinitvi režijskih obratov, spremembah koncesijskih pogodb,

vprašanjih ali je vodooskrba izvorna ali prenesena pristojnost občin. Skratka temu področju bo potrebno posvetiti izjemno pozornost.

Zaradi izjemno pomembnih vsebin, ki se nakazujejo, da naj bi bile predmet sprememb, smo se dogovorili za ustanovitev delovne skupine, ki bo skušala najti optimalne rešitve na tem področju.

V DZ RS o spremembi Zakonov o šolski prehrani in o osnovni šoli

V organizaciji Odbora za izobraževanje, znanost in mladino je v DZ RS potekala javna predstavitev mnenj o predlogih novele Zakona o šolski prehrani in sprememb Zakona o osnovni šoli. Javne obravnave so se udeležili tudi predstavniki ZOS.

Pripravljač Zakona o šolski prehrani je namreč ocenil, da ta ne bo bremenil občinskih proračunov, na ZOS pa smo predlagali, da se morajo oceniti dodatni stroški državnega proračuna za investicije širitve kuhinj in jedilnic, za stroške iz naslova stroškov dela in za povečane materialne stroške.

Občinam novo predlagana ureditev brez zgoraj navedenega popravka finančnih posledic za državni proračun namreč prinaša velike finančne posledice, saj bodo občine primorane v izvajanje dodatnih investicij za širitev tako kuhinj kot jedilnic. Občine tovrstnih investicij nimajo predvidenih, zato se poraja vprašanje kdo bo zagotovil sredstva za njihovo izvedbo. Sredstva, ki jih pristojno ministrstvo zagotavlja v okviru javnih razpisov vsekakor že sedaj ne zadoščajo prav tako pa niso zagotovljena za ta namen. Treba pa je upoštevati tudi dejstvo, da mnogo kje izvedba investicije sploh ne bo izvedljiva. Prav tako pa to zahteva določen čas, saj investicije v tako kratkem času niso izvedljive.

Srečanje županov in županov s predsednikom Vlade RS

Junija je na Brdu pri Kranju predsednik Vlade RS dr. Robert Golob z ministrsko ekipo gostil prvo srečanje županov in županov slovenskih občin. Namen srečanja je bil krepitev konstruktivnega dialoga in partnerskega sodelovanja med občinami in državo. Združenje občin Slovenij

je predlog za organizacijo tovrstnega srečanja Slovenije podalo že večkrat in nadejamo se, da bo to postalo stalnica. Namreč vzpostavljen dialog in izmenjava mnenj ter stališč med lokalno in državno ravnanje je ključno pri doseganju zastavljenih ciljev razvoja države.

Tesnejše sodelovanje vlade z občinami poteka tudi v okviru medresorske delovne skupine za lokalno samoupravo, ki sta jo ustanovila takratna ministrica za javno upravo Sanja Ajanovič Hovnik ter minister za kohezijo in regionalni razvoj Aleksander Jevšek.

Ob robu srečanja je predsednik ZOS Robert Smrdelj pritrdil, da s predstavniki Ministrstva za javno upravo in Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj tvorno in konstruktivno sodelujemo na medresorski delovni skupini za lokalno samoupravo.

Strokovni posvet o krepitvi sodelovanja občank in občanov v občinah

Na strokovnem posvetu, ki je potekal 14. 6. 2023, so bile predstavljene oblike sodelovanja občank in občanov z občinami – na primer pri pripravi predpisov in participativnem proračunu.

Z namenom, da se sodelovanje med občinami in občani še bolj krepiti in so občine bolj usposobljene za različne procese sodelovanja s svojimi občani, je Ministrstvo za javno upravo v sodelovanju s predstavniki drugih organov in nevladnega sektorja pripravilo posvet, na katerem so si udeleženci osvežili znanja o ključnih načinih sodelovanja z občani in

konkretnih korakov, ki so za to potrebni. Ob tem so dobili odgovore na vprašanja, ki se porajajo v postopkih posvetovanj, pa naj gre za odločanje o občinskem odloku, strategiji razvoja občine, prostorskem načrtu občine ali pripravi občinskega proračuna.

Državni sekretar na MJU Jure Trbič je poudaril zavedanje, da je sodelovanje vseh skupin civilne družbe pri odločanju na vseh ravneh oblasti predpogoj za delujočo demokratično državo. MJU je na področju sodelovanja javnosti pri odločanju o javnih zadevah v preteklem obdobju izvedlo več aktivnosti. Po zadnjih lokalnih volitvah je MJU organiziral osem regijskih seminarjev za novoizvoljene članice in člane občinskih svetov, na katerih so bile, med drugim, predstavljene tudi zakonske obveznosti, ki se nanašajo na sodelovanje prebivalcev pri pripravi predpisov, s posebnim poudarkom na participativnem proračunu.

Na Uradu za oskrbo in integracijo tujcev o Strategiji integracije tujcev

S predstavniki Urada vlade za oskrbo in integracijo migrantov (v nadaljevanju: Urad) sta na temo Strategije integracije tujcev potekala dva sestanka.

21. 6. 2023 sta se predstavniki ZOS-a udeležili sestanka, ki ga je vodila direktorica Urada mag. Katarina Štrukelj. Na Uradu že potekajo sodelovanja z ministrstvi v zvezi z integracijsko strategijo.

Integracijska strategija med drugim vključuje: jezikovno integracijo tujcev, vključitev na trg dela, programe socialne aktivacije. Del integracijske strategije je tudi integracija v lokalno okolje.

Integracija je v Sloveniji centralizirana na Uradu, medtem ko je v tujini že decentralizirana, tudi na lokalno raven. Zato se pripravljajo ukrepi, ki se približujejo tujim uspešnim modelom.

Predstavniki ZOS so se 3. 7. 2023 udeležili drugega sestanka na Uradu Vlade RS za oskrbo in integracijo migrantov. Tema pogovorov so bile potencialne pristojnosti občin pri vključevanju tujcev v okviru strategije vključevanja tujcev.

Prejeto gradivo za sestanek je obsegalo zgolj nekatere predloge ukrepov, ki bi se jih lahko izvajalo na lokalni ravni, zato na sestanku ni bilo možno podati konkretnih vsebinskih pripomb.

V sodelovanju s predstavniki združenj občin naj bi se oblikovali konkretni ukrepi, ki bi bili v pristojnosti občin, financirani pa s strani države. Trenutno razmišljanje je v smeri vzpostavitve kulturne mediacije in skupnostnega tolmačenja za pomoč pri komunikaciji tujcev v institucijah (šolah, zdravstvenih domovih, UE)...

Predstavniki ZOS so izpostavili, da je potrebno prejeto gradivo dopolniti s celotnimi vsebinami, ki naj jim sledijo finančni podatki in pričakovane aktivnosti občin.

Z ministrico Sanjo Ajanovič Hovnik o temah s področja plač

19. 6. 2023 so se predstavniki združenj občin srečali z ministrico za javno upravo Sanjo Ajanovič Hovnik. Teme sestanka so bile prenova plačnih sistemov, odprave plačnih nesorazmerij, sprejem Zakona funkcionarjev in posebni steber za lokalno samoupravo.

Predsednik ZOS Robert Smrdelj je opozoril na težavo prevelikih nesorazmerij na lokalni ravni. Izpostavil je tudi težavo manjših občin. Ministrici je zastavil vprašanje o kakšnem odstotku zvišanja govorimo in, da je treba stvari temeljito razmisliti. Podpredsednik ZOS mag. Marko Diaci je podal idejo, da bi župane umestili pod javne uslužbenke in ne funkcionarje. Podpira vzpostavitev posebnega stebra za lokalno samoupravo

in opozarja na vzpostavitev normalnih razmerij.

Župan občine Kočevje dr. Vladimir Prebilič je izpostavil, da ga glede dviga plač županov v letu 2027 skrbi časovni odmik, saj bodo vmes potekale tudi ponovne volitve županov. Izpostavil je prevelike razlike med opravljanjem poklicne in nepoklicne funkcije na mestu župana. Predlagal je 75% plače pri nepoklicnem opravljanju funkcije in ne 50%, saj je odgovornost nepoklicnih županov enaka kot poklicnih, prav tako tudi njim ta funkcija prinaša težave z nadaljnjo zaposlitvijo po prenehanju funkcije. V povezavi s tem je predlagal pripravo izhodne strategija, z namenom odprave težav.

S strani ZMOS je bilo izpostavljeno, da se je v zadnjih letih plača povišala vsem razen županom. Predlagali so zvišanje plač županov za pet plačnih razredov.

Ministrica je glede poklicnega in nepoklicnega opravljanja funkcije županov povedala, da je njeno osebno mnenje, da si pri tem poklicu težko nepoklicno v tem, zato bi bilo smiselno uvesti samo poklicno funkcijo.

Županje in župani z ministrico Asto Vrečko o temah s področja kulture

23. 6. 2023 je ministrica za kulturo dr. Asta Vrečko s sodelavci na Brdu pri Kranju gostila srečanje s predstavniki lokalnih skupnosti, ki se posvečajo kulturi. Med drugim je razprava potekala o prenovi kulturne dediščine in razpisnih mehanizmih. Cilj je, da so sredstva počrpana, da je kulturna dediščina obnovljena in ima pomembno lokalno vsebino, je povedala ministrica. S strani ZOS je prisotne nagovoril podpredsednik ZOS Dušan Strnad.

Državna sekretarja Marko Rusjan in Matevž Čelik Vidmar sta med drugim predstavila načrtovano prenovu razpisnih mehanizmov ter projekte obnov, ki potekajo po državi - odprtih več kot 60 investicij v skupni vrednosti 200 milijonov evrov.

Predstavljena je bila tudi prenova muzejske politike, ki bo temelj razvoja sodobnega upravljanja muzejev in galerij, ter se dotaknila vprašanja, kako izboljšati vključevanje mladih v kulturne projekte.

Po srečanju je ministrica Vrečko izpostavila, da so z lokalnimi skupnostmi zavezani, da sodelujejo, saj ocenjujejo, da sta kultura in umetnost tvorni del skupnosti, imata razvojni potencial, vanju pa so vpeti številni prebivalci Slovenije. Ker stanejo veliko denarja, je sofinanciranje obnov kulturne dediščine omenila kot enega ključnih izzivov. Za to že obstajajo razpisi, z novo evropsko kohezijsko perspektiv pa računajo na dodatna vlaganja, vendar skupaj z vsebino. Šele povezava obnove z vsebino lahko obrodi dobre projekte, ki imajo kar največji učinek za lokalno skupnost in celotno prebivalstvo. *"Naš cilj je, da so sredstva počrpana, da je kulturna dediščina obnovljena in da ima znotraj pomembno lokalno vsebino,"* je dejala ministrica.

Srečanje z ministrom Urošem Brežanom na temo občinskega prostorskega načrtovanja in koncesij za rabo vode za proizvodnjo električne energije

27. 6. 2023 so se predstavniki združenj (ZOS, SOS in ZMOS) srečali na skupnem sestanku z ministrom za naravne vire in prostor Urošem Brežanom in njegovo ekipo. Na sestanku sta bili izpostavljeni dve tematiki - občinsko prostorsko načrtovanje in koncesije za rabo vode za proizvodnjo električne energije.

Takratni minister je izrazil zadovoljstvo nad srečanja s predstavniki lokalnih skupnosti, ki so bila izvedena do tedaj in izpostavil vprašanje, če bi lokalne skupnosti še karkoli dodale za še boljše sodelovanje. Predstavniki združenj so izrazili zadovoljstvo nad sodelovanjem, a poudarili, da so omejevanja udeležbe na sestankih s strani ministrstva zelo nezaželena. Pri tako pomembni vsebini je ključnega pomena da lahko sodeluje več strokovnjakov iz določenega področja, ki bodo poglobljeno razpravljali o težavah.

S strani ministrstva je bila predstavljena analiza sprejemanja OPN-jev, kjer je bilo razvidno, da je časovnica sprejemanja OPN-jev predolga (povprečno 5 let), še bolj zaskrbljujoče pa je da 19 občin OPN-jev sploh še nima pripravljenih. Glede na ugotovitve analize so predstavniki ministrstva tudi zagotovili, da bodo pristopili k pregledu in osvežitvi

smernic pri sprejemanju prostorskih načrtov. Predstavniki združenj so opozorili na preveč negativnih mnenj ministrstva k predlogom OPPN-jev kar onemogoča izvajanje prostorskega načrtovanja občin.

V zvezi s koncesijami za rabo vode je predstavnica občin podala celoten oris težave in predstavnike ministrstev pozvala k sistemski ureditvi težav. Predstavniki ministrstva so povedali da so za sprejeti zakon odgovorni na drugem ministrstvu, ter da je verjetno prišlo do takšne anomalije zaradi sprejetja interventnega zakona. Dogovorjeno je da ministrstvo tudi urgira na to tematiko pri odgovornem ministrstvu-pripravljavcu zakona in da se na to temo posebej srečajo na skupnem srečanju v širši zasedbi.

NA Ministrstvu za naravne vire in prostor o predlogu Uredbe o podrobnejših pravilih urejanja prostora za umeščanje fotonapetostnih naprav

6. 7. 2023 je v prostorih MNVP potekal sestanek, katerega namen je bila predstavitev predloga Uredbe o podrobnejših pravilih urejanja prostora za umeščanje fotonapetostnih naprav.

Ministrstvo je [predlog Uredbe](#) pripravljalo skupaj z Zakonom

ZOS je pozdravil način priprave predloga Uredbe, saj se je njeno besedilo pripravljalo sočasno z Zakonom o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije, ki je bil sprejet na 41. izredni seji Državnega zbora RS.

Predstavniki Direktorata za prostor, so v okviru predstavitve predloga Uredbe povedali, da občinski PIP ostajajo taki kot so in jih Uredba v ničemer ne »povozi«. Uredba naslavlja nove objekte in parkirišča, uredbo, ki bo naslavljala umeščanje fotonapetostnih naprav na obstoječe objekte (10. člen Zakona) pa bo pripravilo Ministrstvo za okolje, podnebje in energije.

S strani občin je bila podana bojazen kaj v primeru, ko občinski OPN ne določa umestitvi fotonapetostnih naprav na večstanovanjske objekte, saj v tem primeru veljajo določila Uredbe. Predstavniki ministrstva so zagotovili, da bodo Uredbo dopolnili na ustrezen način, ki bo določal, da bodo občine lahko dovoljevale namestitve naprav.

Izpostavilo se je tudi vprašanje kako bo z odstranitvijo, razgradnjo naprav po izteku njihove življenjske dobe. Pristojni

se tega zavedajo, vendar je to vprašanje treba nasloviti na več resorjev, ne zgolj na resor MNVP.

Na MVI o predlogu novele pravilnika o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje

13. 7. 2023 je na Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje potekal delovni sestanek, katerega tema je bil predlog Pravilnika o spremembah in dopolnitvah pravilnika o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje. Sestanka se je udeležila tudi predsednica Odbora ZOS za socialo, vzgojo, izobraževanje, kulturo, šport in ostale družbene dejavnosti Nataša Rupnik.

Sestanek je vodila vodja Sektorja za predšolsko vzgojo Vida Starič-Holobar, ki je uvodoma povedala, da se vlada zaveda pomena predšolske vzgoje in si je ob nastopu zadala nalogo, da je treba na tem področju izvesti določene spremembe, do katerih pa je treba priti premišljeno in brez hitenja. Zavedajo se, da je ena izmed bolj perečih težav področja kadrovska problematika - odliv kadra iz vrtcev zaradi plač, slabi pogoji dela, starejša starostna struktura zaposlenih, izgorelost in posledično velika bolniška odsotnost. Prav tako je vedno več otrok posebnimi potrebami, kar kliče po tem, da je treba sistem posodobiti.

ZOS je v okviru javne obravnave na ministrstvo posredovalo pripombe, katere je Nataša Rupnik tudi predstavila. Pozdravila je spremembo 24. člena pravilnika, ki bo po novem določal, da se bodo lahko oddelki oblikovali do 31. oktobra tekočega leta za celo šolsko leto in ne več do začetka šolskega leta. V razpravi o vzgojitelju za zgodnjo obravnavo je izpostavila je, da je treba jasno določiti normativ glede dodatnega delavca z otrokom, ki pa ne more biti določeno na število oddelkov, ampak na število dodatne pomoči otroku. Vsi otroci v oddelku namreč niso otroci s posebnimi potrebami, prav tako pa je stanje po občinah različno.

Opozorila pa je tudi na problematično črtanje določil šestega in sedmega odstavka sedaj veljavnega 25. člena pravilnika, ki sta omogočala povečanje normativa vključenih otrok v oddelek.

ZOS je že v posredovanih pripombah predlagal, da se v predlog Pravilnika vnese nov člen, ki bo določal, da lahko lokalna skupnost v sodelovanju z vrtcem, v primeru nezadostnega števila mest v javnih vrtcih, pri oblikovanju oddelkov ne upošteva pogoja glede števila otrok izven starostnega razpona enega leta oziroma starostnega obdobja za oblikovanje homogenih in kombiniranih oddelkov, in sicer z namenom da se zagotovi polna zasedenost oddelkov. Namreč nedopustno je, da občine plačujejo prazna mesta v oddelkih, hkrati pa zavračajo otroke.

Spremembe operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2014-2020

V juliju je potekala seja Odbora za spremljanje Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, osrednja tema katere je bila predstavitev in potrditev sprememb operativnega plana, ki jih je predlagalo Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR). Seje se je udeležil tudi predstavnik ZOS Marko Drogenik.

Spremembe operativnega programa bodo omogočile lažje in 100 % koriščenje evropskih sredstev. Vse predlagane spremembe je odbor potrdil in pooblastil MKRR, da jih posreduje Evropski komisiji.

Odbor se je seznanil tudi z izvedenimi komunikacijskimi aktivnostmi v letu 2022 in načrti za leto 2023. Tako bo v letu 2023 med drugim potekal projekt Šola kohezije (ASOC – At the School of Open Cohesion).

Z ministrom za gospodarstvo, turizem in šport Matjažem Hanom o vlaganjih v športno infrastrukturo

26. 9. 2023 je v prostorih Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport potekal delovni posvet o oblikovanju letnega načrta vlaganj in javnega razpisa za sofinanciranje investicij v športno infrastrukturo v letu 2024. Na sestanku, katerega je vodil minister Matjaž Han, je državni sekretar mag. Dejan Židan, uvodoma predstavil ključne informacije

o Razpisu o Lokalni infrastrukturi, o katerem je kasneje tudi tekel pogovor. Razpis je predviden v marcu 2024, in sicer za obdobje dveh let (1. 1. 2024 – 30. 11. 2025) v višini nekje med 25 in 30 milijonov evrov. S strani ZOS so se sestanka udeležili mag. Marko Diaci, Valter Mlekuž, Srečko Ocvirk in mag. Vlasta Kupljen.

Predstavniki združenj so na sestanku predstavili mnenja o letošnjem razpisu za sofinanciranje investicij v športno infrastrukturo, ter podali predloge za izboljšanje razpisa, ki sledi. Združenja pozdravljajo način dela ministrstva v zvezi z razpisom prihodnje leto. Strinjajo se s časom objave razpisa ter poudarjajo pomen čim večjega financiranja ter podaljšanje roka prijav, s čimer se strinja tudi minister. Združenja pa poleg vsega prosijo ministrstvo, da razmisli tudi o vključitvi telovadnic (renoviranje, prenova...).

Podpredsednik ZOS mag. Marko Diaci je v imenu ZOS predlagal - procentualno sofinanciranje vezano na velikost projekta, uskladitev daljše časovnice v zvezi z večjimi projekti, meni da je potrebno tudi glede točkovanja najti neko rešitev. Izpostavil je preostro omejitve v prvem sklopu razpisa, in sicer notri piše, da se nebi smela povečati bruto tlorisna površina objekta. Včasih pride do funkcionalnih posodobitev, ki lahko povečajo oziroma nenazadnje tudi zmanjšajo geberite objekta.

Ministrstvo trenutno čaka še na oceno Olimpijskega komiteja, in sicer da povedo, kateri objekti v Sloveniji bi se morali sofinancirati in, da pomaga oblikovati merila.

Minister se je strinjal z odobritvijo čim več denarja pri razpisu, glede točkovanja se bodo morali še pogovoriti, obljublja čas objave razpisa v marcu, strinjal se je tudi s predlogom župana Diacija o možnosti višanja oziroma nižanja bruto površine objekta.

Državni sekretar Židan je izpostavil, da procentualno sofinanciranje verjetno ne bo možno.

Delovno srečanje s predsednico Računskega sodišča RS

28. 9. 2023 je v prostorih Računskega sodišča RS potekal delovni sestanek

predstavnikov združenj občin in predsednice Računskega sodišča Jane Ahčin. Udeleženci sestanka so spregovorili o načinih, pomoči, ki jih občinam ob spopadanju s posledicami poplav v okviru svojih pristojnosti nudi Računsko sodišče RS. Sestanka se je udeležila tudi predstavnica ZOS.

Predsednica Računskega sodišča RS (v nadaljevanju: RS RS) Jana Ahčin je uvodoma povedala, da je namen sestanka pogovor o tem kaj se lahko naredi na preventivi boljšega poslovanja občin v času, ko se občine soočajo s posledicami letošnjih naravnih nesreč in z njihovo sanacijo.

Predstavniki RS RS so pregledali pretekle revizije in na podlagi teh izključili področja, na katerih lahko pride do določenih odstopanj. V pomoč občinam je lahko tudi [revizijsko poročilo o učinkovitosti uporabe evropskih sredstev za zaščito pred poplavami iz leta 2014](#), ki je v usmeritvah še vedno aktualno.

Tekom razprave so bile odprte sledeče teme:

- zadolževanje občin
- javno naročanje v času intervencijski in sanacijskih del,
- donacije,
- prostorsko načrtovanje

Stopnja zadolženosti na strani občin ni visoka in skrb vzbujajoča ter po podatkih RS RS znaša povprečno 500€ na prebivalca. Glede na visoke obrestne mere je na strani občin velika mera previdnosti. Občine na prizadetih območjih se obračajo na banke s povpraševanji za posojila, vendar banke temu niso naklonjene. Občine imajo možnost zadolževanja tudi preko Ribniškega sklada, ki pa ni najbolj konkurenčno napram komercialnim bankam. Predsednica RS je tako pozvala občine naj se poslužujejo sistema EZR, ki za občine predstavlja najmanjše tveganje in občine iz naslova obresti lahko tudi privarčujejo.

V okviru razprave o težavah pri izvajanju postopkov skladno z določili zakona o javnem naročanju je bilo s strani občin podana bojazen zavlačevanja postopkov zaradi pritožb neizbranih izvajalcev. V času sanacijskih del je to lahko izjemno problematično, saj se postopki lahko zelo zavlečejo. RS RS poudarja, da je pomembno, da so sredstva porabljena na čim bolj učinkovit način. Zavedajo pa se, da se občine soočajo z veliko težavami,

tako pri iskanju izvajalcev kot z enormnimi podražitvami. Opozorili so, da bodo občine izpostavljene tveganjem in postavljene pred velike izzive. Ponovno je bila na strani občin podan predlog o uvedbi cenovne kapice za dela pri sanacijah, saj bi s tem še dodatno doprinesli v večji transparentnosti porabe javnih sredstev.

V razpravi o postopkih javnega naročanja je bila posebej izpostavljena problematika sanacije vodotokov. Stvari potekajo prepočasi, na voljo ni dovolj mehanizacije, niti ljudi, ki bi izvajali dela. S strani ZOS je bilo povedano, da je bil že večkrat podan predlog prenosa nalog vzdrževanja manjših in hudourniških vodotokov iz države na občine, seveda z ustreznimi spremljajočimi finančnimi sredstvi, vendar na strani države, ni zadostnega posluha, da bi se to uredilo na dolgi rok.

Določeno tveganje predstavlja področje zbiranja in razdeljevanja donacij, ki so jih na posebnih proračunskih postavkah prejemale občine. Namreč posamezne občine bodo sprejemale svoja pravila in zato bi bilo, v izogib morebitnim tveganjem, priporočljivo imeti neke usmeritve s strani pristojnih ministrstev. Predsednica RS RS je tako apelirala na občine naj se obrnejo na pristojna ministrstva z zaprosili za pripravo navodil in usmeritev. Predsednica RS RS je svetovala občinam naj se pri dilemah obrnejo tudi na FURS.

S strani RS RS je bilo občinam podano opozorilo naj bodo na področju prostorskega načrtovanja previdne. Aktivnosti je treba izvajati premišljeno in v smer, da se izognemo morebitnim ponovitvenim scenarijem letošnjih naravnih nesreč. Potreben je temeljit razmislek

pri načrtovanju nadomestnih gradenj in umeščanju objektov v prostor.

S strani predstavnice ZOS je bil podan tudi predlog organizacije posveta z občinami, na katerem bi predstavniki Računskega sodišča občinam podali usmeritve pravnega delovanja v času investicijskih in sanacijskih del. Na ta način bi tudi RS RS iz prve roke dobilo informacije o vseh težavah in dilemah s katerimi se soočajo občine, ki so bile prizadete v letošnjih ujmah.

Seja Odbora za spremljanje programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027

10. 11. 2023 je potekala seja Odbora za spremljanje programa Evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027, katere se je udeležil tudi predsednik ZOS Robert Smrdelj.

Zbrane je na začetku pozdravil minister za kohezijo in regionalni razvoj, dr. Aleksander Jevšek, ki je izpostavil, da je ministrstvo od prvega odbora v marcu 2023 vzpostavilo vse potrebne podlage in navodila, da se je izvajanje programa evropske kohezijske politike 2021–2027 lahko začelo. Objavljeni so bili že prvi razpisi in potrjeni prvi projekti. Do sedaj je bilo razpisanih za dobrih 60 milijonov evrov sredstev, do konca leta pričakujejo, da se bo ta številka dvignila na okoli 180 milijonov evrov.

Minister je še izpostavil, da je bila med avgustom in oktobrom glavna naloga ministrstva priprava vloge za solidarnostni

sklad EU, ki je bila v sodelovanju z vsemi resorti, z Evropsko komisijo in zunanjimi svetovalci uspešno pripravljena. Ob tej priložnosti se je vsem zahvalil za opravljeno delo in za odlično sodelovanje. *»Zaradi ujme bomo v kratkem pripravili izhodišča za spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027, pri čemer bo ključna dinamika izvajanja tistih ukrepov, ki bodo prispevali k odpravi posledic ujme in večji odpornosti Slovenije na naravne nesreče. Ob tem si bomo še naprej prizadevali za stalen in odprt dialog s predstavniki Evropske komisije za iskanje najboljših rešitev za državljane Slovenije.«*

Mag. Marko Koprivc, državni sekretar na MKRR in predsednik Odbora za spremljanje, je poudaril pomen odbora za spremljanje ter njegove raznolike in široke sestave, saj je pomembno, da se o evropski kohezijski politiki razpravlja s čim širšim krogom. *»Ministrstvo je v luči tega že izvedlo dogodek, ki je bil namenjen predstavitvi in razpravi o možnostih in priložnostih, ki jih nudi evropska kohezijska politika pri reševanju izzivov in potreb starejših. Do konca tega leta bomo pripravili še dogodek na temo mladih.«*

Na MDP o skupnih gradnikih storitev zaupanja za participativne proračune

14. 11. 2023 je na Ministrstvu za digitalno preobrazbo potekal sestanek s predstavniki občinskih združenj in organizacij, ki občinam nudijo tehnično podporo, na temo skupnih gradnikov storitev zaupanja za participativne proračune.

Zaposleni na ministrstvu so predstavnikom združenj občin, občin in organizacij, ki občinam nudijo tehnično podporo predstavili skupne državne gradnike za digitalno identifikacijo. Na ministrstvu ocenjujejo, da bi z integracijo teh gradnikov v digitalna orodja, lahko v fazi glasovanja prebivalcev in prebivalcev o projektnih predlogih, poenostavili in pohitrili postopke.

V tej luči so na ministrstvu prepoznali participativni proračun, kot eden izmed mehanizmov za aktivno vključevanje prebivalcev in prebivalcev v procese demokratičnega soodločanja na lokalni ravni kot potencial, ki lahko zagotovi večje število vključenosti prebivalcev in prebivalcev.

V današnji digitalni dobi in dobi povečane ozaveščenosti državljanov se participacija prebivalcev in prebivalcev uveljavlja kot ključen dejavnik v oblikovanju boljših

in bolj odgovornih politik. S podpisom Evropske deklaracije se je Slovenija zavezala k podpiranju razvoja in najboljše uporabe digitalnih tehnologij za spodbujanje udejstvovanja ljudi in demokratične udeležbe.

Participativne proračune izvajajo občine na podlagi 48.a člena Zakona o lokalni samoupravi, ki navaja, da lahko občina v postopku priprave predloga proračuna določi višino sredstev, namenjeno financiranju projektov, ki jih predlagajo občani. O predlaganih projektih občina izvede posvetovanja z občani najkasneje do predložitve proračuna občinskemu svetu v sprejem.

Ministrstvo za digitalno preobrazbo je s poizvedbo pridobilo odgovore 54 občin na vprašanje, ali so že izvedli proces participativnega proračuna s podporo digitalnih orodij.

Na sestanku je sledila tudi izmenjava mnenj in pogledi občin in pripravljavcev za učinkovito delovanje in podporo digitalnih orodij za podporo participativnim proračunom.

Z ministrico za pravosodje o spremembah na področju sodniške zakonodaje

29. 11. 2023 je potekal sestanek ministrice za pravosodje dr. Dominike Švarc Pipan s predstavniki združenj občin, katerega tema je bila sprememba sodniške zakonodaje. Ena ključnih sprememb, ki jo prinaša Zakon o sodiščih je namreč odprava 44 okrajnih sodišč.

Združenje občin Slovenije je že v fazi javne obravnave predloga Zakona o sodiščih

opozorilo na bojazen pred še dodatno centralizacijo države. Vzporednice smo vlekli s primeri zapiranja krajevnih in davčnih uradov, geodetskih pisarn, bank in pošt. Ocenili smo, da se tudi z odpravo okrajnih sodišč nadaljuje centralizacija države. Predstavnica ZOS je v razpravi poudarila, da je ključno, da se storitev ne oddaljuje od ljudi. Treba je stremeti k temu, da so posamezniku na voljo enake javne storitve, ne glede na kraj bivanja.

Ministrica Švarc Pipan je zagotovila, da spremembe ne gredo v smeri centralizacije in da se storitev ne oddaljuje od ljudi. Prav nasprotno – te naj bi bile dostopne še naprej vsem. Predsedniki okrožnih sodišč bodo, z namenom čimprejšnje obravnave zadev, imeli na voljo vse sodnike posameznega okrožja, ki jim bodo na podlagi načrta dela razporejali posamezne zadeve. S spremembami želijo doseči to, da bo posameznikova zadeva obravnavana v enakem času, ne glede na bivališče.

Zakon bo na vladi obravnavan predvidoma v mesecu januarju leta 2024, sprejet pa naj bi bil do poletja 2024.

Na 25. redni skupščini članstvo pozvalo pristojne k dialogu za dvig povprečnine in k pospešitvi aktivnosti na ključnih področjih

24. 3. 2023 je potekala 25. redna letna skupščina Združenja občin Slovenije, na kateri so županje in župani v prvem delu gostili državno sekretarko na Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj Andrejo Katič in z njo razpravljali o problematiki izvajanja Načrta za okrevanje in odpornost, o izvajanju mehanizma CTN in Dogovora za razvoj regij ter o problematiki zaključevanja stare in vzpostavitve nove perspektive.

V drugem delu skupščine so županje in župani sprejeli tudi program dela in zaključni račun za leto 2023 ter oblikovali smernice dela združenja v letu 2023. V okviru tega so opravili obširno razpravo o aktualni problematiki, ki pesti občine. Skupščina je Vlado RS ponovno pozvala k ustanovitvi Strateškega sveta za lokalno samoupravo ter izrazila nasprotovanje napovedani reorganizaciji upravnih enot.

Z izvedenimi lokalnimi volitvami smo tudi na ZOS vstopili v novo mandatno obdobje in zato so županje ter župani občin članic izvolili novo vodstvo za obdobje do leta 2026.

ZOS je leto 2022 zaključilo uspešno, kar je s sprejemom programa in finančnega načrta za leto 2022 potrdila tudi skupščina. Prav tako pa je soglasno potrdila načrt dela ZOS v letu 2023. V okviru obširne razprave o načrtu dela je bilo sprejetih več sklepov, na podlagi katerih je ZOS pozval pristojne k izvedbi posameznih aktivnosti in sprejetju ustreznih ukrepov. V luči vseh podražitev in novo nastalih obveznosti občin (dvigi plač v predšolski vzgoji, dvig minimalne plače, splošni dvigi cen in investicijskih projektov) je skupščina ZOS pozvala k dvigu povprečnine za leto 2023, in sicer v znesku 773,66€.

Slovenija s tem, ko nima vzpostavljenih pokrajin izgublja velik razvojni potencial. ZOS na to opozarja že vrsto let. Z njihovo vzpostavitvijo bi bili nedvomno uspešnejši tudi pri črpanju evropskih sredstev, zato je skupščina ZOS pozvala

tako Vlado RS kot Državni zbor RS in Državni svet RS k nadaljevanju aktivnosti na tem področju.

ZOS je že večkrat pozval pristojna ministrstva k nujnosti zagotovitve finančnih sredstev za investicije na lokalnem nivoju. Skupščina ZOS je ponovno opozorila na to težavo in pozvala tako Vlado RS kot Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Ministrstvo za zdravje k čimprejšnji

zagotovitvi dodatnih sredstev in objavi javnih razpisov za investicije.

Velik del razprave je bil namenjen črpanju evropskih sredstev. Občine so si veliko obetale od sredstev Načrta za okrevanje in odpornost. V zadnjem času ni vzpodbudnih novic na tem področju in sredstva namenjena Sloveniji se zmanjšujejo. Vlada RS je pripravila izhodišča za prilagoditev načrta, skupščina ZOS pa jo pozvala k pospešitvi aktivnosti in vključitvi občin v pripravo morebitnih novih vsebin za programe in projekte Načrta za okrevanje in odpornost.

Treba bo pospešiti aktivnosti na področju zaključevanja stare finančne perspektive in pri vzpostavitvi nove finančne perspektive. Pri slednji bi bilo nujno potrebna vključitev občin v pripravo vsebin in nujno je, da pristojni pri snovanju vsebin prisluhnejo občinam in njihovim potrebam.

Skupščina ZOS je opozorila na pomen mehanizma Dogovor za razvoj regij. Gre za pomemben mehanizem, ki ima pomembno razvojno noto, zato je skupščina ZOS pozvala pristojne k njegovi ohranitvi in k povečanju sredstev.

Skupščina ZOS pozvala Vlado RS k vzpostavitvi Strateškega sveta za lokalno samoupravo, kateri bi deloval pod okriljem Vlade RS kot njeno posvetovalno telo. Namreč lokalna samouprava je izjemnega pomena za razvoj države. Njena

stabilnost in finančna avtonomija sta ključni tudi z vidika zagotavljanja skladnega regionalnega razvoja. Skupščina ZOS je predlagala, da bi bili v strateški svet poleg predstavnikov Vlade RS in združenj občin imenovani tudi strokovnjaki s področja lokalne samouprave. Odločeno je bilo tudi, da se bo v primeru, če Vlada RS v roku treh mesecev ne vzpostavi strateškega sveta za lokalno samoupravo, ZOS s pobudo obrnilo na predsednico Republike Slovenije Natašo Pirc Musar.

Razprava je potekala tudi o prenovi plačnega sistema v javnem sektorju. Skupščina ZOS je v okviru razprave oblikovala stališče in poziv, da se v nov plačni sistem uravnoteženo vključi tudi lokalno samoupravo, in sicer kot samostojen steber in da se nesorazmerja občinskih funkcionarjev odpravijo takoj. Duhove pa je burila tudi napovedana reorganizacija upravnih enot. Predlogi, kateri so nam bili znani na podlagi objav v medijih, je ZOS ocenil kot nesprejemljive in nepremišljene, prav tako pa, da gredo v smeri večje centralizacije države. Skupščina ZOS je zato pozvala vladu in pristojno ministrstvo, da v vse razprave vključi tudi predstavnike občine in z njihovo pomočjo oblikuje ustrezne rešitve.

V drugem delu skupščine so županje in župani sprejeli program dela in zaključni račun za leto 2023 ter oblikovali smernice

dela združenja v letu 2023. V okviru tega so opravili obširno razpravo o aktualni problematiki, ki pesti občine in sprejeli sklepe na podlagi katerih smo na Vlado RS in pristojna ministrstva posredovali **15 pozivov**, in sicer.

1. Vladi RS zahtevo za sklic sestanka z reprezentativnimi združenji na katerem bi se pogovorili o dvigu povprečnine za leto 2023;
2. Državnemu zboru RS, Državnemu svetu RS in Vladi RS poziv k nadaljevanju aktivnosti na področju ustanovitve pokrajin;
3. Vladi RS in Ministrstvu za kulturo poziv k povečanju sredstev in čimprejšnji objavi javnih razpisov za investicije na področju kulture;
4. Vladi RS in Ministrstvu za zdravje poziv k zagotovitvi dodatnih sredstev in objavi javnih razpisov za investicije v primarno zdravstvo;
5. Vladi RS in Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje poziv k čimprejšnji zagotovitvi dodatnih sredstev in objavi javnih razpisov za investicije v vrtnice in osnovne šole;
6. Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport poziv k zagotovitvi dodatnih sredstev in objavi javnih razpisov za področje investicij v športno infrastrukturo

7. Vladi RS in Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj poziv k ohranitvi mehanizma Dogovor za razvoj regij;
8. Vladi RS poziv k vzpostavitvi sveta za lokalno samoupravo pri predsedniku vlade RS;
9. Vladi RS in Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj poziv k pospešitvi aktivnosti na področju stare in nove finančne perspektive;
10. Vladi RS, Ministrstvu za finance in Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj poziv k pospešitvi aktivnosti na področju črpanja sredstev iz načrta za okrevanje in odpornost;
11. Vladi RS, Ministrstvu za javno upravo nasprotovanje napovedani reorganizaciji upravnih enot;
12. Vladi RS, Ministrstvu za javno upravo poziv k čimprejšnji pripravi in vzpostavitvi nove plačne politike;
13. Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj predlog, da v pripravo Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja vključi predstavnike občin in pred tem opravi še analizo stanja na tem področju;
14. Ministrstvu za finance poziv za vključitev reprezentativnih združenj v pripravo davčne reforme;
15. Ministrstvu za zdravje in Ministrstvu za solidarno prihodnost poziv za vzpostavitev prožnejšega sistema podeljevanja koncesij.

Imenovanje vodstva in organov ZOS

Z izvedenimi lokalnimi volitvami smo tudi na ZOS vstopili v novo mandatno obdobje in zato so županje ter župani občin članic izvolili novo vodstvo za obdobje do leta 2026.

Zaupnico za dobro opravljeno dosedanje delo in mandat za nadaljevanje je na čelu ZOS z večino glasov dobil **dosedanji predsednik ZOS Robert Smrdelj**. Ob izvolitvi se je zahvalil za izkazano zaupanje in zatrdil, da poslanstvo ZOS ostaja - biti glas manjših in šibkejših občin ter zavzemanje za finančno stabilnost občin.

Za **podpredsednike ZOS** pa so bili izvoljeni:

- **mag. Marko Diaci**, župan Občine Šentjur;
- **Valter Mlekuž**, župan Občine Bovec;
- **Dušan Strnad**, župan Občine Ivančna Gorica;
- **Martin Mikolic**, župan Občine Rogatec.

Na skupščini pa so bili imenovani tudi člani Nadzornega odbora ZOS in Častnega razsodišča ZOS. Za člane Nadzornega odbora ZOS so bili imenovani:

- za **predsednika Sandi Potočnik**, Občina Šentjur,
- za **članico Lijana Lovše**, Občina Litija,

- za **člana Marko Miklavič**, Občina Kobarid.

Za člane Častnega razsodišča ZOS so bili imenovani:

- za **predsednika Ivan Matijevič**, Občina Litija,
- za **članico Mihaela Smrdel**, Občina Pivka,
- za **članico Mojca Dolar**, Občina Šentjur.

Seje predsedstva Združenja občin Slovenije

Z letom 2023 je bilo na novo oblikovano predsedstvo ZOS, ki je z delom pričelo v mesecu februarju in končalo s šesto redno sejo v mesecu decembru.

Za mandatno obdobje 2022-2026 so bili za člane predsedstva imenovani Tine Radinja, župan Občine Škofja Loka, dr. Tomaž Rožen, župan Občine Ravne na Koroškem, Andrej Kastelic, župan Občine Mirna Peč, dr. Vladimir Prebilič, župan Občine Kočevje, Martin Mikolič, župan Občine Rogatec in mag. Marko Diaci, župan Občine Šentjur, Stanko Ivanušič, župan Občine Razkrižje in Franc Horvat, župan Občina Tišina, Mauricij Humar, župan Občine Miren-Kostanjevica, Valter Mlekuž, župan Občine Bovec, dr. Petra Vrhovnik, županja Občine Poljčane, dr. Ivan Žagar, župan Občine Slovenska Bistrica, Franci Rokavec, župan Občine Litija in Dušan Strnad, župan Občine Občina Ivančna Gorica, Robert Smrdelj, župan Občine Pivka, Zoran Poznič, župan Občine Trbovlje in Srečko Ocvirk, župan Občine Sevnica.

Prva seja predsedstva ZOS v tem mandatu

V februarju je potekala prva seja predsedstva ZOS v tem mandatu. Na seji je predsedstvo ZOS med drugim vladi ponovno predlagalo oblikovanje Strateškega sveta za lokalno samoupravo, obravnavalo težave s katerimi se soočajo občine zaradi druginje in dviga plač zaposlenih, opozorilo na nujnost zagotovitve dodatnih sredstev za prepotrebne investicije v šole in vrtce ter pozvalo k nadaljevanju aktivnosti pri oblikovanju pokrajin. Potrjena je bila tudi nova sestava predsedstva ZOS, katera je bila oblikovana po opravljenih rednih regijskih svetih in sprejeto poročilo o delu ZOS v preteklem letu ter program dela za leto 2023. Sprejeti pa so bili tudi sklepi, potrebni za izvedbo 25. redne letne skupščine ZOS.

Zaradi vse večjih težav soočanju s posledicami druginje in dviga stroškov dela, je predsedstvo ZOS ponovno pozvalo pristojne k ukrepanju in zagotovitvi dodatnih finančnih sredstev za občine. Dvig povprečnine je že samo zaradi dviga stroškov dela nujen in odgovori pristojnih, da je bilo to že upoštevano

pri določitvi povprečnine, ne vzdržijo in so zavajajoči.

Zagotovitev dodatnih sredstev za investicije v vrtce in osnovne šole je nujna, sploh pri napovedanem sprejemu Zakona o šolski prehrani, ki bo občinam prinesel dodatne

stroške za izvedbo investicij. Izjema niso niti športni objekti in tudi na področju kulture drastično primanjkuje investicijskih sredstev.

Zaključuje se stara in pričinja nova finančna perspektiva in ZOS je pristojne opozorilo, da je vključitev občin v pripravo razpisov nujna, saj bomo le tako lahko zagotovili, da bo lahko kandidiralo čim več občin. Pozvali smo jih k sodelovanju pri pripravi jasnih in življenjskih javnih razpisov, ki naj sledijo potrebam terena. Predsedstvo je še opozorilo na nujnost ohranitve sredstev iz DRR za vse občine, razen za mestne, katere imajo na voljo sredstva mehanizma CTN.

V začetku leta je proces ustanavljanja pokrajin zopet zastal, saj je Državni svet RS odločil, da umakne predlagano pokrajinsko zakonodajo in državnozbornskega postopka sprejema. Na ZOS še vedno menimo, da je predlog zakonske

materije dobra osnova za nadaljnje delo, zato smo ponovno pozvali pristojne naj nadaljujejo s postopki sprejema pokrajinske zakonodaje. Ustanovitev pokrajin je nujna in brez njih Slovenija izgublja pomemben razvojni potencial.

Dialog med vlado in občinam je nujen in potreben, zato smo na predsednika Vlade RS ponovno naslovili pobudo za ustanovitev Strateškega sveta za lokalno samoupravo in pobudo za vzpostavitev rednih srečanj z županjami in župani. Potrjena pa je bila tudi nova sestava predsedstva združenja.

Na drugi seji predsedstva ZOS o povprečnini in temah s področja zdravstva

V maju je potekala druga seja predsedstva ZOS, na kateri je sklenilo, da je treba z jasnimi izračuni nadaljevati aktivnosti v smeri dviga povprečnine. Opravljena je bila tudi konstruktivna razprava o strokovnih izhodiščih za prenovo NMP, predlogih zakonov s področja zdravstva in o področju dolgotrajne oskrbe.

Predsedstvo ZOS je ponovno opozorilo na težave občin pri izvajanju kohezijskih projektov zaradi neupoštevanja povečanja obsega stroškov (dvig cen) zato je pristojna ministrstva pozvalo k sklicu nujnega sestanka za dogovor o tem na kakšen način bi se ta sredstva lahko poplačala iz sredstev sedanje perspektive oz. iz naslednje finančne perspektive.

Priča smo bili obilnemu deževju, ki je v posameznih delih Slovenije med drugim povzročalo tudi proženje zemeljskih plazov, zato je predsedstvo pristojne pozvalo k razmisleku o spremembi zakonodaje s področja naravnih nesreč (znižanje praga nazaj na 0,2 promila) in da bi se vzpostavil sistem, da bi se lahko pomoč po tem zakonu zagotovila tudi za odpravo lokalnih oz. regijskih nesreč, ki jih je v zadnjih letih vedno več. V zvezi s tematiko odprave naravnih nesreč so člani predsedstva pristojno ministrstvo pozvali tudi, da skuša zagotoviti strokovne podlage za črpanje sredstev za ta namen iz podnebnega sklada. Prav tako pa so župani Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje pozvali k nujni pripravi javnih razpisov za investicije in zagotovitvi ustreznih proračunskih sredstev.

V razpravi o višini povprečnini so bili člani predsedstva ZOS jasni – kalkulacija

kaže, da je povprečnina za 10% prenizka glede na dejanske stroške občin. ZOS je tako na Vlado RS kot pristojni ministri v letošnjem letu podalo več pozivov za dvig povprečnine, od tega je bil, na pobudo ZOS, eden tudi skupni poziv vseh treh združenj občin. Prav tako pa je ZOS Državni zbor RS in Državni svet RS naslovil predlog amandmaja k predlogu novele ZIPRS2324, v katerem predlagamo dvig povprečnine iz 700€ na 773,66€. Zaradi vseh podražitev, dejstva, da se inflacija še ne umirja, kar tudi povzroča povečevanje stroškov občin, je predsedstvo ZOS dalo tajništvu ZOS pooblastilo, da se pripravi strokovne podlage za izračun povprečnine za leti 2024 in 2025. Dogovorjeno je bilo tudi, da se bo po opravljenih izračunih na Vlado RS in pristojna ministrstva posredovalo zahtevo za določitev višine povprečnine ter pristojne pozvalo k pogovoru.

Člani predsedstva ZOS so bili enotni – vsakršno ukinjanje nujne medicinske pomoči je za občine nesprejemljivo. Nivo zdravstvenih storitev in dostop do njih se nikakor ne sme zmanjšati na račun reorganizacije. Treba ga je nadgraditi na območjih kjer je potrebno in ga tam, kjer deluje zgledno ohraniti kot je.

Strokovna izhodišča za prenovo NMP predvidevajo tudi vzpostavitev satelitskih urgentnih centrov. Tu je predsedstvo opozorilo na dejstvo, da so posamezna območja Slovenije poseljena razpršeno in v kolikor ne bo opravljene temeljite analize stanja na terenu, nujna razprava z občinami, določeni jasni in nedvoumni kriteriji za vzpostavitev satelitskih urgentnih centrov, bo nivo zdravstvene oskrbe precej slabši.

Področje, ki vzbuja skrb, je tudi predvidena organizacija nujnih hišnih obiskov. Namera, da se tako izvajanje kot financiranje prevale na občine, je popolnoma nesprejemljiva in predstavlja samo dodatno povečevanje stroškov občin. Člani predsedstva ZOS so zavzeli jasno stališče in pozivajo naj bo to v pristojnosti države in vir financiranja naj bo državni proračun.

Na nujnost vzpostavitve delovanja sistema dolgotrajne oskrbe ZOS opozarja že vrsto let.. Predsedstvo ZOS je opozorilo na vse preveč nejasnosti in na dejstvo, da se kljub temu, da smo bili že sredi leta 2023, še vedno ni vedelo na kakšen način se bo pričelo z izvajanjem Zakona

o dolgotrajni oskrbi v letu 2024. Eno izmed ključni vprašanj je kako se bo zagotavljalo finančne vire za izvajanje storitev dolgotrajne oskrbe in ali bodo občine še naprej zavezane k zagotavljanju pomoči na domu in domske oskrbe. Znotraj ekonomsko socialnega sveta je bila opravljena razprava na temo Zakona o dolgotrajni oskrbi in med drugim skrbi tudi dejstvo uvedbe nove dajatve.

Še vedno veliko težav občinam povzročajo podražitve, zaradi katerih je ogrožena tudi izvedba projektov, in sicer tako evropskih projektov kot projektov, ki se izvajajo znotraj javnih naročil. Predsedstvo ZOS je opozorilo, da na strani ministrstev ni posluha zaradi povečanja obsega stroškov, na katere občine nimajo vpliva. Posledično izvedba projekta ni priznana. Predsedstvo ZOS je zato pozvalo pristojne naj prisluhneje občinam in jim pomagajo končanju projektov.

Predsedstvo ZOS je ponovno izpostavilo problematiko vezano na pomanjkanje sredstev za investicije v vrtce in osnovne šole. Potrebna na terenu je veliko, država pa ne zagotovi sredstev za javne razpise. Pristojno Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje smo tako pozvali, da po zgledu Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport nemudoma pristopi k zagotovitvi proračunskih sredstev in pripravi javnih razpisov.

Predsedstvo ZOS na izredni seji podalo predloge 16 ukrepov za čimprejšnje izboljšanje trenutne situacije pri odpravi posledic avgustovske ujme

Predsedstvo Združenja občin Slovenije (ZOS) se je dne, 8. 8. 2023, še pred sestankom s predsednikom vlade in ministri sestalo na izredni seji. Člani so se seznanili s situacijo v občinah članicah in aktivnostmi ZOS povezanimi z novelo zakona o odpravi naravnih nesreč ter podali podporo k predlogu interventnega zakona. Želeli bi, da se odprava naravnih nesreč sistemsko uredi na način, da bi bilo v odpravo naravnih nesreč zajeto celotno leto za celotno območje države vseskozi in ne samo v letošnjem letu. Oblikovana so bila tudi izhodišča za predlog 16 ukrepov, ki smo jih v preučitev

predlagali vladi. Prav tako pa smo Vladi RS predlagali ustanovitev medresorske delovne skupine, ki bo v sodelovanju z združenji spremljala realizacijo predlaganih ukrepov.

Predsedstvo ZOS je Vladi RS predlagalo v preučitev naslednje ukrepe:

- optimizacijo sistema povračil intervencijskih stroškov (občine so dobile povrnjenih 20 % odstotkov intervencijskih stroškov - odstotek takojšnjih povračil je treba povečati);
- intervencije naj bodo odprte dlje časa (vsaj do konca leta), da se poškodovani vodotoki učinkovito sanirajo;
- proučitev učinkovitejšega sistema upravljanja z vodotoki, da se preprečijo takšne elementarne nesreče (morebiten delni prenos na občine z ustrezno podporo finančnih sredstev iz vodnega sklada);
- proučitev učinkovitejšega sistema upravljanja z gozdovi (da se bodo krčili na način, da upravljanje ne bo povečevalo tveganja plazenja zemljine, hudourniških vodotokov...);
- nadaljevanje izgradnje objektov (večnamenskih) na rekah - ta ukrep bo izboljšal protipoplavno varnost;
- povečanje sredstev v državnem proračunu za odpravo naravnih nesreč, spremeniti sistem financiranja naravnih nesreč na ravni države v večletne programe (sanacije so daljše od enega leta), sistem koriščenja proračunske rezerve je treba iz kratkoročnega obdobja podaljšati v srednjeročno obdobje ter kadrovsko povečati sektor za odpravo naravnih nesreč;
- povečanje sredstev za namene odprave naravnih nesreč v podnebnem skladu (povečanje sredstev za odpravo naravnih nesreč in subvencije opreme za gasilstvo in civilno zaščito);
- preusmeritev EU sredstev (kohezija in načrt za okrevanje) na način, da bi bila sredstva lahko namenjena tudi za obnovo javne infrastrukture (lokalne in državne);
- hitro pomoč države pri vzpostavitvi občinske javne infrastrukture (ceste, mostovi, šole vrtci in drugi javni objekti) iz sredstev državnega proračuna, EU sredstev in solidarnostnega sklada;
- hitro pomoč gospodarstvu, da se čimprej vzpostavi izvajanje gospodarske aktivnosti v občinah iz sredstev državnega proračuna,

- vzpostavitev zakonskega okvirja za sistem pomoči s proračunskimi sredstvi neposredno oškodovanim občanom (avansna plačila- takojšnja pomoč);
- poenostavitev pridobitve projektne dokumentacije vključno z vsemi dovoljenji za izgradnjo protipoplavnih zaščit (proučiti učinkovitost sistema naravovarstvene stroke);
- za vse vodotoke v RS naj Direkcija za vode pripravi hidrološke hidravlične študije, ki naj se javno objavijo in so dostopne vsem za potrebe protipoplavnih ukrepov in za prostorsko načrtovanje;
- zagotovitev stabilnega in zadostnega financiranja občin – višina povprečne naj pokrije dejanske stroške občin (v letu 2022 so dejanski stroški občin bili 725,76 eur) + inflacijo izračunano s strani SURS v tekočem letu – Tako se predlaga povečanje povprečnine že v letu 2023 (predlagana povprečnina za leto 2023 769,58 eur, za leto 2024 799,58 eur in za leto 2025 815,69 eur);
- pospešitev izplačil občinam iz EU skladov za že opravljena dela - da se poveča trenutna likvidnost občin;
- vzpostavitev boljšega sistema sofinanciranja gasilske dejavnosti na vseh ravneh.

Na tretji redni seji predsedstva ZOS srečanje z ministrom Jevškom

Predsedstvo ZOS se je 19. 9. 2023 srečalo z ministrom za kohezijo in regionalni razvoj dr. Aleksandrom Jevškom in njegovo ekipo. Odprte so bile vse aktualne teme tega resorja. Minister je izpostavil pripravo vloge za solidarnostni sklad, v okviru katere je bila narejena tudi medresorska delovna skupina. S strani ministrstva so imeli oceno škode za avgustovske poplave že narejeno, vendar je ta bila ocena drugačna, kot v Ajdi, saj so povsod drugačni pristopi merjenja. Povedal je, da naj bi iz solidarnostnega sklada že letos dobili do 100 milijonov evrov, naslednje leto pa še do 300 milijonov evrov, vsega skupaj torej 400 milijonov evrov. Problem, ki ga izpostavlja tudi komisarka Ferrero, je, da je vrsta za financiranje iz solidarnostnega sklada že zelo dolga. Zato je za naslednje leto že predlog nekaterih držav, da bi morali ta sklad povečati na dve milijardi evrov.

Na podlagi interventnega zakona in zakona o obnovi in razvoju se ustanovlja Sklad za obnovo Slovenije (SOS). Prvi vir financ v sklad bo del letošnje pomoči solidarnostnega sklada, ter naslednje leto del od takratne pomoči. Drugi vir financ, ki jih bo ministrstvo prispevalo v sklad pa bodo ostanki iz kohezije 20214 – 2020 (približno 50 milijonov evrov). Glede finančne strategije kohezije 2021 – 2027 je 800 milijonov evrov možnih za obravnavo znotraj ukrepov zaradi podnebnih sprememb. Točni načrti bodo narejeni do konca letošnjega leta. In takrat bo tudi jasno, koliko denarja bo šlo v SOS.

V okviru DRR je minister povedal, da ta ni v ospredju. Poplave so namreč ustavile dinamiko sklada.

Državna sekretarka Andreja Katič je glede predloga sprememb Zakona o regionalnem razvoju, da bodo v okviru ministrstva še potekale okrogle mize in dogovori. Pripravljali bodo tudi strategijo regionalnega razvoja. Osnutek Zakona bi šel v javno obravnavo januarja 2024. in ne predvideva dodatnih obremenitev za občine ter za enkrat tudi ne ureditve na pokrajine.

Predsednik ZOS Robert Smrdelj je izpostavil pomembnost kohezije za občine. Podpira spremembe zakona, v smeri vzpostavitve pokrajin v prihodnje. Izpostavil je težavo pri regijskih projektih. Tii so namreč medobčinski, zanje pa je potrebno veliko usklajevanja in se jih zato težko izpelje. Prav zato se nadgradnja na regionalno raven zdi zelo smiselna. Izpostavil je tudi težave stare finančne perspektive, in sicer z izplačaniami prispevki, ki so dejansko že potrjeni, zaradi npr. višanja cen stroškov gradbenih del, pa so stroški pri izvajanju del potem zelo višji in jih mora občina sama pokriti. Težavo bi lahko odpravili z aneksi o upravičenih dodatnih stroških zaradi podražitev.

Predlog predsednika je bil tudi podpora gasilcev v naslednji finančni perspektivi, iz naslova podnebnih sprememb. Gasilce bomo vedno več potrebovali, zato je pomembno, da jih podpiramo in nudimo opremo.

Minister je pri Zakonu o regionalnem razvoju izpostavil DDR-je (dogovori za razvoj regij). Mehanizem financiranja razvoja regij se razdeli med ministrstva. Zato bi MKRR preko DRR izplačalo denar, da bi regija dejansko dobila denar.

Strinja se s podporo gasilcem. Iz kohezije sta bili letos kupljeni dve letali, in še dve bosta. Prav tako se strinja z nakupom opreme za gasilce, izpostavlja pa, da gradnja objektov ipd. ni možna. V novi finančni perspektivi so v sprejeti uredbi že poenostavitve, in sicer ni več kontrole vsakega projekta, ampak na preskok in DDV je upravičen strošek. Kar se tiče finančnega obdobja 2021 – 2027 so bili cilji opredeljeni že leta 2020 in se jih je potrebno držati.

Na četrti redni seji o višini povprečnine za prihodnji dve leti

Predsedstvo ZOS je 2. 10. 2023 na 4. redni seji razpravljalo o višini povprečnine za leti 2024 in 2025 ter o predlogu Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Stroški občin se povečujejo in temu mora slediti tudi višina povprečnine za prihodnji dve leti. Združenja občin so še pred pričetkom pogovorov na Ministrstvo za finance posredovala skupni predlog višine povprečnine, in sicer za leto 2024 v višini 799,58€, za leto 2025 pa v višini 815,69€. Za vladno stran je bil to nesprejemljiv predlog, zato je bil oblikovan približevalni predlog v višini 776€.

Gre za sredstva s katerimi občine zagotavljajo kritje zakonsko določenih nalog. Za te je država dolžna zagotoviti finančne

vire in k temu jih ne zavezuje le slovenska zakonodaja, temveč tudi Evropska listina o lokalni samoupravi. Razkorak med stroški občin in povprečnino je bil v lanskem letu 12,5%, izračuni za letošnje leto kažejo, da bo ta 15%, kar je največ do sedaj. Treba se je izogniti ponovnemu zajedanju v investicijska sredstva zato, da bi se zagotavljalo izvajanje nalog, ki jih občinam nalaga država. Gre za sredstva, ki so izjemnega pomena tudi za izvedbo evropskih projektov, saj morajo občine zagotavljati tudi lastna sredstva.

Predsedstvo ZOS se tudi jasno zaveda, da so med občinami odstopanja pri zaposlenih v javnih zavodih in, da je to problematiko treba ustrezno nasloviti, vendar brez jasnih izračunov in natančnih virov podatkov to ni mogoče. Občine na različne načine rešujejo težave in tudi način izvajanja nalog. Kar nekatere uredijo preko javnih zavodov, druge uspejo urediti tudi znotraj občinskih uprav in zato je izjemno pomembno in po mnenju predsedstva ZOS primernejše, da se to vprašanje rešuje na sistemski ravni in ne v okviru pogajanj o določitvi višine povprečnine, sploh pa ne v okviru tega zneska. To je treba nasloviti ločeno od tega.

V razpravi o predlogu Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja je bilo s strani predsedstva ZOS podano jasno stališče, da brez pokrajnin ne moremo

govoriti o skladnem regionalnem razvoju. Občinam je treba zagotoviti možnost razvoja in se na široko izogniti temu, da bi se sredstva koncentrirala v večjih centrih in bi se pozabilo na manjše občine. Ne gre samo za obmejna območja, tudi za ostala problemska območja, ki se soočajo z velikimi izzivi. Npr. prometna usklajenost je za občine ravno tako problematična kot obmejna, sploh za tiste občine z razvito industrijo. Razvojne agencije so pomembne, vendar so občine tiste, ki so gonilo razvoja. Predsedstvo ZOS je zavzelo jasno stališče, da je proti praksi, ki pomeni nadaljevanje centralizacije države. ZOS nasprotuje temu, da se javne službe, ki vplivajo na razvoj, zapira in seli v velike centre. Žal se enako dogaja tudi na drugih področjih, npr. srednjega in visokega šolstva. Tako finančne kot kadrovske vire je treba razpršiti po regijah in s tem zagotoviti temelje za razvoj skladnega oz. skladnejšega regionalnega razvoja. S tem tudi decentralizacijo in dekoncentracijo moči.

Na peti redni seji o koncu pogajanj za določitev višine povprečnine za leti 2024 in 2025

Na peti redni seji, kije potekala 25. 10. 2023 je predsedstvo ZOS razpravljalo o končanih pogajanjih za določitev višine povprečnine za prihodnji dve leti.

Dosežen je bil načelni dogovor, da se ta določi v višini 725 evrov. Hkrati s tem pa se dodatnih 20 milijonov evrov v letu 2024 in 34 milijonov evrov v letu 2025 namenja za odpravo razlik med občinami iz naslova stroškov dela v javnih zavodih. ZOS je podprl višino povprečnine, pri načinu razdelitve dodatnih sredstev pa oblikoval predloge njihove korektne razdelitve.

Člani predsedstva ZOS so po dolgi razpravi potrdili dogovorjeno višino povprečnine v višini 725€, ob tem pa jasno povedali, da znesek nikakor ne bo zadoščal za kritje zakonsko določenih nalog, katere jim dodeljuje država. Razkorak med stroški občin in višino povprečnine se vsako leto večja, in se bo kljub višjem znesku povprečnine v prihodnjih dveh letih ohranjalo nad 12% razliki. Naj spomnimo. Prvi izračuni ZOS so pokazali, da bi povprečnina morala biti določena v višini 799,58€ za leto 2024 in za leto 2025 v višini 815,69€.

Predsedstvo ZOS je tudi potrdilo razdelitev dodatnih sredstev občinam v skupni višini 54 milijonov € (20 milijonov € za leto 2024 in 34 milijonov € za leto 2025) in ob tem oblikovalo predloge kako ta sredstva korektno razdeliti med občine. Prav je, da se anomalije naslovi, vendar je treba k temu pristopiti previdno in na podlagi točnih podatkov in jasnih izračunov. Predsedstvo ZOS je predlagalo Vladi RS, da se pri izračunu upošteva le tiste javne zavode, ki so obvezni in ne tistih, ki jih občine ustanovljajo prostovoljno. Glede na dejstvo, da se pri izračunih povprečnih stroškov občin upošteva povprečje zadnjih štirih let, bi bilo primerno, da se tudi pri določitvi teh stroškov uporablja enak ključ in upošteva povprečje zadnjih štirih let. Predsedstvo ZOS je predlagalo tudi, da se pri določitvi stroškov izvzame subvencije (tako državne kot občinske) in plačilo nadstandardnih storitev javnim zavodom, upošteva pa naj se tudi tista plačila občin, ki jih te namenjajo za delovanje javnih zavodov v drugih občinah.

Na šesti redni seji pogovor z državnima sekretarjema – Boštjanom Šeficem in Andrejo Katič

8. 12. 2023 je predsedstvo ZOS na zadnji seji v letu 2023 razpravljalo o aktivnostih na področju obnove po poplavih in ostalih ujmah ter o izzivih na področju

črpanja EU sredstev občin iz različnih EU skladov sedaj in v novi finančni perspektivi.

Člani predsedstva so uvodoma opozorili na predlog Zakona o sodiščih, ki ukinja institut okrajnih sodišč ter na informacije o ukinjanju regionalnih centrov Radio televizije Slovenija

Pri obeh dveh zadevah se ne sledi decentralizaciji oz. regionalizaciji države, kar je zaskrbljujoče. Enakomernejšo obremenitev sodišč se da doseči tudi z drugimi ukrepi, predvsem kadrovskimi in organizacijskimi. Prav tako pa imajo tudi oddaljeni kraji naše države pravico do možnosti po boljšem informiranju.

Na seji je potekal tudi pogovor z državnim sekretarjem Boštjanom Šeficem, ki je člane predsedstva seznanil z zadnjimi aktivnostmi povezanimi s sprejemanjem predloga zakona o obnovi, razvoju

in zagotavljanju finančnih sredstev. Predlog zakona je tik pred obravnavo na matičnem delovnem telesu državnega zbora, zato potekajo aktivnosti v zvezi z usklajitvenimi amandmaji, v katerih se bo skušalo upoštevati tudi pripombe ZOS.

Državni sekretar Šefic je predstavil aktivnosti, ki potekajo tako v smislu priprave zakonodaje, kot tudi aktivnosti povezane s samim izvrševanjem interventnega zakona. Na polno so »zaživele« tudi vse tri državno tehnične pisarne. S strani županov je bila izpostavljena problematika dviga cen storitev, kot posledica trenutne situacije na trgu. Država bo skušala oblikovati predlog ukrepov za zamejitev cen

na tem področju in upa, da bodo ukrepi prinesli rezultate.

Sledila je obravnava problematike na področju črpanja EU sredstev občin iz različnih EU skladov sedaj in v novi finančni perspektivi, ki sta se je s strani pristojnega ministrstva udeležila državna sekretarja Andreja Katičev in Marko Koprivc. Glede kohezije se z letošnjim letom zaključuje staro programsko obdobje (97% uspešnost črpanja) povračila bodo možna še v letu 2024. Začenja pa se črpanje sredstev iz nove perspektive. Zaradi poplav je v pripravi sprememba nove finančne perspektive, na ministrstvu bodo skušali obdržati višino sredstev namenjenih občinam in regijam. Na nivoju ministrstva se trudijo s pobudami, da bi vseeno v okviru kohezije zagotovili sredstva tudi za kanalizacije in vodovode. Slednje od njih pričakuje večina občin.

Člani predsedstva so opozorili na več problematik, in sicer na področju črpanja sredstev na podlagi razpisov iz Načrta za okrepanje in odpornost (višje cene storitev in blaga glede na projektantske ocene, neupravičeni stroški in počasna obravnava vlog).

Kar se tiče razdelitve kohezijskih sredstev si župani želijo videti celotno sliko razdelitve sredstev za občine za novo finančno perspektivo, želijo tudi, da bi bili pozivi, za Dogovor za razvoj regij, skupni. Prav tako pa so podali pobudo za skupno srečanje vseh občin in združenj v začetku prihodnjega leta na katerem bi jim pristojni predstavili celovito informacijo glede vseh razpisov v naslednji finančni perspektivi.

Oblikovane nove sestave odborov ZOS

Ob pričetku novega mandatnega obdobja na ZOS pristopimo k oblikovanju strokovnih odborov, ki jih sestavljajo predstavniki občin članic. Članstvo v odborih se po potrebi dopolnjuje, prav tako pa se lahko tekom mandatnega obdobja oblikujejo novi odbori.

Tako je v letu 2023 v okviru združenja delovalo šest odborov, in sicer:

- Odbor za proračun in finance;
- Odbor za okolje, prostor, urbanizem, promet in komunalno infrastrukturo;
- Odbor za področje kohezije in regionalnega razvoja;
- Odbor za socialo, vzgojo, izobraževanje, kulturo, šport in ostale družbene dejavnosti;
- Odbor za kmetijstvo in razvoj podeželja;
- Odbor za zakonodajna vprašanja;
- Odbor za turizem.

Odbori se sestajajo po potrebi oz. glede na aktualno problematiko. Tako se je na dveh sejah sestal Odbor za socialo, vzgojo, izobraževanje, kulturo, šport in ostale družbene dejavnosti.

Prva seja odbora ZOS za socialo, vzgojo, izobraževanje, kulturo, šport in ostale družbene dejavnosti

Prva seja Odbora ZOS za socialo, vzgojo, izobraževanje, kulturo, šport in ostale družbene dejavnosti, je potekala 25. 4. 2023, na dnevnem redu pa je bil predlog novele Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, predlog Strokovnih izhodišč za prenovo sistema NMP in predlog novele Zakona o socialnem varstvu.

Največ pozornosti je bilo namenjene predlogu Strokovnih izhodišč za prenovo sistema NMP, kjer so si bili člani enotni – sistem je dobro delujoč in tam kjer so potrebne posodobitve naj se jih izvede, kjer pa stvari potekajo dobro

naj se jih ohrani. Sedanjega standarda dostopnosti zdravstvenih storitev se ne sme poslabšati. Člani se ne strinjajo, da bi se nujna pomoč na domu financirala iz občinskih proračunov, zato predlagajo, da se te storitve financirajo iz državnega proračuna.

V razpravi o predlogu novele Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju so zavzeli jasno stališče, da se pravice ne smejo krčiti in se morajo ohraniti

v obsegu kot je to sedaj obsegalo obvezno in dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

V razpravi o predlogu novele Zakona o socialnem varstvu pa so bili člani jasni, da je besedilo predloga zakona preohlapno in da še vedno ni jasne razmejitev kaj sodi v ta zakon in kaj v Zakon o dolgotrajni oskrbi. Zato so si bili enotni, da je treba jasno določiti kaj je dolgotrajna oskrba, kaj sem sodi in iz katerega vira se bodo storitve financirale.

Na podlagi sprejetih sklepov so bile na pristojna ministrstva podane pripombe k predlaganim aktom.

Člani odbora pa so za novo mandatno obdobje izvolili tudi predsednico, in sicer Natašo Rupnik iz Občine Mirna Peč.

Druga seja odbora ZOS za socialo, vzgojo, izobraževanje, kulturo, šport in ostale družbene dejavnosti v znamenju dolgotrajne oskrbe

25. 5. 2023 so se na drugi redni seji sestali člani Odbora ZOS za socialo, vzgojo, izobraževanje, kulturo, šport in ostale družbene dejavnosti ter obravnavali predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi. Opredelili pa so se tudi do predloga novele Pravilnika o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje.

Predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi je bil zgolj v enotedensko javno obravnavo dan s strani Ministrstva za solidarno prihodnost. ZOS je pozval k podaljšanju javne obravnave.

Člani so sicer pozdravili pripravo zakona, vendar opozorili na nejasnosti in nedorečenosti. V zakonu je treba natančno

določiti naloge občin in opredeliti njihove finančne obveznosti in časovnico nastanka obveznosti občin. Opozorili so tudi, da delovanje dveh vzporedno delujočih sistemov (sistem DO in pomoči na domu) ni dobro, zato so pozvali, da se po preteku prehodnega obdobja sistema združita. Zelo pomembno pa je tudi to, da imajo uporabniki socialno varstvenih storitev enake pravice kot uporabniki storitev DO.

Člani odbora so obravnavali tudi predlog Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje. Pravilnik prinaša dodatne finančne obremenitve občin, zato so pristojne pozvali, da se sredstva za kritje dodatnih zaposlitev (svetovalni delavci, strokovni delavci za celostno zgodnjo obravnavo, delavci v kuhinji) zagotovijo v okviru državnega proračuna. V kolikor pa se breme financiranja dodatnih zaposlitev prenese na občinske proračune, je treba za to zagotoviti sredstva v okviru primerne porabe.

ZOS nadaljuje z uspešno prakso izvajanja izobraževanj

Pomembna naloga ZOS je izobraževanje zaposlenih na občinskih upravah. V pripravo kakovostnih vsebin je vložena veliko truda in vsako leto znova smo veseli odziva občin. Da bi izobraževanja čimbolj približali občinam in zaposlenim na občinskih upravah, jih v večini izvajamo v obliki spletnih seminarjev. To prakso nam je v letu 2020 »vsilila« epidemija COVID-19 in izkazuje se je za uspešno, saj predstavlja tako prihranek na času kot na denarju.

Do konca meseca novembra je bilo tako izvedenih preko 30 različnih seminarjev. V nadaljevanju vam jih predstavljamo po mesecih

JANUAR

Vse o pravnih sredstvih v upravnem postopku

Prvo izobraževanje v letu 2023 je bilo izvedeno 24.1.2023 na temo pravnih sredstev v upravnem postopku. Udeležencem seminarja je predavateljica dr. Bojana Zadravec intenzivno in natančno predstavila redna in izredna pravna sredstva, ki jih določa ZUP, in sicer obnovo postopka, spremembo ali odpravo odločbe v zvezi z upravnim sporom, odpravo in razveljavitev odločbe po nadzorstveni pravici, izredno razveljavitev ter ničnost odločbe. Z udeleženci so predelali novosti Uredbe o upravnem poslovanju in podrobno šli skozi zadeve, ki se izvajajo na nivoju lokalnih skupnosti. Šli so skozi praktične primere in predelali situacije in vprašanja, ki so jih na predavanju zastavili udeleženci. Vprašanj in dilem, ki so jih izpostavili udeleženci je bilo kar nekaj in upamo, da so prejeli zadovoljive odgovore in usmeritve, da bodo imeli pri vsakdanjem opravljanju delovnih nalog v bodoče cim manj težav.

Pomen vizije in priprava projektov

27. 1. 2023 je ZOS v sodelovanju z mag. Moniko Kirbiš Rojs izvedlo seminar, katerega tema je bila priprava projektov in to kakšen pomen ima pri tem vizija. Predavateljica je slušateljem v prvem delu seminarja predstavila korake, ki so potrebni od vizije do oblikovanja ideje, v drugem delu pa je bila pozornost namenjena temu kako izvesti vse potrebno od oblikovanja ideje pa do priprave projektne predloga.

FEBRUAR

DDV posebnosti v občinah in zadnje spremembe

ZOS je 15. 2. 2023 v sodelovanju z Aleksandro Heinzer organiziralo zanimiv in zelo interaktiven seminar na temo DDV-ja. Zakonodaja s področja DDV je bila v zadnjih dveh letih deležna nekaj sprememb, sprejeta pa je bila tudi zakonodaja, ki vpliva na stopnjo DDV (npr. Zakon o nujnem ukrepu na področju davka na dodano vrednost, itd). Verjamemo, da ste se že vsi soočili s pomisleki glede pravilnosti obračunavanja DDV v vaši občini, si zastavljali vprašanja ali je bil DDV obračunan po ustrezni stopnji ali pa ste želeli preveriti, če so res vse možnosti za optimizacijo DDV v vaši občini izčrpane, mogoče pa tudi popraviti kakšno napako iz preteklih obdobij.

Na seminarju je predavateljica mag. Aleksandra Heinzer v prvem delu predavanja z udeleženci predelala in obnovila znanja glede izdajanja računov in ločevanje prometa v občinah, promet znotraj sistema DDV in posledice, izdajanje računov in najbolj tipične napake v praksi. Pogledali so si odbitke DDV pri nabavah občin, kakšni so modeli odbijanja DDV, ločevanje prejetih računov, kateri so štirje pomembni koraki v zvezi z odbitkom DDV in katere so spremembe v zvezi z odbijanjem DDV in njegovim naknadnim popravkom – 2022. Sprehodili so se skozi najpogostejše investicije v občinah v nadaljevanju so podrobneje pregledali vse v zvezi z nepremičninami, kot so služnostna pravica, stavbna pravica, najem/ uporaba, prodaja/nakup. V zadnjem delu

predavanja pa so pogledali še uporabo obrnjene davčne obveznosti po 76. členu ZDDV-1, nepremičnine, gradbena dejavnost in ravnanje z odpadki in katere so posebnosti pri javnih naročnikih.

Državne pomoči v kmetijstvu in gozdarstvu

16. 2. 2023 je ZOS v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pripravilo seminar na temo državnih pomoči. Predavatelja Mario Plešej in Jana Erjavec iz MKGP sta udeležencem predstavila posodobljena pravila o državni pomoči v kmetijstvu in gozdarstvu.

Evropska komisija je decembra sprejela uredbo o državni pomoči po skupinski izjemi v kmetijstvu, gozdarstvu in na podeželju, v skladu s katero se pripravi in sprejme nove pravilnike za dodeljevanje pomoči v kmetijstvu in gozdarstvu. Na predstavitvi so bile predstavljene oblike državnih pomoči, kdaj sploh govorimo o državni pomoči, kaj je državna pomoč, o obveznosti priglasitve državne pomoči, katere so izjeme, kakšen je nadzor in spremljanje ter poročanje.

V drugem delu so udeleženci delali v skupinah, kjer so člani skupine obravnavali enega od ukrepov pomoči, ki so ga upravljalci izvajali v preteklem programskem obdobju.

Evidenčna javna naročila

Na seminarju, ki je bil izveden 17. 2. 2023, je predavateljica Maja Marinček, MJU, predstavila, kaj evidenčna naročila so in kako se v zvezi z njimi zagotavlja transparentnost.

V skladu z Zakonom o javnem naročanju (ZJN-3) in Zakonom o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti (ZJNPOV) je potrebno vsako leto do konca februarja na portalu javnih naročil sporočiti podatke o oddanih evidenčnih naročilih v preteklem letu. V ta namen morajo naročniki po ZJN-3 oziroma ZJNPOV poznati pravila v zvezi s pripravo in oddajo evidenčnih naročil in način objave podatkov o njihovi oddaji.

Zaključni račun za leto 2022

ZOS je 21. 2. 2023 v sodelovanju z Kristjanom Dolinškom iz Ministrstva za finance organiziralo seminar, katerega tema je bil zaključni račun za leto 2022. Zaključni račun predstavlja prikaz predvidenih in realiziranih prihodkov in drugih prejemkov ter odhodkov in drugih izdatkov proračuna v proračunskem letu. Zato ne tvegajte nepravilnosti.

Predavatelj je udeležencem predstavil postopek priprave s poudarki na katere morate biti pozorni. Podrobneje so predelali strukturo in vsebino zaključnega računa proračuna občine, sprejem zaključnega računa proračuna občine. Predstavljen pa je bil tudi nov Pravilnik o predložitvi zaključnih računov občinskih proračunov, kako poteka objava zaključnega računa proračuna in pa Priročnik za pripravo zaključnega računa proračuna občine. v drugem delu predavanja pa je predavatelj namenil analizi zaključnih računov občin za leto 2021, kjer so bile predstavljene skupne ugotovitve analize, ki jo je opravilo MF v letu 2022 za vseh 212 občin za leto 2021, in ki bodo občinam služile pri pripravi ZR za leto 2022.

Pravilna ureditev dela na domu

23. 2. 2023 smo v sodelovanju z mag. Katarino Hocevar izvedli seminar na temo dela na domu. Institut dela na domu smo vsi dodobra spoznali in osvojili v času epidemije s COVID-19. Z uvedbo dela na domu se je na eni strani zagotovilo nemoteno opravljanje dela in na drugi strani preprečilo širjenje virusa. Z ohranitvijo prakse pa se je med drugim doseglo tudi zmanjšanje stroškov dela, boljši izkoristek delovnega časa in pa več prostega časa zaposlenih. Predavateljica mag. Katarina Hocevar je udeležencem seminarja predstavila kaj vse je treba storiti pred uvedbo dela na domu, katere so prednosti in slabosti dela od doma tako z vidika delodajalca kot zaposlenega, na kratko predstavila zdravstveni in varnostni vidik dela na domu in se dotaknila tudi možnosti inšpekcijskega nadzora. Predstavljeni so bili tudi primeri iz prakse, svoje izkušnje pa so delili udi udeleženci seminarja.

S pravilno pripravo investicijske dokumentacije do uspešno izvedenega projekta

Na seminarju, ki smo ga organizirali 27. 2. 2023, je predavateljica mag. Nataša Dolanc Jerman iz Ministrstva za

finance, udeležencem podrobno predstavila razliko med projektom, programskim projektom, ukrepom oz. dejavnost na PP in operacijo, preletela je zakone in predpise, podala je pregled kakšen je Projektni cikel, njegov pomen in pomen priprave projekta, značilnosti občinskih načrtov razvojnih programov (NRP), proces priprave projekta (programa), poročanje o projektih v NRP in pa težave, ki se pojavljajo v praksi. Udeleženci so na predavanju zastavljali vprašanja, na katera so prejeli tudi takojšnje odgovore.

Vse o ključnih vsebinah zakona o katastru nepremičnin

28. 2. 2023 smo v sodelovanju z Uradom za nepremičnine pripravili seminar na temo Zakona o katastru nepremičnin. Zakon bil sprejet marca 2021, uporabljati pa se je začel 4. aprila 2022, razen določb, ki se nanašajo na vzpostavitev katastra nepremični, registra prostorskih enot, evidence državne meje in registra naslovov. Te so se začele uporabljati 28. februarja 2022. Namen ZKN je zagotoviti vpis pravih in popolnih podatkov o nepremičninah, ki izkazujejo dejansko stanje v prostoru, ter prikaz podatkov o državni meji, prostorskih enotah, naslovih in podatkov iz drugih javnih evidenc. ZKN je spremenil način evidentiranja in vodenja podatkov o katastru nepremičnin. Predavatelja Marko Rota in Boštjan Grčar sta za udeležence predstavila njegova določila s poudarkom, ki so pomembna tudi za delo občin. Dejstvo namreč je, da lahko le popolno in ažurno urejen kataster nepremičnin služi

občini kot podlaga za uspešno prostorsko načrtovanje in razvoj, varovanje okolja, upravljanje s komunalno infrastrukturo.

MAREC

Predstavitve ključnih sprememb Zakona o varstvu osebnih podatkov

Na ZOS smo, 6.3.2023, za občine organizirali predstavitev sprememb Zakona o varstvu osebnih podatkov. Zakon je stopil veljavo 26. 1. 2023, Državni zbor RS ga je sprejel decembra 2022, vse od maja 2018 pa je bilo področje varstva osebnih podatkov urejeno v Splošni uredbi o varstvu podatkov.

Na predstavitvi je namestnik informacijske pooblaščenke mag. Andrej Tomšič, udeležencem predstavil vse bistvene novosti, ki jih dejansko zavezanci morajo

poznati. Kot vemo je namreč ob neupoštevanju določil, s sprejetjem zakona tudi pri nas omogočeno izrekanje zelo visokih glob, ki izhajajo iz Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov – GDPR. ZVOP-2 dopolnjuje Splošno uredbo o varstvu podatkov (Uredbo oz. GDPR) in prinaša kar nekaj novosti in ureditev področij, ki jih ta ni urejala ali pa je ureditev dopustila državam članicam. ZVOP-2 prinaša dodatne zahteve k izpolnjevanju skladnosti poslovanja pri obdelavi osebnih podatkov in bo terjal tudi kar nekaj prilagoditev poslovanja.

APRIL

Delovanje, vloga in položaj nadzornega odbora občine

Na ZOS smo 3. 4. 2023 za člane občinskih nadzornih odborov in ostalo zainteresirano javnost organizirali predavanje na temo Delovanje, vloga in položaj nadzornega odbora občine. Številčni udeleženci so na seminarju prejeli napotke in podatke o tem kaj je nadzorni odbor v razmerju do drugih občinskih organov, kateri so občinski splošni akti, ki opredeljujejo vlogo in položaj nadzornega odbora, kako mora nadzorni odbor delati, da je delo javno, kdo nudi, strokovna in administrativna podpora nadzornemu odboru, sredstva za delo. Predstavljen je bil način dela nadzornega odbora: vrste sej, vabilo, predlog dnevnega reda, odločanje, zapisniki in pa najpogostejše napake pri porabi občinskih proračunskih sredstev. Splošni del je predstavila Neža Vodušek, udeleženci pa so prejeli tudi napotke in primere iz prakse, ki jih je podala Katarina Hočevar.

Pravilno vodenje ustne obravnave v upravnem postopku

6. 4. 2023 smo na ZOS za zainteresirane pripravili predavanje o pravilnem vodenju ustne obravnave v upravnem postopku. 163. člen Zakona o upravnem postopku (ZUP) določa, da je ustna obravnava dejanje postopka na katerem se pretrese in doseže tisto, kar je predmet ugotovitvenega postopka. Njen cilj pa je razjasnitev merodajnih dejstev v zadevi in uresničitev pravic do obrambe stranke. Predavateljica dr. Bojana Zadravec je udeležencem pripravila osvežitev znanja, ki ga v občinskih upravah že uporabljajo pri svojem delu, v skladu s spremembami, novostmi in sodno prakso ter s praktičnim prikazom uresničevanja zakona. Ugotovili so tudi,

da je izvedenih ustnih obravnav je v praksi žal premalo, kljub temu, da gre za pomembno opravilo in bi se ga bilo treba verjetno večkrat posluževati.

Udeleženci seminarja so tako s predavateljico dr. Bojano Zadravec predelali naslednje teme: predpise, novosti Uredbe o upravnem poslovanju, digitalna potrdila, upravne postopke, ustne obravnave, ključna vodila pri vodenju ustne obravnave ter s potekom ustne obravnave in njenim vplivom na odločitev v upravni zadevi. Na koncu pa so pregledali še pravopis, ki je pomemben pri vsakdanjih upravnih zadevah.

Nekatere izmed novosti Uredbe o upravnem poslovanju so:

- obveznost poslovanja organov z dokumenti v e-obliki,
 - v fizični obliki se izdajajo dokumenti, če izdaja v e-obliki ni mogoča,
 - potrdila se izdajajo v elektronski ali fizični obliki,
 - odpravljena je stampiljka kot oblikovna značilnost dokumentov,
 - ukinjena je stampiljka „kopija enaka izvorniku“,
 - posodobljen je pojem prejemne stampiljke,
 - ohranjena je določitev stampiljke za primere, ko jo predvideva področna zakonodaja (npr. ZUP),
 - ni več komisijskega odpiranja pošiljk,
 - na odločbo, sklep, ki ostane v zadevi, ni treba odtisniti stampiljke o dokončnosti in pravnomočnosti,
 - dokument se odpremi v obliki, v kateri je bil izdan,
 - dokument se odpremi kot fizična ali elektronska kopija, če ga zaradi razlogov na strani naslovnika ali organa ni mogoče poslati ali vročiti v obliki, v kateri je bil izdan,
 - možnost vročanja odločb in sklepov z e-podpisom v fizični obliki,
 - e-podpisi drugih dokumentov – vročanje v fizični obliki,
- idr.

Priprava dokumentov v upravnem postopku in stroški postopka

Priprava dokumentov je pomembni del upravnega postopka. Tako smo na ZOS, 13. 4. 2023 za udeležence pripravili predavanje na to temo, kjer je predavateljica dr. Bojana Zadravec predavala o pomembnosti tako vsebina kot oblika

dokumentov. Na seminarju so udeleženci govorili o pripravi dokumentov v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku in Uredbo o upravnem poslovanju. Seznanili so se z najpogostejšimi napakami, ki se pojavljajo pri pripravi dokumentov z vprašanji in primeri pa so razpravljali tudi o dokumentih, ki jih pripravljajo pri svojem delu.

V drugem delu predavanja je bilo govora tudi o določitvi stroškov, ki so del upravnega postopka. Zakon o upravnem postopku v svojem 14. členu določa, da je treba postopek voditi hitro, s čim manj stroški in čim manjšo zamudo za stranke in druge udeležence v postopku, vendar tako, da se preskrbi vse, kar je potrebno, da se lahko pravilno ugotovi dejansko stanje, zavarujejo pravice in pravne koristi stranke ter izda zakonita in pravilna odločba.

V praksi vedno prihaja do dilem in vprašanj kako pravilno voditi upravni postopke kot tudi kako pravilno obračunati stroške, ki so nastali med postopkom.

Načrt za okrevanje in odpornost ter nova finančna perspektiva 2021-2027 - priložnosti in izzivi za občine

Zaključuje se stara finančna perspektiva, začenja se nova in vprašanj ter izzivov je veliko. Tako smo na ZOS pripravili seminar, kjer je mag. Monika Kirbiš Rojs temeljito predstavila NOO, kot tudi Novo finančno perspektivo. Načrt za okrevanje in odpornost, ki je nastal v luči okrevanja držav Evropske unije po koncu epidemije COVID-19. Slovenija ima na voljo veliko sredstev, katere je treba čim bolj počrpati. Nismo bili vedno uspešni, zato se je treba temeljito pripraviti in stremeti k temu, da bo izplen 100%.

Treba je skrbno pripraviti projekte, ki bodo imeli pomembno dodano vrednost tako za občine, kot tudi za razvoj Slovenije. Še pred tem, pa je treba skrbno izbrati nabor vsebin in področij, ki so pomembna za razvoj in kjer so investicije potrebne, včasih že nujne. Udeleženci so dobili pregled o tem kaj in koliko prinaša Načrt za okrevanje in odpornost ter kje so priložnosti za projekte občin in pa pregled priložnosti za občine v novi finančni perspektivi 2021 – 2027. V zaključku predavanja so bili prikazani tudi praktični primeri in podani koristni napotki ter usmeritve občinam.

Posebnosti javnega naročila in izvedbe projekta po FIDIC-u, ki je sofinanciran iz EU sredstev

Na ZOS, smo za udeležence pripravili seminar Uporaba FIDIC pogodbe pri izvedbi javnega naročila gradnje je največkrat pogojena s strani EU institucij, ki predpišejo FIDIC pogodbe kot predpogoj za sofinanciranje. Posledično Občine FIDIC pogodbo pogosto dojamajo kot vsiljeno, zaradi česar se je drži sloves težke, nepregledne, nerazumljive pogodbe. Pa vendar je FIDIC pogodba vse prej, kot to. Je ena od najbolj logičnih, uravnoveženih in konsistentnih pogodb. Predavateljica Maja Koršič Potočnik je na zelo razumljiv način predstavila pogodbo in razjasnila marsikatero vprašanje, ki se pojavi pri uporabi pogodbe.

Ker je FIDIC pogodba prevedeni tekst, je treba razumeti zgolj to, kaj posamezni izrazi pomenijo in kako so primerljivi s slovensko gradbeno zakonodajo. Temeljito je tudi pojasnila, kako se FIDIC pogodba vključuje v koncept pravil javnih naročil, predvsem spremembe in prilagoditev ter s tem povezanimi aneksi za izvedbo dodatnih del. Če so ti pojmi razčiščeni, je vodenja projekta, sofinanciranega s strani EU, predvidljivo in logično. V programu je bil poudarek na Posebnostih, ki jih je treba upoštevati pri izvedbi JN gradnje, sofinancirane s strani EU, po FIDIC-u, pregled institutov, uporabljenih v FIDIC pogodbi in primerjava s slovenskim pravom in podaljšanje roka, zahtevki za dodatna plačila ter spori po FIDIC projektih.

Spremembe pri javnem naročanju in spletnih rešitvah ESPD in e-dosje

Na področju javnega naročanja so pričele veljati nekatere spremembe, ki pomembno vplivajo na izvajanje postopkov oddaj javnih naročil. Tako smo 21.4.2023 v sodelovanju s predavateljico Majo Marinček, pripravili predavanje na temo sprememb pri javnem naročanju in spletnih rešitvah ESPD IN E-DOSJE. 2. aprila 2023 je v veljavo stopila novela ZJN-3D, v mesecu marcu in aprilu pa sta bili spremenjeni tudi spletni rešitvi za pripravo Enotnega evropskega dokument v zvezi z oddajo javnega naročila (ESPD) ter informacijski sistem, namenjen preverjanju razlogov za izključitev oziroma pogojev za sodelovanje.

Udeleženci so na seminarju izvedeli katere so novosti Zakona o javnem naročanju

– novela ZJN-3D, predavateljica je temeljito predstavila predstavitev priprave ESPD obrazca in pa prikaz enotnega informacijskega sistema e-Dosje.

Oblikovna (ne)usklajenost in obveznost pravilne uporabe zastav v občinah po Sloveniji

Na seminarju izvedenem 24.4.2023, je novinar in operativni zastavoslovec, Stanislav Jesenovec, predstavil prepotrebno oblikovno in namensko usklajenost in uporabo zastav občin in v občinah v Sloveniji.

Zastave občin so nastajale v različnih obdobjih obstoja Slovenije, po različnih vzorcih ter pod različnimi vplivi. Zato ugotavlja, da le-te niso po razmerju ter namembnosti usklajene z najpomembnejšo zastavo v naši državi, zastavo Republike Slovenije ter njeno predhodnico slovensko narodno zastavo. Izpostavil je tudi, kaj naj vsebuje odlok o simbolih občine.

Na posvetu se je predavatelj osredotočil na pravilno izhodišče za oblikovanje, opremo ter pravilen izgled zastav ob uporabi. Izpostavil je tudi možne načine samostojnega nameščanja mestnih in občinskih zastav ter pravila, ko so le te izobešene z drugimi več ali manj vrednimi zastavami v prostorih ali na prostem. Za udeležence iz posameznih občin je predstavil tudi pregled njihove uporabe zastav, kjer so prejeli pohvale in po potrebi dodal še kakšen nasvet za izboljšanje predstavitve občine z zastavami.

Na predavanju je bilo predstavljena tematika z več kot 150 izvirnimi avtorski posnetki in primerki, kjer je bilo prikazano, na kaj vse je potrebno biti pozoren pri uporabi vseh simbolov v občini. Tudi praporov in bander.

MAJ

Pogled na ZUREP 3 – leto in pol po sprejemu

9. 5. 2023 je ZOS organiziralo celodnevni spletni seminar z naslovom Pogled na ZUREP 3 – leto in pol po sprejemu. Na seminarju so predelali celoten Zakon o urejanju prostora (ZUREP 3), poudarek pa je bil na področjih, ki so pomembna za občine. Predavatelja mag. Tomaž Černe in Peter Cafuta sta na seminarju komentirala tudi novosti, ki jih je ZUREP 3 prinesel v praksi. Udeleženci so tako, z vidika pomembnega za občine, dobili informacije o: vrstah občinskih prostorskih aktov, postopku priprave občinskega prostorskega plana (OPP), postopku priprave občinskega prostorskega načrta (OPN), postopku priprave občinskega podrobnega prostorskega načrta (OPPN), odloku o urejenosti naselij in krajine, lokacijskih preveritvah, tehnični posodobitvi OPN, začasnih ukrepov, pomembnejših določil predhodnih določb za občine in razna druga priporočila.

Temeljne določbe oziroma pristojnosti občin na področju urejanja prostorov so:

- Priprava prostorskih aktov na občinski in medobčinski ravni;
- Sodelovanje pri pripravi regionalnih prostorskih planov;
- Sodelovanje pri pripravi prostorskih aktov države,
- Določanje ciljev in izhodišč prostorskega razvoja občine;
- Načrtovanje prostorskih ureditev lokalnega pomena ter določanje namenske rabe prostora in prostorskih izvedbenih pogojev na svojem območju s prostorskimi akti;

- Izvajanje prostorskih ukrepov in nalog zemljiške politike na lokalni ravni;
- Izvajanje nalog, povezanih z delovanjem prostorskega informacijskega sistema;
- Izvajanje nalog, povezanih s pripravo programov za podporo prostorskemu in urbanemu razvoju;
- Izvajanje ter dodeljevanje sredstev za programe izobraževanja in ozaveščanja o urejanju prostora;
- Izdajanje soglasij oziroma mnenj o skladnosti posegov, gradnje ali uporabe prostora s prostorskimi izvedbenimi akti iz svoje pristojnosti v skladu s tem zakonom in postopkih izdaje gradbenih dovoljenj v skladu s predpisi, ki urejajo graditev;

Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb prostorskih aktov, ki jih sprejme občina, če ni to predmet inšpekcijskih postopkov in pristojnosti, določenih z drugim zakonom.

Kaj ostaja in kaj ne, v prehodnem obdobju.

V veljavi ostanejo vsi občinski prostorski akti po ZUreP-2 in ZPNačrt (OPP, OSPN se šteje za OPP, strateški del OPN se šteje za OPP, OPN po ZureP-2, izvedbeni del OPN po ZPNačrt se šteje za OPN po ZUreP-2, OPN po ZUreP-2 šteje za OPN po ZUreP-3, OPPN po ZPNačrt se šteje za OPPN po ZUreP-2, OPPN po ZUreP-2 se šteje za OPPN po ZUreP-3);

Veljati so prenehale prostorske sestavine planskih aktov občin; uporabljajo se še do uveljavitve OPN, najpozneje pa do 31. 12. 2024;

V veljavi ostanejo PUP po ZUN; prenehati veljajo z dnem uveljavitve OPN, najpozneje pa 31. 12. 2024; ne smejo se več spreminjati in dopolnjevati, lahko se zaključijo postopki SD, pričeti do 31. 12. 2021;

Še naprej veljajo PIN po ZUN, OLN po ZUreP-1 in ZN po ZUPI; spreminjajo in dopolnjujejo se lahko po postopku za OPPN;

Obvezen je odlok, ki ga sprejme občinski svet ob sprejemu OPN, v katerem ugotovi, kateri prej navedeni akti ali posamezne sestavine so v neskladju z OPN ali izvedeni; v celoti ali v neskladnem delu jih razveljavi; brez odloka o ugotovitvi skladnosti se navedeni akti ne smejo uporabljati (295. člen);

Za PSPAO in PUP se ne uporabljajo določila v zvezi s tehnično posodobitvijo.

Sistematizacija delovnih mest in novosti novega plačnega sistema

ZOS je 12. 5. 2023 za javne uslužbence organiziralo spletni seminar na temo sistematizacije delovnih mest in novosti novega plačnega sistema. Mag. Katarina Kočevar je predavala o pravnih podlagah in oblikovanju tekstualnega dela akta o notranji organizaciji ter sistematizaciji delovnih mest, kjer je izpostavila tudi najpogostejše napake. Udeležence je seznanila tudi z nazivi in položaji na delovnih mestih, vrstami delovnih mest ter z merili za oblikovanje sistematizacije delovnih mest v lokalni samoupravi. Podala je tudi nekaj praktičnih primerov in predvidene novosti novega plačnega sistema.

Sistematizacija delovnih mest je akt, ki določa delovna mesta, potrebna za izvajanje nalog državnega organa, uprave lokalne skupnosti oziroma osebe javnega prava, z opisom pogojev in nalog na posameznih delovnih mestih.

Imamo uradniška in strokovno tehnična delovna mesta. Na mestu uradniških delovnih mest se opravljajo javne naloge, naloge vodij finančne, računovodske, pravne službe, službe za informatiko, glavne pisarne in službe za stike z javnostjo. Gre za delovno mesto na katerih se opravljajo zahtevnejša spremljajoča dela, ki so bistvenega pomena za izvrševanje nalog organa. Medtem ko se na strokovno tehničnih delovnih mestih opravljajo naloge na katerih se opravljajo spremljajoča dela, ki jih je potrebno opraviti za nemoteno izvajanje nalog organa.

Položaj je delovno mesto z vodstvenimi pooblastili in odgovornostmi. Položaji so:

- v ministrstvih: generalni direktor, generalni sekretar in vodje organizacijskih enot;
- v organih v sestavi ministrstva: direktor in vodje organizacijskih enot;
- v upravnih enotah: načelnik upravne enote in vodje organizacijskih enot;
- v vladnih službah: direktor in vodje organizacijskih enot;
- v upravah lokalnih skupnosti: direktor in vodje organizacijskih enot.

Skladno z zakonodajo javnim uslužbencem na teh delovnih mestih pripada položajni dodatek, ki se določi glede na število zaposlenih na sistemizirani delovnih mestih in v nazivih v organizacijski

enoti (nap. za vodenje do 10 uslužbencev 5% dodatka k osnovni plači).

»Mala šola« računovodenja za lokalne samouprave

ZOS je 19. 5. 2023 organiziral dvodnevno spletno izobraževanje z naslovom »MALA ŠOLA« RAČUNOVODENJA ZA LOKALNE SAMOUPRAVE. Tečaj je bil namenjen osvežitvi oziroma utrditvi znanja o računovodstvu v javnem sektorju.

Na tečaju so se med drugim seznanili s:

- Zakonsko podlago na računovodskem področju in posebnostmi knjiženja pri neposrednih PU;
- Evidentiranjem poslovnih dogodkov v zvezi z osnovnimi sredstvi;
- Popisi;
- Evidentiranjem odhodkov in prihodkov;
- Zaključnimi računi.
- Zakonska podlaga NPU je Zakon o samoupravi, Zakon o javnih financah ter Navodilo o pripravi ZR državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih PU.

Predstavitev: finančni produkti lokalno

22. 5. 2023 je ZOS v sodelovanju s Slovenskim regionalnim razvojnim skladom organiziral spletno predstavitev z naslovom: Finančni produkti lokalno. Webinar je bil posvečen predstavitvi finančnih produktov »lokalno,« kar zajema finančne produkte za občine, javne ustanove in komunalna podjetja.

Poudarek je bil na finančnem produktu za občine, kjer lahko višina posojila sega od 50.000 € do 2.0 mio € za občinske projekte. Poleg finančnega produkta za občine je bil predstavljen tudi finančni produkt za javne ustanove in komunalna podjetja, kjer lahko višina posojila sega od 50.000 € do 1.0 mio €.

JUNIJ

Pravna ureditev javnih zavodov s pregledom ugotovitev v revizijskem poročilu računskega sodišča

ZOS je 31. 5. 2023 organiziralo spletno izobraževanje na temo pravne ureditve javnih zavodov s pregledom ugotovitev v revizijskem poročilu računskega sodišča in novostmi, ki jih prinaša novela predloga zakona. Predavateljica: Štefka Korade

Purg je udeležence na seminarju seznanila s sistemsko ureditvijo javnih zavodov, kot izhaja iz Zakona o zavodih, glede z osnovnimi pravili glede organizacije in kadrovskih zadev ter urejanja plač, predstavljene pa so bile tudi ugotovitve iz revizijskega poročila Računskega sodišča »Učinkovitost sistema upravljanja javnih zavodov« s priporočili vlade ter novosti, ki jih prinaša novela Zakona o zavodih.

Upravne takse in načini plačevanja

6. 6. 2023 je ZOS organiziralo spletno izobraževanje na temo Upravnih taks in načinov plačevanja. Cilj predavateljice dr. Bojane Zadravec je bil zaposlenim na občinskih upravah nadgraditi že pridobljeno znanje in se na ta način izognili tako dilemam kot tudi nezadovoljnim strankam. Predavala je o taksnem postopku, pritožbah strank in o načinih plačevanja, vključno z pravili o elektronskem vročanju in plačilnem nalogu. Predavateljica je odgovorila tudi na zastavljena vprašanja udeležencev, ki so izhajala predvsem iz dvomov, kdo in v katerem primeru je upravičenec za neplačilo takse.

Taksni postopek je samostojni javno-pravni postopek. Je ločen od upravnega postopka, ZUP se uporablja smiselno, in sicer v primeru, da je uporabno in potrebno. Stranke imajo možnost plačila takse na vse načine, ki jih predvideva zakon. Težnja strmi k temu, da naj se vročajo dokumenti predvsem v elektronski obliki. Za dokumente vročene po e-pošti se namreč takse ne plača.

V primeru, da taksa ni plačana organ pošlje taksnemu zavezancu plačilni nalog, s katerim mu naloži plačilo takse v 15 dneh od vročitve taksnega naloga. Če stranka še vedno ne plača takse v predpisanem roku, stranka z vsakim dnevom pridobi dodatne obresti. Plačilni nalog vedno evidentiramo v novo zadevo in ne v isto, v kateri smo prej vodili zadevo.

Pogodba o opremljanju

13. 6. 2023 je ZOS organiziralo spletni seminar na temo Pogodba o opremljanju. Zakona o urejanju prostora (ZUreP-3) je v uporabi že eno leto. ZUreP-3 je ohranil večino institutov, ki jih je poznal že ZUreP-2, hkrati pa je v določenih delih dopolnil ali na novo definiral njihovo pravno ureditev.

Razlike med ureditvami so na primer že osnovni opredelitvi pogodbe o opremljanju. Če je 157. člen ZureP-2 v prvem odstavku 157. člena določal:

»Investitor ali investitorica (v nadaljnjem besedilu: investitor) in občina se lahko s pogodbo o opremljanju dogovorita, da bo investitor sam zgradil del ali celotno komunalno opremo, za zemljišče, na katerem namerava graditi, če je gradnja te komunalne opreme predvidena v programu opremljanja,« sedaj veljavni ZUreP-3 v prvem odstavku 167. člena določa: »Investitor in občina se lahko s pogodbo o opremljanju dogovorita, da bo investitor namesto občine zgradil del komunalne opreme ali celotno komunalno opremo za opremljanje zemljišč, na katerih namerava graditi, in jo nato brezplačno predal občini.«

Na seminarju je gospod Janez Tekavc predstavil vse kar je treba vedeti o pogodbi o opremljanju, na kaj je treba biti še posebej pozoren ter podal primere iz prakse.

Teme so bile: kratka predstavitev zakonske ureditve področja in v čem se bistveno razlikuje od prejšnje, program opremljanja stavbnih zemljišč, odmera komunalnega prispevka, kdaj skleniti pogodbo o opremljanju, vsebina pogodbe o opremljanju, na kaj mora biti občina pozorna med gradnjo infrastrukture, prevzame infrastrukture – kdaj jo občina prevzame in kaj to pomeni za komunalni prispevek in pravna sredstva v zvezi s komunalnim prispevkom oziroma pogodbo o opremljanju.

O institutu brezplačnosti in predstavitve informacijskega sistema gospodar

ZOS je v sodelovanju z Direktoratom za stvarno premoženje, Ministrstva za javno

upravo pristopilo k organizaciji seminarja, na katerem je bila združena teorija, dobra praksa in novosti na področju ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti.

Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti ureja ravnanje s stvarnim premoženjem države in stvarnim premoženjem samoupravnih lokalnih skupnosti. Vprašanj in dilem je vedno veliko, zato bo gospa Maja Pogačar podala ključne informacije kako pravilno postopati v postopkih.

Na seminarju je bil predstavljen tudi nov informacijski sistem Gospodar, s katerim se je pristopilo k prenovi centralne evidence nepremičnin v državni lasti. S tem bo omogočena gospodarnost, preglednost in bolj koordinirano ravnanje na področju nepremičnin ter vodenje evidenc skladno z zahtevami predpisov, ki urejajo upravljanje z nepremičninami.

Vsebina seminarja:

- Institut brezplačnosti v Zakonu o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18), Maja Pogačar, generalna direktorica Direktorata za stvarno premoženje, Ministrstvo za javno upravo;
- Predstavitev osnovne evidence nepremičnin v lasti države - IS Gospodar, Petra Kralj, vodja projekta, Ministrstvo za javno upravo;
- Primer dobre prakse – medsebojno sodelovanje države in samoupravne lokalne skupnosti na področju investicij – energetska sanacija, predstavnik

Sektorja za investicije, Direktorat za stvarno premoženje, Ministrstvo za javno upravo;

Razlastitev

20. 6. 2023 je ZOS organiziralo spletni seminar na temo razlastitev. Razlastitev je pravni institut, ki omogoča pridobitev lastninske pravice na nepremičninah v javno korist. Gre za najmočnejši poseg v lastninsko pravico kot temeljno človekovo pravico, zato je treba pri vsakem posegu skrbno pretehtati obstoj predpisanih pogojev.

Predavatelj prof. dr. Miha Juhart, redni profesor na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, je predstavil naslednje teme: razlastitev kot poseg v lastninsko pravico posameznika, ustavnopravni vidik razlastitve, materialnopravni pogoji za razlastitev, postopek razlastitve, določanje in odločanje o višini odškodnine in smiselna uporaba pravil o razlastitvi.

Kaj prinaša Zakon o zaščiti prijaviteljev občinam?

ZOS je organiziralo spletni seminar na temo Zakona o zaščiti prijaviteljev.

Konec meseca januarja 2023 je bil v Državnem zboru RS sprejet Zakon o zaščiti prijaviteljev (ZZPri), ki v slovenski pravni pred prinaša Direktivo o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije (Direktiva 2019/1937). Zakon ureja področje varstva prijaviteljev, ko ti prijavijo kršitve veljavnih predpisov v Republiki Sloveniji in ki se nanašajo na njihovo delovno okolje. Zakon t.i. »žvižgač« oz. osebe, ki prijavijo ali razkrijejo informacije o nepravilnem ravnanju, varuje pred povračilnimi ukrepi, ki jih pogosto odvrnejo od prijav oz. razkritja in s tem od prispevanja k preprečevanju in odkrivanju kršitev.

Program seminarja je bil: splošna predstavitev Zakona o zaščiti prijaviteljev, obveznosti, ki jih Zakon o zaščiti prijaviteljev prinaša občinam in primer dobre prakse, ki jo ponujajo storitve in digitalne rešitve za implementacijo Zakona o zaščiti prijaviteljev »žvižgačev«.

SEPTEMBER

Proces priprave projekta v NRP občine (kaj moramo vedeti o DIIP, PIZ in IP?)

ZOS je 11. 9. 2023 organiziralo spletni seminar na temo procesne priprave projekta v NRP občine. Svoje znanje in izkušnje

je z udeleženci seminarja delila Nataša Dolanc Jerman, Ministrstvo za finance.

Vsebina seminarja je bila:

1. Uvod in definicija pojmov (projekt, program, NRP)
2. Občine in NRP v številkah
3. Zakonodaja, pomembna za pripravo in izvedbo projektov v NRP
4. Proces priprave investicijske dokumentacije in umeščanja v proračun
5. Prikaz primera priprave DIIP-a za občinski projekt in nadaljnega procesa spremljanja in spreminjanja le-tega
6. Čas za vaša vprašanja

Zakonodaja – občinski nivo:

- ZJF: Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna in proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti – 44. Člen
- Odlok o proračunu
- UEM
- Pravilniki in navodila

Dokumentacija pri pripravi projekta:

- Dokument identifikacije investicijskega projekta (DIP): začetni dokument, predstavitev projekta
- Predinvesticijska zasnova (PIZ): preverjanje variant(izbira optimalne), analiza izvedljivosti
- Investicijski program (IP): ocena projekta; strokovna podlaga za investicijsko odločitev
- PI: spremljanje izvedbe (realizacija vs plan) in ugotavljanje odmikov
- PU: preverjanje dejanskih rezultatov (5let; +)
- Študija izvedbe

OKTOBER

Seminar o pripravi proračuna za občine

V četrtek, 5. 10. 2023, smo na Združenju občin Slovenije organizirali izobraževanje na temo Priprava proračuna za občine, katerega se je udeležilo več kot 100 udeležencev.

Začeli so se postopki priprave proračuna, zato je ZOS organiziral spletni seminar na to temo. Cilj seminarja je bila seznanitev udeležencev z načeli poslovanja javnih financ ter z načeli financiranja občin.

Predavatelj Kristjan Dolinšek iz Ministrstva za finance, je udeležence seznanil z naslednjo vsebino:

- Priprava proračuna občine za leto 2024 (2025),
- Proračunski priročnik za pripravo proračunov občin za leti 2024 in 2025,
- Priprava, obravnava in sprejem proračuna občine,
- Struktura proračuna in obrazložitve,
- Pomen opredelitve ciljev in kazalnikov v proračunu občine,
- Najpogostejša vprašanja občin pri izvrševanju proračuna 2023 in stališča MF (izvrševanje, evidentiranje, zadovoljevanje, e-dolg,...),
- Vpliv interventne zakonodaje za odpravo posledic naravnih nesreč 2023 na izvrševanje proračuna občine v 2023 in 2024.

Na seminarju je bilo udeležencem odgovorjeno na konkretna vprašanja in dobili pa so tudi precej konkretne in jasne usmeritve. V kolikor na vprašanje ni bilo mogoče odgovoriti pa lahko na ZOS pošljejo tudi dodatna vprašanja, na katera bodo na Ministrstvu pripravili odgovore in jih bomo posredovali udeležencem.

Seminar na temo naročil male vrednosti ter evidenčna naročila

Združenje občin Slovenije je včeraj izvedlo spletni seminar na temo naročil male vrednosti ter evidenčnih naročil.

Predavateljica Maja Marinček Ilič, je zaposljena na Ministrstvu za javno upravo in ima bogate izkušnje na področju javnega naročanja. Predstavila je zakonske določbe Zakona o javnem naročanju (ZKJ-3), in sicer za naročila do mejnih vrednosti. Predstavila pa je tudi evidenčna naročila, namreč pri naročilih zelo nizkih vrednosti, pod mejnimi vrednostmi za uporabo zakona, naročniku ni potrebno uporabiti postopkovnih pravil ZJN-3, ampak lahko odda tako imenovano evidenčno naročilo.

Da bi zavezancem za izvajanje postopkov javnega naročanja olajšali delo pri implementaciji predpisov v prakso, je predavateljica predstavila:

- mejne vrednosti za uporabo zakona in uporabo postopka naročila male vrednosti,
- način izvedbe postopka oddaje naročila male vrednosti in pravila za njegovo oddajo, vključno s pripravo razpisne dokumentacije (obvezni razlogi za izključitev, pogoji za sodelovanje, merila za oddajo, razvezni pogoj idr.) in obveznostmi v zvezi s preverjanjem prejetih ponudb,

- priprava naročila male vrednosti v sistemu e-JN,
- načelo kratkih dobavnih verig,
- način izvedbe t.im. evidenčnih naročil, torej naročil pod mejno vrednostjo za uporabo zakona, in obveznosti v zvezi z njegovo izvedbo in poročanjem.

Novosti obračuna potnih stroškov, bonitet in drugih povračil stroškov ter poročanje za javni sektor

Na seminarju, ki ga je ZOS organiziral 12. 10. 2023, je bil podrobno predstavljen delovnopравни in davčni vidik povračil stroškov. Obravnavani so bili stroški, ki nastanejo z delom na sedežu delodajalca in zunaj njega, ter tudi druga najpogostejša povračila, kot so jubilejne nagrade, solidarnostne pomoči, odpravnine in izplačila regresa za letni dopust. Predstavljeno je bilo tudi pravilno poročanje na obrazcih REK-O, najpogostejše napake ter pravila in možnosti, ki jim sledimo pri odpravljanju teh napak.

Predavateljica je bila Majda Gominšek, ki je ekonomistka z več kot 30-letnimi izkušnjami na finančno-računovodskem področju.

Ocenjevanje in napredovanje javnih uslužbencev v plačne razrede

ZOS je 19. 10. 2023 organiziral seminar na temo ocenjevanja in napredovanja javnih uslužbencev v plačne razrede. Predavateljica Mag. Katarina Hočevar, ki je na Fakulteti za upravo diplomirala, se specializirala in magistrirala. Od leta 1999 pa je zaposlena v sistemu državne uprave na področju kadrovske in organizacijske zadeve je na seminarju predstavila postopek ocenjevanja javnih uslužbencev in izvedbo preizkusa letne ocene. Predstavila je tudi izvedbo napredovanj v plačne razrede ter nazive ter postopke začasnih in trajnih premestitev v lokalnih skupnostih.

Na seminarju so bili obravnavani in pojasnjeni elementi plačnega sistema, ki so podlaga za ocenjevanje, napredovanje in premeščanje javnih uslužbencev v lokalnih skupnostih. Obravnavani so bili postopki izdaje aktov ter opravil pri letnem ocenjevanju in izvedbi napredovanj skladno z veljavno zakonodajo.

15. 11. je bil namreč rok v katerem je bilo potrebno preveriti pogoje za napredovanje javnih uslužbencev v plačne razrede.

NOVEMBER

Javna naročila, ESPD in poročanje na portalu UJP JN plačila

21. 11. 2023 je ZOS organiziral spletni seminar na temo Javnih naročil, ESPD in poročanja na portalu UJP JN plačil. Predavateljica Maja Marinček Ilič, zaposlena na Ministrstvu za javno upravo je predstavila način priprave javnega naročila v sistemu e-JN in način priprave in pregleda obrazca ESPD.

V postopku oddaje javnega naročila je potrebno uporabljati različna elektronska orodja. Naročnik mora med drugim pripraviti ter ob predložitvi ponudb namesto potrdil, ki jih izdajajo javni organi ali tretje osebe, sprejeti enotni evropski dokument v zvezi z oddajo javnega naročila – ESPD, ki predstavlja predhodni dokaz, da določen gospodarski subjekt izpolnjuje pogoje za sodelovanje oziroma zanj ne obstajajo razlogi za izključitev.

Naročnik mora v skladu z veljavno zakonodajo na portalu javnih naročil po oddaji naročila tudi objaviti pogodbo ter o finančnih transakcijah, opravljenih

na njeni podlagi mesečno poročati na portalu UJP JN plačila.

Osvežitveni seminar – ZUP

28. 11. 2023 je ZOS organiziral spletni seminar z namenom osvežitve ZUP-a za javne uslužbence, ki se pri svojem vsakdanjem delu srečujejo s temami s področja splošnega upravnega postopka.

Seminar je udeležencem omogočil pregledno (obnovitveno) obravnavo osnovnih pravnih in drugih znanj o odločanju v upravnih zadevah in vodenju upravnega postopka. Predavateljica dr. Bojana Zadavec je predstavila naslednje vsebine:

- uporaba temeljnih načel v konkretnih upravnih postopkih
- obravnava vlog – elektronske vloge,
- ustna obravnava – kdaj in kako,
- elektronsko poslovanje,
- vročanje – kako vročiti elektronsko,
- roki, dokončnost, pravnomočnost, izvršljivost,
- odločba – priprava, vsebina,
- pomanjkljivosti pri vodenju upravnih postopkov.

Udeleženci so že pred in med seminarjem zastavili veliko vprašanj, na katera je bilo vsem odgovorjeno. Prav tako so bili izpostavljeni primeri iz prakse in tudi najboljše možne rešitve nastalih situacij, ki se pojavljajo na občinah.

Plenarna zasedanja Odbora regij

153. Plenarno zasedanje

8. in 9. Februarja 2023 je v Bruslju potekalo 153. Plenarno zasedanje. Člani Evropskega odbora regij so govorili o ciljnih trajnostnega razvoja, strateški avtonomiji in digitalizaciji.

Ključne razprave, ki so potekale so bile:

- Razprava o lokalnih in regionalnih oblasteh, primernih za digitalno rabo;
- Razprava o izvajanju ciljev trajnostnega razvoja;
- Razprava o prednostnih nalogah Evropske komisije, vključno z energetske platformo EU in kritičnimi surovinami;
- Razprava o Evropskem letu spretnosti 2023

Odprava digitalnega razkoraka

Po mnenju lokalnih voditeljev je treba za podporo regijam in mestom v sedanjem prehodu odpraviti digitalni razkorak. »*Za vključujoč digitalni prehod v mestih in na podežlju bodo potrebne večje naložbe v omrežno infrastrukturo, posodobljene strategije za digitalno odpornost ter boljše sodelovanje z nacionalnimi vladami in med državami članicami.*« Tako je na planetarnem zasedanju Evropskega odbora regij (OR), zaključila razpravo izvršna podpredsednica Evropske komisije za Evropo Margrethe Vestager (v nadaljevanju predsednica EK).

V razpravi s predsednico EK so lokalni in regionalni voditelji poudarili, da je pripravljenost lokalnih in regionalnih oblasti na digitalno dobo ključni dejavnik za trajnostne javne storitve v času vse večje odvisnosti od digitalnih tehnologij, računalništva v oblaku, podatkov in interoparabilnih informacijskih sistemov. Zagotavljanje dostopa državljanov do informacij in orodij, ki jih potrebujejo, je bistven del razvoja digitalne družbe prihodnosti. Člani OR so poudarili, da morajo voditelji v javnem in zasebnem sektorju sodelovati, da bi podprli digitalizacijo in inovacije ter prispevali k stalnim prizadevanjem na področju energetske varnosti in zelene tehnologije za krepitev strateške avtonomije EU. Vključujoč digitalni in zeleni prehod v mestih in na podežlju

bomo dosegli samo, če bo imel vsakdo dostop do potrebne digitalne infrastrukture in če bodo v vseh regijah na voljo učinkovita in inovativna digitalna orodja.

Digitalni prehod – izboljšanje dostopa do digitalnih tehnologij in njihove uporabe ter izkoriščanje znatnih priložnosti, ki jih lahko prinesejo – bo močno vplival na kohezijo v EU in je ključnega pomena za doseganje ciljev digitalnega desetletja – [ciljev za leto 2030](#).

Socialno gospodarstvo za soočanje s prihodnjimi izzivi

Evropa in njene regije potrebujejo uspešno socialno gospodarstvo za soočanje s prihodnjimi izzivi. Regije in mesta želijo izkoristiti potencial socialnega gospodarstva in socialnega podjetništva, da bi podprli prehod na bolj socialno in okoljsko trajnostne in odpornejše gospodarske modele v EU. Vendar mora EU vzpostaviti ugodnejše okvirne pogoje za razcvet socialnega gospodarstva. Zato je treba obravnavati sedanjo raznolikost opredelitev in pravnih okvirov ter olajšati dostop do financiranja in trgov. To so ključna sporočila mnenja, ki ga je pripravil Ricardo Rio (PT/EPP), župan mesta Braga na plenarnem zasedanju Evropskega odbora regij 8. februarja.

[V mnenju Evropskega odbora regij](#) je odbor predstavil svoje predloge pred prihodnjim predlogom Evropske komisije za priporočilo Sveta o razvoju okvirnih pogojev za socialno ekonomijo, ki je del delovnega programa Evropske komisije za leto 2023. Odbor poudarja, da je socialna ekonomija močno zasidrana na lokalni ravni, in poziva nacionalne organe, naj lokalnim in regionalnim oblastem omogočijo izvajanje ukrepov, ki so najbolj prilagojeni lokalnemu okolju, da bi podprli razvoj socialne ekonomije na njihovem ozemlju, tudi na podlagi razpoložljivega sofinanciranja EU. Odbor je poudaril tudi pomanjkanje skupnih opredelitev in metod zbiranja podatkov v Evropi, zlasti na lokalni in regionalni ravni. Poudarjena je tudi vloga socialnega gospodarstva pri krepitvi socialne kohezije v regijah in mestih, zlasti v prikrajšanih regijah ter s tem v boju proti odseljevanju prebivalstva in

odseljevanju s podeželja. Vendar pomanjkanje dostopa do financiranja in trgov pogosto preprečuje uspešnost socialnega podjetništva.

Evropsko leto znanj in spretnosti 2023: pomanjkanje znanj in spretnosti ogroža kohezijo in socialno pravične prehode, opozarjajo lokalni voditelji

Lokalni in regionalni voditelji so poudarili, da bi moralo evropsko leto znanj in spretnosti 2023 pomeniti večjo finančno in politično podporo lokalnim in regionalnim oblastem pri razvoju politik usposabljanja, izpopolnjevanja in preusposabljanja, prilagojenih potrebam vsakega ozemlja. Zeleni in digitalni prehod prinašata nove zahteve po znanjih in spretnostih ter spreminjata trge dela in celotne gospodarske sektorje.

Različno pridobivanje znanj in spretnosti ter prekvalifikacija v Evropi lahko povzročita vrzeli v znanjih in spretnostih ter neuskkljenost med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih, kar slabi teritorialno kohezijo in pospešuje beg možganov iz manj uspešnih regij.

Predsednik Evropskega odbora regij, Evropski komisar za delovna mesta in socialne pravice, predsednik Odbora Evropskega parlamenta za zaposlovanje in socialne zadeve in predsednica komisije SEDEC pravijo, da so potrebne naložbe v znanja in spretnosti v ljudi. Razširiti je treba znanje, tako na lokalni ravni, kot tudi na regionalni. Lokalna raven postaja vse bolj pomembna, zato je treba narediti nov pristop pri izvajanju upravljanja znanja in spretnosti.

154. Plenarno zasedanje

15. in 16. marca 2023 je v Bruslju potekalo 154. Plenarno zasedanje. Med drugim so obravnavali teme s področja digitalnih znanj in spretnosti ter povezljivosti ter njihovega pomena za pametne in privlačne vasi.

Digitalna znanja in spretnosti ter povezljivost so ključnega pomena za to, da podeželske vasi postanejo pametne in privlačne. Varen in trajosten dostop do digitalne infrastrukture, znanj in spretnosti ter storitev je bistvenega pomena za pospešitev razvoja evropskih podeželskih

območij in zlasti tako imenovanih „pametnih“ vasi. To je bilo glavno sporočilo zahtev iz mnenja o ciljih in orodjih za pametno podeželsko Evropo, ki ga je pripravil Radim SRŠEŇ župan občine Dolní Studénky, sprejeto na plenarnem zasedanju Evropskega odbora regij 15. 3. 2023.

Podeželska območja pokrivajo 80 % ozemlja EU in so dom 30 % prebivalstva EU. Čeprav si delijo številne izzive, s katerimi se soočajo mestna območja, imajo tudi številne, ki so edinstvene ali bolj resne, nizke ravni digitalizacije, omejen dostop do infrastrukture in storitev ter njihov razvoj itd., ki neposredno vplivajo na privlačnost teh regij za podjetja. Ti izzivi še naprej vplivajo na gospodarski razvoj podeželskih območij in s tem na kakovost življenja ljudi, ki tam živijo.

Evropska komisija je junija 2021 predstavila dolgoročno vizijo za podeželska območja EU2040 (v nadaljevanju LTVRA), katera naj bi prinesla močnejša, povezana, odporna in uspešna podeželska območja. Cilj predloga Komisije, ki temelji na novih priložnostih zelenega in digitalnega prehoda EU, je zmanjšati neravnovesje med mestnimi in podeželskimi regijami EU s spodbujanjem gospodarske rasti, ustvarjanjem novih priložnosti za privabljanje inovativnih podjetij, zagotavljanjem dostopa do kakovostnih delovnih mest, spodbujanjem novih in boljših znanj in spretnosti ter zagotavljanjem boljše infrastrukture in storitev na podeželskih območjih.

Mnenje, sprejeto na plenarnem zasedanju 15. marca, poudarja, da bo uspešno izvajanje LTVRA pomenilo boljšo uporabo koncepta pametnih vasi in partnerskih orodij, kot so povezave med dejavnostmi za razvoj podeželskega gospodarstva (LEADER) in lokalnim razvojem, ki ga vodi skupnost. Koncept pametne vasi zahteva sodelovanje z drugimi skupnostmi in sprejetje pametnih rešitev v zasebnem in javnem sektorju, da se izboljša kakovost življenja ljudi, ki živijo v teh regijah. Mnenje dodaja, da sta za premostitev razvojnega razkoraka med podeželskimi in mestnimi regijami ključna tudi podpora lokalni proizvodnji in potrošnji ter sodelovanje med občinami pri reševanju vprašanj skupnega interesa in oblikovanju postopka odločanja na podlagi odprtih podatkov in preglednosti.

155. Plenarno zasedanje

Člani evropskega odbora regij so se 24. In 25. maja 2023 sestali na 155. Plenarnem zasedanju.

Glavne teme zasedanja so bile:

- Razprava o spodbujanju enakosti, raznolikosti in vključevanja na lokalni in regionalni ravni v okviru evropskega meseca raznolikosti.
- Razprava o pripravah in spopadanju s krizami: krepitev odpornosti Unije, njenih mest in regij.
- Razprava o vmesnem pregledu večletnega finančnega okvira: lokalni in regionalni vidik.
- Video sporočilo Vladimira Zelenskega, predsednika Ukrajine.
- Razprava o odpornejši, bolj vključujoči in bolj demokratični Evropi.

Boljša priprava lokalnih skupnosti na prihodnje krize in izredne dogodke

Poplave, ki so v začetku maja prizadele nekatere regije v osrednji Italiji, so znova pokazale, da mora Evropska unija nujno izboljšati teritorialno odpornost in sprejeti nov skupni pristop za boljše obvladovanje tveganj in kriz. To je bilo glavno sporočilo lokalnih in regionalnih voditeljev evropskemu komisarju za krizno upravljanje Janezu Lenarčiču v razpravi na plenarnem zasedanju Evropskega odbora regij (OR) 24. 5. 2023.

V zadnjih letih se evropske regije soočajo z velikimi in nepredvidljivimi krizami, ki segajo preko upravnih meja in so prizadele zlasti najranljivejše, zaradi česar se še bolj poglobljajo neenakosti na področju zdravja in blaginje.

Člani OR so v razpravi z evropskim komisarjem za krizno upravljanje Janezom Lenarčičem poudarili, da mora Evropa preiti s pristopa upravljanja tveganj k novemu pristopu skupne pripravljenosti na nepredvidljiva tveganja in krize, da bi bolje lahko obvladala tovrstne pojave. Institucije EU in nacionalne institucije morajo vlagati v skupno pripravljenost naše družbe na krize in nesreče, s posebnim poudarkom na ohranjanju dostopa do javnih storitev in osredotočanju na najbolj ogrožene skupine.

Lokalni in regionalni voditelji so svoje skrbi in pozive izrazili v mnenju [Pripravljenost na krize in krizno upravljanje: krepitev](#)

Evropski odbor regij

[odpornosti Unije, njenih regij in mest](#), ki so ga sprejeli na plenarnem zasedanju.

OR v mnenju poudarili, da je treba analize ranljivosti umestiti v središče prihodnje kohezijske politike. Zato podpira razvoj posebnega indeksa in poziva, naj Skupno raziskovalno središče Evropske komisije pripravi konsolidiran regionalni in lokalni pregled socialne in teritorialne ranljivosti. Člani Odbora so pozvali institucije EU in države članice, naj politično in finančno v celoti podprejo to pobudo, ki bi jo bilo treba izvajati na vseh teritorialnih ravneh, da bi bolje razumeli ranljivosti, povezane s tveganji na posameznih območjih, odpravili socialne in teritorialne neenakosti ter ustrezno usmerjali javne politike.

Več naložb v lokalne projekte ključnega pomena za odpravo dolgotrajne brezposelnosti

Ker skoraj 6 milijonov Evropejcev aktivno išče zaposlitev vsaj eno leto, ima dolgotrajna brezposelnost velik socialni učinek. Evropski odbor regij je v mnenju poudaril, da bi se visoki stroški za družbo izravnali z zagotavljanjem dostojnih delovnih mest brezposelnim na lokalni ravni. Mnenje, ki je bilo sprejeto na plenarnem zasedanju 25. 3. 2023, poziva Evropsko komisijo, naj oceni uspešnost jamstva za mlade, nameni nekaj sredstev ESS+ za lokalne pobude za ničelno dolgotrajno brezposelnost in ustanovi ad hoc sklad za boj proti dolgotrajni brezposelnosti.

Mesta in regije so s svojim znanjem o lokalnem trgu dela ter povezavami z lokalnimi podjetji in lokalnimi socialnimi

partnerji najprimernejši za vzpostavitev shem, ki koristijo lokalnim gospodarskim akterjem in širijo obseg razpoložljivih storitev, hkrati pa preprečujejo konkurenco z obstoječimi dejavnostmi.

Regije in mesta poudarjajo vlogo Evropskega socialnega sklada (ESS+) kot vira financiranja za projekte z ničelno dolgoročno brezposelnostjo in predlagajo, da se za take pobude namenijo nekateri skladi ESS+. Na podlagi uspeha [jamstva za mlade](#) se je mogoče naučiti, zlasti kar zadeva individualiziran pristop do iskalcev zaposlitve.

Močnejša vloga in večja usklajenost politik EU za trajnostne prehranske sisteme

Lokalni in regionalni voditelji si želijo močnejšo vlogo in večjo usklajenost politik EU za trajnostne prehranske sisteme. Lokalni in regionalni voditelji pozivajo Evropsko komisijo, da naj še letos objavi zakonodajni okvir za trajnostne prehranske sisteme, kot je bilo načrtovano. Okvirni zakon bi moral zagotoviti skladnost med različnimi politikami, povezanimi s hrano, spodbujati dostop do bolj zdrave hrane in priznati ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti z vzpostavitvijo vključujočega modela upravljanja.

V delovnem programu Evropske komisije je predvideno, da se do konca leta 2023 sprejme nov zakonodajni okvir za trajnostne prehranske sisteme, ki je del strategije „od vil do vilic“ in je namenjen spodbujanju skladnosti in harmonizacije prehranskih politik na ravni EU in nacionalni ravni, ki vključuje načelo trajnosti.

156. Plenarno zasedanje

Člani evropskega odbora regij (OR) so se 5. in 6. julija 2023 sestali na 156. Plenarnem zasedanju.

Med temami zasedanja so bile

- Reforma trga električne energije v EU: Lokalni ukrepi za spodbujanje energetskega prehoda
- Regije in mesta pozdravljajo predlog za povečanje proračuna EU za obravnavanje posledic kriz, vendar pozivajo k večji osredotočenosti na naraščajoče razlike
- Mesta in regije potrebujejo prožnost in boljše usklajevanje v zvezi s pobudami zelenega dogovora

Reforma trga električne energije v EU: Lokalni ukrepi za spodbujanje energetskega prehoda

Podnebni cilji EU bodo do leta 2035 zahtevali skoraj popolnoma razogljichen elektroenergetski sistem, zato regije in mesta pozivajo zakonodajalca, naj se dogovorita o ambiciozni zasnovi trga električne energije v EU. Evropski OR poudarja, da so za energetske prehode potrebne prožne in decentralizirane rešitve, ki jih bodo podpirale lokalne in regionalne oblasti.

V mnenju OR je poudarjeno tudi, da bi krepitev lokalne in regionalne razsežnosti prispevala k energetske varnosti, ustvarjanju lokalne vrednosti in prinesla gospodarske koristi. Zato bi morale lokalne in regionalne oblasti pripraviti načrt za podnebju prijazno oskrbo z energijo za svojo regijo v skladu s podnebnimi cilji, določiti ustrezna območja za obnovljive vire energije in potrebno infrastrukturo ter razviti „vse na enem mestu“ za lažji energetske prehode. Državljanom, malim in srednjim podjetjem ter lokalnim in regionalnim oblastem bi bilo treba dati tudi možnost, da vlagajo v lokalne proizvodne zmogljivosti in imajo od njih finančne koristi.

Predlog za povečanje proračuna EU

Člani Evropskega OR so med drugim razpravljali tudi o predlogu za vmesni pregled večletnega finančnega okvira Evropske unije z evropskim komisarjem za proračun in upravo Johannesom Hahnom.

Pregled dolgoročnega proračuna EU za obdobje 2021–2027, ki ga je predstavila Evropska komisija, je odziv na poziv OR, da nove naloge potrebujejo nova finančna sredstva za obvladovanje sedanjih in prihodnjih kriz, od vojne v Ukrajini do naravnih nesreč. Kot so zahtevale regije in mesta, je Komisija predlagala revizijo večletnega finančnega okvira, ki vključuje tudi dodatna lastna sredstva v letu 2023, ki so potrebna za dobro finančno vodenje proračuna EU.

Lokalne in regionalne oblasti so prav tako pozdravile predlagano povečanje rezerve za solidarnost in nujno pomoč za 2,5 milijarde EUR, saj bo to okrepilo sposobnost EU za odzivanje na naravne nesreče, kot

so poplave, suše in gozdni požari, ki žal vse pogosteje prizadenejo regije in mesta.

Pobude zelenega dogovora

Trenutno obstajajo številne pobude EU, ki mestom in regijam omogočajo pospešitev zelenega prehoda in lažje izvajanje evropskega zelenega dogovora. V sprejetem mnenju OR, je navedeno, da bi bilo mogoče njihov učinek na terenu povečati z izboljšanjem sinergij in usklajevanja med pobudami, njihovo vključitvijo v nacionalne okvire in zagotavljanjem bolj ciljno usmerjene podpore lokalnim in regionalnim oblastem.

Med ključnimi priporočili Evropskega OR so spodbujanje močnejših sinergij, združevanje prizadevanj in preprečevanje prekrivanja med različnimi pobudami zelenega dogovora na podlagi pristopa, ki je bolj osredotočen na uporabnike, prožen in usmerjen v potrebe, omejevanje zahtev glede poročanja ter upoštevanje različnih potreb in nacionalnih okvirov lokalnih in regionalnih oblasti.

Regije in mesta poudarjajo, da je treba zahtevo po političnih zavezah bolje povezati z mehanizmi izvajanja, neposrednim financiranjem in dostopom do sredstev, ki nudijo sektorsko tehnično in finančno pomoč. Pozivajo k vzpostavitvi edinstvene platforme, ki bo delovala kot enotna vstopna točka in bi podpirala vse lokalne in regionalne oblasti. Prizadevanja, da bi postali vodilni pri izvajanju zelenega dogovora. Evropska komisija bi morala podpirati tudi poglobljeno povezovanje prizadevanj in prispevkov lokalnih in regionalnih oblasti s sistemom poročanja in spremljanja, ki je združljiv z **nacionalnimi energetske in podnebnimi načrti** ter vključuje jasne kazalnike za lokalne in regionalne oblasti, ne da bi povečala breme poročanja.

OR v mnenju poudarja tudi, da je za spodbujanje sodelovanja javnosti potrebno pregledno, odprtokodno poročanje o dosežkih in njihovem učinku. Pobude, kot je **podnebni pakt EU**, državljanom, zlasti mladim, omogočajo delo na lokalnih in regionalnih projektih ter razvoj zelenih znanj in spretnosti. V ta namen OR poziva Evropsko komisijo, naj vzpostavi sinergije s programi **Erasmus+**, **evropske solidarnostne enote in Evropskega socialnega sklada** ter pripravi predloge v okviru **evropskega leta spretnosti 2023**.

Zasedanji Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti

V letu 2023 sta potekali dve zasedanji Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti, prvo je potekalo v mesecu marcu, drugo pa v mesecu oktobru.

44. zasedanje Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti

Na kongresu so bile med drugim obravnavane tudi sledeče teme:

- Za ali proti neposrednim volitvam županov;
- Lokalne volitve v Sloveniji: Mirne, vključujoče in dobro organizirane, a preveč županov znova izvoljenih brez konkurence;
- Prihodnost demokracije v rokah mladih;
- Regije kot gonilo sprememb v varstvu okolja;
- Lokalizacija ciljev trajnostnega razvoja – prednostna naloga kongresa.

Zbornica lokalnih oblasti ponovno razpravljala o vprašanju neposrednih volitev županov. Leta 2004 je kongres izrazil podporo neposrednim volitvam, vendar sistem ni soglasno sprejet v vseh državah članicah, zlasti ne na Nizozemskem, kjer županov ne volijo, ampak imenujejo s kraljevim odlokom. Razprava je izpostavila tako prednosti kot slabosti neposrednih volitev in izpostavila pomen lokalnih političnih tradicij.

Glede lokalnih volitev v Sloveniji je, Švicarski poročevalec David Eray, izpostavil visoko stopnjo zaupanja med volivci, kandidati in drugimi volilnimi deležniki, ter posebne volilne pravice na lokalni ravni, podeljene trem priznanim skupnostim. Kar kaže na posebno značilnost demokratičnega in vključujočega okolja. Med drugim pa poročilo za Slovenijo priporoča, da se poveča konkurenčnost županskih volitev. Opazovalci so poudarili pomen sprejetja ukrepov za boj proti pomembnim prednostim položaja, vključno s kopičenjem moči, zlorabo upravnih virov, pomanjkanjem

preglednosti in nedovoljenim vplivom na lokalne medije. Poleg tega, čeprav je bil v zadnjih letih dosežen napredek, je potrebno sprejeti tudi ukrepe za olajšanje udeležbe žensk na županskih volitvah. Kljub na splošno pozitivni oceni je poročevalec opozoril na potrebo po standardiziranih postopkih po vsej državi na dan volitev, predvsem glede pečatenja volilnih skrinjic. Volilne skrinjice bi morale biti bolj jasno označene, da bi jih volivci lahko pravilno identificirali. Poleg tega je predlagal tudi revidiranje predpisov o financiranju kampanj, predvsem nizke omejitve izdatkov za kampanjo, zaradi katerih se kandidati, tudi neodvisni, včasih zatečejo k kreativnim načinom financiranja kampanj.

V Zbornici lokalnih oblasti je potekala tudi tematska razprava o krepitvi evropskih demokratičnih institucij z vključevanjem mladih na lokalni ravni. Omenjenih je bilo več možnih načinov za izpolnjevanje nujne potrebe po demokratični prenovi, od znižanja volilne starosti do ustreznega vključevanja mladih v proces odločanja na lokalni ravni. Mladi delegati so dodatno dokazali zrelost in izvirnost svoje politične zavezanosti delu kongresa. Podnebna kriza, zdravstvena kriza ter socialna, gospodarska in politična kriza, ki so v zadnjih letih zajele Evropo, so najbolj prizadele mlade. Po mnenju Hugota Biolleyja je treba mladim čim prej zaupati in jih vključiti v delo političnih institucij prav na lokalni ravni, kjer je politiko mogoče meriti skozi oprijemljiva vsakodnevna dejanja.

Vse več regij v Evropi uvaja tudi »regionalne strategije za okolje«, je bilo mogoče zaslediti iz razprave na kongresu lokalnih in regionalnih oblasti. Medtem ko so nekateri ukrepi del nacionalnih ali evropskih načrtov, drugi temeljijo na pobudah na lokalni in regionalni ravni. V obeh primerih uživajo podporo širokih slojev prebivalstva, predvsem mladih, kar je pojasnilo več mladih delegatov, ki so regionalne izvoljene predstavnike pozvali k še večji aktivnosti.

Kongres lokalnih in regionalnih oblasti je razpravljal in glasoval tudi o priporočilu,

ki poziva nacionalne vlade, naj pospešijo lokalizacijo ciljev trajnostnega razvoja ZN (SDG). Pri tem je poudaril, kako nujno je lokalnim in regionalnim oblastem zagotoviti svobodo delovanja in ustrezna sredstva za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja.

45. zasedanje Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti

Na oktobrskem zasedanju so bile izvedene volitve novega predsednika kongresa ter predsednikov kongresnih zbornic in njihovih podpredsednikov.

Člani kongresa so za novega predsednika kongresa z mandatom dveh let in pol izvolili Marca Coolsa. Je občinski svetnik mesta Uccle (Belgija) in častni podpredsednik bruseljskega parlamenta, pred tem pa je bil predsednik skupine neodvisnih in liberalnih demokratov v kongresu.

Drugi dan zasedanja je razprava potekala o vlogi lokalnih in regionalnih oblasti pri zagotavljanju odgovornosti v vojni Ruske federacije proti Ukrajini. Tako je kongres sprejel nov sklop prednostnih nalog za obdobje od leta 2023 do konca sedanjega mandata leta 2026. Te prednostne naloge se zgledujejo po Vrh voditeljev držav in vlad v Reykjaviku spomladi 2023.

Prednostne naloge so začrtane v resoluciji o spodbujanju demokracije, spremljanju lokalne in regionalne demokracije ter izvrševanju sodb Evropskega sodišča za človekove pravice. Nadaljnji dokument, ki sta ga predstavila soporočevalca Bernd Vöhringer (Nemčija, EPP/CCE) in Harald Sonderegger (Avstrija, EPP/CCE), zagotavlja smernice o dejavnostih kongresa na področju človekovih pravic, spremljanja demokracije in opazovanja volitev, sodelovanje in spodbujanje izmenjav med izvoljenimi predstavniki v državah članicah Sveta Evrope.

Na dnevnem redu zasedanja so bila še:

- poročila o spremljanju uporabe Evropske listine lokalne samouprave v Estoniji, na Irskem in Slovaškem;

- poročila o opazovanju lokalnih volitev v Albaniji, ki so potekale 14. maja 2023, in volitev v svet starešin mesta Erevan, Armenija, 17. septembra 2023.

Prav tako pa so obravnavali in opravili glasovanje o sledečih temah:

- »Uspeh na vrhu v Reykjaviku: revidirane prednostne naloge, delovni postopki in strukture kongresa« in

»Evropska mestna listina III (2023): Življenje v mestih v dobi preobrazb«;

- »Nasilje nad lokalnimi in regionalnimi izvoljenimi predstavniki«;
- »Vloga regij pri energetske tranziciji«;
- »Doseganje ciljev trajnostnega razvoja: regionalne izkušnje in pridobljena spoznanja«;

- »Lokalni in regionalni mediji: psičuvarji demokracije, varuhi kohezije skupnosti«.

Na zasedanju so sodelovali tudi mladinski delegati iz več kot 40 držav članic in v razpravah predstavili svoje lokalne projekte v okviru pobude kongresa "Pomladiti politiko".

Letno poročilo o stanju v regijah in mestih v Evropski uniji

Evropski odbor regij je oktobra 2023 objavil letno poročilo o stanju v regijah in mestih v EU s pregledom najbolj perečih izzivov, s katerimi se soočajo regije in mesta po vsej Evropi, in rešitev s terena, ki so lahko v pomoč pri sprejemanju političnih odločitev EU.

Iz poročila je razvidno, kako regije in mesta ravnajo v krizah, kot so podnebne nesreče ali Ruska vojna proti Ukrajini ter kako regije in mesta v zelenim in digitalnim prehodom prispevajo k dolgoročni preobrazbi naših družb, hkrati pa krepijo kohezijo.

Poročilo temelji na študijah po naročilu Evropskega odbora regij, akademskih raziskavah, prispevkih drugih evropskih institucij in prosto dostopni dokumentaciji, vsebuje dejstva in podatke za oblikovalce politike in ustrezne deležnike. In je usmerjeno v prihodnost ter je vodilo

za predvidevanje med pripravami na evropske volitve in naslednje zakonodajno obdobje institucije EU.

Podnebne nesreče

Eno izmed poglavij poročila zajemajo podnebne nesreče. Globalno segrevanje in podnebne spremembe močno vsako leto bolj prizadenejo evropske regije. Lokalno prebivalstvo in gospodarstva vse bolj trpijo posledice motečih vročinskih valov, suše, nenadnih poplav in požarov v naravi. Medtem ko so lokalne in regionalne oblasti že vodilne pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, morajo vedno bolj okrepiti ukrepe za zagotavljanje prilagajanja podnebnim spremembam in odpornosti njihovih skupnosti, da bi zaščitile življenja, infrastrukturo in podjetja.

Evropa potrebuje naložbe za prilagajanje podnebnim spremembam po ocenjeni stopnji 40 milijard EUR na leto, da bi se prilagodila dvigu globalne temperature za 1,5 °C nad ravnmi iz leta 1990. Ta znesek bi se povečal na 120 milijard EUR

na leto in 200 milijard EUR na leto, da bi se prilagodili povečanju temperature za 2° oziroma 3–4 °C. Leto 2023 povečuje pomen nekaterih vprašanj, kot so: Katere evropske regije so bolj izpostavljene podnebnim tveganjem? Kakšne so potrebe po prilagajanju na lokalni ravni? Kako lahko regijam pomagamo pri soočanju s tem dvojnim prehodom, k podnebni nevtralnosti in tudi odpornosti proti podnebnim spremembam?

Po najtoplešem juniju v zgodovini in vrsti ekstremnih vremenskih dogodkov, vključno z vročinskimi valovi in požari v naravi v južni Evropi, je storitev programa Copernicus za podnebne spremembe potrdila, da je povprečna svetovna temperatura julija 2023 najvišja zabeležena v katerem koli mesecu. Kritični dogodki leta 2023 vključujejo suše v porečju reke Sado v Alentejoju (Portugalska) in porečju Sau v Kataloniji (Španija) ter uničujoče poplave v Emiliji Romagna in Le Marche (Italija). V slednjem primeru je ohlapno deževje povzročilo prelivanje 23 rek po vsej regiji, kar je povzročilo obsežno škodo in preseгло več kot 30000 prebivalcev. Ta katastrofalen dogodek je zahteval 14 življenj, močno je prizadel skoraj milijon ljudi in po ocenah povzročil škodo v višini 5 milijard EUR. Katastrofalne poplave so opustošile tudi več občin na dveh tretjinah slovenskega ozemlja, kar je povzročilo sedem žrtev in hudo materialno škodo. Druga podnebna nesreča, zabeležena poleti 2023, je bil pojav približno 60 požarov v naravi, ki so se istočasno zgodili v Grčiji. Na otoku Krfu je bilo evakuiranih več kot 19000 državljanov, kar je največja evakuacija v zgodovini države.

Izdajatelj glasila je Združenje občin Slovenije.

odgovorna urednica:

Polona Drofenik

grafična priprava:

ART32 d.o.o., Špes, grafični studio

uredništvo glasila:

Združenje občin Slovenije

naslov uredništva:

Glas občin, Dunajska cesta 156, 1000 Ljubljana

